

ARKEOL. OS. 142 / 4.10.2001 M

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Vadim Adel
Maakunnallinen yksikkö
Tampereen museot 2000

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	4
1.1. Yleistä	4
1.2. Tutkimusalue.....	4
1.3. Aiemmat tutkimukset.....	5
1.4. Inventoinnin tavoitteet ja metodit	6
1.5. Inventoinnin tulokset ja yhteenvedo.....	7
2. LUETTELO INVENTOINTIKOhteista	9
3. YLEISKÄRTTA	11
4. INVENTOINTIKOhteet	12
4.1. Esihistorialliset ja todennäköisesti esihistorialliset kiinteät muinaisjännökset .	12
4.1.1. Lukkilansalmi 1 [2], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä.....	12
4.1.2. Ollila [3], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä historiallisia kivi- ja maarakenteita.....	18
4.1.3. Kalmaanmäenkallio [4], rautakautinen polttokenttäkalmisto.....	24
4.1.4. Laurila [5], rautakautinen polttokalmisto sekä historiallisia kivirakenteita.....	30
4.1.5. Nikkilä [6], kiven- ja maansekainen röykkiö	37
4.1.6. Vuorela [7], kiven- ja maansekainen röykkiö	42
4.1.7. Rantavainio [8], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä historiallisen ajan jännöksinä.....	46
4.1.8. Lukkilansalmi 2 [9], kivikautinen asuinpaikka	52
4.1.9. Haapaniemi [10], kiven- ja maansekainen röykkiö	57
4.1.10. Huvilaniemi [12], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä	61
4.1.11. Mattila [13], rautakautinen polttokalmisto ja asuinpaikka (?) sekä kivikautinen irtolöytöpaikka.....	68
4.1.12. Kuirinmäki [14], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä	75
4.1.13. Hintsa [15], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä	80
4.1.14. Utola [16], kiven- ja maansekainen röykkiö.....	83
4.1.15. Viik [19], rautakautisia hautaröykkiöitä sekä historiallisia kivi- ja maarakenteita.	88
4.1.16. Viik [20], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä tarinapaikka.....	94
4.1.17. Tapanila 1 [37], kivikautinen asuinpaikka.....	100
4.1.18. Tapanila 2 [39], rautakautinen asuinpaikka	105
4.1.19. Tapanila 3 [44], kivikautinen asuinpaikka	110
4.1.20. Haapaniemi 2 [45], kivikautinen asuinpaikka.....	115
4.2. Esihistorialliset irtolöytöpaikat	120
(ks. myös kohteet [13] ja [57])	
4.2.1. Nokianvirta [46], kivikautinen irtolöytöpaikka	120
4.2.2. Viikinlahti [47], kivikautinen irtolöytöpaikka.....	123
4.2.3. Alanen [48], kivikautinen irtolöytöpaikka.....	127
4.2.4. Kuurokallio [49], kivikautinen irtolöytöpaikka.....	130
4.2.5. Kravi, Rantamoisio [50], rautakautinen irtolöytöpaikka.....	133

4.2.6. Kalmaanmäki [51], rautakautinen irtolöytöpaikka	137
4.3. Historiallisen ajan kohteita	140
(ks. myös kohteet [3], [5], [8] ja [19])	
4.3.1. Nokian kartano [52], kappelin paikka.....	140
4.3.2. Koskenmäki [53], historiallisia kiviröykkiöitä.....	146
4.3.3. Haavisto [54], historiallinen ratapohja ja kivisilta	151
4.3.4. Ylinen [55], historiallinen pajan (?) paikka	156
4.3.5. Pöllönvuori [56], historiallisia kuoppia ja kiviröykkiöitä.....	161
4.3.6. Knuutila [57], rautakautinen irtolöytöpaikka ja historiallisia kivrakenteita.....	167
ARKISTOLÄHTEET.....	172
KIRJALLISUUS	173
RAPORTISSA KÄYTETYT LYHENTEET.....	173
NEGATIIVILUETTELO	174
DIALUETTELO	176
KARTTA: Inventoinnin aikana tarkastetut alueet	178
LIITE: Löytöluettelo	

1. JOHDANTO

1.1. Yleistä

Tampereen museoiden maakunnallinen yksikkö suoritti syksyllä 2000 Nokianvirran alueen arkeologisen osainventoinnin Nokialla. Inventointi kuului yksikön Pirkanmaan kuntien inventointiprojektiin, jonka puitteissa samana vuonna tehtiin perusinventointi Ylöjärvellä, rantakaavainventointi Pälkäneellä ja arkeologinen kartoitus Vammalan Kaukolassa. Kesällä kartoitettiin lisäksi muinaisjäännöksiä Nokianvirran lähialueilla: Pitkäniemellä, Liukuslahdessa ja Siurossa (ks. Jouko Pukkilan raportti MV/AO:n ja TMMY:n arkistoissa). Inventointiprojektin suunnittelijana ja töiden valvojana on toiminut amanuenssi, FM Tuija-Liisa Soininen.

Nokianvirran inventoinnin esi-, kenttätöet ja raportin teki Tampereen museoiden maakunnallisen yksikön tutkija, FM Vadim Adel. Kenttätöet tehtiin 14.9.-6.10.2000, yhteensä 16 työpäivän aikana. Tutkimusapulaisena kenttätöissä toimi Riia Siltanen. Inventoinnin jälkityöt ja raportti tehtiin 9.10.-8.12.2000 välisenä aikana. Apulaisina jälkitöissä toimivat Riia Siltanen (löytöjen puhdistus) ja maakunnallisen yksikön toimistotyöntekijä Päivi Heikkilä (valokuvien ja diapositiivien arkistointi, karttojen kopiointi ja väritys). Tutkimukset rahoittivat Tampereen museot ja Nokian kaupunki.

1.2. Tutkimusalue

Nokian kaupunki sijaitsee Pirkanmaan lounaisosassa. Sen naapurikuntia ovat Hämeenkyrö (pohjoisessa), Ylöjärvi (koillisessa), Tampere (idässä), Pirkkala (kaakossa), Vesilahti (etelässä), Vammala (lounaassa) ja Mouhijärvi (luoteessa). Idästä länteen, Pyhäjärvestä (vedenpinnan korkeus 77,2 m mpy) Kuloveteen (57,5 m mpy) laskeva Nokianvirta sijaitsee kunnan koillisosassa.

Inventointialue käsittää Nokianvirran molemmat rannat ja n. 0,5 km levyiset rantavyöhykkeet sekä Kuloveden itäperukassa olevan n. 2 x 0,2-0,6 km kokoisen lahden rannat (ks. *Yleiskartta* ja kartta *Inventoinnin aikana tarkastetut alueet*, mk 1:40 000). Alueen laajuus on yhteensä n. 10,4 km x 1,2 km (keskimäärin) eli n. 12,5 km². Tutkimusalueen pohjoisraja noudattaa suurin piirtein Nokia-Siuro -tietä (nro 2505) ja Tampere-Pori -rautatietä. Alueen itäpään halki kulkee SW-NE-suuntaisesti Tampereelta Turkuun vievä valtatie 12. Suurimmat taajama-alueet sijaitsevat inventointialueen itäosassa: Nokian keskustaajama ja teollisuusalue, Koskenmäen ja Utolankallion kaupunginosat. Alueen keski- ja länsiosia vallitsee kaunis viljelymaisema, jota korostavat kallioiset, pääasiassa sekametsää kasvavat mäet. Tutkimusalueella on lukuisia rakennushistoriallisesti merkittäviä kohteita (Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet, 65-68).

Alueen kallioperä tulee näkyviin monin paikoin, ja sen yleisin kivilaji on kiilleliuske (Virkkala 1974, 974, kuva 1). Sen sijaan alueen maaperä on vaihtelevaa: täällä on sekä moreenia, että hieno- ja karkearakeisia lajittuneita kerrostumia. Savi on pääasiallinen maalaji tutkimusalueen länsiosassa, Nokianvirran alajuoksulla ja Kuloveden itäpäässä. Hiekkaa ja hietaa esiintyy virran yläjuoksulla, Nokian harjun alueella (maaperäkartat 2123 02 SIURO ja 2123 05 NOKIA).

Kaikki alueen vedet kuuluvat Kokemäenjoen vesistöön. Nokianvirran pituus on n. 8 km, leveys vaihtelee 30-300 m. Suurin osa lähes 20 m:n pudotuskorkeudesta tulee virran länsiosassa, sen kapeimmassa kohdassa sijaitsevalle Melon voimalaitoksen padolle (rakennettu 1972). Virta on voimakasta myös yläjuoksussa, kaupungin keskustassa olevassa Emäkoskessa, jonka rannoilla sijaitsee Nokian teollisuusalue. Nokianvirta seurailee koko matkan ikivanhaa kallioperän murroslaaksoa, jonka jyrkät rantatörmät kohoavat jopa 60 m vedenpinnan yläpuolelle (Pöllönvuori virran pohjoisrannassa, sen länsiosassa, yli 120 m mpy). Alueen korkein kohta, Koskenmäki (yli 130 m mpy) sijaitsee Nokianvirran yläjuoksulla, sen eteläpuolella olevalla taajama-alueella (peruskartat 2123 02 SIURO ja 2123 05 NOKIA).

Jääkauden lopussa koko tutkimusalueemme joutui vesipeitteen alle. Maankohoamisen seurauksena alue on sen jälkeen vähitellen kohonnut kuivaksi maaksi. Korkeimmat mäet (ainakin yli 110 m mpy korkeat huiput alueen itäosassa ja Pöllönvuori) vapautuivat veden peitosta jo Yoldiameren aikana (Virkkala 1974, 1006-1009), eli ennen 9500 b.p. (vuotta sitten radiohiilivuosina, ja n. 8800 eKr. kalibroituina eli kalenterivuosina; kalibroitujen ikien selvittämisessä olemme käyttäneet mm. seuraavia viime ajan tutkimuksia: Schulz 1996; Huurre 1998; Jussila 2000).

Itämeren Ancylus-vaiheessa ja sitä seuranneessa Mastogloia -vaiheessa jatkuneen regression (vedenpinnan laskun) seurauksena Pyhäjärvi kuroutui n. 7800 b.p. (n. 6700 eKr.) itsenäiseksi altaaksi. Samanaikaisesti muodostuivat ensimmäiset virran väreet Pyhäjärvestä mereen johtaneen kapean salmen itäosaan, nykyisen Nokianvirran yläjuoksun paikalle. Nokianvirran alaosan ja Kuloveden paikalla olleen kapean ja matalan merenlahden rantaviiva oli silloin ilmeisesti hieman nykyistä 80 m:n korkeuskäyrää alempana. Tammerkosken syntyessä noin 6900-5400 b.p. (n. 5800-4200 eKr.) vesimassojen voimakas purkautuminen Pyhäjärveen nosti väliaikaisesti sen vedenpintaa 3-4 m, koska ahdas Nokianvirta ei kyennyt nielemään koko vesimäärää (Matisto & Virkkala 1964, 124-127; Virkkala 1974, 1011-1012; Alhonen 1988, 34-36).

Ancylusjärveä ja Mastogloia -vaihetta seurannut Litorinameri on ulottunut korkeimmillaan n. 7 m Kuloveden yläpuolelle (n. 65 m mpy). Noin vuoteen 6500 b.p. (n. 5500 eKr.) mennessä Kulovesi oli kuroutunut itsenäiseksi järveksi Litorinameren transgression (tulvan) päätyttyä ja vedenpinnan laskettua n. 60 m:n tasolle. Laskiessaan Kuloveteen Nokianvirta lienee alun perin kulkenut Intianlahdesta suoraan länsiluoteeseen nykyistä rautatietä pitkin, mutta myöhemmin se on puhkaissut Lukkilansalmen väylän (Matisto & Virkkala 1964, 122; Virkkala 1974, 1012, 995).

Historiallisena aikana suurimmat vesistömuutokset ovat johtuneet ihmisen toiminnasta. Vammaskosken perkaustöiden seurauksena Rautaveden ja Kuloveden pinta laski 1700-luvun puolivälissä suurin piirtein nykyiselle tasolle (Selander 1963, 3-4). 1750-60-luvuilla ja 1810-luvulla perattiin Nokianvirran Viikin koski ja Emäkoski (Saarenheimo 1974, 588-592). Pyhäjärven vedenpinta laski silloin noin 2 m. 1860-luvulta lähtien Nokianvirran rannoille kasvoi suuri teollisuuskeskus.

1.3. Aiemmat tutkimukset

Ensimmäisen lyhyen kertomuksen Nokianvirran alueen muinaisjäännöksistä laati A. O. Heikel (1882), joka Muinaismuistoyhdistyksen stipendiaattina tutki 1800-luvun lopulla Pirkkalan kihlakunnan aluetta. Hänen teoksensa sisältää tärkeitä tietoja joistakin irtolöydöistä ja tuhoutuneista kohteista sekä perimätietoa alueen muinaisuudesta (ks. esim. tämän raportin

kohteet [19] ja [20]). Heikelin matkojen jälkeen alueen arkeologisessa kenttätutkimuksessa oli lähes puolen vuosisadan pituinen katkos. Vuonna 1924 J. Ailio tarkasti kaksi rautakautista polttokalmistoa Korvolan kylässä (ks. kohteet [4] ja [5]). Alueen ensimmäiset arkeologiset kaivaukset suoritti A. Hackman, joka tutki v. 1928 Lukkilansalmen pohjoisrannalla olevat röykkiöt (kohde [2]). Myös suurin osa myöhemmistä kaivauksista koski rautakautisia röykkiökohteita. Poikkeuksina olivat A. Äyräpään johtamat Mattilan [13] polttokenttäkalmiston tutkimukset ja I. Kronqvistin suorittamat kappelin jäännösten kaivaukset Nokian kartanon puistossa v. 1931 (kohde [52]). Nokianvirran alueen laajimmat arkeologiset tutkimukset suoritti Turun yliopisto Viikin rautakautisella ja historiallisella röykkiöalueella v. 1985-88 ja 1999 (kohteet [19] ja [29]) sekä Huvilaniemen rautakautisella röykkiö- ja asuinpaikka-alueella v. 1985 ja 1988-90 (kohteet [12], [37] ja [39]).

Nokian ensimmäisen arkeologisen inventoinnin teki A. Erä-Esko v. 1948. Inventoinnin yhteydessä Nokianvirran alueelta löydettiin yksi tuhoutunut kivikautinen asuinpaikka ja yhdeksän todennäköisesti rautakautista röykkiökohdetta (yksittäistä röykkiötä tai röykkiöryhmää) eli yli puolet alueen röykkiökohteista (tämän raportin nrot [6-10] ja [14-20]). Seuraavan inventoinnin suoritti E. Renvall v. 1985; hän löysi alueelta kaksi esihistoriallista asuinpaikkaa ja historiallisen ajan raudankäsittelypaikan (kohteet [37], [39] ja [55]). Renvallin inventointiraportti toistaa kuitenkin usein suoraan edellisen inventoinnin tietoja, ja ajantasaistetut tiedot kohteista usein puuttuvat. Molemmista inventointiraporteista (1948 ja 1985) puuttuvat lisäksi usein tarkat kartat tai sijaintitiedot kohteista sekä irtolöytöpaikkojen tarkastuskertomukset. Kaivauksien ja inventointien lisäksi Nokianvirran alueella on tehty muutama arkeologinen tarkastus (ks. kohteet [3-5], [12], [50-52]).

Vuoteen 2000 mennessä inventointialueelta tunnettiin muinaisjäännösrekisterin tietojen mukaan yhteensä 18 kiinteää muinaisjäännöstä: kaksi kivikautista asuinpaikkaa (joista yksi oli tuhoutunut), yksi rautakautinen asuinpaikka, kolme rautakautista polttokalmistoa ja 12 röykkiökohdetta. Historiallisen ajan kohteita muinaisjäännösrekisteriin oli viety vain yksi, sekin virheellisesti (kohde [12], Huvilaniemi).

1.4. Inventoinnin tavoitteet ja metodit

Nokianvirran arkeologinen inventointi 2000 toteutettiin osa-alueinventointina, jonka yhteydessä tarkastettiin kaikki ennestään tunnetut kiinteät muinaisjäännökset ja irtolöytöpaikat sekä etsittiin uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Joitakin ennestään tunnettuja muinaisjäännöksiä ei ollut arkeologisesti tarkastettu 1920-30-lukujen jälkeen ja niiden nykyinen kunto ja tarkka sijainti eivät ole olleet tiedossa. Inventoinnin pääasiallisena kohteena olivat esihistorialliset kiinteät muinaisjäännökset ja irtolöytöpaikat. Lisäksi pyrittiin kartoittamaan mahdollisuuksien mukaan historiallisia kohteita. Kaikki inventoinnin aikana tarkastetut alueet on merkitty raportin lopussa olevaan peruskarttapienennökseen 1:40 000.

Inventoinnin kenttätyömenetelmiin kuuluivat mm. intuitiivinen koekuopitus, pintapoiminta ja muinaisjäännösten näkyvien rakenteiden visuaalinen havainnointi. Kaikki kohteet dokumentoitiin valokuvaamalla ja merkitsemällä peruskartalle ja sitä tarkemmalle kartalle sekä sanallisin kuvauksin. Inventoinnissa pyrittiin selvittämään jokaisen kohteen tarkka sijainti, laatu, laajuus ja kunto. Samalla kartoitettiin kohteiden soveltuvuutta matkailukohteiksi Nokian kaupungin suunnitteleman kulttuuripolun varrelle. Mittaukset maastossa suoritettiin 50 m:n mittanauhalla ja bussolin avulla. Joidenkin kohteiden paikantamisessa käytettiin GPS-navigaattoria Magellan GPS 315.

Koekuopat kaivettiin aikaisempien löytötietojen ja topografian perusteella valittuihin kohtiin. Kuoppien koko oli useimmiten 50 x 50 cm. Koekuopat kaivettiin puhtaaseen pohjamaahan tai peruskalliolle asti lapiolla ja lastoilla, kaivettu maa seulottiin tarvittaessa. Koekuopat peitettiin kaivamisen jälkeen. Koekuoppien lisäksi tehtiin pieniä lapionpistoja ja kairauksia ns. T-piikillä. Pintapoimintaa tehtiin pelloilla ja muualla, missä maanpinta oli rikottuna. Pintapoimintaa vaikeutti syyskuun hyvin kuiva sää.

1.5. Inventoinnin tulokset ja yhteenveto

Inventoinnissa tarkastettiin yhteensä 32 kohdetta (ks. *Luettelo inventointikohteista* ja *Yleiskartta* 1:40 000), joista 27 ovat esihistoriallisia (tai todennäköisesti esihistoriallisia) kiinteitä muinaisjäännöksiä ja irtolöytöpaikkoja. Inventoinnin yhteydessä löydettiin **kuusi uutta kiinteää esihistoriallista** (tai todennäköisesti esihistoriallista) **muinaisjäännöstä**: kaksi kivikautista asuinpaikkaa (kohteet [44] Tapanila 3 ja [45] Haapaniemi 2), rautakautinen polttokalmistomäki ja todennäköinen rautakautinen asuinpaikka sen vieressä (kohde [13] Mattila), rautakautinen (hauta?)kumpu (kohde [3] Ollila, rökkiö 4) sekä yksi mahdollinen rautakautinen kiven- ja maansekainen rökkiö (kohde [14] Kuirinmäki, rökkiö 6). Lisäksi löytyi kolme uutta kivikautista irtolöytöpaikkaa (kohteet [47], [48] ja [49]).

Inventointialueen *kivikautiset asuinpaikat* sijaitsevat Kuloveden rannoilla, loivilla rantarinteillä. Kahden asuinpaikan, Tapanila 3:n [44] ja Haapaniemi 2 [45] alarajan korkeus on n. 58 m mpy eli n. 0,5 m nykyisen vedenpinnan yläpuolella. Tämä kertoo siitä, että Tapanila 3:lla ja Haapaniemi 2:n alaosassa on asuttu järven kuroutumisen jälkeen, mesoliittisen (esikeraamisen) kauden lopussa tai neoliittisella kaudella, n. 6000-1500 eKr. Haapaniemi 2:n yläosa (70-80 m mpy) ajoittuu korkeuden perusteella selvästi mesoliittiselle ajalle, Mastogloia –vaiheen loppuun tai Litorinakauden alkuun, n. 6600-5500 eKr. Asuinpaikalta on saatu runsaasti kvartsiaineistoa, joka siis todennäköisesti edustaa kahta asutusvaihetta tai pitkäaikaista (jatkuvaa tai toistuvaa) asutusta ensin meren ja myöhemmin järven rannalla, vesirajan vähitellen laskiessa. Kyseessä on myös koko inventointialueen laajin esihistoriallinen muinaisjäännös (n. 8500 m²).

Tuhoutunut asuinpaikka Lukkilansalmi 2 [9] on sijainnut vesirajalla; sen vierestä löytynyt vasarakirves viittaa mahdollisesti siihen, että asuinpaikka on kuulunut nuorakeraamiseen kulttuuriin (n. 3200-2400 eKr.). Asuinpaikka Tapanila 1 [37] eroaa muista sijainniltaan. Se sijaitsee pohjoisrinteellä eikä ihan rannalla. Sen laidalta löytynyt kiukaiskeramiikan pala viittaa mahdollisesti asuinpaikan myöhäisneoliittiseen ikään (n. 2400-1500 eKr.), ja epätyypillinen sijainti voi johtua uusista elinkeinoista.

Pronssikautisia (n. 1500-500 eKr.) muinaisjäännöksiä tutkimusalueelta ei tunneta. Osa kivikaudelle ajoitetuista asuinpaikoista saattoi kuitenkin olla käytössä myös varhaismetallikaudella, eli pronssikaudella ja rautakauden (n. 500 eKr. - 1150 jKr.) alussa. *Rautakautisia asuinpaikkoja* on kaksi (kohteet [39] ja [13] – todennäköinen), ja niiden sijainti on hyvin tyypillistä: mäen laella tai rinteellä, kalmiston vieressä. Kaikki inventoidut esihistorialliset asuinpaikat sijaitsevat pelloilla, ja niiden kulttuurikerrokset ovat siksi ainakin osittain tuhoutuneet. Inventointialueen asuinpaikkoja ei ole tutkittu kaivauksin.

Kaikki kolme Nokianvirran rannoilla sijaitsevaa *rautakautista polttokenttäkalmistoa* ajoittuu merovingiajalle (n. 550/575-800 jKr.). Niistä laajin on Mattilan [13] kalmisto (pinta-ala yhteensä n. 2250 m²), joka on osittain tutkittu. Polttokalmistot sijaitsevat loivilla mäkirinteillä, n. 200 m:n etäisyydellä rannasta. Tutkimusalueen suurimman muinaisjäännösryhmän muodostavat rautakautiset *kiven- ja maansekaiset rökkiöt* (tai kummut) ja rökkiöryhmät.

Kaksi huomattavinta röykkiöryhmää on osittain tutkittu (Huvilaniemi [12] ja Viik [19-20]). Näiden lisäksi kaivauksia on suoritettu Lukkilansalmen [2] röykkiöillä. Tutkitut röykkiöt on tulkittu hauta-, uhri- tai tunkioröykkiöiksi ja ajoitettu nuoremmalta roomalaisajalta viikinkiaikaan (n. 200-1050 jKr.). Rautakautiset muinaisjäännökset sijaitsevat peltoalueiden reunoilla tai saarekkeilla.

Inventoinnin aikana on kartoitettu tai tehty havaintoja yhteensä *kymmenestä historiallisen ajan kohteesta* (osa niistä sijaitsee esihistoriallisten kohteiden alueella, ja tiedot niistä löytyvät tämän raportin luvusta 4.1.). Niiden joukossa on myöhäiskeskiaikaisen (?) kappelin paikka (kohde [52] Nokian kartano), pajan paikka (kohde [55] Ylinen), vanha ratapohja ja kivisilta (kohde [54] Haavisto), kuoppia, kivistä röykkiöitä (lähinnä viljelyröykkiöitä), talonpohjia. Historiallisen ajan kohteet sijaitsevat pääasiassa nykyisen pysyvän tai kesäasutuksen piirissä. Ajoitetut historialliset kohteet ovat 1500- 1900-luvuilta.

Inventointialueen muinaisjäännöksistä viisi kohdetta (nrot [6], [12], [14], [16] ja [19]) on kuulunut rauhoitusluokkaan 1 (valtakunnallisesti merkittävä muinaisjäännös, jonka säilyminen on turvattu kaikissa olosuhteissa). Kenttätyön tulosten perusteella ehdotamme myös kohteen [13] Mattila siirtämistä luokkaan 1. Kyseessä on laaja ja tutkimuksellisesti arvokas rautakautinen muinaisjäännöskompleksi, joka täydentyi inventoinnissamme uudella kalmistomäellä ja mahdollisella asuinpaikalla. Samaan rauhoitusluokkaan kuuluu ehdotuksemme mukaan myös Nokian kartanon alueella sijaitseva harvinainen 1500-luvun kappelin kiviperustus. Yksi röykkiökohde todettiin kokonaan tuhoutuneeksi ja siirrettiin luokkaan 3 (kokonaan tutkitut tai tuhoutuneet kohteet). Muut kiinteät muinaisjäännökset kuuluvat luokkaan 2 (kohteiden arvon selvittäminen edellyttää tarkempia tutkimuksia).

* * *

Inventoinnin löydöt, mustavalkonegatiivit ja diat on luetteloitu ja arkistoitu Museoviraston arkeologian osaston kokoelmiin:

Löydöt: KM 32209-32219 (diar. 23.10.2000)

Negatiivit: 117147-117198

Diat: 44213-44262

2. LUETTELO INVENTOINTIKOhteista

Inv. nro	Kohteen nimi	Laji	Ajoitus	MJ-luok-ka	Muinais-jäännösrekis-terinumero	Sijainti (peruskartta ja koordinaatit)
2	Lukkilansalmi 1	kiven- ja maansekaisia röykkiöitä	rautakausi	2	536 01 0002	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 67, Y = 2467 16, Z = n. 65-70 m mpy
3	Ollila	röykkiöitä, kivi- ja maarakenteita	rautakausi/hist. aika	2	536 01 0003	Pk 2123 02 SIURO X = 6818 08-15, Y = 2467 66-86, Z = n. 88-90 m mpy
4	Kalmaanmäen-kallio	polttokenttä-kalmisto	rautakausi	2	536 01 0004	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 81-83, Y = 2468 10-12, Z = n. 85-90 m mpy
5	Laurila	polttokalmisto, kivirakenteita	rautakausi/uusi aika	2	536 01 0005	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 64-67, Y = 2468 39-45, Z = n. 86 m mpy
6	Nikkilä	kiven- ja maansekainen röykkiö	rautakausi?	1	536 01 0006	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 49, Y = 2468 50, Z = 80 m mpy
7	Vuorela	kiven- ja maansekainen röykkiö	rautakausi?	2	536 01 0007	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 46, Y = 2468 84, Z = 86 m mpy
8	Rantavainio	röykkiöitä, kivirakenteita	rautakausi/hist. aika	2	536 01 0008	Pk 2123 02 SIURO X = 6816 79-84, Y = 2469 44-51, Z = n. 80-85 m mpy
9	Lukkilansalmi 2	asuinpaikka	kivikausi	3	536 01 0009	Pk 2123 02 SIURO X = n. 6817 55, Y = n. 2467 27, Z = n. 57,5 m mpy
10	Haapaniemi	kiven- ja maansekainen röykkiö	rautakausi?	2	536 01 0010	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 35, Y = 2466 22, Z = n. 65 m mpy
12	Huvilaniemi	kiven- ja maansekaisia röykkiöitä	rautakausi	1	536 01 0012	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 50-64, Y = 2465 07-22, Z = 62-72 m mpy
13	Mattila	polttokalmisto, asuinpaikka(?), irtolöytöpaikka	rautakausi/kivikausi	1 (ent. 2)	536 01 0013	Pk 2123 05 NOKIA X = 6817 13-25, Y = 2471 50-63, Z = n. 104-107 m mpy
14	Kuirinmäki	kiven- ja maansekaisia röykkiöitä	rautakausi?	1	536 01 0014	Pk 2123 05 NOKIA X = 6817 27-35, Y = 2471 58-64, Z = 102-106 m mpy
15	Hintsa	kiven- ja maansekaisia röykkiöitä	rautakausi?	3 (ent. 1)	536 01 0015	Pk 2123 05 NOKIA X = 6817 38, Y = 2471 69, Z = 105 m mpy
16	Utola	kiven- ja maansekainen röykkiö	rautakausi?	1	536 01 0016	Pk 2123 05 NOKIA X = 6818 07, Y = 2471 93, Z = 113-114 m mpy
19	Viik	hautaröykkiöitä, kivi- ja maarakenteita	rautakausi/hist. aika	1	536 01 0019	Pk 2123 05 NOKIA X = 6818 21-28, Y = 2474 80-93, Z = 85-88 m mpy
20	Viik	kiven- ja maansekaisia röykkiöitä, tarinapaikka	rautakausi/hist. aika?	2	536 01 0020	Pk 2123 05 NOKIA X = 6818 49-58, Y = 2475 22-25, Z = 85-90 m mpy (röykkiöt) X = 6818 75, Y = 2475 32, Z = n. 90 m mpy (tarinapaikka)
37	Tapanila 1	asuinpaikka	kivikausi	2	536 01 0037	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 49-54, Y = 2465 20-25, Z = n. 65-70 m mpy

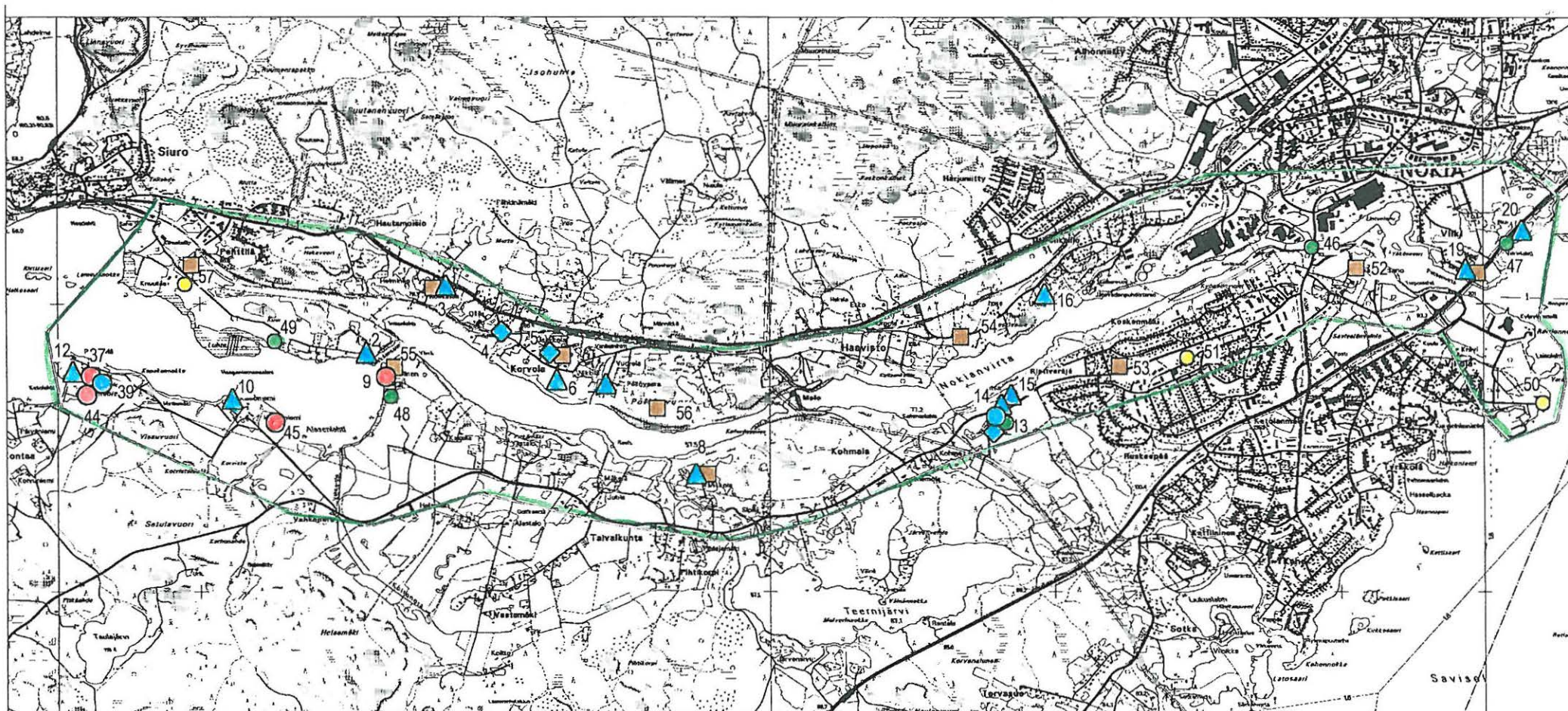
Inv. nro	Kohteen nimi	Laji	Ajoitus	MJ-luok-ka	Muinais-jäännösrekis-teri-numero	Sijainti (peruskartta ja koordinaatit)
39	Tapanila 2	asuinpaikka	rautakausi	2	536 01 0039	Pk 2123 02 SIURO X = n. 6817 46-48, Y = n. 2465 26-36, Z = n. 65-70 m mpy
44	Tapanila 3	asuinpaikka	kivikausi	2	536 01 0044	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 36-42, Y = 2465 15-25, Z = n. 58-62 m mpy
45	Haapaniemi 2	asuinpaikka	kivikausi	2	536 01 0045	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 13-26, Y = 2466 43-60, Z = n. 58-80 m mpy
46	Nokianvirta	irtolöytöpaikka	kivikausi	-	-	Pk 2123 05 NOKIA X = n. 6818 40, Y = n. 2473 80, Z = n. 77 m mpy
47	Viikinlahti	irtolöytöpaikka	kivikausi	-	-	Pk 2123 05 NOKIA X = 6818 21-64, Y = 2474 90 – 2475 41, Z = n. 80-90 m mpy
48	Alanen	irtolöytöpaikka	kivikausi	-	-	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 33, Y = 2467 37, Z = n. 60 m mpy
49	Kuurokallio	irtolöytöpaikka	kivikausi	-	-	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 72, Y = 2466 53, Z = n. 58-60 m mpy
50	Kravi, Rantamoisio	irtolöytöpaikka	rautakausi	-	-	Pk 2123 05 NOKIA X = 6817 33, Y = 2475 39, Z = n. 82 m mpy
51	Kalmaanmäki	irtolöytöpaikka	rautakausi	-	-	Pk 2123 05 NOKIA X = n. 6817 25-6818 15, Y = n. 2472 50-2473 60, Z = n. 110-130 m mpy
52	Nokian kartano	kappelin paikka	keskiaika ja/tai uusi aika	1	536 51 0002	Pk 2123 05 NOKIA X = 6818 26, Y = 2474 11, Z = n. 90-95 m mpy
53	Koskenmäki	kiviröykkiöitä	uusi aika	2	536 51 0003	Pk 2123 05 NOKIA X = 6817 56-60, Y = 2472 44-45, Z = n. 115-120 m mpy
54	Haavisto	ratapohja ja kivisilta	uusi aika	2	536 51 0004	Pk 2123 05 NOKIA X = 6817 79-6818 17, Y = 2470 97-2471 85, Z = n. 100-110 m mpy
55	Ylinen	pajan (?) paikka	historiallinen aika	2	536 51 0005	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 57, Y = 2467 29, Z = n. 65 m mpy
56	Pöllönvuori	kuoppia ja kiviröykkiöitä	historiallinen aika	2	536 51 0006	Pk 2123 02 SIURO X = 6817 26-32, Y = 2469 08-32, Z = n. 110-114 m mpy
57	Knuutila	irtolöytöpaikka ja kivi-rakenteita	rautakausi/ uusi aika	- / 2	536 51 0007	Pk 2123 02 SIURO X = 6818 15, Y = 2465 90, Z = n. 60-65 m mpy (irtolöytöpaikka); X = 6818 25-33, Y = 2465 84-2466 02, Z = n. 60-65 m mpy (kivirakennealue)

NOKIA
 NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

YLEISKARTTA

Pohjana ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO ja 2123 05 NOKIA). Mk 1:40 000

●	kivikautinen asuinpaikka ja sen inv. nro	●	kivikautinen irtolöytöpaikka ja sen inv. nro
◆	rautakautinen polttokalmisto ja sen inv. nro	●	rautakautinen irtolöytöpaikka ja sen inv. nro
▲	rautakautinen röykkiö tai röykkiöryhmä ja sen inv. nro	■	historiallisen ajan kohde ja sen inv. nro
●	rautakautinen asuinpaikka ja sen inv. nro	—	inventointialueen raja

4. INVENTOINTIKOhteet

4.1. ESIHISTORIALLISET JA TODENNÄKÖISESTI ESIHISTORIALLISET KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET

4.1.1. Lukkilansalmi 1 [2], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä

Kunta:	Nokia
Kylä:	Penttilä
Kohteen nimi:	Lukkilansalmi 1
Muinaisjäännöstyyppi:	hautapaikat
Tyypin tarkenne:	hautaröykkiöt
Lukumäärä:	2
Ajoitus:	rautakautinen (nuorempi roomalaisaika – kansainvaellusaika)
Rauhoitusluokka:	2
Mj.rek.nro:	536 01 0002
Sijainti	
Peruskartta:	2123 02 SIURO
Koordinaatit:	X = 6817 67
	Y = 2467 16
	Z = n. 65-70 m mpy
Koordinaattiselite:	röykkiöalueen keskipiste
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 4 km WSW

117147 Lukkilansalmi 1 [2]. Röykkiö 1:n silmäkivi, taustalla vanha sauna (huvila) ja Kulovettä. ENE

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkinä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Kohde sijaitsee omakotitalon pihapiirissä. Röykkiö 1 on pääosaksi tuhoutunut, jäljellä ollut osa on tutkittu; röykkiöstä on jäänyt paikalle silmäkivi. Röykkiö 2 on tutkittu kaivauksin v. 1928. Sen paikalla on isoja maakiviä ja kalliopaljastumia, jotka ovat osittain sammalen ja turpeen peitossa. Kumpareella kasvaa vanhoja koivuja, vesakkoa, pensaikkaa ja heinää. Entisen röykkiön N-osassa on pieni polttopuiden varasto- ja pilkkomispaikka.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: huono sijainnin puolesta. Kohde sijaitsee omakotitalon pihapiirissä. Kohteelle vie hyväkuntoinen, mutta kapea yksityistie; sopivaa kääntymis- tai parkkipaikkaa ei ole, paitsi aivan talon edessä. Ks. myös *Hoito ja kunto*.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Penttilä
 Tila (RN:o/nimi): 19 Lukkisalmi
 Omistaja: Nokia Oyj
 Osoite: PL 226, 00045 Nokia Group
 Kiinteistötunnus: 536-418-19

Aiemmat tiedot: kiven- ja maansekaisia röykkiöitä
 Kaiv. A. Hackman 1928 (Hackman 1928, I)
 Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:5)

Aiemmat löydöt: HM 1234:5-8, veitsi ja 3 keihäänkärkeä. Löyt. Huugo Saarinen v. 1928 ”uutta peltoa tehdessään”.
 KM 8897 emalikoristeinen hevosenkenkäsolkki. Löyt. Huugo Saarinen v. 1928 perunamaan raivaustöissä.
 KM 8901:1-12, pronssisen rannerenkaan katkelma, 2 veitsen katkelmaa, saviastianpaloja, palanutta luuta. Kaivauslöytöjä 1928.

Inventointi 2000: tarkastus 14.9.2000 Vadim Adel
Löydöt: -
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117147, 117148
Diat: 44228, 44229

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Lukkilansalmen NW-puolella, korkealla terassilla, omakotitalon pihapiirissä on alun perin ollut kaksi kiven- ja maansekaista röykkiötä, joista toinen on suureksi osaksi tuhoutunut pellon tai puutarhan raivaustöissä v. 1928. Röykkiön jäännökset ja toinen röykkiö tutkittiin samana vuonna (Hackman 1928, I).

Röykkiö 1 on sijainnut jyrkällä rantatörmällä, terassin eteläreunalla. Röykkiöstä on jäljellä vain silmäkivi, joka näkyy myös Hackmanin (1928) raporttikuvissa. Kiven koko n. 1 x 1 x 1 m, ja se on osittain sammaloitunut. Kivi sijaitsee talon pihapiirissä, nurmikon eteläreunalla, talon NW-kulmasta 21 m suuntaan 300 g. Kiven N- ja E-puolella on tasaista nurmikkoa, S- ja SW-puolella kasvaa melko isoja ja vanhoja viinimarjapensaita, joiden S-puolella on hyvin jyrkkä lasku W-E-suuntaiselle Lukkisalmentielle. Tie kulkee alempana kapealla rannan suuntaisella terassilla, joka on ilmeisesti osittain tasoitettu keinotekoisesti. Pensaiden alle on tuotu multaa. Pensaiden välissä ja W-puolella sekä jonkin verran pensaiden ja tien välisessä rinteessä näkyy muutamia 20-50 cm:n kokoisia kiviä, jotka ovat ilmeisesti peräisin röykkiöstä. Röykkiötä raivattaessa keuhällä 1928 perunamaaksi löytyi veitsi ja kolme ns. pajulehtistä keihäänkärkeä yhdessä, sekä myöhemmin, n. 0,5 m länteen pronssinen emalikoristeinen hevosenkenkäsolkki roomalaisajalta. Jäljellä olleesta röykkiön osasta A. Hackman löysi vain hiiltä.

Röykkiö 2 sijaitsee n. 7 m röykkiö 1:n silmäkivistä NNW, nurmikon ja puutarhan W-reunalla, piha-alueen ja pellon välisellä vanhoja koivuja kasvavalla kalliopohjaisella kumpareella. Paikalla on näkyvissä isoja maakiviä ja kalliopaljastumia, jotka ovat osittain sammalen ja turpeen peitossa. Kiviä näkyy melko laajalla alueella, joka vastaa suurin piirtein röykkiön alkuperäistä kokoa (n. 10 x 8,5 m). Suurin osa pienemmistä kivistä on ilmeisesti siirretty pois. Röykkiön korkein kohta (joka on ilmeisesti lähellä sen alkuperäistä keskipistettä) sijaitsee isolla maakivellä tai kalliopaljastumalla, tien varrella olevan entisen saunan tai huvilan NE-kulmasta 12 m suuntaan 47 g. Kumpareella kasvaa viisi vanhaa koivua, vesakkoa ja heinää, röykkiön SW-reunalla on pensaita. Röykkiön N-osassa on pieni polttopuiden varasto- ja pilkkomispaikka. Röykkiön SW-puolella maasto laskee melko jyrkästi lounaissuuntaan; sen S- ja E-puolella on hyvin loiva etelärinne. Vuoden 1928 kaivauksissa röykkiöstä löytyi koristamaton, poikkileikkaukseltaan suorakulmaisesta pronssitangosta tehdyn rannerenkaan katkelma nuoremmalta roomalaisajalta, pari veitsen katkelmaa, saviastianpaloja, palanutta luuta ja hiiltä.

Inventoinnin 2000 yhteydessä tehtiin pintapöimintää talon luoteispuolella, röykkiö 2:n itäpuolella perunamaalla: ei löytöjä. Röykkiö 2:n N-puolelle tehtiin kaksi koepistoa lapiolla ja todettiin, ettei röykkiökiveys jatku tähän suuntaan. Muutama kivi tontin N-reunalla on todennäköisesti siirretty röykkiöstä kaivausten yhteydessä tai pellostä. Röykkiö 2:n NW-reunalla tai -puolella on talon isännän kertoman mukaan aikoinaan sijainnut WC-rakennus.

Edellisen inventoinnin (1985) tehnyt E. Renvall oletti, että röykkiöt ovat sijainneet peltosaarekkeilla talon NNW- ja NNE-puolella. Myös muinaisjäännösluettelossa kohteen karttamerkintä ja koordinaatit viittaavat peltosaarekkeen reunaan. Inventoinnin 2000 yhteydessä tarkastettiin ko. peltosaarekkeet. Läntinen saareke on melko tasainen, kasvaa koivuvaltaista metsää, ei merkkejä muinaisjäännöksistä. Itäinen saareke on hyvin kivikkoinen, kasvaa lehtipuita. Saarekkeella on runsaasti isoja siirtolohkareita, joiden lisäksi saarekkeen reunoille on kasattu jonkin verran kiviä pellostä. Saarekkeen S-osaan tehtiin kaksi koepistoa, joista ei tullut mitään löytöjä. Maaperä on ruskehtavanvaaleanharmaata hiesua. Myös kahden saarekkeen välissä olevalle pienelle saarekkeelle (ei merkitty karttoihin) tehtiin koepisto, josta tuli savista peltomaata; ei löytöjä.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Lukkilansalmen NW-puolella, lähellä sitä kohtaa, missä Nokianvirta laskee Kuloveteen (57,5 m mpy), järven rannasta n. 25 m N, välittömästi Lukkisalmentien N-puolella, entisen saunan ja tien päässä olevan talon välissä. Kohteen eteläpuolella on jyrkkä rantarinne, pohjoispuolella on melko tasainen peltoalue. Tampereen - Porin rautatie kulkee n. 400 m N.

Laajuusarvio ja perusteet: röykkiöalueen pinta-ala n. 10 x 20 m = n. 200 m², perusteena näkyvät rakenteet.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet kentällä: keskustelu ja maastokatselmus tontin vuokraajan – Antti Koiviston kanssa (puh. 03-3400133 ja 040-7693199)

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Kohde on tutkittu ja/tai tuhoutunut. Röykkiö 2:n paikka (luontainen kalliopohjainen kumpare) on kuitenkin helposti hahmotettavissa. Kohteesta on saatu erittäin arvokkaita löytöjä. Tämän perusteella ehdotamme kohteen voimassa olevan luokituksen säilyttämistä.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Lukkilansalmi 2 [9], kivistä asuinpaikka ja Ylinen [55], historiallinen pajan (?) paikka, n. 0,2 km SE.

Suosittelvat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Talo on A. Koiviston kertoman mukaan rakennettu v. 1959, sen paikalla ollut vanha rakennus on palanut samana vuonna. Vanha huvila- ja saunarakennus on 1920-luvulta.

Kirjallisuutta: Salmo 1952, 97 (Penttilä, Knuutila); Miettinen 1974, 915, 950.

Koekuopat:

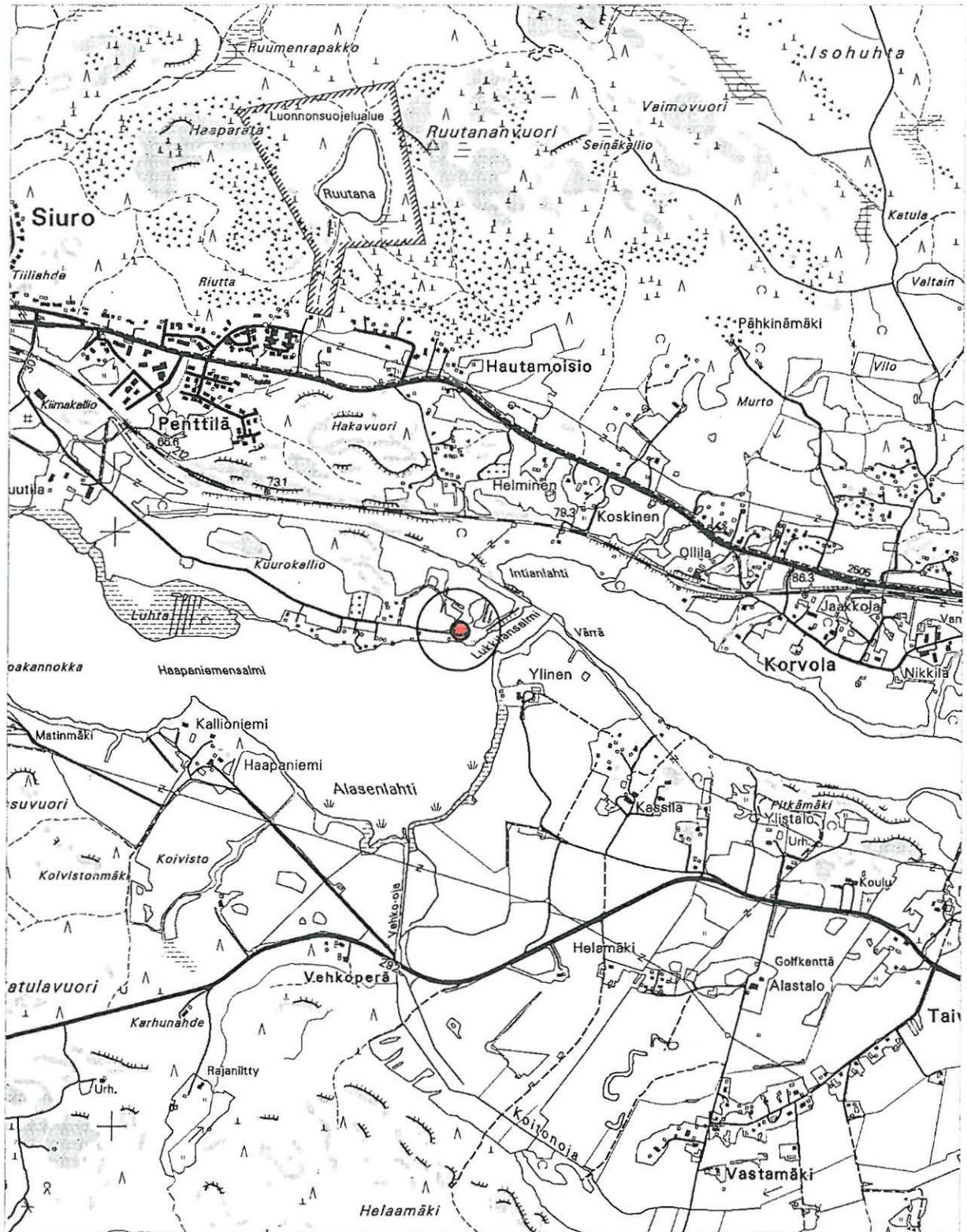
Röykkiö 2:n N-puolelle tehtiin 2 koepistoa. Koepisto 1: tummanruskeaa multaa n. 20 cm, sen alla iso kivi tai peruskallio. Mullasta löytyi palamatonta luuta, kaksi pientä palaa palanutta luuta; ei merkkejä esihistoriallisesta kulttuurikerroksesta tai kiveyksestä. Koepisto 2 (edellisestä 3 m N, lähellä pellon reunaa): ruskeaa multaa, joka pohjaan mennessä alkoi muuttua vaaleaksi hietamullaksi; ei löytöjä.

Lukkilansalmi 1 [2], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000

X = 6817 67, Y = 2467 16, Z = n. 65-70 m mpy

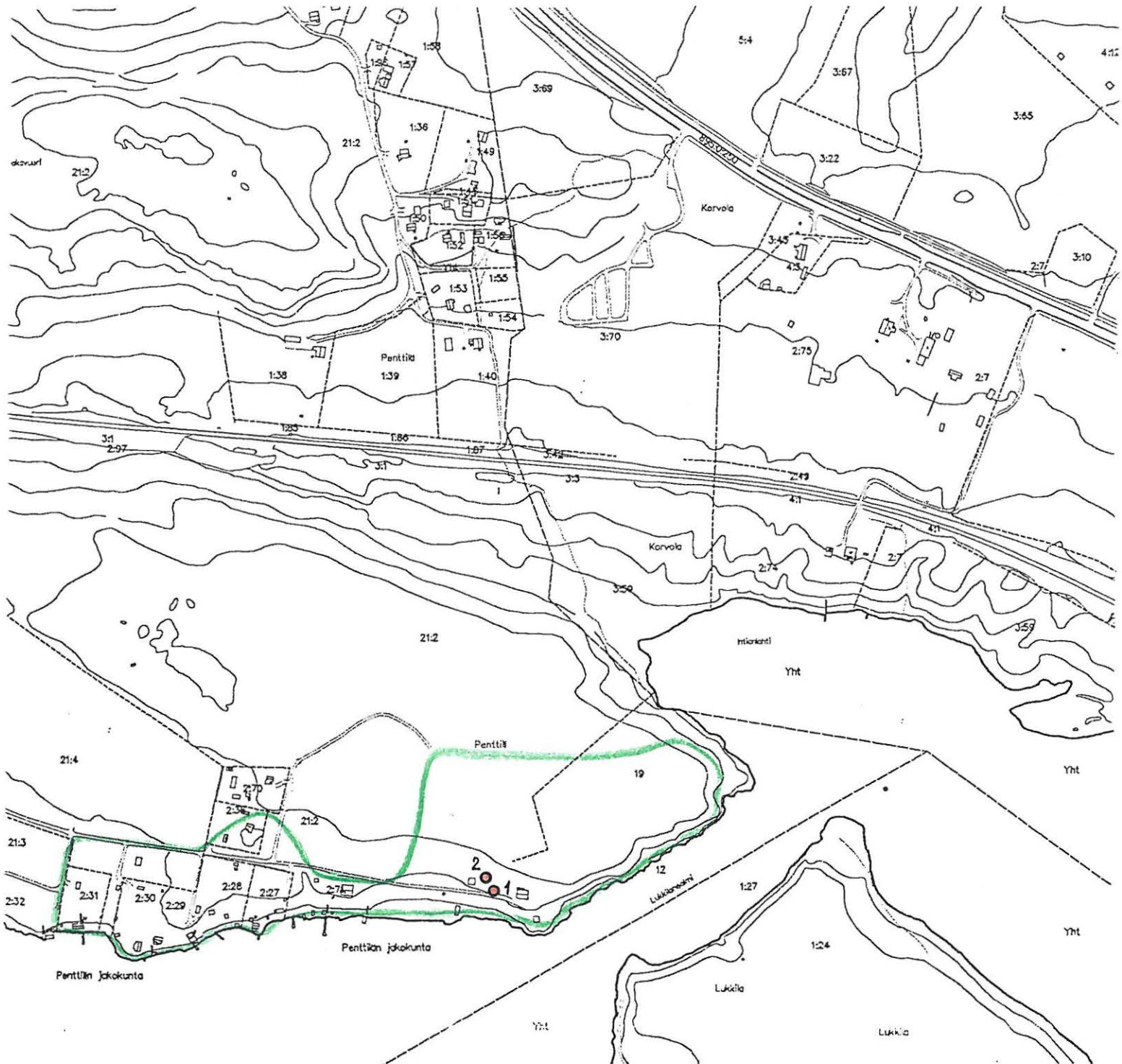
● tutkittuja ja/tai tuhoutuneita kiven- ja maansekaisia röykkiöitä

Lukkilansalmi 1 [2], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

● tuhoutuneen ja/tai tutkitun röykkiön paikka

— tarkastetun alueen raja

4.1.2. Ollila [3], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä historiallisia kivi- ja maarakenteita

Kunta:	Nokia		
Kylä:	Korvola		
Kohteen nimi:	Ollila		
Muinaisjäännytyyppi:	hautapaikat,	kivirakenteet,	maarakenteet
Tyypin tarkenne:	hautaröykkiöt,	latomukset, kiviaidat,	kuopat
Lukumäärä:	3	3	4
Ajoitus:	rautakautinen,	historiallinen,	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2		
Mj.rek.nro:	536 01 0003		
Sijainti			
Peruskartta:	2123 02 SIURO		
Koordinaatit:	X =	6818 08-15	
	Y =	2467 66-86	
	Z =	n. 88-90 m mpy	
Koordinaattiselite:	röykkiöalueen ääripisteet		
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 7,5 km WSW		

117150 Ollila [3]. Röykkiö 3: yleiskuva, edessä sorakuoppa. SW

Merkitty peruskartalle: osittain merkitty (röykkiö 3)
Maastomerkitä: röykkiöt merkitty muinaisjäännyksilytein

Hoito ja kunto: Röykkiö 1:n laki on todennäköisesti osittain tuhoutunut (tasoitettu?) historiallisen ajan toiminnan seurauksena. Röykkiö 3:n eteläosa on osittain tuhattu soranotossa; sen tuhoutuminen jatkuu eroosion takia; pohjoisreuna on todennäköisesti kärsinyt jonkin verran peltotöistä. Röykkiöiden 1 ja 3 päällä kasvaa paikoin melko tiheää pensaikkoa ja vesakkoa, joita pitäisi poistaa tai harventaa; röykkiöiden reunoihin on kasattu peltokiviä. Röykkiö 4:n N-reuna

on osittain tuhoutunut tien rakentamisen yhteydessä, muuten kumpu näyttää säilyneen suhteellisen hyvin eikä vaadi hoitotoimenpiteitä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshankkeeksi: Kohde soveltuu erittäin hyvin matkailu- tai nähtävyyshankkeeksi. Kolme rautakautista rökkiötä on säilynyt kohtuullisen hyvin, ja niistä on myös tullut tyypillisiä rautakautisia hautalöytöjä. Rökkiöt sijaitsevat aivan Nokia-Siuro –tien vieressä ja erottuvat hyvin maastosta. Kohde vaatii kuitenkin hoitoa (ks. ed. kohta).

Tila- ja omistajatiedot

Rautakautinen rökkiöalue:

Kylä: Korvola
Tila (RN:o/nimi): 9 Aroniitty
Omistaja: Nikkilä Kalle
Osoite: Korvolantie 105, 37140 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-412-9

Historiallisia rakenteita rökkiöalueen W-puolella:

Kylä: Korvola
Tila (RN:o/nimi): 2:7 Kaunisto
Omistaja: Vasell Kalevi
Osoite: Teernijärventie 112, 37120 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-412-0002-0007

Aiemmat tiedot: 2 kiven- ja maansekaista rökkiötä
Tarkastus E. Nikkilä 1936 (Nikkilä 1936)
Inventointi A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, kohde 7:1-3)
Tarkastus O. Soininen 1993 (Soininen 1995)

Aiemmat löydöt: koristeeton saviastianpala, hiiltä, palaneita kiviä (KM ?).
Inventointilöytöjä 1948.

Inventointi 2000: tarkastus 15.9. ja 5.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: KM 32209 (saviastianpaloja 17 kpl, palanutta luuta 26 kpl, kuonaa 4 kpl, kvartsinpaloja tai –iskoksia 3 kpl)
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, yleiskartta 1:4000
Negatiivit: 117150-117153
Diat: 44224-44227

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Nokianvirran N-puolelta, Nokia - Siuro –tien SW-puolelta, Korvolan kylän Ollilan talosta 300-400 m NW, peltosaarekkeilta on v. 1948 inventoinnissa löytynyt kolme kiven- ja maansekaista rökkiötä tai kumpua. Tarkastuksessa 1993 todettiin, että keskimäinen rökkiö (nro 2) on kokonaan tuhoutunut pelto- tai tietöissä. Inventoinnissa 2000 löydettiin uusi rökkiö (nro 4) sekä tehtiin havainnot historiallisen ajan kohteista.

Rökkiö 1 sijaitsee n. 50 m (NW-SE) x 30 m kokoisella, nuorta lehtipuumetsää kasvavalla peltosaarekkeella, sen NW-osassa, tiestä 20 m, Nokianvirran rannalle vievästä pienestä tiestä 26 m ESE. Rökkiön pituus on n. 17 m, leveys n. 10 m. Korkeus N-reunasta, pellolta mitattuna on n. 1,3 m. Korkeus S-reunasta mitattuna on lähes 2 m. Rökkiö on muodoltaan soikeahko, ESE-WNW-suuntainen, kasvaa heinää, nuoria lehtipuita (koivu, pihlaja, haapa), katajia ja melko tiheää pensaikkoa (varsinkin kummun W- ja S-rinteillä). Rökkiön W- ja N-reunoille ja osin päälle on kasattu pellostä siirrettyjä kiviä, jotka varsinkin rökkiön W-päässä ovat hyvin isoja

(halk. n. 1 m). Myös röykkiön E-puolella ja NE-reunalla on hyvin isoja kiviä, halk. jopa 1,5 m. Pellolta siirretyt kivet vaikeuttivat röykkiön alkuperäisen koon mittaamisen. Kummun laki on melko tasainen, pohjoisrinne on jyrkkä, mutta suhteellisen matala, etelärinne on pitkä ja loiva. Röykkiön laella ja jonkin verran rinteillä maanpinnalle näkyy sammaloituneita kiviä, joiden läpimitta on pääasiassa 50-70 cm, joukossa on myös jonkin verran pienempiä kiviä. Saarekkeen N-reunalla, pellon reunalla olevassa leikkauksessa todettiin, että kumpareen maaperä on vaaleaa (kellertävää tai harmahtavaa) hietaa. Maasto röykkiön ympärillä laskee loivasti etelälounaaseen. Röykkiön koordinaatit: $x = 6818\ 15$, $y = 2467\ 67$.

Röykkiö 1:n S-rinteellä on havaittu *historiallisen ajan kivirakennelma*, n. 1,5 x 1,5 m kokoinen, mahdollisesti röykkiön itäosan päällä sijainneen pienen rakennuksen SE-kulman perustus (nurkkakiveys). Rakenne koostuu kolmesta kivikerroksesta; kivet ovat osittain sammalen peitossa, niiden koko on 50-60 cm. Kivilatomus sijaitsee saarekkeen N-reunasta 10 m, sen W-päästä n. 16 m. Osa saarekkeella olevista kivistä kuuluu siis ilmeisesti historiallisen ajan toimintaan, joka on ilmeisesti myös osittain tuhonnut röykkiön.

Röykkiö 2 on kokonaan tuhoutunut peltoa raivattaessa. Se on sijainnut röykkiö 1:stä n. 60 m SE, tiestä n. 30 m SW. Röykkiön halkaisija on ollut Erä-Eskon (1948) mukaan 5 m, korkeus 1 m. Muutaman ison kiven väliin tekemästään koekuopasta tuli palaneita kiviä, hiilimuruja, nokista maata ja yksi ohut, sileäpintainen, koristeeton saviastianpala. Röykkiön paikalla on nykyään tasaista peltoa, jonka pinnalle näkyi tarkastuksen aikana yksi keskikokoinen kivi, mahdollisesti röykkiöstä jäänyt. Paikalla tehtiin pintapöimintää, mitään ei löydetty.

Röykkiö 3 (ns. Pajavainion kumpu, Soinisen kumpu 2) sijaitsee röykkiö 1:stä n. 120 m SE, tien SW-reunasta 17 m, täsmälleen peltotiehaaran kohdalla, pensaikkaa (vadelmaa, ruusunmarjaa) sekä nuoria lehtipuita ja heinää kasvavalla peltosaarekkeella. Röykkiö on rakennettu luontaisen sorakumpareen päälle, kuten todettiin saarekkeen S-reunassa olevassa sorakuoppaleikkauksessa (pitkänomainen sorakuoppa pellon reunalla, saarekkeen reunalla, leveys n. 3-4 m, syvyys n. 1 m tai vähän yli 1 m). Röykkiön muoto on suhteellisen epämääräinen, ehkä soikeahko. Pituus (NW-SE) on 15 m, leveys 11 m, korkeus S-reunasta mitattuna n. 2 m, N-reunasta, pellon pinnasta, mitattuna 1,3 m. Röykkiön profiili on lähes kupera. Pinnalle näkyy muutamia täysin sammaloituneita kiviä. Röykkiön S-reunasta, leikkauksesta poimittiin rautakautista keramiikkaa, palanutta luuta, kuonaa ja kvartsi-iskos (KM 32209:1-4). Leikkaus on n. 3 m korkea ja hyvin jyrkkä. Myös röykkiön N-reuna on ilmeisesti tuhoutunut peltotöissä, täälläkin on melko jyrkkä, vaikka matala (alle 1 m) leikkaus, joka on tien suuntainen. Röykkiön reunoille on kasattu kiviä pellolta. Röykkiö on merkitty peruskartalle. Röykkiön koordinaatit: $x = 6818\ 10$, $y = 2467\ 80$.

Röykkiö 4 sijaitsee edellisestä n. 70 m ESE, välittömästi tien ja tieojan SW-puolella, loivalla S-rinteellä, metsikössä, pellonreunan vieressä. Röykkiö on maan- ja kivensekainen, muodoltaan soikeahko, kasvaa heinää ja pensaikkaa, reunoilla myös isompia puita. Röykkiön mitat ovat 12,5 m (N-S) x 8 m, korkeus S-reunasta mitattuna 1,5 m. Kummun profiili on kupera, sen S-rinne on melko jyrkkä, E-rinne on melko loiva; W-rinne on erittäin loiva, ja röykkiön raja on täällä suhteellisen epäselvä; N-rajana on tieoja. Röykkiön E- ja SE-rinteillä on näkyvissä muutamia isoja (halk. 0,7-1,0 m), osittain sammaloituneita kiviä. Röykkiö näyttää olevan kasattu, samoin kuin edellinen, luontaisen sorakumpareen päälle. Röykkiön E-puolella kasvaa melko vanha kuusi, W-puolella on koivikkoa. Maasto röykkiön S-puolella on melko tasaista ja kasvaa koivumetsää. Kummun keskelle, korkeimmalle kohdalle kaivettiin inventoinnin yhteydessä koekuoppa, josta löytyi rautakautisen saviastian pala ja kaksi kvartsia (KM 32209:5-6). Röykkiökiveys ei ollut tiivistä, vaan kivien välissä oli runsaasti tummanharmaata maata. Röykkiön koordinaatit: $x = 6818\ 08$, $y = 2467\ 86$.

Röykkiö 4:n SW-puolella, rinteiden alapuolella havaittiin *historiallisen ajan kuoppa*, kooltaan 2 x 1,5 m, syvyydeltään n. 0,5 m oleva; kuopan pohjassa on risuja, kariketta, kasvaa saniaista, itäreunalla koivu. Kyseessä on mahdollisesti soranotto- tai säilytyskuoppa. Samassa metsikössä, röykkiöstä n. 30 m S, tasaisella maalla sijaitsee n. 5 m halkaisijaltaan oleva *kuoppa*, syvyydeltään n. 70 cm. Kuopan pohja on karikkeen ja lehtien peitossa, sen keskelle tehdyssä koekuopasta tuli savista peltomaatyypistä maata. Kuopan tarkoitus on epäselvä. Pellonreunalla, röykkiö 4:n W- ja SW-puolella on pellonraivauskivikko.

Historiallisen ajan asutusjäänneksiä on myös röykkiöalueen W-puolella, naapuritontilla RN:o 2:7, sekametsässä. Alueella on todettu mm. kuoppia (ilmeisesti *säilytyskuoppia*), ainakin 2 kpl; toinen niistä, lähempänä rantaan vievää tietä sijaitseva, on muodoltaan lähes suorakulmainen, sen pituus on 2 m, leveys ja syvyys 1 m; kyseessä on mahdollisesti kellarikuoppa. Metsikön keskiosassa, pienen kumpareen laella sijaitsee pyöreähkö, matala, osittain sammaloitunut *kivikasa*, halk. n. 1 m, koostuu 1-2 kerroksesta suhteellisen pieniä (halk. keskimäärin 20 cm) kiviä, joissakin niistä on jonkin verran nokista pintaa. Kyseessä on mahdollisesti kiukaan jäännökset tai kaskiröykkiö. Tämän vieressä sijaitsee toinen *kuoppa*, joka on epämääräisen muotoinen ja matalampi, kuin ensimmäinen, kooltaan lähes samanlainen. Tontin W-rajalla, sen keskiosassa, rantaan vievästä tiestä n. 50 m W, on n. 20 m pitkä, SSW-NNE-suuntainen *kiviväita*, jonka leveys ja korkeus ovat alle 1 m. Väita on kasattu suurehkoista (halk. keskimäärin 0,5 m), sammaloituneista kivistä, ilman selkeää järjestystä.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Nokianvirran pohjoispuolella, rannasta n. 300 m. Tampereen-Porin rautatie kulkee n. 0,2 km SW. Röykkiöt sijaitsevat WNW-ESE-suuntaisessa linjassa välittömästi Nokia – Siuro – tien SW-puolella. Röykkiöt 1 ja 3 sijaitsevat peltosaarekkeilla. Röykkiö 4 on kahden pellon välisessä metsikössä; siitä n. 80 m SE on NE-SW-suuntainen puro, joka laskee Nokianvirtaan. Maasto laskee suhteellisen loivasti etelälounaaseen. Historiallisen ajan kohteet sijaitsevat peltoa ympäröivissä metsiköissä ja peltosaarekkeilla.

Laajuusarvio ja perusteet: röykkiö 1: n. 170 m²; röykkiö 3: n. 160 m²; röykkiö 4: n. 100 m²; perusteena näkyvät rakenteet. Röykkiöalueen laajuus on n. 220 m (WNW-ESE) x 30 m = n. 6600 m². Koko muinaisjäännealueen laajuus historialliset kohteet mukaan lukien on n. 300 x 40-120 m = n. 24000 m².

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännealueen rajoista).

Suojelutoimenpiteet kentällä: röykkiöt 1, 3 ja 4 merkittiin muinaisjäännealuekyltein.

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Osittain tuhoutuneita röykkiöitä sekä tarkemmin ajoittamattomia historiallisen ajan kivi- ja maarakenteita.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Kalmaanmäenkallio [4], rautakautinen polttokenttäkalmisto, n. 0,5 km SE.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta:

Kirjallisuutta: Salmo 1952, 97; Miettinen 1974, 952.

Koekuopat:

Koekuoppa 1

Sijainti: röykkiö 4:n keskiosassa, sen laella, tien S-reunasta 9,2 m SW, pellon reunasta 10 m SE.

Mitat: n. 40 x 40 cm. Syvyys 30 cm.

Stratigrafia: turve 0-7 cm; tummanharmaa hietamaa ja kiviä 7-17 cm; tummankeltainen sora 17-30 cm. Itäprofiilissa oli heti turpeen alla iso kivi.

Löydöt: keramiikan pala ja kaksi kvartsinpalaa tummanharmaasta maasta (KM 32209:5-6).

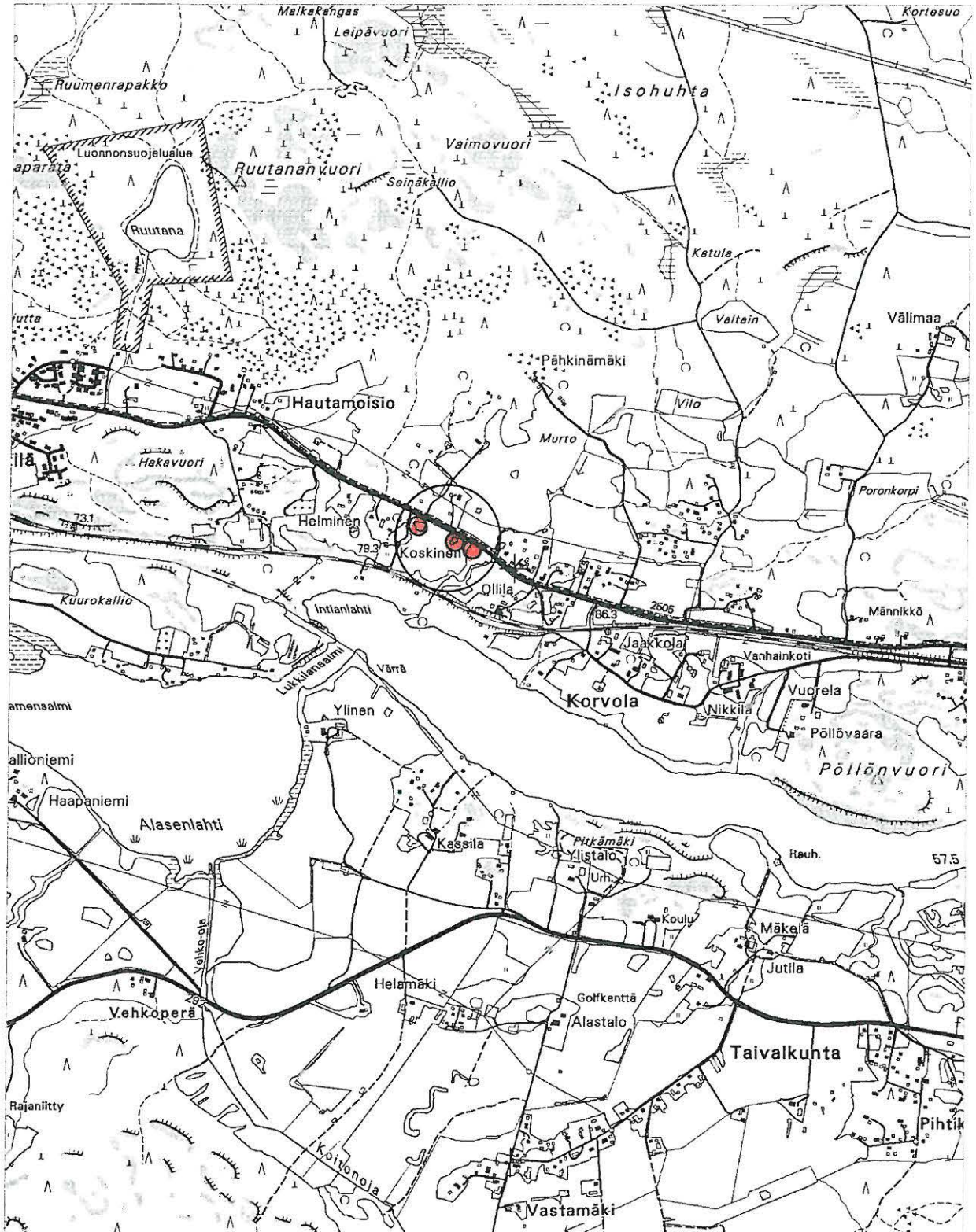
NOKIA
NOKIANVIRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

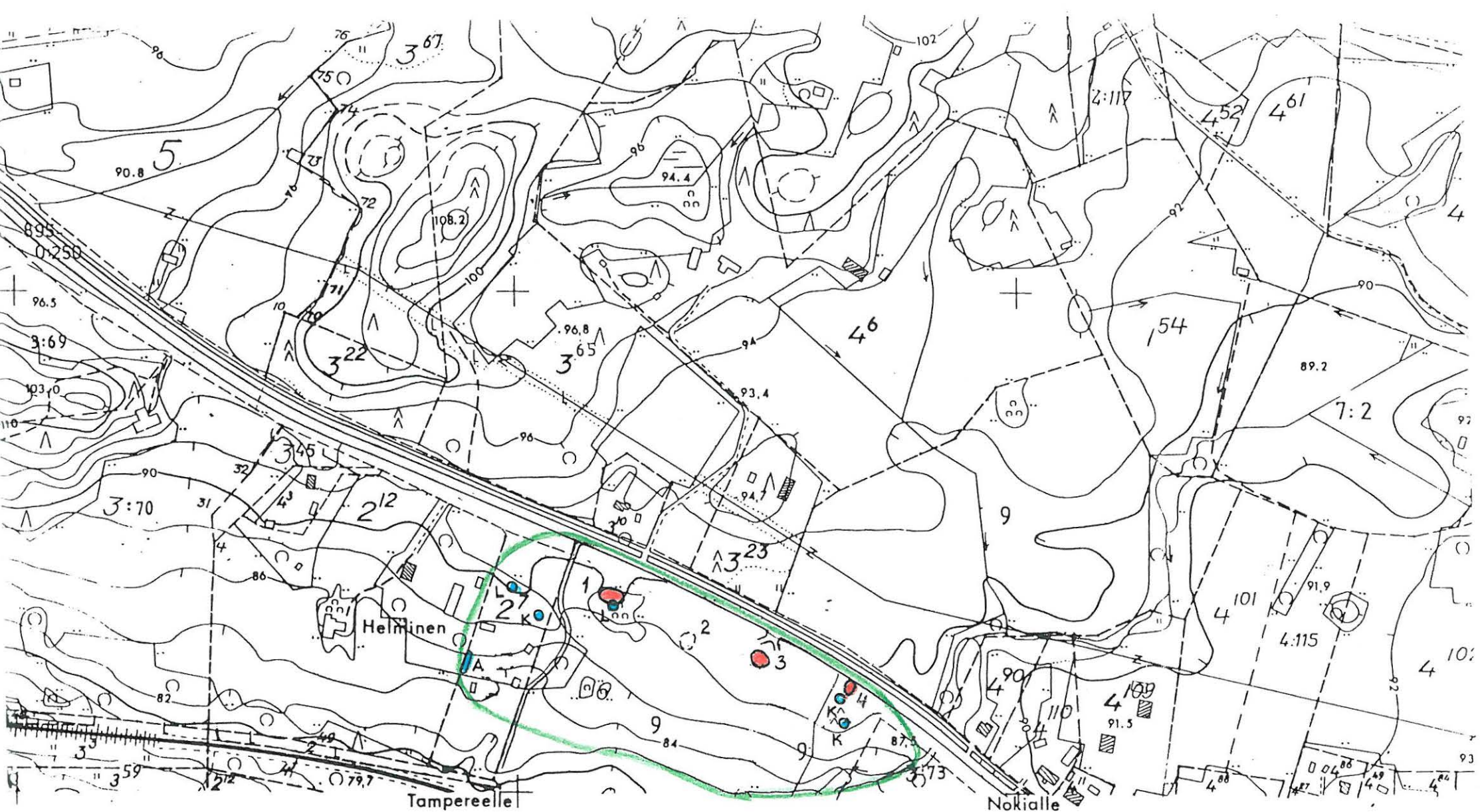
Ollila [3], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä historiallisia kivi- ja maarakenteita

Ote PerusCD:ltä *Häme, versio 99* (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000

X = 6818 08-15, Y = 2467 66-86, Z = n. 88-90 m mpy

● röykkiö

Ollila [3], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä historiallisia kivi- ja maarakenteita
 Yleiskartta 1:4000, pohjana rekisterikartta.

- tarkastetun alueen raja
- ₁ röykkiö ja sen nro
- ₂ tuhoutunut röykkiö
- historiallisen ajan kohde (K = kuoppa, L = kivilatomus tai -kasa, A = kiviaita)

4.1.3. Kalmaanmäenkallio [4], rautakautinen polttokenttäkalmisto

Kunta:	Nokia
Kylä:	Korvola
Kohteen nimi:	Kalmaanmäenkallio
Muinaisjäännöstyyppi:	hautapaikat
Tyyppin tarkenne:	polttokenttäkalmistot
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	rautakautinen (merovingiaikainen)
Rauhoitusluokka:	2
Mj.rek.nro:	536 01 0004
Sijainti	
Peruskartta:	2123 02 SIURO
Koordinaatit:	X = 6817 81-83
	Y = 2468 10-12
	Z = n. 86-88 m mpy
Koordinaattiselite:	ääripisteet
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 7 km WSW

117154 Kalmaanmäenkallio [4]: Yleiskuva kalmistosta. SSW

Merkitty peruskartalle: on merkitty (virheellisesti n. 30 m kohteesta NNE)

Maastomerkintä: on merkitty muinaisjäännöskyltein

Hoito ja kunto: Kalmisto on suureksi osaksi tuhoutunut soranotossa. Kalmiston koillisreunaan on rakennettu autotalli. Kalmistokerrosta saattaa olla jäljellä pieninä pesäkkeinä. Kalmistokiveystä on paikoin näkyvissä. Vanhat sorakuopat ovat kasvillisuuden peitossa. Paikalle on myös paikoin kasattu risuja (harvennettua vesakkoa), joiden keräämistä muualle voisi suositella.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyydenkohteeksi: Kohde soveltuu kohtuullisen hyvin matkailu- tai nähtävyydenkohteeksi. Kyseessä on melko tyypillinen merovingiaikainen polttokenttäkalmisto, josta on museokokoelmiin tullut paljon löytöjä. Paikalla on todennäköisesti jäljellä kalmistokerrosta; kalmistokiveystä on paikoin näkyvissä. Kohteelle vie hyväkuntoinen tonttitie (vanha maantie), etäisyys päätiestä on vain vähän yli 100 m. Parkki- ja kääntymistilaa kohteen vieressä on kuitenkin hyvin rajoitetusti.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Korvola
 Tila (RN:o/nimi): 3:77 Ollila
 Omistaja: Ojanen Ari ja Johanna
 Osoite: Ollilantie 2 A, 37140 NOKIA
 Kiinteistötunnus: 536-412-0003-0077

Aiemmat tiedot: rautakautinen polttokalmisto
 Tark. J. Ailio 1924 (Ailio 1924, 2-3)
 Tark. A. Hackman 1928 (Hackman 1928, II)
 Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:7)
Aiemmat löydöt: KM 2890:1-13, 3036:20-25, 3429 ja SatM 951 ja 3019, rautakautisia ase- ym. kalmistolöytöjä. Löyt. soranoton yhteydessä.

Inventointi 2000: tarkastus 18. ja 25.9.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: -
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117154
Diat: 44223

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kalmisto sijaitsee Nokianvirran N-puolella, rannasta n. 250 m NE, Ollilan talosta n. 150 m E, Tampereen-Porin rautatiestä 15 m pohjoiseen, vanhan radanylityspaikan kohdalla, Kalmaanmäenkallio -nimisen kalliopohjaisen mäen etelälounaispuolella. Löytöalue sijaitsee pienellä metsäniemekkeellä, sen W- ja S-rajana on Nokia-Siuro -tieltä (NW-suunnasta) tuleva tie (vanha maantie), joka kalmiston ja rautatien välissä tekee mutkan ja kääntyy NE-suuntaan, omakotitalon pihaan. Löytöalueen itärajana on siis pihatie ja sen W-puolella kulkeva samansuuntainen tilanraja. NNE-suunnassa metsäalue jatkuu pellon ja piha-alueen välisenä kaistana Kalmaanmäenkalliolle ja Siurontielle saakka. Alue kasvaa sekametsää (pääasiassa mäntyjä ja koivuja), aluskasvillisuutena puolukka, sammal, heinä, jonkin verran vesakkoa, jota on harvennettu; löytöpaikalla kasvaa pari hyvin vanhaa koivua. Alueella on lukuisia hyvin vanhoja, umpeenkasvaneita sorakuoppia. Ilmeisesti soranoton yhteydessä on paikoin paljastunut kalliota.

Ensimmäiset merovingiajalle ajoittuvat esineet – kaksi keihäänkärkeä ja neljä väkipuukkoa – löytyivät v. 1891 rataa rakennettaessa, osa esineistä joutui hukkaan. Myöhemmin on paikalta saatu lisää löytöjä: kaksi miekkaa, kuusi keihäänkärkeä, väkipuukko, rautainen ns. ruoskanvarsi, heloja, rautaiset padan hahlat, kaksi kilvenkupertaa. Inventoinnin 2000 yhteydessä Hackmanin (1928) kartan avulla paikannettiin kaksi vanhaa sorakuoppaa, joista vuosisadan vaihteessa on löytynyt kalmistoon viittaavia löytöjä. Eteläisempi löytöpaikka on vanhan radanylityspaikan N-puolella, rautatiestä n. 15 m; paikalla on pieni epämääräisen muotoinen kuopanne; siitä pohjoiseen n. 6 m on toinen löytöpaikka, sielläkin on ilmeisesti vanha sorakuoppa. Molemmat kuopat ovat matalia, kasvillisuuden peitossa. Paikalla on pari - kolme vanhaa puun, ilmeisesti

koivun kantoa, on näkyvissä erikokoisia kiviä, jotka kuuluvat selvästi kalmistokiveykseen, sekä yksi iso maakivi, mitat n. 1 x 1 x 0,7 m. Löytöalueelle on paikoin kasattu risuja. Välittömästi pohjoisemman Hackmanin merkitsemän löytöpaikan N-puolella alkaa n. 1 m korkea kalliopohjainen terassi, jossa on kalliopaljastumia. Myös Ailion (1924) mukaan löydöt ovat tulleet radan puoleisesta kallion kulmasta, kalliopaljastuman vierestä. Renvall (1985) olettaa, että kalmistoa on säilynyt alueella pesäkkeinä.

Inventoinnin 2000 yhteydessä tehtiin koekuoppia löytöpaikan N-puolelle, kalliopohjaiselle terassille kohteen laajuuden selvittämiseksi. Maasto on täällä suhteellisen tasaista, mutta nousee jyrkästi metsikön NE-osassa, lähellä päätieta. Talon W-puolella on lisäksi pitkänomainen kumpare tai harjanne, samansuuntainen tilan rajan kanssa. Koekuopista ei löydetty mitään merkkejä muinaisjäännöksestä, ja se voidaan siis rajata em. kalliopaljastuman ja tienmutkan väliselle alueelle. Koekuopitetun alueen maaperä sisältää hyvin paljon kiviä ja on siksi ehkä liian kovaa kalmistolle; löytöalueella maaperä on sen sijaan pikemmin soransekasta hietaa (koekairaus T-piikillä). Löytöalueen NW-puolella kulkee NW-SE-suuntainen polku, joka vie tiestä piha-alueelle. Polun W-puolella on pieni pelto, jonka osa on ollut perunamaana ja pintapoimittiin tarkastuksen yhteydessä; mitään merkkejä muinaisjäännöksestä ei havaittu. Suurin osa peltoa kasvaa heinää. Polulta, pellon kulman ja ulkorakennuksen välistä, rakennuksesta n. 15 m, tiestä n. 25-30 m, poimittiin yksi kuonan pala ja epämääräinen kvartsin pala (ei luetteloitu). Myös taloon vievän tien toisella puolella on pelto, joka oli tarkastuksen aikana heinällä. Rautatien toisella puolella maasto laskee hyvin jyrkästi Nokianvirran suuntaan, kasvaa sekametsää.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kalmisto sijaitsee Nokianvirran N-puolella, rannasta n. 250 m NE, Ollilan talosta n. 150 m E, Tampereen-Porin rautatiestä 15 m pohjoiseen, vanhan radanylityspaikan kohdalla, Kalmaanmäenkallio –nimisen kalliopohjaisen mäen etelälounaispuolella, metsäniemekkeellä.

Laajuusarvio ja perusteet: n. 20 x 20 m = n. 400 m², perusteena aikaisemmat löytötiedot, koekuopitus ja pintapoiminta.

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista),

Suojelutoimenpiteet kentällä: keskustelu ja maastokatselmus maan käyttäjän, naapuritontin (RN:o 4:12) omistajan kanssa.

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Osittain tuhoutunut rautakautinen polttokalmisto.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Laurila [5], rautakautinen polttokalmisto sekä historiallisia kivirakenteita, n. 0,4 km SE.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Kirjallisuutta: Salmo 1952, 97; Miettinen 1974, 919, 920, 951.

Yksi museolle lahjoitettu pitkä ruodollinen keihäänkärki on Heikelin (1882, 54) mukaan löytynyt Jaakkolan (?) Tolpanmäen pellostä. Kohdetta ei pystytty paikallistamaan. Jaakkolan talo sijaitsee Kalmaanmäenkalliosta n. 340 m SE.

Koekuopat

Löytöalueen yläpuolelle, pellon ja piha-alueen väliselle sekametsää kasvavalle alueelle tehtiin 4 koekuoppaa:

Koekuoppa 1

Sijainti: autotallin N-kulmasta 11 m suuntaan 337 g, polusta 1,5 m E.

Mitat: n. 40 x 40 cm. Syvyys 35 cm.

Stratigrafia: turve 0-10 cm; harmahtavankellertävä sora ja runsaasti erikokoisia kiviä 10-35 cm.

Löydöt: -

Koekuoppa 2

Sijainti: autotallin N-kulmasta 12 m suuntaan 388 g, polusta n. 7 m ESE.

Mitat: n. 45 x 40 cm. Syvyys 37 cm.

Stratigrafia: turve 0-12 cm; vaaleanharmaa soransekainen hieta, jossa runsaasti erikokoisia kiviä 12-37 cm.

Löydöt: -

Koekuoppa 3

Sijainti: talon SW-kulmasta 13,5 m suuntaan 316 g, polusta 5 m E.

Mitat: n. 45 x 30 cm. Syvyys 25 cm.

Stratigrafia: turve 0-10 cm; vaaleanharmaa sora, jossa runsaasti erikokoisia kiviä 10-25 cm; peruskallio pohjassa, myös ympärillä kalliopaljastumia.

Löydöt: -

Koekuoppa 4

Sijainti: talon NE-puolella olevan SW-NE-suuntaisen, n. 15 x 10 m kokoisen kalliopohjaisen kumpareen (harjanteen) laella, sen NE-osassa, koivun juurella; talon NW-kulmasta 13 m suuntaan 41 g.

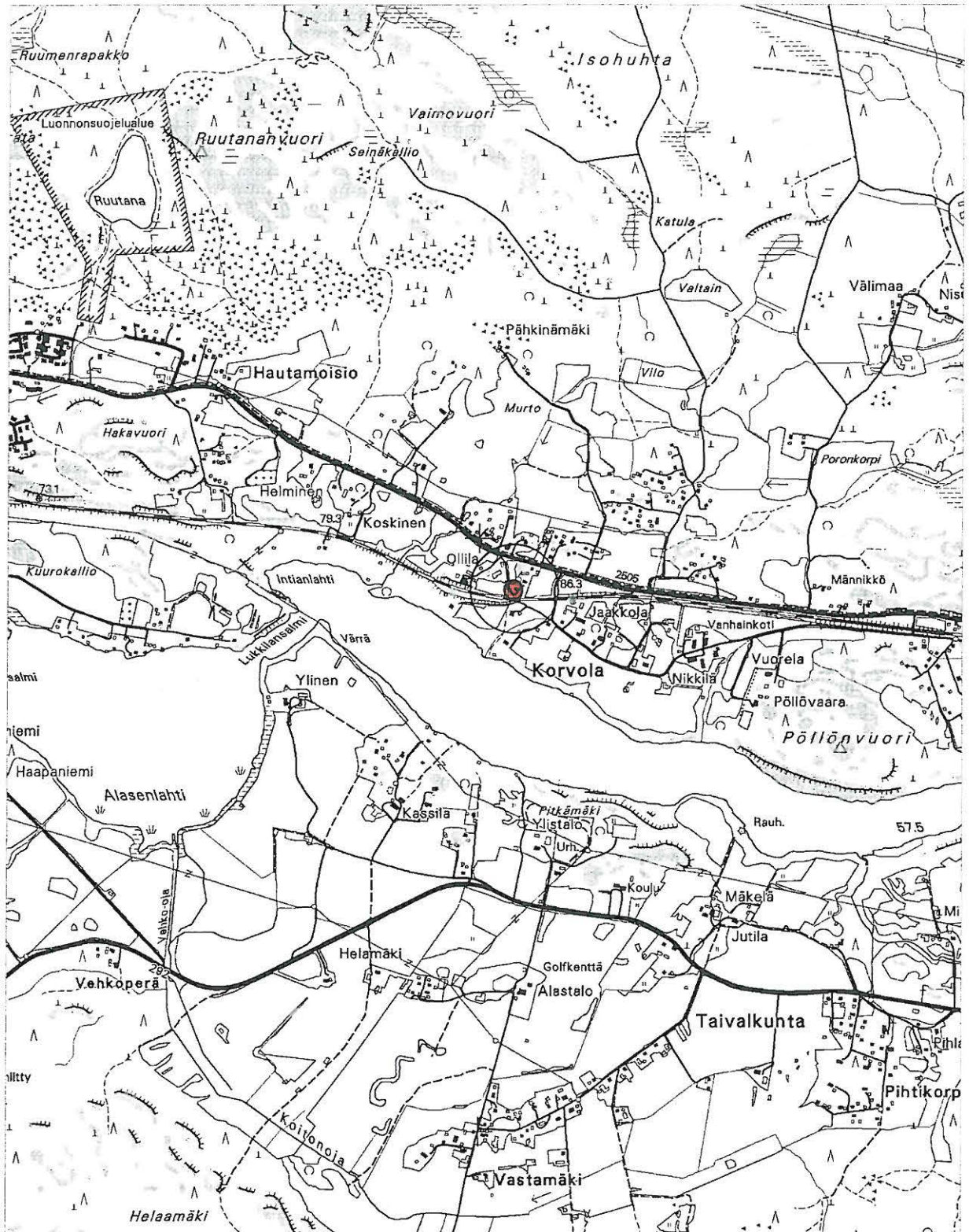
Mitat: n. 40 x 40 cm. Syvyys 30 cm.

Stratigrafia: turve 0-6 cm; vaaleanharmaa sora, joka muuttuu pohjaan mennessä kellertäväksi soraksi, 6-30 cm.

Löydöt: -

Kalmaanmäenkallio [4], rautakautinen polttokenttäkalmisto
Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000
X = 6817 81-83, Y = 2468 10-12, Z = n. 85-90 m mpy

● kalmisto

NOKIA
 NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Kalmaanmäenkallio [4], rautakautinen polttokenttäkalmisto
 Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

● kalmisto ■ koekuoppa ja sen nro — tarkastetun alueen raja

4.1.4. Laurila [5], rautakautinen polttokalmisto sekä historiallisia kivirakenteita

Kunta:	Nokia	
Kylä:	Korvola	
Kohteen nimi:	Laurila	
Muinaisjäännöstyyppi:	hautapaikat,	kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	polttokenttäkalmistot,	perustukset
Lukumäärä:	1	2
Ajoitus:	rautakautinen,	uusi aika
Rauhoitusluokka:	2	
Mj.rek.nro:	536 01 0005	
Sijainti		
Peruskartta:	2123 02 SIURO	
Koordinaatit:	X =	6817 64-67
	Y =	2468 39-45
	Z =	n. 86 m mpy
Koordinaattiselite:	kalmistoalueen ääripisteet	
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 7 km WSW	

117167 Laurila [5]. Yleiskuva kalmistosta. SSW

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Kalmisto sijaitsee kahden omakotitalon pihapiirissä ja osittain rakennusten alla. Kohde on todennäköisesti pääosaksi tuhoutunut talojen rakennustöissä ja muun historiallisen ajan toiminnan seurauksena. Rautakautista kalmistokerrosta tai -kiveystä on ilmeisesti säilynyt pesäkkeinä. Historialliset rakenteet ovat säilyneet suhteellisen hyvin ja ovat osittain kasvillisuuden peitossa. Kohteet eivät vaadi hoitotoimenpiteitä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: Kohteen mahdollinen käyttö matkailu- tai nähtävyyshoiteena on rajoitettu, koska se sijaitsee yksityisellä piha-alueella. Kalmistorinne ja varsinkin navetan perustus näkyvät kuitenkin hyvin tieltä.

Tila- ja omistajatiedot

Kalmiston keski- ja N-osa:

Kylä: Korvola
Tila (RN:o/nimi): 1:59 Mäkilautila
Omistaja: Välimäki Riitta
Osoite: Korvolantie 123 as 1, 37140 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-412-0001-0059

Kalmiston S-osa:

Kylä: Korvola
Tila (RN:o/nimi): 1:60 Vanhalaurila
Omistaja: Kujanpää Liisa
Osoite: Korvolantie 123, 37140 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-412-0001-0060

Aiemmat tiedot: rautakautinen polttokalmisto
Tark. J. Ailio 1924 (Ailio 1924, 1-2)
Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:8)

Aiemmat löydöt: KM 1996:113, ruotokeihäänkärki (ango). Löyt. v. 1901 vanhan asuinrakennuksen perustuksista, kovasta mustasta maasta. HM 1177:33-34, putkellisen keihäänkärjen katkelma ja pitkä ango. Löyt. päärakennuksen perustusta kaivettaessa v. 1911. KM 4378:4, ruodollinen väkäkeihäänkärki. Löysi Herman Laurila talon pihamaalta ”jalan syvyydeltä, jossa oli muutakin rautaromua.., myös mustaa multaa ja hiiltä.”

Inventointi 2000: 18.9., 25.-26.9. ja 5.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen

Löydöt: KM 32210 (pronssiesineen paloja 2 kpl, rautaesineiden paloja 6 kpl, saviastianpaloja 2 kpl, palanutta luuta 13 kpl, palanutta savea 6 kpl, kuonaa 30 kpl, kvartsi-iskoksia 3 kpl).

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000

Negatiivit: 117167, 117196-117197

Diat: 44245, 44249-44250

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kalmisto sijaitsee Nokianvirran pohjoispuolella, rannasta n. 200 m, Korvolan kylän Laurilan talon pihapiirissä, Korvolantiestä n. 40 m NE, loivalla lounaisrinteellä. Paikalta on saatu eri aikoina *merovingiaikaiseen polttokalmistoon* viittaavia esineitä. Ensimmäinen löytö – ango KM 1996:113 löytyi vanhemman, lähempänä tietä sijaitsevan SW-NE-suuntaisen asuinrakennuksen perustusta kaivettaessa. Vuonna 1905 löydettiin em. rakennuksesta n. 60 m itään sijaitsevan vilja-aitan perustusta tehtäessä kolme rautaesineitä, joista yksi oli ollut puukon näköinen; nämä esineet ovat joutuneet hukkaan. Vuonna 1911 vanhan asuinrakennuksen NE-puolelle rakennetun NW-SE-suuntaisen uuden päärakennuksen perustuksista löytyi 2 keihäänkärkeä ”pikimustasta maasta” (HM 1177:33-34). Ailio löysi v. 1924 tarkastuksen yhteydessä pihamaalta, uuden asuinrakennuksen nurkalta palanutta luuta.

Piha-alueella kasvaa omenapuita, muita istutettuja puita, marjapensaita, sekä muutama vanha koivu; maanpinta on nurmikkona. Maasto viettää loivasti etelälounaaseen. Puutarhana oleva tasainen pihan eteläosa on todennäköisesti ollut joskus peltona, jonka koillisreunalla on sijainnut talli. W-E-suuntaisen asuinrakennuksen ja aitan välinen alue on korkeampaa ja kivikkoisempaa, paikoin maasta pistää esiin kiviä, jotka mahdollisesti kuuluvat kalmistokiveykseen. Inventoinnin 2000 yhteydessä alueelle tehtiin 8 koekuoppaa muinaisjäännöksen laajuuden selvittämiseksi. Rautakautiseen toimintaan viittaavia löytöjä tuli viidestä koekuopasta. Yhdestä kuopasta tuli myös nokimaata (kk 2). Kalmisto on todennäköisesti pääosaksi tuhoutunut talojen rakennustöissä ja muun historiallisen ajan toiminnan seurauksena. Rautakautista kalmistokerrosta tai -kiveystä on ilmeisesti säilynyt pesäkkeinä n. 70 m (WNW-ESE) x 20 m laajalla alueella loivalla etelälounaisrinteellä.

NW-SE-suuntaisen asuinrakennuksen SE-puolella, siitä n. 9 m sijaitsee *talliparven sillan kiviperustus*. Rakenteen koko on n. 6 x 6 m, korkeus S-reunasta mitattuna n. 1,3 m. Kiviä on S-reunassa 3-4 kerrosta, niiden koko vaihtelee 0,2-1,0 m, keskimäärin 0,5 m, kivet ovat osittain sammalen peitossa. Perustuksen päällä on nurmikkoa ja pensaikkoa. Sillan perustuksen ja asuinrakennuksen välissä on aiemmin kulkenut tie rinnettä ylös. Päätien varrella, vanhan asuinrakennuksen SE-puolella sijaitsee *navetan kiviperustus*. Perustuksen kivet ovat poraamalla louhittuja, osittain sammalen ja turpeen peitossa. Kivijalan koko on 15 m (WNW-ESE) x 7 m, korkeus ja leveys 50-60 cm; sisäpuolella kasvaa koivuja, pensaita, heinää. Rakennus ajoittunee 1800- tai 1900-luvulle. Talli, navetta ja kaksi asuinrakennusta ovat muodostaneet aikoinaan suljetun pihan.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kalmisto sijaitsee Nokianvirran pohjoispuolella, rannasta n. 200 m, Korvolan kylässä, Laurilan talon pihapiirissä, Korvolantiestä n. 40 m NE, loivalla lounaisrinteellä. Tampereen-Porin rautatie kulkee n. 130 m N, Nokia-Siuro -tie kulkee n. 170 m NE.

Laajuusarvio ja perusteet: kalmisto: n. 70 m (WNW-ESE) x 20 m = n. 1400 m², perusteena aiemmat löytötiedot, koekuopitus ja maaston topografia.

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista)

Suojelutoimenpiteet kentällä: keskustelu maanomistajien kanssa

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Osittain tuhoutunut rautakautinen polttokalmisto pihapiirissä sekä uuden ajan kiviperustuksia.

Havaintomahdollisuudet: kohtuulliset

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Nikkilä [6], kiven- ja maansekainen röykkiö, n. 0,2 km SSE.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: talon pihapiirissä, NW-SE-suuntaisen asuinrakennuksen NE-kulmasta n. 15 m NNE on pystytetty ns. *kuninkaankivi*: 1 x 0,4 m kokoinen, n. 15 cm paksu kivipylväs, johon on hakattu kuningas Kustaa III:n kruunu, teksti ”16 mil från Åbo”, nimikirjaimet ”N. F.” ja vuosiluku ”1781”. Kyseessä on vanha mailipylväs, joka on siirretty perimätiedon mukaan jostain Korvolantien (eli vanhan maantien) varrelta. Kivistä 2 m E kasvaa hyvin iso ja vanha koivu, siitä n. 6 E on puuliiteri.

Heikelin (1882, 64) mukaan Tuurnin mäeltä Laurilan maalta on joskus löytynyt ”nuijia ja muita sotakaluja”, jotka perimätieto on yhdistänyt nuijasotaan. Yksi museolle lahjoitettu pitkä ruodollinen keihäänkärki on hänen mukaansa löytynyt Jaakkolan (?) Tolpanmäen pellosta. Jostain Jaakkolan maalta on lisäksi löytynyt tasataltta (Heikel 1882, 44). Löytöpaikkoja ei pystytty paikallistamaan. Jaakkolan talo sijaitsee Laurilan talosta n. 80 m NW.

Koekuopat:Koekuoppa 1

Sijainti: pienen kumpareen laella, isojen kivien välissä, NW-SE-suuntaisen asuinrakennuksen NW-kulmasta 6,5 m suuntaan 332 g

Mitat: n. 40 x 40 cm. Syvyys 40 cm.

Stratigrafia: turve 0-7 cm; ruskehtavanvaaleanharmaa hieta, jossa hiilen- ja tiilenmurua ja erikokoisia kiviä 7-26 cm; vaaleankeltainen hieta ja kaksi isoa kiveä 26-40 cm.

Löydöt: 2 kvartsi-iskosta ja 3 kpl palanutta savea vaaleanharmaan ja -keltaisen hiedan rajasta.

Koekuoppa 2

Sijainti: NW-SE-suuntaisen asuinrakennuksen SW-kulmasta 2,7 m suuntaan 307 g, nurmikolla.

Mitat: n. 45 x 40 cm. Syvyys 52 cm.

Stratigrafia: turve 0-5 cm; harmaa savinen multa 5-20 cm; humuspitoinen keskiruskea hieta 20-33/35 cm (alaraja vähän epäselvä); nokimaakerros 33/35-38/40 cm; vaaleankeltainen hieta 38/40-52 cm, isoja kiviä tai peruskallio pohjassa.

Löydöt: tiiltä, lasia (ei luetteloitu) ja kuonaa savisesta mullasta; tiiltä, lasitettua punasavikeramiikkaa (ei luetteloitu), palanutta luuta, rautakautista keramiikkaa, pronssiesineen paloja sekä vähän hiiltä ruskeasta hiedasta.

Koekuoppa 3

Sijainti: NW-SE-suuntaisen asuinrakennuksen S-puolella, nurmikolla, loivalla etelärinteellä; talon SE-kulmasta 13,5 m suuntaan 260 g.

Mitat: n. 45 x 45 cm. Syvyys 40 cm.

Stratigrafia: turve 0-5 cm; harmaa savinen maa (vanha peltokerros?) 5-28 cm; vaaleankeltainen sora 28-40 cm.

Löydöt: sekoittuneesta kerroksesta tiiltä, lasia (ei luetteloitu), kuonaa, rautanuloja, raudanpaloja.

Koekuoppa 4

Sijainti: SW-NE-suuntaisen asuinrakennuksen N-puolella nurmikolla, talon NW-kulmasta 2,4 m suuntaan 62 g.

Mitat: n. 45 x 45 cm. Syvyys 32 cm.

Stratigrafia: turve ja harmaa savinen maa 0-11 cm; keltainen hiekka 11-16 cm; harmaa maa (vanha pintakerros) 16-21 cm; vaalean- tai keltaisenruskea sora 21-32 cm.

Löydöt: 10-20 cm:stä muutama epämääräinen kvartsi (ei luetteloitu).

Koekuoppa 5

Sijainti: rinteiden yläosassa, lähellä harjanteen lakea, NW-SE-suuntaisen asuinrakennuksen N-puolella, nurmikolla, talon NE-kulmasta 20,7 m suuntaan 133 g.

Mitat: n. 45 x 45 cm (kuopan N-osassa kaivamisen esti paksu juuri -> pohjaan kaivettu pinta-ala on 45 x 35 cm). Syvyys 70 cm.

Stratigrafia: turve 0-7 cm; vaaleanharmaa hiesu, joka muuttuu vähitellen kellertäväksi 7-70 cm; isoja kiviä ja juuria pohjassa.

Löydöt: tiiltä, lasia (ei luetteloitu), 2 palaa palanutta luuta, kvartsi-iskos, rautaesineen kappale.

Koekuoppa 6

Sijainti: aitan ENE-puolella, tontille 1:59 vievän tien E-puolella, 5 m avokalliosta etelään, nurmikolla, vanhan pellon reunalla, aitan NE-kulmasta 9,3 m suuntaan 103 g.

Mitat: n. 45 x 45 cm. Syvyys 42 cm.

Stratigrafia: turve 0-5 cm; harmaa savinen maa (vanha peltokerros) 5-35 cm; kiinteä vaalea savi 35-42 cm.

Löydöt: tiiltä ym. moderneja löytöjä, 2 rautanaulan palaa, 2 epämääräistä kvartssia savisesta maasta (ei luetteloitu).

Koekuoppa 7

Sijainti: NW-SE-suuntaisen asuinrakennuksen NE-kulmasta 8,7 m suuntaan 35 g, nurmikolla, melko tasaisella maalla.

Mitat: n. 45 x 45 cm. Syvyys 28 cm.

Stratigrafia: turve 0-8 cm; kellertävänharmaa sora 8-28 cm; pohjassa isoja kiviä ja mahdollisesti peruskalliota.

Löydöt: tiiltä, vähän hiiltä, epämääräinen kvartsi (ei luetteloitu) sekä palanutta savea.

Koekuoppa 8

Sijainti: SW-NE-suuntaisen asuinrakennuksen W-puolella, talon NW-kulmasta 3,5 m suuntaan 272 g, nurmikolla, loivalla WSW-rinteellä.

Mitat: n. 45 x 45 cm. Syvyys 46 cm.

Stratigrafia: turve 0-10 cm; sekoittunut savinen multa, jossa runsaasti tiiltä ja hiiltä 10-30 cm; tummankeltainen/keltaisenruskea sora 30-46 cm.

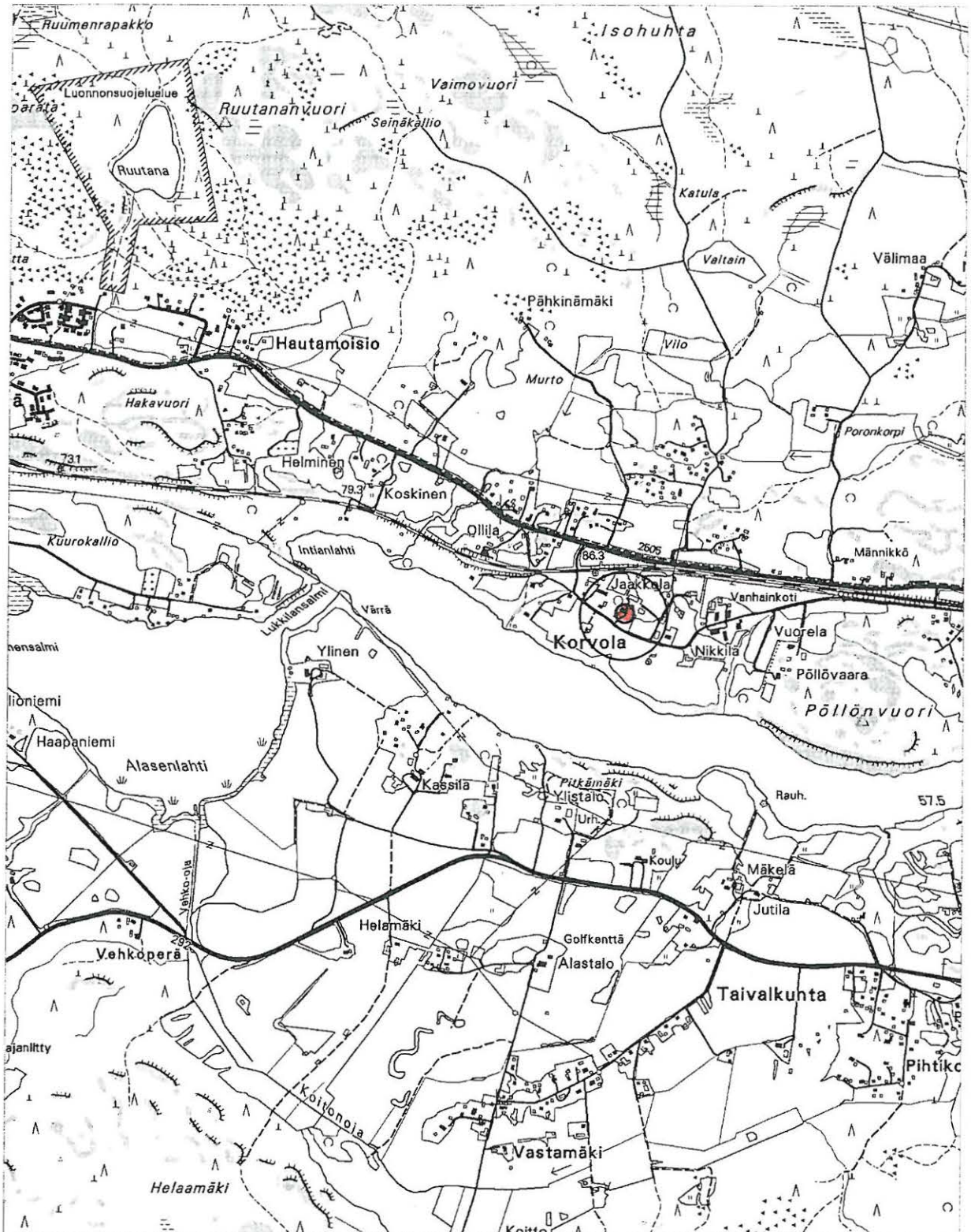
Löydöt: ei luetteloitavia löytöjä.

Laurila [5], rautakautinen polttokalmisto sekä historiallisia kivirakenteita

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000

X = 6817 64-67, Y = 2468 39-45, Z = n. 86 m mpy

● kalmisto

Laurila [5], rautakautinen polttokalmisto sekä historiallisia kivirakenteita
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

 kalmisto historiallinen kivirakenne tarkastetun alueen raja

4.1.5. Nikkilä [6], kiven- ja maansekainen röykkiö

Kunta:	Nokia
Kylä:	Korvola
Kohteen nimi:	Nikkilä
Muinaisjäännöstyyppi:	röykkiöt
Tyypin tarkenne:	hautaröykkiöt?
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	rautakautinen?
Rauhoitusluokka:	1
Mj.rek.nro:	536 01 0006
Sijainti	
Peruskartta:	2123 02 SIURO
Koordinaatit:	X = 6817 49
	Y = 2468 50
	Z = 80 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 6,8 km WSW

117155 Nikkilä [6]. Yleiskuva röykkiöstä. Taustalla vasemmalla Nokianvirtaa. E

Merkitty peruskartalle: on merkitty

Maastomerkintä: merkitty muinaisjäännöskyltein

Hoito ja kunto: Röykkiö on melko hyvässä kunnossa, sen päällä kasvaa heinää ja pensaita. Eteläosassa turvekerros on paikoin rikkoutunut todennäköisesti luonnollisen eroosion takia. Kohde ei vaadi hoitotoimenpiteitä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: Kohde soveltuu hyvin matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi sijaintinsa puolesta, se sijaitsee lähellä Korvolantietä, pellon keskellä ja

erottuu hyvin maisemasta. Röykkiön kohdalla tieltä avautuu myös näköala Nokianvirrälle. Kohteesta ei kuitenkaan ole ajoittavia löytöjä.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Korvola
Tila (RN:o/nimi): 3:53 Kylävainio
Omistaja: Nikkilä Kalle
Osoite: Korvolantie 105, 37140 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-412-0003-0053

Aiemmat tiedot: kiven- ja maansekainen röykkiö
Inventointi A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, kohde 7:6)
Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:5)

Aiemmat löydöt: hiiltä (ei luetteloitu, Erä-Esko 1948)

Inventointi 2000: tarkastus 18.9.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen

Löydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote rekisterikartasta 1:4000

Negatiivit: 117155

Diat: 44222

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Suurikokoinen kiven- ja maansekainen röykkiö tai kumpu, joka sijaitsee Nokianvirran N-puolella, n. 120 m rannasta, Nikkilän talosta n. 100 m SW, Korvolantiestä n. 60 m SW, peltosaarekkeella, loivasti Nokianvirtaan viettävällä lounaisrinteellä. Röykkiö on muodoltaan melkein kolmiomainen, W-E-profiililtaan lähes kupera. Pituus (W-E) on 11,5 m, leveys 10,5 m, korkeus S-reunasta mitattuna lähes 3 m, N-reunasta n. 1,5 m. Röykkiön päällä kasvaa pensaita (pääasiassa vadelmaa sekä yksi nuori kataja) ja heinää, sen ympärillä saarekkeen reunoilla on heinää, pensaikkoa ja koivunvesaa. Röykkiön laki on suhteellisen tasainen, sen S-osassa on muutamia isoja maakiviä tai kalliopaljastumia, halkaisijoiltaan n. 1 m. Röykkiön NE-kulmassa on myös hyvin iso maakivi tai kalliopaljastuma, kooltaan n. 2 x 1 x 1,2 m. Kummun N- ja W-rinteet ovat suhteellisen jyrkkiä, sen sijaan S- ja E-rinteet ovat loivempia ja kasvavat pääasiassa heinää.

Inventoinnin 1948 yhteydessä kumpareen S-reunasta löytyi nokimaata ja hiiltä. Inventoinnin 2000 yhteydessä tutkittiin maakerroksen paljastumia röykkiön S-rinteellä. Ruskeassa hiekkamaassa todettiin runsaasti pientä kivisilppua, pääasiassa liusketta, yksi pieni kvartsin siru ja hiilenmurua (ei otettu talteen). Röykkiön ympärillä, pellolla tehtiin pintapoimintaa. Röykkiön vierestä löytyi muutama epämääräinen kvartsi, röykkiön S-puolelta, läheltä pellon S-reunaa löytyi yksi kuonanpala (ei luetteloitu). Maaperä oli hietaa.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Nokianvirran N-puolella, n. 120 m rannasta, Nikkilän talosta n. 100 m SW, Korvolantiestä n. 60 m SW, peltosaarekkeella, loivasti Nokianvirtaan viettävällä lounaisrinteellä.

Laajuusarvio ja perusteet: n. 100 m², perusteena näkyvät rakenteet.

Ehdotus suoja-alueeksi: peltosaareke, suoja-alueen raja lakisääteinen (2 m säteellä saarekkeen reunoista)

Suojelutoimenpiteet kentällä: kohde merkittiin muinaisjäännöskyltein

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Todennäköisesti rautakautinen hautaröykkiö, hyvin säilynyt.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Laurila [5], rautakautinen polttokalmisto sekä historiallisia kivrakenteita, n. 0,2 km NNW.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Kirjallisuus: Salmo 1952, 99; Miettinen 1974, 951.

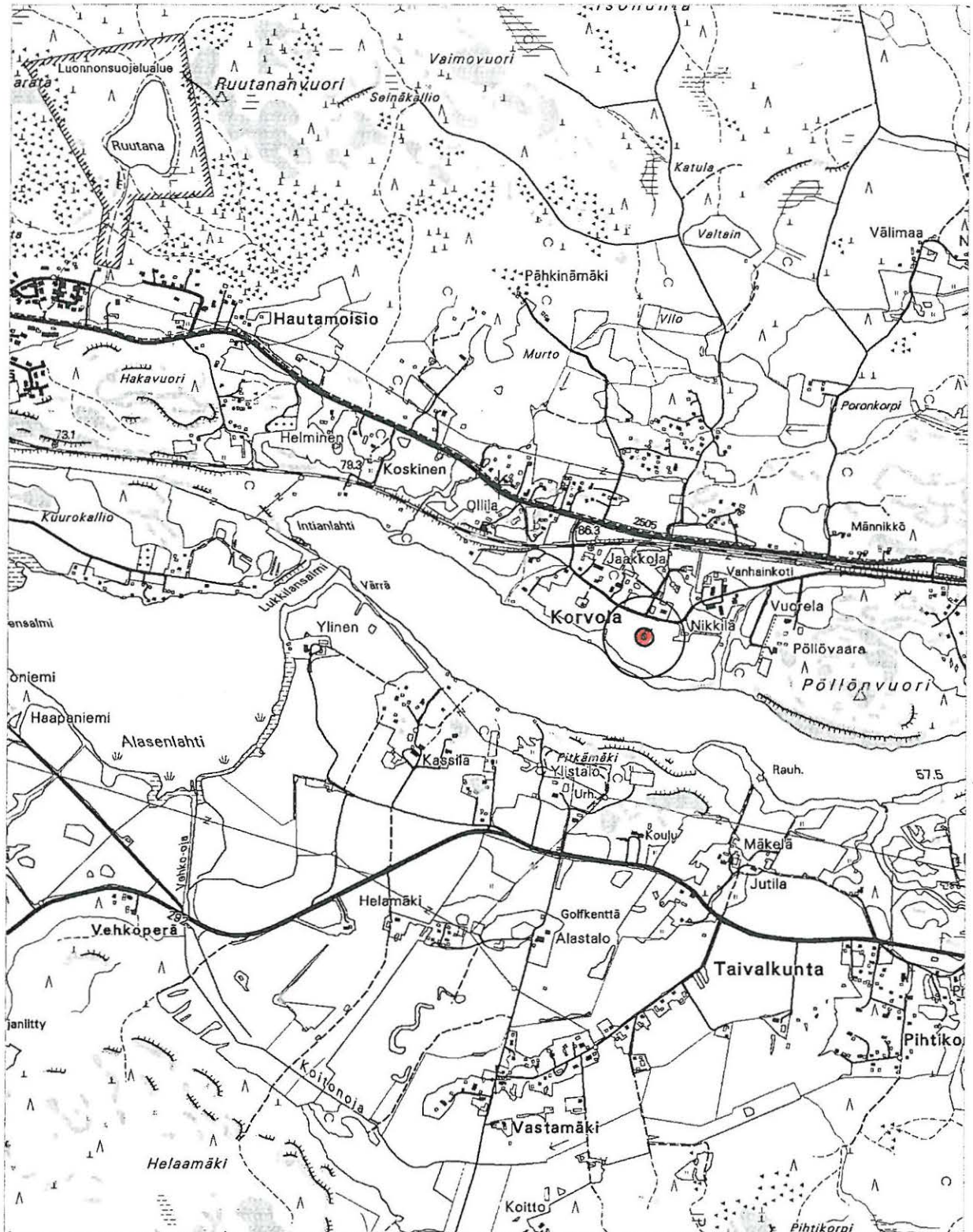
Koekuopat -

Nikkilä [6], kiven- ja maansekainen röykkiö

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO), Mk 1:20 000

X = 6817 49, Y = 2468 50, Z = 80 m mpy

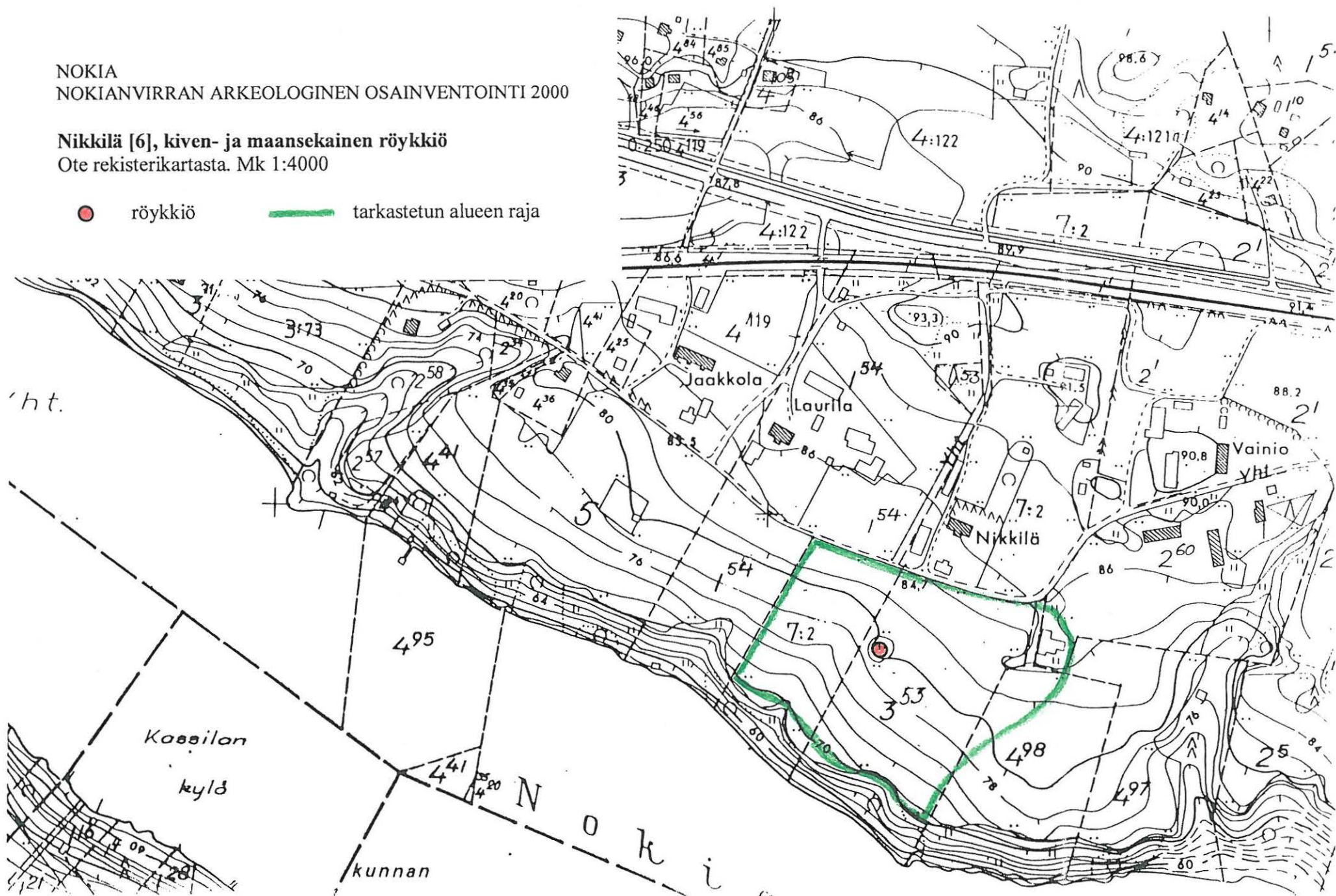
● röykkiö

NOKIA
NOKIANVIRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Nikkilä [6], kiven- ja maansekainen röykkiö
Ote rekisterikartasta. Mk 1:4000

● röykkiö — tarkastetun alueen raja

4.1.6. Vuorela [7], kiven- ja maansekainen röykkiö

Kunta:	Nokia
Kylä:	Korvola
Kohteen nimi:	Vuorela
Muinaisjäännytyyppi:	röykkiöt
Tyyppin tarkenne:	hautaröykkiöt?
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	rautakautinen?
Rauhoitusluokka:	2
Mj.rek.nro:	536 01 0007
Sijainti	
Peruskartta:	2123 02 SIURO
Koordinaatit:	X = 6817 46
	Y = 2468 84
	Z = 86 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 6,5 km WSW

117156 Vuorela [7]. Yleiskuva röykkiöstä. SE

Merkitty peruskartalle: on merkitty peruskartalle, mutta ei PerusCD -versiossa

Maastomerkintä: on merkitty muinaisjäännysskyltillä

Hoito ja kunto: Röykkiön päällä kasvaa muutama vanha koivu ja lehtipuiden vesaa, muuten se on melko hyvässä kunnossa eikä vaadi hoitotoimenpiteitä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: Kohde soveltuu hyvin matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi sijaintinsa puolesta. Röykkiölle vie hyväkuntoinen tie, jonka laidassa se sijaitsee, etäisyys Korvolantiestä on n. 200 m. Kohteesta ei kuitenkaan ole ajoittavia löytöjä.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Korvola
 Tila (RN:o/nimi): 2:5 Kivisilta
 Omistaja: Nokso-Koivisto Uuno
 Osoite: Korvolantie 50 as 1, 37140 NOKIA
 Kiinteistötunnus: 536-412-0002-0005

Aiemmat tiedot: kiven- ja maansekainen röykkiö
 Inventointi A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, nro 7:7)
 Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:5) 2

Aiemmat löydöt: -

Inventointi 2000: tarkastus 19.9.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen

Löydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote rekisterikartasta 1:4000

Negatiivit: 117156

Diat: 44221

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Röykkiö sijaitsee Nokianvirran N-puolella, rannasta n. 150 m, Korvolantiestä Pöllövaaran talolle vievän tien SW-puolella, kohdassa jossa se tekee lähes suoran kulman kääntyen itään, peltosaarekkeella. Etäisyys tien reunasta on n. 5 m. Saarekkeen ja röykkiön muoto on lähes kolmiomainen. Röykkiön pituus (N-S) on 13 m, leveys 12 m, korkeus N-reunasta mitattuna 1,5 m. Kummussa näkyy muutamia melko isoja kiviä (halk. 0,5 m ja suurempi), osittain sammaloituneita, saarekkeen reunoilla on myös pellolta siirrettyjä erikokoisia kiviä, pääasiassa hyvin isoja (halkaisija keskimäärin n. 1,0 m). Röykkiön suurin kivi (mitat 1,5 x 1,3 x 0,4 m) sijaitsee sen NE-kulmassa ja on pääosaksi sammalen peitossa. Kummun päällä kasvaa muutama vanha koivu ja lehtipuiden vesaa, aluskasvillisuutena heinää. Röykkiön S-puolella oleva pelto viettää loivasti etelälounaaseen, Nokianvirtaan; tarkastuksen aikana se oli kesannolla. Kummusta n. 10 m N on W-E-suuntainen pelto-oja, joka laskee länteen, isompaan lehtipuuvaltaista metsää kasvavaan ojanotkoon. Saarekkeen yli kulkee N-S-suuntainen sähkölinja, joka liittyy ojan kohdalla isompaan, ojaa pitkin talolle kulkevaan sähkölinjaan. Alueen maaperä on hietaa.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Nokianvirran N-puolella, rannasta n. 150 m, Korvolantiestä Pöllövaaran talolle vievän tien SW-puolella, kohdassa jossa se tekee lähes suoran kulman kääntyen itään, koivuja kasvavalla peltosaarekkeella. Korvolantie kulkee n. 180 m NW.

Laajuusarvio ja perusteet: n. 130 m², perusteena näkyvät rakenteet

Ehdotus suoja-alueeksi: peltosaareke, suoja-alueen raja lakisäätäinen (2 m säteellä saarekkeen reunoista)

Suojelutoimenpiteet kentällä: saarekkeen reunaan pystytettiin muinaisjäännöskyltti

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Todennäköisesti rautakautinen hautaröykkiö, hyvin säilynyt.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Nikkilä [6], kiven- ja maansekainen röykkiö, n. 350 m WNW.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Kirjallisuus: Salmo 1952, 99; Miettinen 1974, 951.

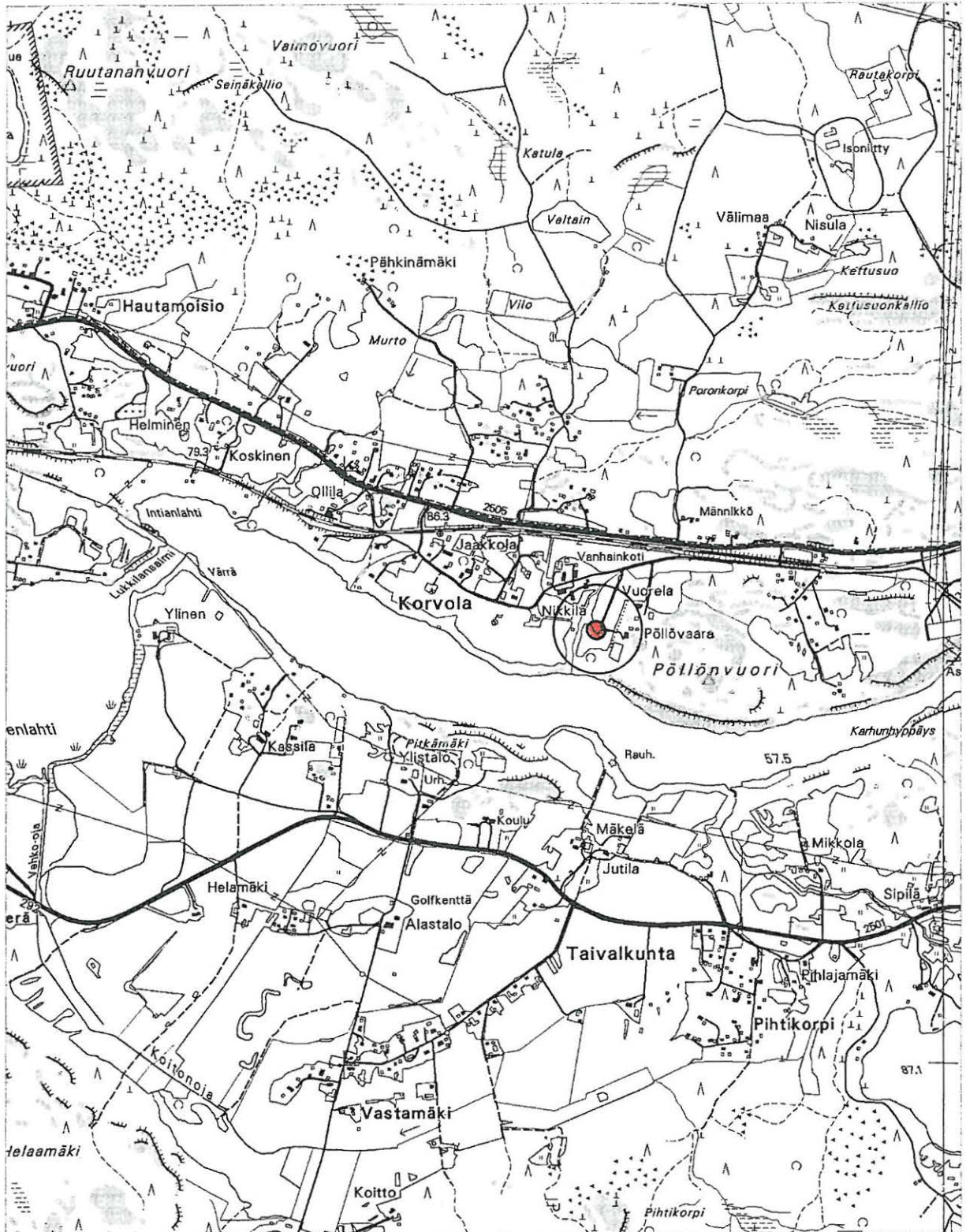
Koekuopat -

Vuorela [7], kiven- ja maansekainen röykkiö

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000

X = 6817 46, Y = 2468 84, Z = 86 m mpy

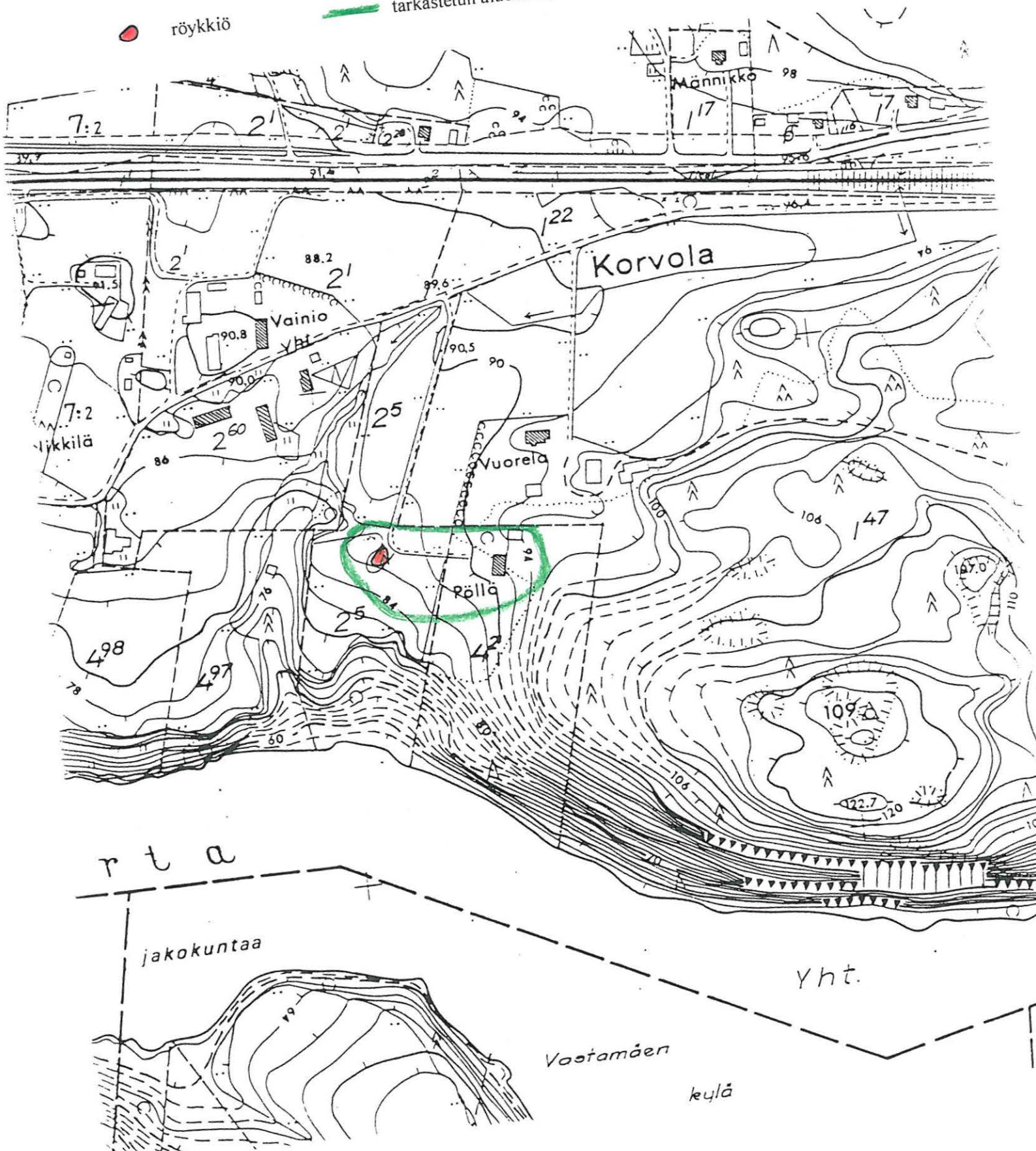
● röykkiö

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Vuorela [7], kiven- ja maansekainen röykkiö
Ote rekisterikartasta. Mk 1:4000

● röykkiö — tarkastetun alueen raja

4.1.7. Rantavainio [8], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä historiallisen ajan jäännöksiä

Kunta:	Nokia		
Kylä:	Kennola		
Kohteen nimi:	Rantavainio		
Muinaisjäännöstyyppi:	röykkiöt,	kivirakenteet,	röykkiöt
Tyypin tarkenne:	hautaröykkiöt,	latomukset,	viljelyröykkiöt
Lukumäärä:	2	1	1
Ajoitus:	rautakautinen,	uusi aika,	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2		
Mj.rek.nro:	536 01 0008		
Sijainti			
Peruskartta:	2123 02 SIURO		
Koordinaatit:	X =	6816 79-84	
	Y =	2469 44-51	
	Z =	n. 80-85 m mpy	
Koordinaattiselite:	säilyneiden röykkiöiden koordinaatit		
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 6 km SW		

117183 Rantavainio [8]. Röykkiö 4: yleiskuva.

W

Merkitty peruskartalle: ei merkitty

Maastomerkintä: röykkiöt 3 ja 4 on merkitty muinaisjäännöskyltein

Hoito ja kunto: Röykkiöt 1-2 ja 5 ovat todennäköisesti tuhoutuneet. Röykkiö 3 sijaitsee peltosaarekkeella ja on heinikon peitossa, ei vaadi hoitotoimenpiteitä. Röykkiö 4 sijaitsee kapealla tien ja pellon välisellä kaistalla, joka on varastointikäytössä; röykkiön reunat ovat mahdollisesti osittain rikkoutuneet pelto-ojien kaivamisen ja tien rakentamisen yhteydessä. Historiallisen ajan rakenteet ovat osittain kasvillisuuden peitossa.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyydenkohteeksi: Kohde ei sovellu matkailu- tai nähtävyydenkohteeksi sijaintinsa takia. Jäljellä olevat rökkiöt sijaitsevat maatalon keskiosassa, peltoalueella, ja vain rökkiö 4:lle vie kapea peltotie. Myös talon isännän negatiivisen suhtautumisen muinaisjäännösuojeluun on huomioitava.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Kennola
 Tila (RN:o/nimi): 2:4 Mikkola
 Omistaja: Mattila Eero oik. om.
 Osoite: ? (Mikkolan talon os.: Taivalkunnantie 453)
 Kiinteistötunnus: 536-410-0002-0004

Aiemmat tiedot: 5 kiven- ja maansekaista rökkiötä
 Inventointi A. Erä-Esko 1948 (kohde 9)

Aiemmat löydöt: KM 11981 (palanutta luuta 6 g) ja 11982 (palanutta luuta 3 g ja savipaloja 4 g). Inventointilöytöjä 1948.
 HM 3047 ? (viikinkiaikainen miekka, Petersenin H-tyyppiä. Löytynyt alun perin 1920-luvulla Jutilan tilan tai siihen liitetyiltä Mäkelän rusthollin mailta; tuli uudelleen esiin keväällä 1970 Elli Jutilan siivotessa vanhan aitan alustaa. Diar. 16.10.1971).

Inventointi 2000: tarkastus 2. ja 4.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: KM 32211 (palanutta luuta 2 kpl)
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, yleiskartta 1:5000
Negatiivit: 117183-117185
Diat: 44260-44262

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Inventoinnin 1948 yhteydessä Nokianvirran eteläpuolella olevan Kennolan kylän Mikkolan talon mailta löytyi neljä rökkiötä (muinaisjäännösluettelon rökkiöt 1-4) ja Taivalkunnantien (entisen Nokian – Suoniemen maantien) eteläpuolelta, Jutilan pellolla olevasta karikosta (rökkiö 5) tuli rautakautiseen polttokalmistoon viittaavia löytöjä (Erä-Esko 1948). Renvallin (1985, kohde II:11) kertomus sisältää täsmälleen samat tiedot, ja näyttää siltä, ettei hän käynyt tarkastamassa paikkaa.

Rökkiöt 1-2 (Erä-Eskon kohde 9(Mikkolan rantavainio):1). Ovat sijainneet inventointiraportin 1948 mukaan Mikkolan riihestä 120 m NW, harvaa koivikkoa ja risukkoa kasvavan kalliopohjaisen, hakamaana olevan mäen päällä. Kyseessä oleva mäki sijaitsee Mikkolan talosta n. 140 m WNW, n. 130 m (W-E) x 80 m laajalla peltosaarekkeella. Erä-Eskon tiedot kohteesta ovat hyvin puutteelliset, ei ole tietoa rökkiöiden koosta eikä muodosta. Rauniot olivat muodostuneet ”särmiikkäistä, parinkymmenen kilon painoisista kivistä”, ja kivien välissä oli ”nokista ja hiilensekaista maata.”

Inventoinnin 2000 yhteydessä paikalta ei havaittu mitään merkkejä rökkiöistä. Ko. saareke on kalliainen ja hyvin kivikkoisen, on käytössä laitumena. Mäen päällä kasvaa nuorta kuusikkoa, harvaa koivikkoa, muutamia vanhoja katajia, aluskasvillisuutena heinää, saniaista, varpukasveja. Mäelle on ilmeisesti myös istutettu kuusia, koska jotkut niistä muodostavat selvästi rivejä. Rökkiöt ovat mahdollisesti tuhoutuneet (purettu pois?) em. maataloustoiminnan yhteydessä, mikä tuntuu todennäköiseltä ottaen huomioon myös talon isännän negatiivisen suhtautumisen muinaisjäännösuojeluun. Toinen vaihtoehto on se, että rökkiöt olivat hyvin pieniä ja matalia ja

ovat nyt kokonaan turpeen ja kasvillisuuden peitossa. Tarkastuksen yhteydessä tutkittiin laiduntamisen seurauksena paikoin rikkoutunutta maanpintaa, mitään merkkejä muinaisjäännöksistä ei havaittu.

Sen sijaan saarekkeen reunoilla todettiin *historiallisen ajan toiminnan jälkiä*. Mäen etelärinteellä, saarekkeen S-reunasta n. 8 m, saarekkeen E-kärjestä n. 20 m, käännettiin yksi 15 x 20 cm kokoinen kivi, ja sen alta, keskiruskeasta hiedasta tuli melko runsaasti (380 g) tiilenpaloja sekä muutama pieni hiilenpala (ei luetteloitu). Tiilen löytöpaikan ja pellonreunan välissä on pellolta siirrettyjä kiviä. Saarekkeen itäpäässä, pellon reunalla todettiin kooltaan 3 x 4 x 0,4 m oleva *peltoröykkiö*, joka on kasattu erikokoisista kivistä (halk. 5-50 cm) ison, mutta matalan maakiven tai kalliopaljastuman viereen. Röykkiö on osittain sammalen ja ruohon peitossa.

Röykkiö 3 (Erä-Eskon nro 9:2). Sijaitsee Mikkolan talosta n. 200 m NW, W-E-suuntaisen peltosaarekkeen W-osassa, pienellä kalliopohjaisella niemekkeellä, joka kasvaa haapoja, koivuja ja niiden vesaa sekä katajia, vadelmaa ja heinää. Koordinaatit: x = 6816 79, y = 2469 44, z = 80-85. Kohteen N-, W- ja S-puolella on peltoa. Niemekkeen korkeimmalla kohdalla on n. 5 x 5 m kokoinen kalliopaljastuma, jonka W-puolella, kumpareen laella, terassimaisella tasanteella on turpeen alla muutamia keskimäärin 30 cm halkaisijaltaan olevia irtokiviä. Vuonna 1948 näiden kivien välistä, nokimaasta löytyi palanutta luuta (KM 11981). Inventoinnin 2000 yhteydessä tarkastettiin paikalle laiduntamisen seurauksena syntyneitä tummanruskean tai -harmaan kerroksen paljastumia. Tasanteen keskiosasta, n. 15 cm syvyydestä tummanharmaasta hietamaasta löydettiin kaksi pientä palaa palanutta luuta (KM 32211). Muodon perusteella kyseessä ei itse asiassa ole röykkiö, vaan pikemmin luontaisen kalliopohjaisen kumpareen tasaiselle laelle tehty pieni polttokalmisto. Sen koko on n. 10 x 10 m topografian perusteella, ja sen E-reunalla sijaitsee em. kalliopaljastuma. Kohteen N-, S- ja W-rajana on jyrkemmin pellolle viettävä rinne. Kumpareen korkeus N-reunasta (pellon reunasta) mitattuna on n. 1,5 m, S-reunasta 0,7 m. Kalliopaljastuma on n. 0,7 m löytöpaikan yläpuolella. Suojelun kannalta koko ”niemen” kärki voisi rauhoittaa (tasanteesta länteen vielä n. 10 m, pohjoisessa ja etelässä pellon reunaan saakka). Saarekkeen reunoilla on myös pellolta siirrettyjä kiviä.

Röykkiö 4 (Erä-Eskon nro 9:3) sijaitsee talosta n. 200 m NW, rannasta n. 150 m, heinäladon SE-puolella, sen NE-kulmasta 13,5 m SE, välittömästi NNW-SSE-suuntaisen peltotien itäpuolella, tien ja pellon välisellä koivikko kasvavalla kaistaleella, jonka leveys on 5-6 m ja jolle on kasattu kiviä pellolta, hirsii sekä romua (myös röykkiön päällä oli tarkastuksen aikana iso aura). Koordinaatit: x = 6816 84, y = 2469 51, z = 80-85. Röykkiö on kiven- ja maansekainen, muodoltaan soikeahko, profiililtaan kupera. Mitat: 4 m (N-S) x 3 m, korkeus n. 1 m. Röykkiön W-osassa on osittain sammaloitunut iso maakivi tai kalliopaljastuma, mitat n. 1,5 x 1 m. Röykkiön päällä kasvaa vesakkoa, heinää ja mustikkaa. Sen reunat ovat mahdollisesti osittain rikkoutuneet pelto-ojien kaivamisen ja tien rakentamisen yhteydessä. Maasto viettää loivasti pohjoiseen, Nokianvirtaan. Tien W-puolella, pellolla tehtiin tarkastuksen yhteydessä pintapoimintaa; ei löytöjä. Tien itäpuoleinen pelto oli tarkastuksen aikana kesannolla.

Heinäladon SW-puolella, ladon ja pellon välissä sijaitsee n. 1,5 m korkea kalliopohjainen kumpare, jonka N-kulmassa, ladon W-kulmasta n. 1,5 m S, havaittiin historiallisen ajan latomus kallion päällä. Talon isännän mukaan kyseessä on ladonparven *sillan perustus*, sen N-kulma. Latomuksen näkyvän osan mitat ovat n. 1,5 x 1,5 m. Perustuksessa on ainakin 2 kerrosta sammaloituneita kiviä, joiden koko vaihtelee 15-50 cm. Alin kulmakivi on suurin, mitoiltaan 70 x 50 x 50 cm. Latomuksen päällä on kariketta ja kasvaa nokkosta. Muuten kumpare kasvaa melko tiheää heinikkoa ja pensaikkoa (pääasiassa vadelmaa ja nokkosta).

Röykkiö 5 (Erä-Eskon kohde 9, Jutila). V. 1948 inventointiraportin mukaan Vastamäen kylän maalla, Jutilan pellolla, vanhan Nokia - Suoniemi maantien (nyk. Taivalkunnantien) S-puolella 6/36 km –pylvään kohdalla on ollut parin aarin laajuinen kivikkoinen karikko, johon tehdystä koekuopasta on tullut nokimaata, palanutta luuta ja savipaloja (Erä-Esko 1948, 18). Paikallisasukkaiden kertoman mukaan kyseinen kilometripylväs on sijainnut nykyisen Karimäenkujan risteyksen kohdalla tai sen W-puolella, Mikkolan talosta n. 440 m SW, Jutilan talosta n. 400 m SE (koord. x = n. 6816 46, y = n. 2469 19). Muinaisjäännösluettelon karttaliitteessä muinaisjäännösmerkki sijaitsee tästä risteyksestä n. 70 m itään. Renvall (1986, 23) olettaa, että tältä alueelta on mahdollisesti myös löytynyt viikinkiaikainen Petersenin H-tyyppin miekka, joka v. 1971 saatiin Jutilasta Hämeen museoon (HM 3047).

Alueelle on 1900-luvun loppupuolella rakennettu kolme omakotitaloa, istutettu puita ja pensaita (vanhimmat puut tien varrella ovat ehkä 1970-luvulta) sekä tehty kaksi sivutietä. Maasto on hyvin tasaista, mitään merkkejä karikosta tai röykkiöstä ei tarkastuksen 2000 yhteydessä havaittu. Röykkiö tai mahdollisesti pieni polttokenttäkalmisto on ilmeisesti tuhoutunut talojen ja sivuteiden rakentamisen tai päätien parannus/laajennustöiden yhteydessä. Itäisimmän, Pihtikorventien risteyksessä sijaitsevan talon S-puolella, ulkorakennuksen S-puolella sijaitsee pieni luontainen kumpare, halkaisijaltaan n. 5 m; siihen tehtiin kaksi pientä koekuoppaa, joista tuli tiilenpaloja pintakerroksesta ja puhdasta soraa pohjaosasta; koekuoppien sijainti: 6–7 m Pihtikorventien reunasta, ulkorakennuksen S-seinästä n. 10 m. Alueen W-puolella, pellolla tehtiin pintapöimintää; ei löytöjä.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohteet sijaitsevat Nokianvirran eteläpuolella, rannasta 150-250 m, Teernijärvestä (87,1 m mpy) Nokianvirran alaosaan (57,5 m mpy) laskevasta ojasta 150-250 m E, Kennolan kylän Mikkolan talon maalla, peltoalueella, Taivalkunnantiestä 250-400 m pohjoiseen. Maasto on kumpuilevaa ja viettää loivasti luoteeseen, Nokianvirtaan ja siihen laskevaan puroon. Alueen halki kulkee NNW-SSE-suuntainen peltotie ja WNW-ESE-suuntainen sähkölinja.

Laajuusarvio ja perusteet: röykkiö 3: n. 10 x 10 m = n. 100 m², perusteena näkyvät rakenteet ja maaston topografia; röykkiö 4 ja peltoröykkiö: n. 4 x 3 m = n. 12 m², perusteena näkyvät rakenteet; historiallinen kivilatamus: n. 1,5 x 1,5 m = n. 2 m²

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännösten rajoista); röykkiö 3: ks. *Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot*.

Suojelutoimenpiteet kentällä: röykkiö 3:n ja 4:n eteen pystytettiin muinaisjäännöskylttejä. Mikkolan talon isännälle ja emännälle kerrottiin muinaisjäännöksistä.

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Rautakautisia hautaröykkiöitä ja historiallisen ajan kivirakenteita peltoalueella.

Havaintomahdollisuudet: kohtuulliset tai huonot kasvillisuuden takia

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Pöllönvuori [56], historiallisia kuoppia ja kiviröykkiöitä, n. 0,5 km NW.

Suosittelavat jatkoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Kirjallisuutta: Salmo 1952, 99; Miettinen 1974, 951.

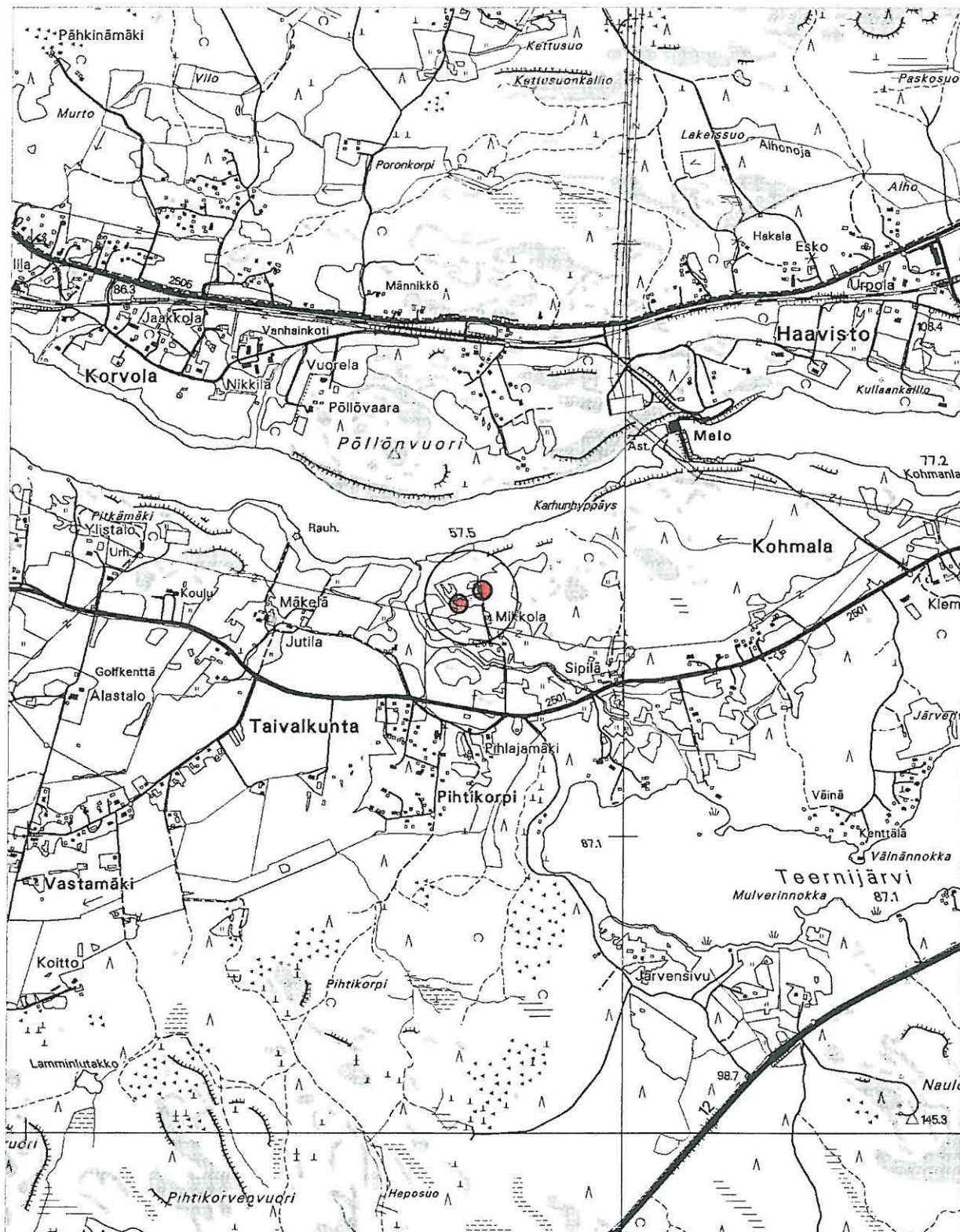
Koekuopat: ks. *Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot*.

Rantavainio [8], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä historiallisen ajan jäännöksiä

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000

X = 6816 79-84, Y = 2469 44-51, Z = n. 80-85 m mpy

● rautakautinen röykkiö

Rantavainio [8], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä historiallisen ajan jäännöksiä
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

- 3 ● rautakautinen röykkiö ja sen nro 1 () tuhoutuneen röykkiön todennäköinen paikka
● hist. ajan rakenne (L = kivilatomus, PR = peltoröykkiö) ■ KK koekuoppa — tarkastetun alueen raja

4.1.8. Lukkilansalmi 2 [9], kivikautinen asuinpaikka

Kunta:	Nokia
Kylä:	Lukkila
Kohteen nimi:	Lukkilansalmi 2
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen (keskineoliittinen?)
Rauhoitusluokka:	3
Mj.rek.nro:	536 01 0009
Sijainti	
Peruskartta:	2123 02 SIURO
Koordinaatit:	X = n. 6817 55
	Y = n. 2467 27
	Z = n. 57,5 m mpy
Koordinaattiselite:	oletettu keskipiste v. 1948 raportin perusteella
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 8 km WSW

117149 Lukkilansalmi 2 [9]. Yleiskuva tuhoutuneesta asuinpaikasta. NW

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Asuinpaikan kulttuurikerros on täysin veden kuluttama. Myös luonnonympäristö on pääosaksi muuttunut. Kohde ei vaadi hoitotoimenpiteitä.
Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: huono. Kohde on tuhoutunut ja sen luonnonympäristö on pääosaksi muuttunut. Myös sijaintinsa puolesta se soveltuu huonosti matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Lukkila
 Tila (RN:o/nimi): 1:24 Ylinen
 Omistaja: Vähäkoski Matti
 Osoite: Lukkilantie 114, 37120 NOKIA
 Kiinteistötunnus: 536-414-0001-0024

Aiemmat tiedot: kivikautinen asuinpaikka
 Inventointi A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, kohde 6)
 Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde I:11)

Aiemmat löydöt: KM 8950, vasarakirves. Löyt. työmies Jalmari Saarinen (Erä-Eskon mukaan Juho Saarinen) Ylisen talon rannasta, hietarinteeltä Nokianvirran laskukohdalta Kuloveteen. Kansakoulun opettaja Väinö Haaparanta saanut esineen haltuunsa ”kapina-aikana”. Diar. 5.10.1928.
 KM 11975:1-7, kvartsi-iskoksia. Inventointilöytöjä 1948.

Inventointi 2000: tarkastus 22.9.2000 Vadim Adel
Löydöt: -
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117149
Diat: -

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Tuhoutunut kivikautinen asuinpaikka, joka on sijainnut Nokianvirran ja Kuloveden yhtymäkohdassa, Lukkilansalmen eteläpuolella, niemen länsirannalla, rantahietikolla, Ylisen talosta n. 100 m NW. Paikalta on 1900-luvun alussa löytynyt vasarakirves KM 8950. Inventoinnin 1948 yhteydessä poimittiin rantahiekalta ja -kivikosta n. 35 m matkalta muutama kvartsi-iskos. Mahdollinen kulttuurikerros oli sijainnut Erä-Eskon mukaan todennäköisesti veden pinnan alla tai sen tasossa. Inventoinnissa 1985 paikalta ei enää löydetty mitään merkkejä asuinpaikasta. Tarkastuksessa 2000 todettiin, että ranta, jolta Erä-Esko on ottanut talteen kvartsi-iskoksia, on täysin vesakoitunut ja heinittynyt. Rantavedessä kasvaa kaislikkoa, mutta kolmessa paikassa oli mahdollista tutkia pohjaa; maaperä oli hietaa, mitään ei löydetty. Rantaa pitkin kapealla terassilla kulkee heinittynyt kärrytie. Terassin korkeus järven yläpuolella on vähän yli 1 m, leveys n. 5 m. Sen yläpuolella on jyrkkä ja korkea rinne, jonka korkeus kasvaa pohjoissuunnassa; rinteiden päällä, toisella terassilla on savipelto. Pellon S- ja W-reunoilla, leikkauksilla tehtiin pintapoisuutta; maaperä on savea, ei merkkejä asuinpaikasta. Pellon NW-kulmassa maaperä on hiekkaa, rantarinne kasvaa tiheää vesakkoa. Vasarakirves on mahdollisesti löytynyt juuri tästä, pellon NW-puolelta, tien N-päässä olevasta jyrkästä hiekkarinteestä. Mitään merkkejä esihistoriallisesta muinaisjäänneksestä ei havaittu. Sen sijaan tehtiin havainnot historiallisen ajan pajan paikasta (ks. kohde 55 Ylinen).

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Nokianvirran ja Kuloveden yhtymäkohdassa, Lukkilansalmen eteläpuolella, rantahietikolla, Ylisen talosta n. 100 m NW.

Laajuusarvio ja perusteet: -

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 3. Tuhoutunut kivikautinen asuinpaikka.

Havaintomahdollisuudet: huonot, ranta on tiheän kasvillisuuden peitossa

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Ylinen [55], historiallinen pajan (?) paikka, välittömästi NNE-puolella; Alanen [48], kivekautinen irtolöytöpaikka, n. 150 m SSE.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Kirjallisuus: Miettinen 1974, 948.

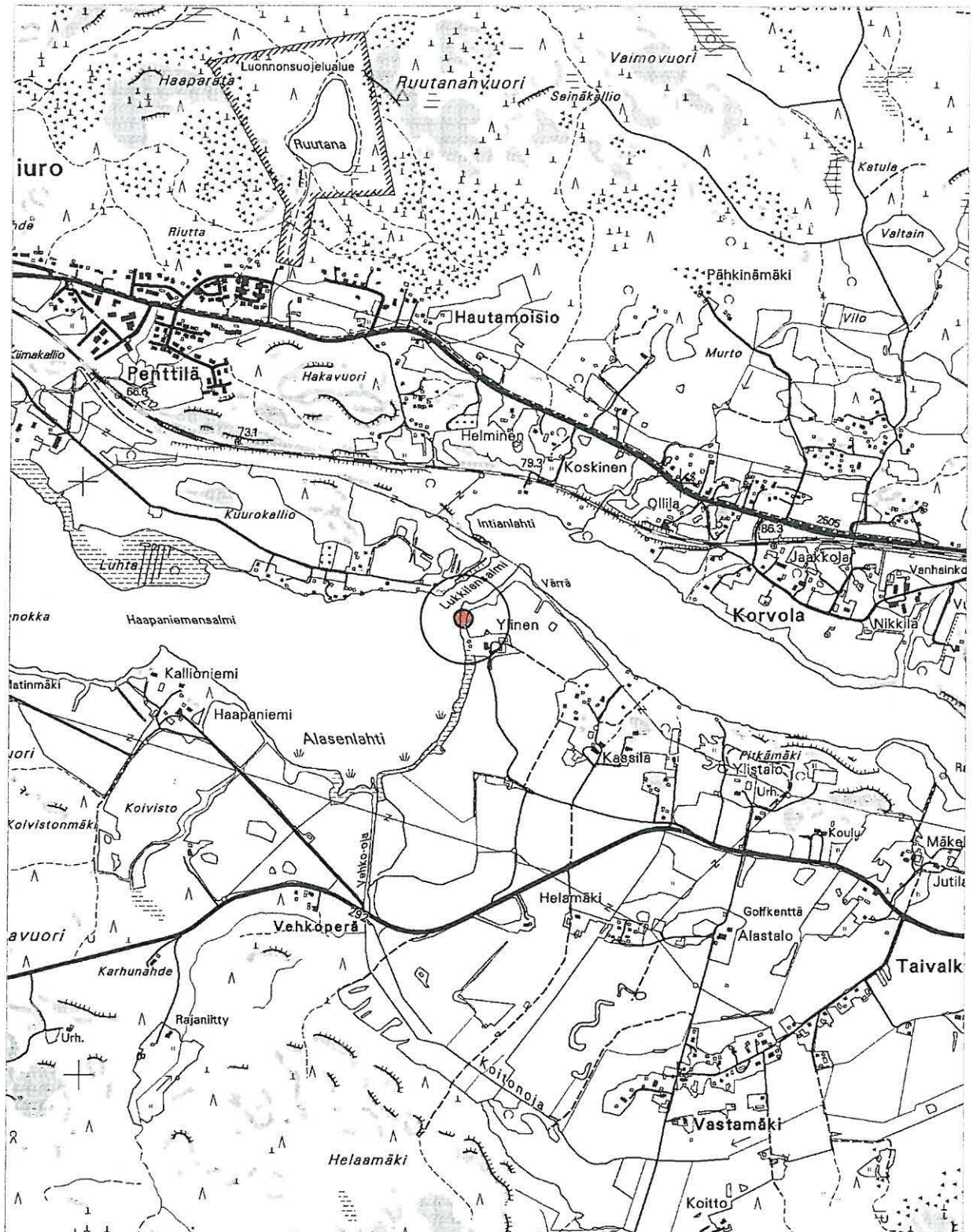
Koekuopat -

Lukkilansalmi 2 [9], kivikautinen asuinpaikka

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000

X = n. 6817 55, Y = n. 2467 27, Z = n. 57,5 m mpy

● tuhoutunut asuinpaikka

Lukkilansalmi 2 [9], kivikautinen asuinpaikka
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

v. 1948 löytöalue

v. 2000 tarkastetun alueen raja

4.1.9. Haapaniemi [10], kiven- ja maansekainen röykkiö

Kunta: Nokia
Kylä: Haapaniemi
Kohteen nimi: Haapaniemi
Muinaisjäännöstyyppi: röykkiöt
Tyyppin tarkenne: hautaröykkiöt?
Lukumäärä: 1
Ajoitus: rautakautinen?
Rauhoitusluokka: 2
Mj.rek.nro: 536 01 0010
Sijainti
Peruskartta: 2123 02 SIURO
Koordinaatit: X = 6817 35
Y = 2466 22
Z = n. 65 m mpy
Koordinaattiselite: röykkiön koordinaatit
Etäisyystieto: Nokian kirkosta 9 km WSW

117164 Haapaniemi [10]. Yleiskuva röykkiöstä. Taustalla Kulovettä. SE

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Röykkiö on melko hyvässä kunnossa, sen päällä kasvaa seljapensas ja heinää. Kohde voisi merkitä maastoon muinaisjäännöskyltillä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyysskohteeksi: Kohde sijaitsee omakotitalon pihassa ja siksi soveltuu huonosti matkailu- tai nähtävyysskohteeksi. Röykkiöstä ei ole ajoittavia löytöjä.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Haapaniemi
 Tila (RN:o/nimi): 1:44 Kallioniemi
 Omistaja: Hautanen Markku
 Osoite: Haapaniementie 97, 37120 NOKIA
 Kiinteistötunnus: 536-401-0001-0044

Aiemmat tiedot: kiven- ja maansekainen röykkiö
 Inventointi A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, kohde 4)
 Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:12 Kallioniemi)
Aiemmat löydöt: palaneita kiviä (Erä-Esko 1948)

Inventointi 2000: tarkastus 22.9.2000 Vadim Adel
Löydöt: -
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117164
Diat: 44213

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Suhteellisen pieni kiven- ja maansekainen röykkiö Kuloveden itäpäässä olevan Haapaniemensalmen S-rannalla, rannasta n. 30 m, luoteisrinteen yläosassa, Kallioniemen talon pihapiirissä, aidatun laitumen S-laidalla, talon SW-kulmasta 13 m W. Röykkiö on muodoltaan pyöreähkö, halkaisijaltaan 3,5 m, korkeudeltaan SE-reunasta mitattuna n. 0,5 m, alareunasta (NW-reunasta) n. 1 m. Röykkiön päällä ollut vanha koivu (näkyvä mm. v. 1948 kuvassa) on kaadettu n. v. 1987, sen kanto on röykkiön NW-osassa; samassa kohdassa röykkiön laella kasvaa nyt seljapensas. Muuten kumpu kasvaa heinää. Kiviä ei ole näkyvissä, mutta niitä tuntuu olevan turpeen alla. Inventoinnin 1948 yhteydessä röykkiön SE-kulmaan tehtiin koekuoppa, josta tuli 2-20 kg painoisia kiviä, punertavaa hiekkaa ja tuhkaa (?); useat kivet vaikuttivat vahvasti palaneilta (Erä-Esko 1948, 16).

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Kuloveden (vedenpinnan korkeus 57,5 mpy) itäpäässä olevan n. 200 m leveän Haapaniemensalmen S-rannalla, rannasta n. 30 m, Haapaniemen kärjestä n. 110 m SW, järveen viettävän luoteisrinteen yläosassa, Kallioniemen talon pihapiirin ja rannan välisen laitumen laidalla. Laitumella on kalliopaljastumia.

Laajuusarvio ja perusteet: n. 10 m², perusteena näkyvät rakenteet

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista),

Suojelutoimenpiteet kentällä: keskustelu ja maastokatselmus maanomistajan kanssa

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Mahdollisesti rautakautinen kiven- ja maansekainen röykkiö (hautaröykkiö?), hyväkuntoinen.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei maankäyttösuunnitelmia

Lähilöytöjä: Haapaniemi 2 [45], kivikautinen asuinpaikka, n. 0,3 km SE.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Kirjallisuus: Salmo 1952, 96-97; Miettinen 1974, 952.

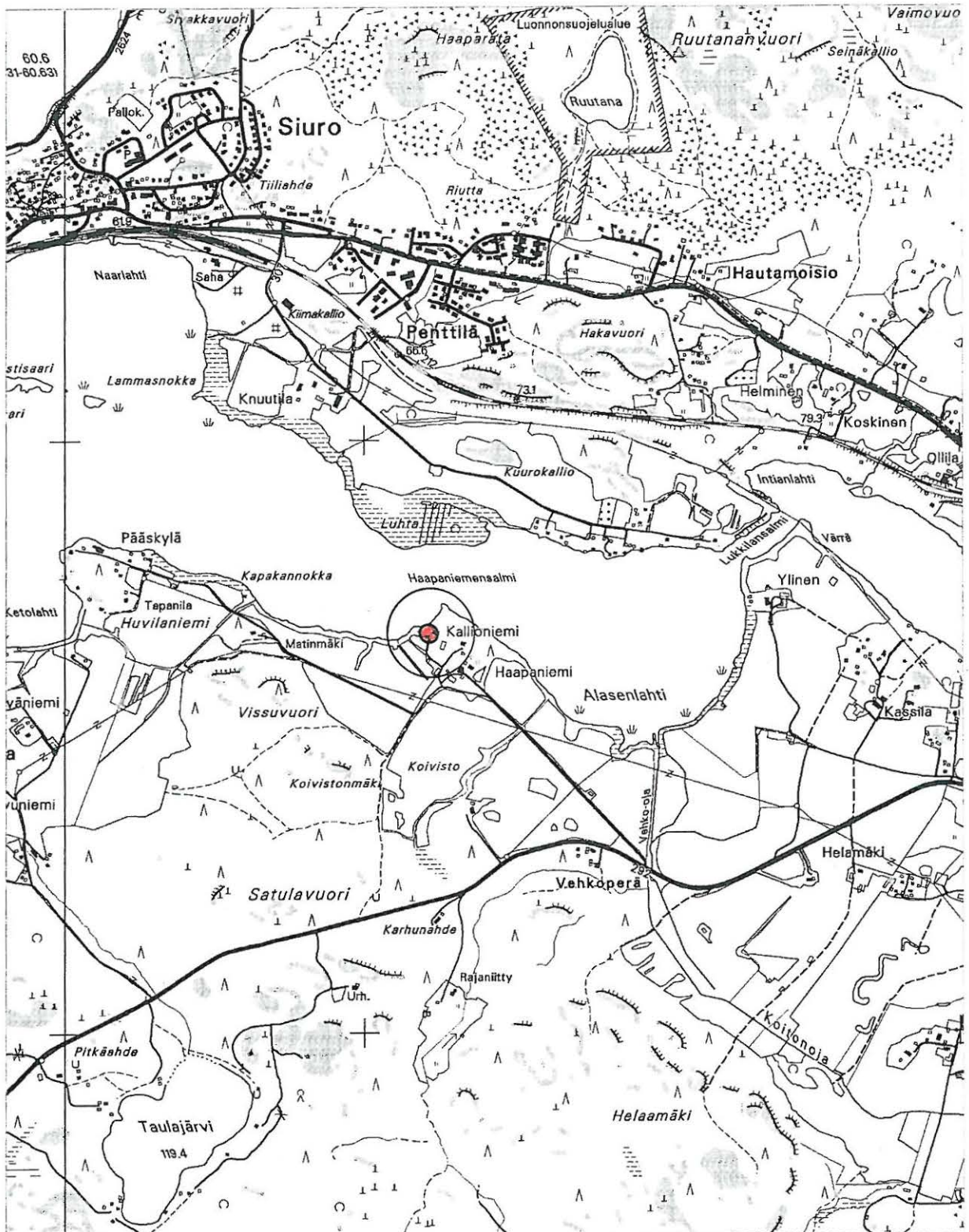
Koekuopat -

Haapaniemi [10], kiven- ja maansekainen röykkiö

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000

X = 6817 35, Y = 2466 22, Z = n. 65 m mpy

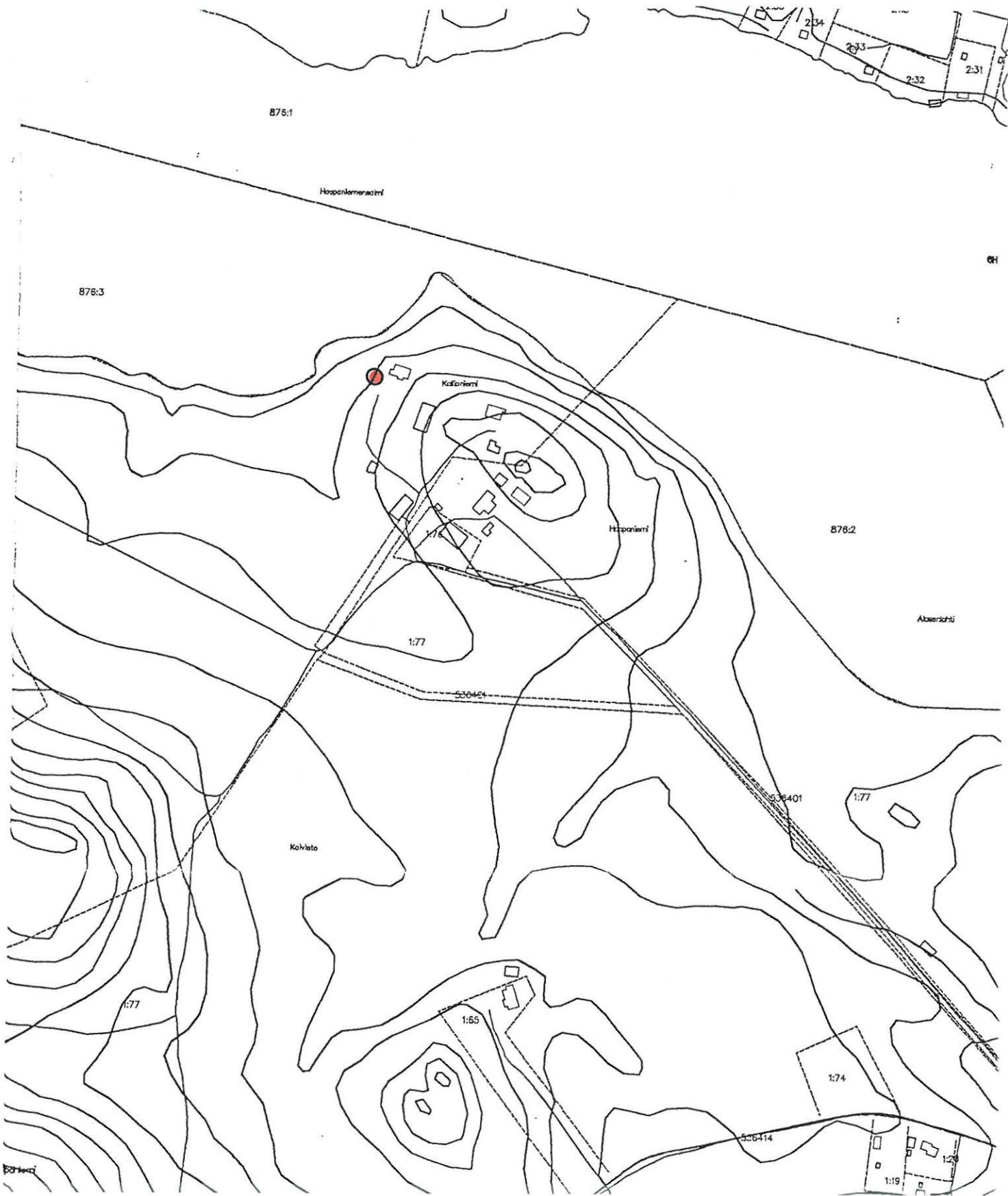
● röykkiö

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Haapaniemi [10], kiven- ja maansekainen röykkiö
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

● röykkiö

4.1.10. Huvilaniemi [12], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä

Kunta: Nokia
Kylä: Haapaniemi
Kohteen nimi: Huvilaniemi
Muinaisjäännöstyyppi: hautapaikat, röykkiöt
Tyypin tarkenne: hautaröykkiöt
Lukumäärä: 7
Ajoitus: rautakautinen
Rauhoitusluokka: 1
Mj.rek.nro: 536 01 0012
 (kohde on viety muinaisjäännösrekisteriin MV:n rakennushistorian osaston toimesta myös numerolla 536 50 0001 sillä perusteella, että siihen liittyy perimätietoa nuijasodan uhrien haudoista)

Sijainti

Peruskartta: 2123 02 SIURO
Koordinaatit: X = 6817 50-64
 Y = 2465 07-22
 Z = 62-72 m mpy
Koordinaattiselite: röykkiöalueen ääripisteet
Etäisyystieto: Nokian kirkosta 10 km WSW

117161 Huvilaniemi [12]. Yleiskuva päärakennuksen S-puolella olevasta kalmistokumpareesta. Etualalla v. 1941 tutkittu röykkiö. Taustalla vasemmalla Pääskylän päärakennuksen itäosa. WSW

Merkitty peruskartalle: on merkitty peruskartalle (ei CD-versiossa): röykkiö 7; toinen mj-merkki sijaitsee röykkiöiden 1 ja 3-5 välissä.

Maastomerkintä: osittain merkitty muinaisjäännöskylytein (röykkiöt 1-6)

Hoito ja kunto: Röykkiöt 1 ja 3-7 on tutkittu ja osittain ennallistettu. Osittain säilyneen kiven- ja maansekaisen kumpareen (ks. röykkiöt 1-2) N-reuna on tuhattu edellisen asuinrakennuksen rakennustöissä; kumpareen N-osan tuhoutuminen jatkuu eroosion takia.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: Kohde soveltuu suhteellisen hyvin matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi. Röykkiöt 1-6 sijaitsevat Pääskylän kesäsiirtolan alueella, lähellä pysäköintialuetta, ja erottuvat hyvin maastosta. Röykkiöt on merkitty muinaisjäännöskyltein. Röykkiöistä on tullut runsaasti rautakautista löytöaineistoa. Kohteelle vie suhteellisen hyväkuntoinen soratie. Röykkiö 7 sijaitsee omakotitalon pihapiirissä, eikä sovi tämän takia matkailukohteeksi.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Haapaniemi
Tila (RN:o/nimi): 1:13 Pääskylä
Omistaja: Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntainliitto
Osoite: Teiskontie 35, 33520 TAMPERE
Kiinteistötunnus: 536-401-0001-0013

Kylä: Haapaniemi
Tila (RN:o/nimi): 1:14 Tapanila
Omistaja: Perälä Olli-Pekka ja Tuula
Osoite: Haapaniementie 218, 37120 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-401-0001-0014

Aiemmat tiedot: kiven- ja maansekaisia röykkiöitä
Kaiv. H. Salmo 1941 (Salmo 1941)
Tark. (kaiv.?) C. F. Meinander 1948 (ei raporttia? Maininnat: Erä-Esko 1948, 15; Anal. Arch. Fennica XIII, 115).
Inv. A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, kohde 3)
Inv. E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:13)
Kaiv. T. Pietikäinen 1988 (Pietikäinen 1989a)
Kaiv. T. Nurminen 1989 (Nurminen 1990a; 1990b)
Kaiv. L. Spooft 1990 (Spooft 1991)

Aiemmat löydöt: KM 11282, rautakautisia kalmistolöytöjä. Kaivauslöydöt 1941.
KM 11973, keihäänkärki. Löyt. v. 1948 Tapanilan (ent. Peuraniemen) tontilta perunamaata raivattaessa.
TYA 310, palanutta luuta 1 kpl. Inventointilöytö 1985. *305 Jnn. 1985*
TYA 485, rautakautisia löytöjä. Kaivauslöydöt 1988. *311 Jnn. 1982*
TYA 497, rautakautisia löytöjä. Kaivauslöytöjä 1989. *TM*
TYA 498, rautakautisia löytöjä. Kaivauslöytöjä 1989. *TM*
TYA 580, rautakautisia löytöjä. Kaivauslöydöt 1990.

Inventointi 2000: tarkastus 21.9. ja 3.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: KM 32212 (palanutta luuta 4 kpl, rautakuonaa 3 kpl)
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117160-117161, 117186
Diat: 44216-44217

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kohde sijaitsee Kuloveden etelärannalla, sen itäosassa, Siuron vastapäätä olevalla Huvilaniemellä. Niemen pohjoiskärjessä, kesäsiirtolana olevan Pääskylän tilan (RN:o 1:13)

maalla, on ollut kuusi kiven- ja maansekasta röykkiötä (nrot 1-6), joista viisi on tutkittu v. 1941 ja 1988-89 ja osittain ennallistettu. Yksi röykkiö (nro 7) sijaitsee niemen keskiosassa olevan Kapakanmäen itäosassa, Tapanilan tontilla (RN:o 1:14); sekin on tutkittu kaivauksin (1989-90). Tässä inventointikertomuksessa käytetään yhtenäistä Huvilaniemen röykkiöiden numerointia, mitä ei ole ollut tällä kohteella aikaisemmin.

Pääskylän päärakennuksen S-puolella, sen eteläseinästä n. 20 m, rannasta n. 40 m, piha-alueen etelälaidalla on 26 m pitkä (W-E) ja 10 m leveä *kiven- ja maansekainen kumpare*, jonka päällä kasvaa lehtipuita, vesakkoa ja pensaikkoa, aluskasvillisuutena horsmaa, vadelmaa ja koiranputkea. Kumpareen N-reunassa on betoniseinäisen kellarin sisäänpääsy. Kumpareen korkeus N-reunasta mitattuna on n. 2 m. Koordinaatit: X = 6817 61, Y = 2465 11, Z = 66. Kumpareen W-päässä voidaan erottaa todennäköisesti v. 1941 H. Salmon tutkima ja osittain ennallistettu, sammalen ja karikkeen peittämä *röykkiö 1*, jonka pituus (W-E) on 8,5 m, leveys n. 6 m. Röykkiön itäosassa, sen korkeimmassa kohdassa on iso maakivi, n. 1 x 0,7 x 0,8 m kokoinen, osittain sammaloitunut, sen ympärillä on pienempiä kiviä. Röykkiön S-reunalla on kolme isoa (halk. n. 1 m) kiveä. Röykkiön loivalla W-rinteellä on halkaisijaltaan keskimäärin 60-70 cm olevia kiviä, joiden välissä on jonkin verran pienempiä kiviä. Röykkiön reunoilla kasvaa vanhoja koivuja ja yksi vanha kuusi; röykkiön keskellä, silmäkiven ympärillä kasvaa pensaikkoa, kuusen ja pihlajan vesaa.

Röykkiö 1:n itäreunasta 5,5 m itään, kellarin S-puolella ja ilmeisesti myös osittain sen päällä on erotettavissa tutkimaton *röykkiö 2*, joka myös koostuu isoista (halk. 0,5-1,0 m) sammaloituneista kivistä, niiden välissä on maata. Röykkiö 2 on NW-SE-suuntainen, kooltaan 7 x 5 m, korkeudeltaan n. 0,5 m. Sen päällä kasvaa hyvin tiheää pensaikkoa, N-osassa myös hyvin iso ja vanha pihlaja. Kellari on ilmeisesti osittain tuhonnut röykkiön. Röykkiön SW-puolella, kumpareen eteläreunalla on sähkötolppa.

Ensimmäiset rautakautiseen kalmistoon viittaavat esineet – kaksi miekan säilää ja kahden katkelmia, suorahamarainen väkipuukko sekä angon lehti - löytyivät Huvilaniemen tilan päärakennuksen vierestä keväällä 1941 ”kivikkoista maa-alueetta puutarhamaaksi raivattaessa”. Vanha päärakennus on sijainnut kellarin ja nykyisen Pääskylän päärakennuksen välisellä tasanteella, osittain uuden rakennuksen alueella. Sen perustuksia on jäljellä turpeen alla ainakin kellarin edessä, siitä n. 2,5 m pohjoiseen. Löytöpaikalla todettu röykkiö (nro 1) tutkittiin kaivauksin samana vuonna (1941). Kaivauksissa löytyi useita veitsenteriä, väkipuukkoja, keihäänkärkiä, miekkojen ja kilpien osia, sirppi, kuolainten katkelmia, heloja, pronssikorujen katkelmia, helmiä, saviastianpaloja, rautakuonaa, vähän palanutta luuta (KM 11282). Röykkiö on sisältänyt Salmon (1941) mukaan useita merovingiaikaisia hautauksia.

Vuoden 1988 tutkimusten yhteydessä tehtiin koekuopitusta Salmon tutkimalla alueella. N. 8 x 6 m laajalta alueelta löytyi n. 30 palasta palanutta luuta (TYA 485:86). Inventoinnissa 2000 tutkittiin kumpareen N-leikkaus kellarin W-puolella, röykkiöiden 1 ja 2 välissä. Leikkaus on syntynyt ilmeisesti vanhan päärakennuksen rakentamisen yhteydessä, ja kalmistokerroksen N-reuna on siis tuhoutunut. Leikkauksessa näkyvät luontaiset maakivet ovat halkaisijaltaan n. 80 cm tai pienempiä; pintakerroksessa todettiin paikoin tiheämpää, ihmisen tekemää kiveystä (pieniä kiviä on kasattu isojen maakivien päälle tai väliin). Kivien välisestä vaaleanruskeasta hiedasta poimittiin palanutta luuta 4 kpl ja rautakuonaa 3 kpl. Voidaan todeta, että röykkiöt 1 ja 2 sekä niiden välinen alue muodostavat yhtenäisen polttokalmiston, joka on tehty luontaisen moreenikumpareen päälle (vrt. esim. inv. kohteet 3, 13, 20). Koska v. 1941 kaivetun alueen rajat eivät ole tiedossa, koko kiven- ja maansekainen kumpare on rauhoitettava.

Inventoinnissa todettiin, että em. kumpareen SE-puolella on tehty n. 5 m leveällä kaistalla maatöitä - todennäköisesti vesijohtokaivutöitä. Maatöiden linjaus on NE-SW-suuntainen ja vie Pääskylän tilan SW-puolella olevalle kesämökkintontille. Maaperä on vaaleanruskeaa hietaa, jossa on runsaasti erikokoisia kiviä. Pintapoiminnassa ei löydetty mitään merkkejä muinaisjäännöksestä. Vesijohtotöiden alueen N-reunaa voi pitää em. kalmistokumpareen suojelualueen S-rajana; etäisyys röykkiö 2:n SE-reunasta on n. 5,5 m. Kumpareen SE-reuna on osittain peitetty em. maatöissä siirretyillä kivillä. Kaivutöiden linjan toisella puolella (S-puolella) alkaa hyvin kivikkoinen sekametsää kasvava rinne (Kapanmäen pohjoisrinne). Kalmistokumpareen N- ja W-puolella on tasaista nurmikkoa.

Pääskylän päärakennuksen W-puolella tasaisella maalla sijainneet, myös v. 1941 tarkastuksessa löydetyt *röykkiöt 3, 4 ja 5* tutkittiin v. 1988 ja entisöitiin kaivausten jälkeen. Tutkitun alueen laajuus oli n. 120 m². Kaivauksissa löytyi runsaasti rautakautista keramiikkaa (TYA 485). Muinaisjäännöksen ajoitus ja luonne jäivät kuitenkin epäselviksi. Hauta-antimien puuttuminen ja palaneen luun vähyys eivät T. Pietikäisen (1989, 12) mukaan anna aihetta tulkita rakennetta haudaksi. Toisaalta isojen kivilohkareiden runsaus ja palaneen saven vähyys eivät puhuisi asuinjäännöksen puolesta. Paikalla on nykyään n. 10 x 15 m laajuinen kumpare, joka koostuu suhteellisen suurista (halk. keskimäärin 70-80 cm) sammaloituneista kivistä. Kumpare on heinän ja horsman peitossa, itäreunassa kasvaa lisäksi pihlajanvesaa. Röykkiöiden pohjoispuolella alkaa rantarinne, joka kasvaa koivuja ja kuusia. Kumpareen SW-osassa on lipputanko, sen ESE-reunalla on muinaisjäännöskyltti.

Vuonna 1989 tutkittu *röykkiö 6* on sijainnut edellisen rökkiöryhmän NW-puolella, pienestä ulkorakennuksesta n. 15 m itään, rannasta n. 25 m, päärakennuksesta saunaan vievän tien N-puolella. Röykkiön koko on ollut n. 6 x 4 m, korkeus n. 0,5 m. Röykkiö tutkittiin kokonaan ja sen ympäristö koekuopitettiin. Tutkitun alueen laajuus oli n. 80 m². Röykkiö ajoitettiin kansainvaellusajalle (Nurminen 1990a). Paikalla ei ole enää näkyvissä rökkiötä, vaan ruohon alla tuntuu olevan yksi kivikerros; muuten alue on melko tasaista. Kaivauspaikan NW- ja NNW-reunoilla on muutamia isoja maakiviä. Saunaan vievän tien eteläpuolella tarkastuksen yhteydessä ei havaittu mitään merkkejä muinaisjäännöksistä. Röykkiöiden 3-6 keskipisteen koordinaatit ovat: X = 6817 64, Y = 2465 08, Z = 63.

Röykkiö 7, joka tutkittiin v. 1989-90 ja tämän jälkeen ennallistettiin, sijaitsee Tapanilan talon pihapiirissä, tontin N-reunalla, talosta n. 35 m NNE, saunasta n. 15 m ENE, n. 25 m NNE-SSW-suuntaisesta mökkitiestä W. Koordinaatit: X = 6817 50, Y = 2465 22, Z = n. 71. Kyseessä on suhteellisen matala (korkeus n. 0,5 m), koiranputkea, saniaista, heinää ja vesakkoa kasvava kumpu, jonka pinnasta pistää esiin muutama 50-80 cm kokoinen kivi. Röykkiön keskelle on istutettu leppä ja W-puolelle marjapensaita. Röykkiön E-puolella on mahdollisesti tonttitieltä tai pellolta siirrettyjä isoja kiviä ja koivikkoa. Maasto viettää loivasti pohjoiseen. Röykkiön SE-puolella, talon NE-puolella olevalta perunamaalta löydettiin v. 1948 kansainvaellus- tai merovingiaikainen keihäänkärki (KM 11973). Inventoinnin 1985 yhteydessä havaitun kummun päältä löytyi yksi palanen palanutta luuta (TYA 310:1); tien itäpuolelta, pellolta löydettiin lisäksi merkkejä rautakautisesta asuinpaikasta (ks. kohde 39) ja rökkiön N-puoleiselta pellolta – kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavia löytöjä (kohde 37).

Kaivauksissa 1989-90 tutkittiin yhteensä n. 100 m² suuruinen alue. Löytöinä tuli mm. merovingiaikainen keihäänkärki ja metalliesineiden katkelmia, runsaasti rautakautista keramiikkaa, palanutta savea, savitiivistettä, kuonaa, palanutta ja palamatonta luuta (TYA 498 ja 580). Kohdetta on tulkittu uhrirökkiöksi tai jätetunkioksi (Nurminen 1990b, 11; Spoo 1991, 14). Koekuopituksessa todettiin, että rautakautiseen muinaisjäännökseen liittyviä löytöjä tulee

vielä röykkiön W-puolelta n. 5 m kaivausalueen rajasta. Rautakautista kulttuurikerrosta on todennäköisesti jäljellä myös röykkiön itäpuolella, kaivausalueen ja tien välissä. Samoin röykkiön ja sen N-puolella, pellolla olevan kivikautisen asuinpaikan väliin jäävä vyöhyke kannattaa liittää suojelualueeseen. Inventoinnin 2000 yhteydessä tehtiin pintapoimintaa perunamaalla talolle vievän pihatien S-puolella, mistä on v. 1948 löytynyt keihäänkärki; ei merkkejä muinaisjäännöksestä.

Erä-Eskon (1948, 14) mukaan niemen keskiosassa olevan Kapakanmäen N-osassa, entisestä Huvilaniemen päärakennuksesta 70 m etelään, mäen harjalla on kolme epäselvää, matalaa röykkiötä. Parinkymmenen kilon painoisten kivien välissä hän havaitsi olevan palanutta maata ja hiilimuruja. Myöhemmissä tutkimuksissa Erä-Eskon mainitsemia röykkiöitä ei ole löytynyt (esim. Nurminen 1990a, 12-13). Vuoden 1948 raportin kuvausta vastaava paikka tarkastettiin inventoinnin 2000 yhteydessä. Pääskylän päärakennuksesta n. 90 m SSE, metsässä on melko korkea, N-S-suuntainen harjanne, jonka laella on luontaista kivikkoa. Mitään merkkejä röykkiöistä ei havaittu.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

N. 0,6 x 0,3 km kokoinen Huvilaniemi sijaitsee Kuloveden etelärannalla, sen itäosassa, Siuron vastapäätä, Nokianvirran suusta n. 2 km W. Niemen itäosassa on peltoja; länsiosassa, sen keskellä on sekametsää kasvava Kapakanmäki, jonka rinteillä ja juurella on pysyvää (Tapanila) ja kesäasutusta. Niemen eteläpuolella on W-E-suuntainen ojanotko. Rautakautiset röykkiöt sijaitsevat Kapakanmäen N-puolella, niemenkärjessä, ja itärinteellä.

Laajuusarvio ja perusteet: osittain tutkitun kiven- ja maansekaisen kumpareen (röykkiöt 1 ja 2) koko on n. $26 \times 10 \text{ m} = \text{n. } 260 \text{ m}^2$, perusteena näkyvät rakenteet, maaston topografia ja pintapoimintalöytöjen levinneisyys. Tutkittujen ja osittain ennallistettujen röykkiöalueiden laajuus on: $\text{n. } 120 \text{ m}^2 + 80 \text{ m}^2 + 100 \text{ m}^2 = \text{n. } 300 \text{ m}^2$

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen - 2 m säteellä röykkiöiden reunoista; röykkiöiden 1 ja 2 kohdalla 2 m säteellä kumpareen reunoista.

Suojelutoimenpiteet kentällä: röykkiöiden 1 ja 2 reunoille pystytettiin muinaisjäännöskylttejä; Tapanilan tilan omistajan kanssa keskusteltiin

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 1. Voimassa oleva luokitus säilyy. Kyseessä on laaja ja tutkimuksellisesti arvokas rautakautinen röykkiökohde, joka on osa laajempaa muinaisjäännöskompleksia (ks. kohteet 37, 39 ja 44). Osa muinaisjäännösalueelta on tutkimatta, tutkittu alue on entisöity ja hoidettu (merkitty maastoon). Kohde soveltuu suhteellisen hyvin matkailu- tai nähtävyysskohteeksi.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: Tuula Perälän kertoman mukaan Tapanilan tontin ja sen N-puolella olevan pellon väliin jäävä vyöhyke on jo vuosia sitten kaavoitettu mökkitiealueeksi; tietä ei kuitenkaan ole rakennettu.

Lähilöytöjä: Tapanila 1 [37], kivikautinen asuinpaikka, röykkiö 7:stä n. 10 m NE; Tapanila 2 [39], rautakautinen asuinpaikka, röykkiö 7:stä n. 40 m ESE; Tapanila 3 [44], kivikautinen asuinpaikka, röykkiö 7:stä n. 80 m SW.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Kirjallisuutta: Salmo 1952, 96; Miettinen 1974, 919, 951-952.

Tapanilan perunamaan S-puolelle on rakennettu maakellari, jonka jälkeen alueella alkoi Tuula Perälän kertoman mukaan kasvaa tummaa tulikukkaa.

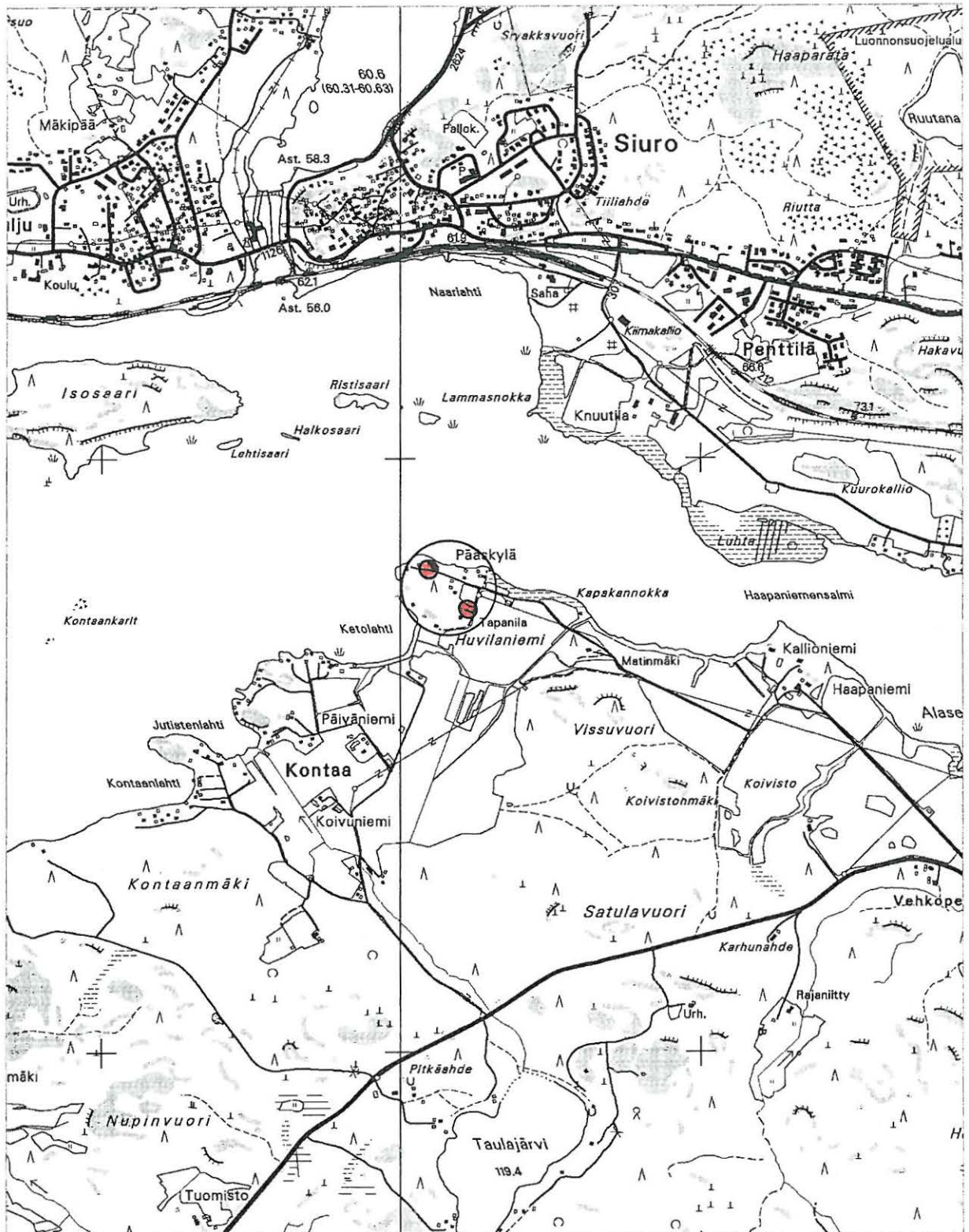
Koekuopat -

Huvilaniemi [12], kiven- ja maasekaisia röykkiöitä

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000

X = 6817 50-64, Y = 2465 07-22, Z = 62-72 m mpy

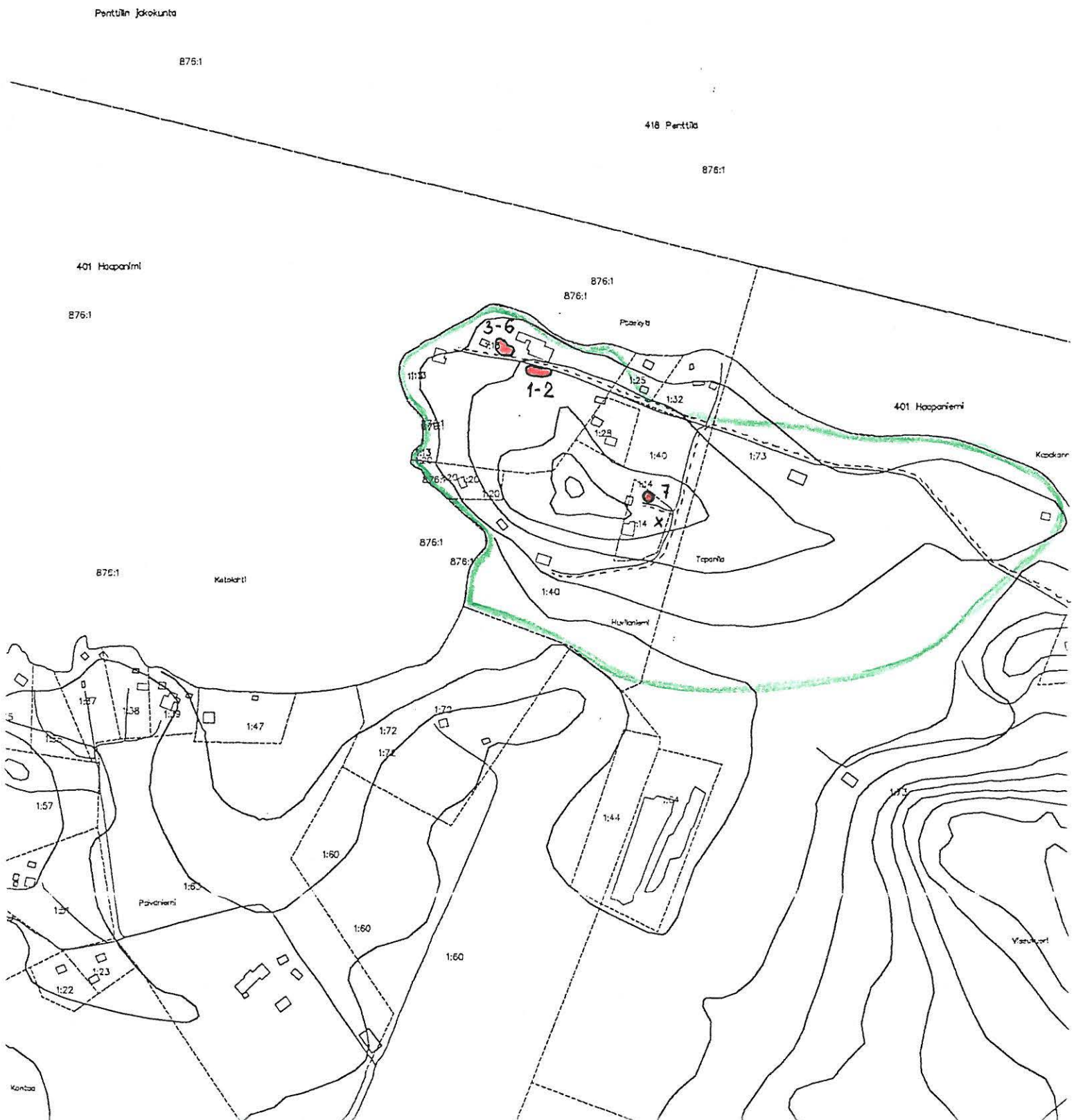
● röykkiöitä

NOKIA
NOKIANVIRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Huvilaniemi [12], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

- röykkiöitä, niiden nrot 1-2 × keihäänkärjen KM 11973 löytöpaikka — tarkastetun alueen raja

4.1.11. Mattila [13], rautakautinen polttokalmisto ja asuinpaikka (?) sekä kivikautinen irtolöytöpaikka

Kunta:	Nokia		
Kylä:	Taipale		
Kohteen nimi:	Mattila		
Muinaisjäännöstyyppi:	hautapaikat,	asuinpaikat?	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	polttokenttäkalmistot,	-	irtolöytöpaikat
Lukumäärä:	2 osa-aluetta,	1	1
Ajoitus:	rautakautinen,	rautakautinen,	kivikautinen
Rauhoitusluokka:	2		
Mj.rek.nro:	536 01 0013		
Sijainti			
Peruskartta:	2123 05 NOKIA		
Koordinaatit:	X =	6817 13-25	
	Y =	2471 50-63	
	Z =	n. 104-107 m mpy	
Koordinaattiselite:	muinaisjäännösalueen ääripisteet		
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 4,2 km SW		

117182 Mattila [13]. Yleiskuva uudesta kalmistomäestä ja mahdollisesta asuinpaikasta sen edessä pellolla. Etualalla Taivalkunnantie. N

Merkitty peruskartalle: on merkitty (ennestään tunnettu osa-alue, ei CD-versiossa)

Maastomerkintä: on merkitty muinaisjäännöskyeltein

Hoito ja kunto: ennestään tutkittu kalmistoalue on osittain tutkittu ja osittain tuhoutunut pelto-, tie- ja rakennustöissä; kalmistokiveystä ja kulttuurikerrosta on säilynyt pesäkkeinä; alueella sijaitsee kellari ja osittain navetta, muuten alue on joutomaata. Inventoinnissa löytynyt uusi kalmistomäki on lähes koskemattomassa kunnossa ja kasvaa melko vanhaa sekametsää.

Todennäköinen asuinpaikka-alue sijaitsee kyntöpellolla, ja tämän takia sen kulttuurikerros on ainakin osittain tuhoutunut. Kohde ei vaadi hoitotoimenpiteitä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: Kohde soveltuu rajoitetusti matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi, koska sijaitsee osittain omakotitalon pihapiirissä. Asuinpaikka ja uusi kalmistomäki ovat kuitenkin Taivalkunnantien välittömässä läheisyydessä, ja näkyvät hyvin tieltä. Myös 1930-luvulla osittain tutkittu kalmistomäki erottuu kohtuullisen hyvin maastosta. Kohteelta on saatu runsaasti rautakautista löytöaineistoa.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Taipale
 Tila (RN:o/nimi): 2:49 Mattila
 Omistaja: Mattila Risto
 Osoite: Taivalkunnantie 238, 37120 NOKIA
 Kiinteistötunnus: 536-422-0002-0049

Aiemmat tiedot: polttokenttäkalmisto
 Kaivaus A. Äyräpää 1933 (Äyräpää 1933)
 Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:17)

Aiemmat löydöt: HM 50:372, pieni oikokirves. Lahj. Kalle Mattila 1905, ”löytty pellosta 10 v. sitte”. E. Korrin keräys.
 KM 9745. Rautakautisia kalmistolöytöjä. Kaivauslöydöt 1933.
 KM 9899, ruodollinen keihäänkärki. N. Cleven virkamatkaltaan (1935) tuoma, maanviljelijä Mattilalta saatu.

Inventointi 2000: tarkastus 29.9. ja 6.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Silta
Löydöt: KM 32213 (keramiikkaa 13 kpl, palanutta luuta, kuonaa, palanutta savea, kvartsi- ja pii-iskoksia, raudanpala, värttinänpyörä).
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:1000
Negatiivit: 117180, 117182
Diat: 44230, 44232

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kohde sijaitsee Nokianvirran eteläpuolella, rannasta n. 150 m, välittömästi Taivalkunnantien S-puolella, Mattilan talon vieressä. Inventoinnissa 2000 löydettiin ennestään tunnetun kalmistoalueen lisäksi uusi kalmistomäki ja merkkejä mahdollisesta asuinpaikasta sen N-puolelta.

Kaivettaessa v. 1932 viemäriojaa löytyi Mattilan navetan koillisnurkan luota joukko rautakautisia aseita, saviastianpaloja ja palanutta luuta. A. Äyräpää teki v. 1933 alueella kaivauksia ja totesi, että kysymyksessä oli *polttokenttäkalmisto*. Löydöt, pääasiassa korut, ajoittuivat merovingiajan alkuun. Kaivausalue 1 sijaitsi tasaisella maalla navetan ja kellarin välissä, Mattilan päärakennuksesta n. 20 m SW. Paikalla kasvaa nykyään nurmikko, muutama pensas, vanha koivu ja vanha vaahtera. Alueen itäpuolella kulkee N-S-suuntaisesti tonttitie. Kaivausalue 2 sijaitsi navetan NNW-puolella, kellarin WNW-puolella, SW-NE-suuntaisen kärrytien NW-puolella, talosta n. 30 m W, myös tasaisella maalla. Kaivausalueen keskellä on iso ja matala maakivi (korkeuspiste 106,7 m mpy), joka on vadelmapensaiden peitossa, sekä terttuseljapensas; muuten alue kasvaa heinää. Kaivausalueen NW-puolella, pellon reunalla kulkee SW-NE-suuntainen kuusiaita.

Inventoinnin 2000 yhteydessä kaivausalueiden lähiympäristöön kaivettiin koekuoppia (nrot 1-4) kalmistoalueen laajuuden selvittämiseksi sekä tehtiin havaintoja maaston muodoista. Koekuopista tuli kalmistokiveystä, rautakautista keramiikkaa, palanutta luuta, palanutta savea, kuonaa ja yksi raudanpala (KM 32213:1-12). Etelässä kalmiston rajana voidaan pitää navettaa ja 106 m:n korkeuskäyrää, lännessä ja luoteessa myös sitä pitkin kulkevaa pellonreunaa. Talon W-puolella, kellarin N-puolella on kaksi hyvin isoa maakiveä, kasvaa vanhoja koivuja, vanha sembramänty sekä pensasaita tietä pitkin, maanpinta on nurmikkona. Tämäkin alue kuuluu topografisesti kalmistoalueeseen, jonka itärajana voidaan pitää N-S-suuntaista tontin halki kulkevaa tietä (tien E-puolella, kukkapenkillä tms. maakerroksen paljastumalla tehtiin pintapoimintaa; samalla alueella kaivettua viemäriojaa on tutkinut E. Renvall inventoinnin 1985 yhteydessä; mitään merkkejä kalmistosta ei havaittu). Alueen N-rajalla sijaitsee vanha aitta. Alueen laajuus on n. 60 m (SW-NE) x 30 m. Koordinaatit: X = 6817 13-19, Y = 2471 50-53, Z = 106-107 m mpy.

Inventoinnissa löytynyt *uusi kalmistomäki* sijaitsee talon NE-kulmasta n. 45 m NE, Taivalkunnantiestä n. 30 m S, metsäsaarekkeella, jonka N-, E- ja S-puolella on peltoa. Kyseessä on n. 30 m (W-E) x 15 m laaja kivikkoinen mäki (moreenikumpare), jonka päällä kasvaa melko vanhaa sekametsää (koivuja, sembramänty, tammi), aluskasvillisuutena vesakkoa, vadelmaa, mustikkaa. Suurin kivi (koko n. 3 x 2 x 1,5 m) sijaitsee kumpareen laella, sen keskellä. Saarekkeen reunoilla kasvaa kuusiaita. Uuden ja ennestään tunnetun kalmistoalueiden välissä on tasaista nurmikkoa, puutarhaa ja kasvimaata, jonka pintapoiminnassa ei löydetty mitään. Mauri Mattilan mukaan mäellä ei ole koskaan ollut mitään rakennuksia. Saarekkeen NE-päässä on pieni leikkimaja. Inventoinnin yhteydessä kumpareen laelle, ison kiven W- ja E-puolelle tehtiin kaksi pientä koekuoppaa (nrot 5 ja 6), joista tuli palanutta luuta, palanutta savea, kvartsi- ja pii-iskoksia (KM 32213:13-18) sekä hiilimuraa. Koordinaatit: X = 6817 21-22, Y = 2471 58-61, Z = 106-107 m mpy.

Todennäköinen *rautakautinen asuinpaikka* sijaitsee uuden kalmistomäen ja Taivalkunnantien välisellä tasaisella pellolla. Pintapoiminnassa n. 90 m (WSW-ENE) x 20 m laajalta alueelta löytyi rautakautista keramiikkaa, palanutta savea, kuonaa, palanutta luuta, kvartsi- ja pii-iskoksia ja -paloja (KM 32213:19-24) sekä palaneita kiviä ja hiiltä. Suurin osa löydöistä on tullut pellon keskiosasta. Maasto on melko tasaista, maaperä on vaaleanruskeaa hiekkaa/hietaa. Varsinkin pellon SW-kulmassa oli mustaa, nokipitoista maata, johon ei kuitenkaan liittynyt mitään löytökeskittymää. Löytöalueen koordinaatit: X = 6817 22-25, Y = 2471 54-63, Z = 104-105 m mpy.

Mattilan talosta n. 130-150 m SSW, tien W-puolelta, tien ja peltosaarekkeella sijaitsevan pajan väliseltä pellolta, pienen mäen tasaiselta laelta on joskus 1990-luvulla löytynyt kivinen *värttinänpyörä*, jonka talon isäntä luovutti inventoijalle (KM 32213:25). Em. saareke on kivikkoinen, kasvaa koivuja ja kuusia; paja sijaitsee etelärinteen yläosassa. Pajan S-puolella olevalla pellolla tehtiin pintapoimintaa. Maaperä on hietaa peltorinteen yläosassa, savea keski- ja alaosassa; ei löytöjä. Jostain Mattilan pellosta on 1890-luvulla löytynyt pieni nuorakeraamisen kulttuurin aikainen *oikokirves*. Tarkemmat löytötiedot puuttuvat. Inventoinnissa 2000 alueelta ei havaittu merkkejä kivikautisesta asutuksesta.

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin myös talosta n. 150 m SW oleva mäki (ns. Riihimäki), jonka kohdalla, peltojen ympäröimän metsäniemekkeen kärjessä v. 1948 inventointiraportin ja muinaisjäännösluettelon karttaliitteissä on muinaisjäännösmerkki. Paikalle kaivettiin koekuoppa ja tehtiin pintapoimintaa pellolla. Mitään merkkejä muinaisjäännöksestä ei löydetty.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Nokianvirran eteläpuolella, rannasta n. 150 m, välittömästi Taivalkunnantien S-puolella, Mattilan talon vieressä. Aiemmin tunnettu kalmiston lounaisosa sijaitsee Mattilan talon W-puolella, N-S-suuntaisen tonttitien ja pellonreunaa pitkin kulkevan kuusiaidan välissä, loivarinteisen mäen laella, jonka halki kulkee toinen, SW-NE-suuntainen pieni tie. Uusi kalmistomäki sijaitsee talon NE-puolella, peltosaarekkeella. Tämän saarekkeen ja W-E-suuntaisen Taivalkunnantien välissä sijaitsee todennäköinen rautakautinen asuinpaikka. Ympäröivä peltomaasto viettää loivasti luoteeseen, Nokianvirtaan.

Laajuusarvio ja perusteet: osittain tutkittu kalmistoalue: n. 60 m (SW-NE) x 30 m = n. 1800 m²; uusi kalmistomäki: n. 30 x 15 m = n. 450 m²; todennäköinen asuinpaikka-alue: n. 90 x 20 m = n. 1800 m²; perusteena koekuopitus, pintapoiminta, kohteiden näkyvät rakenteet ja maaston topografia. Muinaisjäännösalueen laajuus on yhteensä n. 4000 m².

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista)

Suojelutoimenpiteet kentällä: maanomistajalle kerrottiin muinaisjäännöksestä ja sen rajoista; kalmistoalueiden reunoille pystytettiin muinaisjäännöskylttejä.

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 1. Laaja ja tutkimuksellisesti arvokas rautakautinen muinaisjäännöskompleksi, johon kuuluu osittain tutkittu polttokenttäkalmisto, erittäin hyvin säilynyt tutkimaton polttokalmistomäki ja todennäköinen rautakautinen asuinpaikka.

Välittömästi kohteen koillispuolella sijaitsee toinen rautakautinen kohde [14], joka kuuluu topografisesti samaan kompleksiin.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Kuirinmäki [14], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä, välittömästi NNE-puolella (tien toisella puolella).

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Kirjallisuus: Salmo 1952, 100; Miettinen 1974, 918-919, 951.

Koekuopat:Koekuoppa 1

Sijainti: kuusiaidan ja pikkutien välisellä alueella, kaivausalue 1:stä WSW, kaivausalue 2:sta SSW. Navetan NW-nurkasta 13,3 m suuntaan 313 g, kuusiaidasta n. 2 m, tiestä n. 5 m, kaivausalue 2:n keskellä sijaitsevasta isosta kivistä n. 15 m. Kuopasta n. 3,5 m NE kasvaa sembramänty; 1 m W on maakivi, jonka koko on n. 80 x 50 x 40 cm. Kuopan S-puolella, pikkutien ja kuusiaidan välissä on muutama iso kivi, joista suurin on 1 x 1 x 0,5 m kokoinen (mahdollinen röykkiö? halk. n. 4 m, korkeus n. 0,5 m, keskellä ison puun kanto, mutta mahdollista, että kivet on siirretty pelloilta tai tieltä).

Mitat: n. 45 x 45 cm. Syvyys 60 cm.

Stratigrafia: turve 0-8 cm; ruskehtavanharmaa maa 8-20 cm; harmaan maan ja vaaleankeltaisen hiedan sekainen kerros, jossa myös kiviä 20-30/35 cm; kellertävä hieta 30/35-60 cm.

Löydöt: pintakerroksessa runsaasti lasia (ei luetteloitu) ja kuonanpala, harmaan maan pohjaosasta ja sekoittuneesta kerroksesta keramiikkaa. Kalmistokiveystä (pieniä (halk. enintään 15 cm) kiviä jonkin verran).

Koekuoppa 2

Sijainti: kuusiaidan ja tien välisellä alueella, kk 1:stä n. 15 m SW, kahden sembramännyn välissä, tiestä ja kuusiaidasta n. 4 m.

Mitat: n. 40 x 40 cm. Syvyys 20 cm.

Stratigrafia: turve 0-7 cm; savinen ruskeanharmaa maa 7-20 cm; pohjana peruskallio tai iso kivi. Löydöt: tiiltä (ei luetteloitu), kuonaa, palanutta savea.

Koekuoppa 3

Sijainti: kk 2:stä n. 1 m N

Mitat: n. 40 x 40 cm. Syvyys 45 cm.

Stratigrafia: turve 0-5 cm; ruskeantummanharmaa multa, jossa pieniä kiviä ja kuonaa, 5-16 cm; vaaleampi, ruskehtavanvaaleanharmaa sekoittunut maa 16-26 cm, siitä kuonaa ja lasinpala; vaaleankeltainen hieta, jossa luonnonkiviä, 26-45 cm.

Löydöt: runsaasti savikuonaa, palanutta savea, raudan pala. Kuopan seinissä näkyi erikokoisia kiviä.

Koekuoppa 4

Sijainti: kuusiaidan ja tien välisellä alueella, heinikolla. Kaivausalue 2:sta NE, tiestä n. 6 m, kuusiaidasta 4 m. Talon NW-nurkasta 25 m suuntaan 290 g. Kuopasta n. 1 m SW on maakivi (koko 1 x 0,7 x 0,3 m); n. 2 m SW hyvin iso ja vanha koivu; kk:n N-puolella myös iso maakivi, sen vieressä vanha sembramänty.

Mitat: n. 45 x 45 cm. Syvyys 60 cm.

Stratigrafia: turve 0-6 cm; harmaa saven ja vaalean hiedan sekainen multa 6-40 cm, siitä keramiikanpala, palaneen luun pala, kuonaa; samassa syvyydessä kuopan profiilissa kaksi kiveä (halk. 30 cm) ja yksi kivi kuopan keskellä (halk. 20 cm); hyvin vaalea, vähän kellertävä hieta 40-60 cm.

Löydöt: kalmistokiveystä mahdollisesti jäljellä 20-40 cm syvyydessä, mutta kalmistokerros on osittain sekoittunut; keramiikkaa, palanutta luuta, palanutta savea, kuonaa, jonkin verran hiilimuruja.

Koekuoppa 5

Sijainti: uuden kalmistomäen laella, isosta kivistä 2,5 m WSW, isojen kivien välissä.

Mitat: n. 40 x 40 cm. Syvyys 30 cm.

Stratigrafia: turve 0-5 cm; harmaa maa 5-20 cm; vaalea sora 20-30 cm, iso kivi pohjassa.

Löydöt: runsaasti palanutta savea ja yksi pieni palaneen luun pala harmaasta maasta.

Koekuoppa 6

Sijainti: uuden kalmistomäen laella, isosta kivistä 2 m E. Kuopan ympärillä turpeen alla on isoja kiviä.

Mitat: n. 45 x 40 cm. Syvyys 35 cm.

Stratigrafia: turve 0-7 cm; harmaa soransekainen maa, jossa hiilenmurua ja löytöjä, 7-20 cm; vaalea sora ja isoja kiviä sekä iso juuri, joka esti osittain kuopan kaivamisen, 20-35 cm.

Löydöt: palanutta luuta, palanutta savea, kvartsi-iskoksia, pii-iskos.

NOKIA

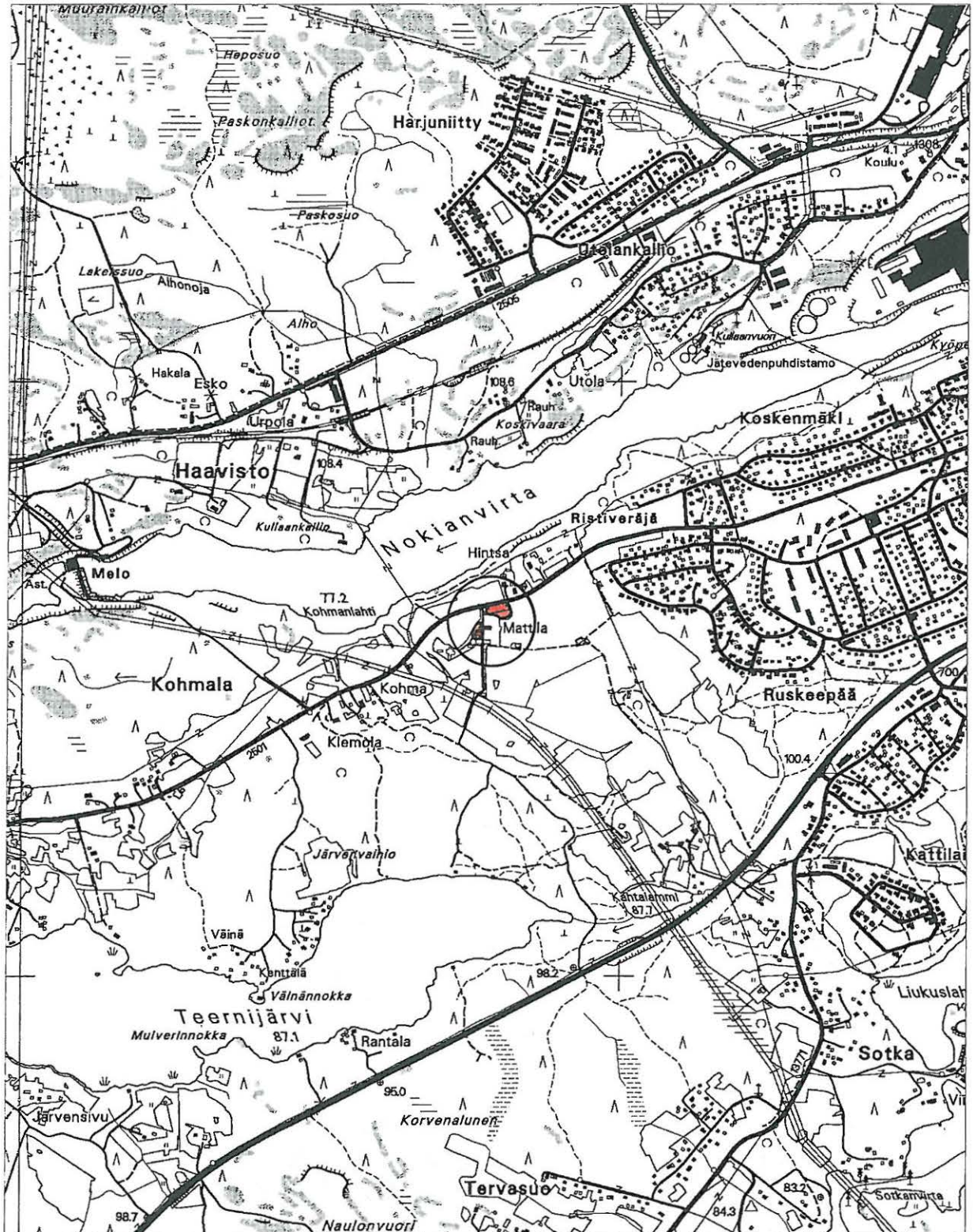
NOKIANVIRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Mattila [13], rautakautinen polttokalmisto ja asuinpaikka (?) sekä kivikautinen irtolöytöpaikka

Ote PerusCD:ltä *Häme*, versio 99 (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000

X = 6817 13-25, Y = 2471 50-63, Z = n. 104-107 m mpy

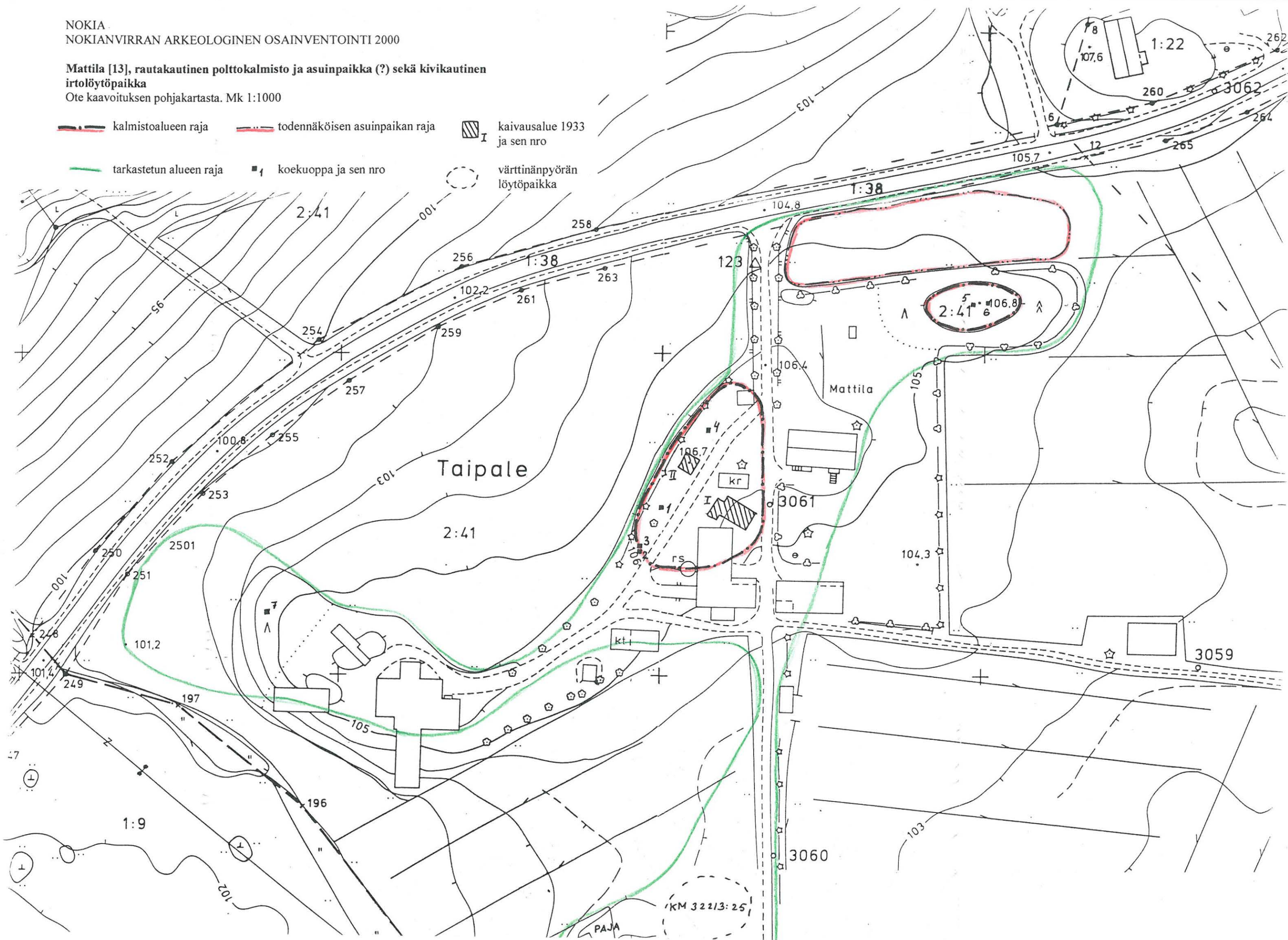
● rautakautinen kalmisto- ja asuinpaikka-alue

Mattila [13], rautakautinen polttokalmisto ja asuinpaikka (?) sekä kivikautinen irtolöytöpaikka

Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:1000

- kalmistoalueen raja
- todennäköisen asuinpaikan raja
- I kaivausalue 1933 ja sen nro
- tarkastetun alueen raja
- koekuoppa ja sen nro
- värttinänpyörän löytöpaikka

4.1.12. Kuirinmäki [14], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä

Kunta:	Nokia
Kylä:	Taipale
Kohteen nimi:	Kuirinmäki
Muinaisjäännöstyyppi:	röykkiöt
Tyypin tarkenne:	hautaröykkiöt?
Lukumäärä:	6
Ajoitus:	rautakautinen?
Rauhoitusluokka:	1
Mj.rek.nro:	536 01 0014
Sijainti	
Peruskartta:	2123 05 NOKIA
Koordinaatit:	X = 6817 27-35
	Y = 2471 58-64
	Z = 102-106 m mpy
Koordinaattiselite:	röykkiöalueen ääripisteet
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 4,1 km SW

117179 Kuirinmäki [14]. Röykkiö 5: yleiskuva. NNW

Merkitty peruskartalle: on merkitty (röykkiöiden 1, 2 ja 3 välinen piste)

Maastomerkintä: on merkitty muinaisjäännöskyltein

Hoito ja kunto: Röykkiöitä on osittain rikottu ja/tai peitetty rakennus-, tie- ym. töissä. Röykkiöt 1, 2 ja 4 ovat tiheän kasvillisuuden peitossa, röykkiö 1 on lisäksi osittain jäänyt polttopuuvaraston alle. Kasvillisuuden harventamista em. röykkiöiden päältä voisi harkita.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyysskohteeksi: Kohde soveltuu huonosti matkailu- tai nähtävyysskohteeksi sijaintinsa puolesta (omakotitalon piha-alue). Röykkiöt ovat lisäksi suhteellisen pieniä ja erottuvat huonosti maastosta. Röykkiöistä ei ole ajoittavia löytöjä.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Taipale
 Tila (RN:o/nimi): 2:48 Kuirin
 Omistaja: Mattila Mauri
 Osoite: Taivalkunnantie 229, 37120 NOKIA
 Kiinteistötunnus: 536-422-0002-0048

Aiemmat tiedot: 5 kiven- ja maansekaista röykkiötä
 Inventointi A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, kohde 11, Kuirinmäki).
 Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:18)

Aiemmat löydöt: -

Inventointi 2000: tarkastus 27. ja 29.9.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen

Löydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:1000

Negatiivit: 117176-117179, 117181

Diat: 44231, 44233-44236

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Röykkiöryhmä sijaitsee Nokianvirran eteläpuolella, rannasta n. 80 m SE, SW-NE-suuntaisen Taivalkunnantien ja jyrkän rantarinteen välissä, Kuirin talon (os. Taivalkunnantie 229) pihapiirissä. Inventoinnissa 1948 alueelta löytyi 5 kiven- ja maansekaista röykkiötä. Inventoinnin 2000 yhteydessä tontin itärajan tuntumasta löydettiin lisäksi uusi röykkiö (nro 6).

Röykkiö 1. Sijaitsee välittömästi saunan W-puolella, pihan laidalla, pohjoisluoteisrinteen yläosassa, päärakennuksesta (rakennettu v. 1967) n. 20 m N. Röykkiön N-puolella alkaa melko jyrkkä Nokianvirtaan viettävä rinne, joka kasvaa nuorta kuusimetsää. Röykkiö erottuu erittäin huonosti ympäristöstä. Se on muodoltaan pyöreähkö, halkaisijaltaan 5 m, ja hyvin matala (korkeus 20-30 cm). Näkyvissä on vain muutamia kiviä, joista suurin on halkaisijaltaan 0,5 m. Röykkiön päällä on iso muurahaispesä ja pari hyvin vanhaa kantoa, kasvaa nuori kuusi keskellä sekä vadelmaa. Ympärillä kasvaa nuoria koivuja ja pihlajia, eteläreuna on heinän peitossa. Röykkiön pohjoisosa on osittain peitetty puujätteellä, keskiosaan on tehty pieni betonipylväs, joka on katoksen pilarin perustuksena (saunan seinän vieressä on pieni polttopuubarasto). Mahdollisesti osa röykkiötä on jäänyt saunan alle tai varsinaisen saunan W-puolelle rakennetun lisäosan (varaston?) alle, joitakin kiviä näkyvissä sen N-puolella. Röykkiön alkuperäinen pituus W-E on siis ehkä pari metriä suurempi (n. 7 m).

Röykkiö 2. Sijaitsee röykkiö 1:stä 12 m SW, talosta n. 20 m NW, kuusimetsän S-reunalla. Röykkiön muoto on epämääräinen, koko n. 4 x 4 m, korkeus 0,5 m. Röykkiön keskellä on suuri maakivi (n. 2,4 x 1,7 x 0,5 m), lisäksi on näkyvissä pari muuta isohkoa kiveä, halk. n. 0,8 m, ja pienempiä kiviä. Suuren kiven NE-puolella kasvaa kuusi. Röykkiö on karikkeen ja risujen peitossa, ympärillä kasvaa nuoria kuusia ja yksi vanha koivu sen NW-puolella. Tämänkin röykkiön on vaikeaa havaita maastossa. Erä-Eskon (1948) mukaan röykkiössä oli palanutta maata.

Röykkiö 3. Sijaitsee välittömästi talon N-puolella. Röykkiö on ilmeisesti osittain tuhoutunut ja osittain peitetty rakennustöiden yhteydessä. Röykkiön pituus (W-E) on 7 m, leveys 5,5 m, korkeus 1 m N-reunasta mitattuna. Näkyvissä on muutamia kiviä, jotka ovat täysin sammalen peitossa; muuten röykkiö kasvaa heinää. Röykkiön alkuperäiset mitat ovat Renvallin (1986)

mukaan n. 5 x 5 x 0,5 m. Röykkiön N- ja E-puolella on nurmikkoa, sen NW-puolella kasvaa koivu.

Röykkiö 4. Röykkiötä ei pystytty löytämään maastosta tiheän kasvillisuuden takia. Se sijaitsee aikaisempien tietojen perusteella päätieltä talolle vievän tien E-puolella, talosta n. 30-35 m SE. Röykkiö 4 on Renvallin mukaan edellistä matalampi (siis alle 0,5 m), halkaisijaltaan n. 3 m, rakennettu kolmen isomman kiven varaan. Paikalla kasvaa erittäin tiheästi vadelmaa.

Röykkiö 5. Sijaitsee tontin SE-kulmassa, osittain naapuritontin RN:o 1:22 alueella, Kuirin talolle vievästä tiestä 3 m itään, päätiestä 6 m, talosta n. 45 m SE. Röykkiön muoto on epämääräinen, koko 5 x 5 m, korkeus n. 0,5 m W-reunasta mitattuna. Röykkiön NW-osassa on iso maakivi (mitat n. 1,2 x 0,7 x 0,4 m). Röykkiön S- ja SW-reunoille on ilmeisesti tietöissä kasattu erikokoisia kiviä, joista neljä ovat isoja, halk. 0,8-1,2 m. Röykkiön laella, sen E-osassa kasvaa kuusi, W-reunalla kasvaa koivu; röykkiön pinta on mustikan ym. varpukasvien peitossa. Röykkiön ja päätien välissä kulkevat kuusiaita ja sähkölinja.

Röykkiö 6. Sijaitsee tontin itärajan vieressä, vanhan ulkorakennuksen NE-puolella, siitä n. 7 m, talon NE-kulmasta 24 m suuntaan 83 g. Röykkiö on muodoltaan pyöreä, halkaisijaltaan 4 m, sen korkeus W-reunasta mitattuna on 0,7 m, itäreunasta n. 0,5 m. Röykkiön S-osassa on n. 1 x 1 x 0,5 m kokoinen litteähkö maakivi, muut kivet ovat kooltaan keskimäärin 10-30 cm. Maa kivien välissä on keskiruskeaa/punertavankeskiruskeaa tai harmaantummanruskeaa. Röykkiön päällä kasvaa vanha kuusi ja pihlajan vesaa, kiveys on karikkeen peitossa.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Röykkiöryhmä sijaitsee Nokianvirran eteläpuolella, rannasta n. 80 m SE, SW-NE-suuntaisen Taivalkunnantien ja jyrkän rantarinteen välissä, Kuirin talon pihapiirissä. Maasto viettää loivasti länteen, pellolle, ja luoteeseen, Nokianvirtaan.

Laajuusarvio ja perusteet: röykkiöalueen laajuus on n. 80 m (NW-SE) x 40 m = n. 3200 m², perusteena näkyvät rakenteet.

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä röykkiöiden reunoista)

Suojelutoimenpiteet kentällä: keskustelu ja maastokatselmus maanomistajan kanssa; myös naapuritontin RN:o 1:22 omistaja oli paikalla röykkiötä 5 tarkastettaessa. Röykkiöiden eteen pystytettiin muinaisjäännöskylttejä.

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Mahdollisia rautakautisia hautaröykkiöitä, osittain tuhoutuneita.

Havaintomahdollisuudet: melko huonot kasvillisuuden takia

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Mattila [13], rautakautinen polttokalmisto ja asuinpaikka (?) sekä kivikautinen irtolöytöpaikka, välittömästi SSW-puolella (tien toisella puolella).

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Kirjallisuus: Salmo 1952, 101; Miettinen 1974, 952.

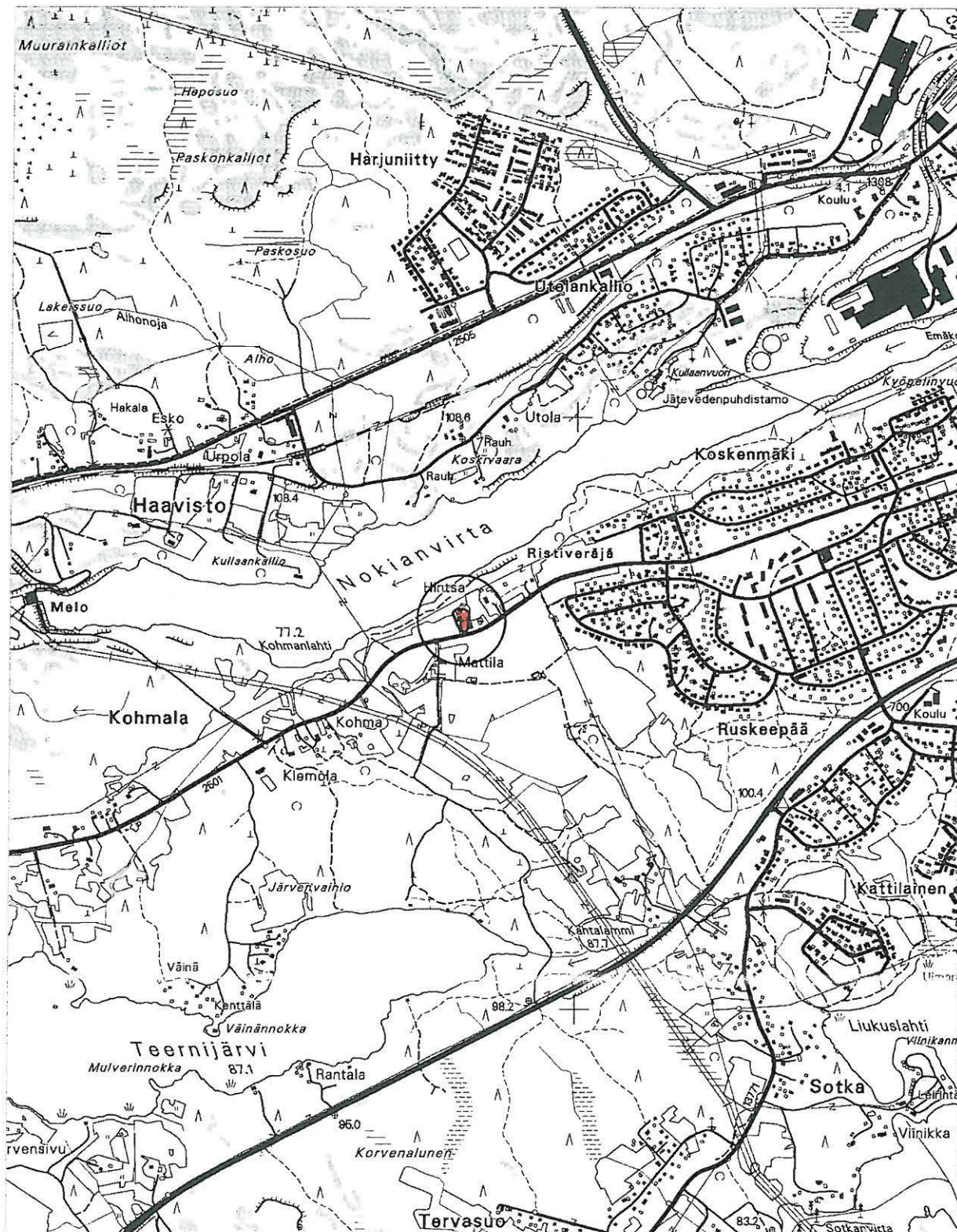
Koekuopat -

Kuirinmäki [14], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000

X = 6817 27-35, Y = 2471 58-64, Z = 102-106 m mpy

 röykkiöalue

4.1.13. Hintsä [15], kiven- ja maansekaisia rökkiöitä

Kunta: Nokia
Kylä: Taipale
Kohteen nimi: Hintsä
Muinaisjäännöstyyppi: rökkiöt
Tyypin tarkenne: hautarökkiöt?
Lukumäärä: 2, tuhoutuneet
Ajoitus: rautakautinen?
Rauhoitusluokka: 1, siirretään luokkaan 3
Mj.rek.nro: 536 01 0015
Sijainti
 Peruskartta: 2123 05 NOKIA
 Koordinaatit: X = 6817 38
 Y = 2471 69
 Z = 105 m mpy
 Koordinaattiselite: Hintsan talon koordinaatit
 Etäisyystieto: Nokian kirkosta 4,0 km SW

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Rökkiöt ovat ilmeisesti kokonaan tuhoutuneet.
Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyydenkohteeksi: -

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Taipale
Tila (RN:o/nimi): 1:25
Omistaja: Heikki Mattila
Osoite: Taivalkunnantie 213, 37120 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-422-0001-0025

Aiemmat tiedot: 2 kiven- ja maansekaista rökkiötä
 Inventointi A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, s. 20)

Aiemmat löydöt: -

Inventointi 2000: tarkastus 27.9.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen

Löydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000

Negatiivit: -

Diat: -

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Nokianvirran S-rannalla, Taipaleen kylän Hintsan talon pihapiirissä, jyrän rantarinteen ja Taivalkunnantien välisellä alueella on inventointiraportin 1948 mukaan ollut kaksi kiven- ja maansekaista rökkiötä. *Rökkiö 1* on sijainnut vanhan vilja-aitan NW-puolella; se on ollut pyöreä, halk. 1,5 m, kork. 0,5 m, pienten kivien ja tuhkamaisen maan sekainen; rökkiöstä on löytynyt palanutta savea. *Rökkiö 2* on sijainnut edellisestä 25 m NW; se on ollut halkaisijaltaan 3,5 m ja korkeudeltaan 0,5 m (Erä-Esko 1948, 20). Renvall toistaa raportissaan (1986, kohde II:19) samat tiedot, eikä todennäköisesti ole käynyt paikan päällä. Vanha vilja-aitta on sijainnut

maanomistajan kertoman mukaan nykyisen asuinrakennuksen ja päätien välissä. Sen NW-puolella on ollut ainakin yksi pieni kumpu, joka tuhoutui talon rakentamisen (v. 1949 alkaen) ja aitan purkamisen yhteydessä. Mikäli kyseessä oli Erä-Eskon röykkiö 1, niin myös röykkiö 2:n piti tuhoutua em. rakennustöissä. Inventoinnin 2000 yhteydessä alueelta ei havaittu mitään merkkejä röykkiöistä. Tarkastettiin myös piha-alueen N-laidalla, navetan ja jyrkän rantarinteen välissä oleva terassi, jonka kohdalla v. 1948 inventointiraportin ja muinaisjäännösluettelon karttaliitteissä on muinaisjäännösmerkkejä. Mitään röykkiöihin viittaavaa ei havaittu; alue on ollut Heikki Mattilan mukaan kuusimetsänä ennen navetan rakentamista (1955). Lisäksi tehtiin pintapoimintaa pelloilla päätien varrella ja talon W-puolella; ei löytöjä. Kohde on ilmeisesti kokonaan tuhoutunut rakennus- ym. töissä.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Nokianvirran S-rannalla, Taipaleen kylän Hintsan talon pihapiirissä, jyrän rantarinteen ja Taivalkunnantien välisellä alueella.

Laajuusarvio ja perusteet: -

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 3. Kohde on ilmeisesti kokonaan tuhoutunut.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Kuirinmäki [14], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Kirjallisuus: Salmo 1952, 101; Miettinen 1974, 952.

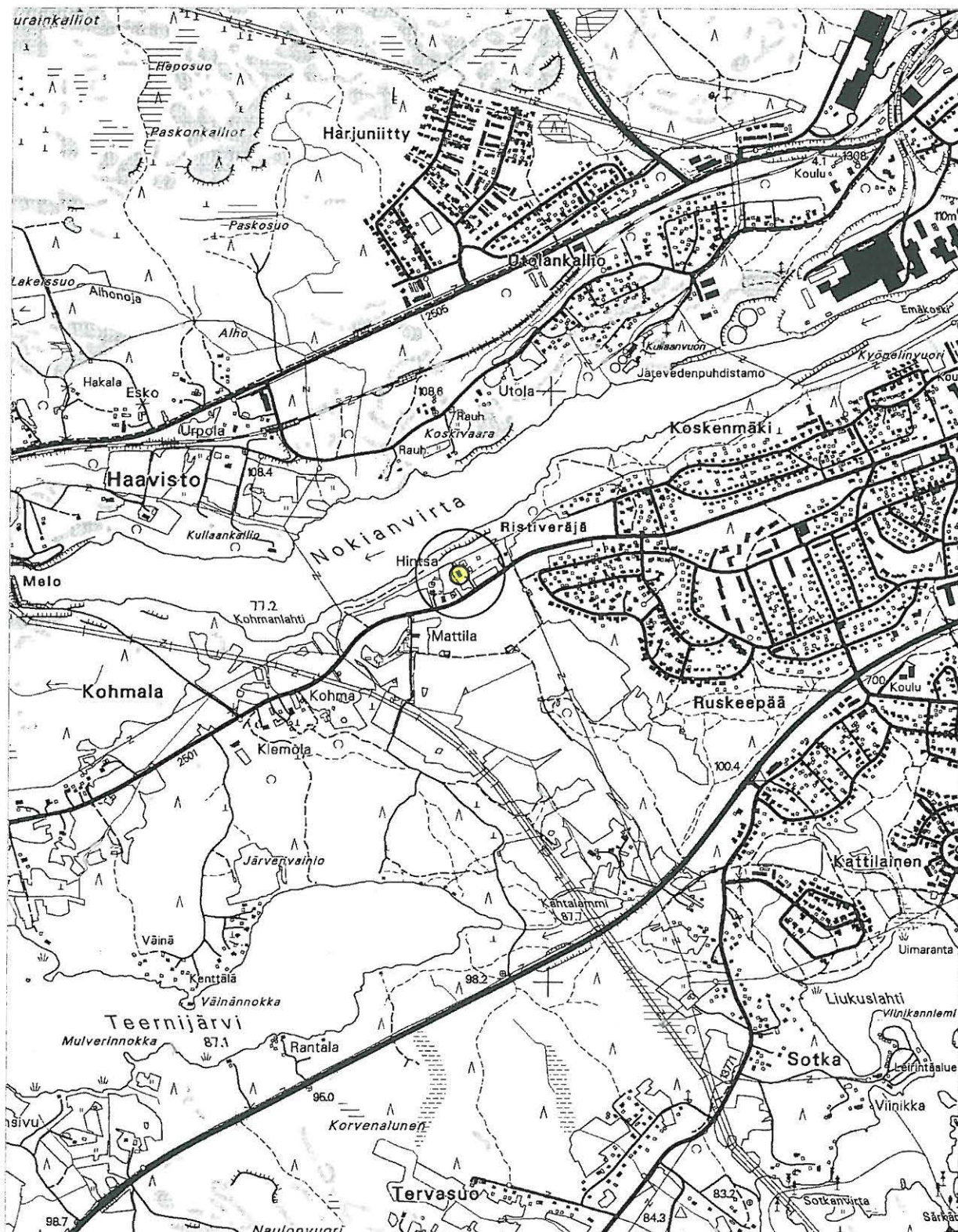
Koekuopat: -

Hintsa [15], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000

X = 6817 38, Y = 2471 69, Z = 105 m mpy

● tuhoutunut röykkiökohde

4.1.14. Utola [16], kiven- ja maansekainen röykkiö

Kunta: Nokia
Kylä: Haavisto
Kohteen nimi: Utola
Muinaisjäännöstyyppi: röykkiöt
Tyyppin tarkenne: hautaröykkiöt?
Lukumäärä: 1
Ajoitus: rautakautinen?
Rauhoitusluokka: 1
Mj.rek.nro: 536 01 0016
Sijainti
 Peruskartta: 2123 05 NOKIA
 Koordinaatit: X = 6818 07
 Y = 2471 93
 Z = 113-114 m mpy
 Koordinaattiselite: röykkiön koordinaatit
 Etäisyystieto: Nokian kirkosta 3,5 km WSW

117158 Utola [16]. Röykkiö. N

Merkitty peruskartalle: on merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Röykkiö on melko hyvässä kunnossa. Melko tiheän kasvillisuuden harventamista voisi kuitenkin harkita (röykkiö kasvaa heinää, horsmikkkoa, pensaikkoa) sekä merkitä kohde maastoon muinaisjäännöskyltillä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyydenkohteeksi:

Kohde soveltuu sijaintinsa puolesta suhteellisen hyvin matkailukohteeksi. Röykkiölle vievä vanha pelto- tai kärrytie on kuitenkin huonokuntoinen, ja kävelymatkaa Haavistontieltä olisi n.

120 m. Muita esteitä: röykkiö erottuu maastosta heikosti ja vaatii hoitoa (paikalla on tiheää vesakkoa ja pensaikkoo); röykkiötä ei ole tutkittu, eikä siitä ole ajoittavia löytöjä.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Haavisto
 Tila (RN:o/nimi): 4:144 Riihivainio
 Omistaja: Suomen Kulttuurirahasto ja Suomen Näyttelijäliitto
 Osoite: ?
 Kiinteistötunnus: 536-402-0004-0144

Aiemmat tiedot: Inventointi A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, kohde 10)
 Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:20)
 Hoito O. Soininen 1993

Aiemmat löydöt: hiiltä (Erä-Esko 1948, 19)

Inventointi 2000: tarkastus 20.9.2000 Vadim Adel

Löydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:1000

Negatiivit: 117158

Diat: 44219

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kiven- ja maansekainen röykkiö, joka sijaitsee Nokianvirran N-puolella, rannasta n. 150 m NW, Haavistontiestä 70 m SE, lehtipuumetsää kasvavalla tasaisella alueella, entisellä pellolla. Vanhan pellon SE-reunaa pitkin kulkee WSW-ENE-suuntainen vanha pelto- tai kärrytie, ja sen NW-puolella kulkee SW-NE-suuntainen sähkölinja. Röykkiö sijaitsee vanhan peltotien ja sähkölinjan välissä, tilan RN:o 4:144 SW-kulmasta n. 70 m NE. Etäisyys sähkölinjasta röykkiön keskelle on 5 m, vanhan peltotien reunasta 7 m. Peltotie tekee em. tilan kulmassa mutkan, kääntyen NNW-suuntaan ja liittyen päätiehen. Röykkiöstä n. 30 m SE alkaa kallioinen ja jyrkkä rantarinne, joka kasvaa mäntyvaltaista metsää. Entisen peltoalueen aluskasvillisuutena kasvaa heinää, erilaisia ruohokasveja, lehtipuiden vesaa, pensaikkoo (vadelmaa ym.). Röykkiöstä n. 30 m on käytössä olevan pellon reuna.

Röykkiö on muodoltaan pyöreähkö, halkaisijaltaan 5 m. Sen keskellä on pari isoa kiveä, kooltaan n. 1 x 0,9 x 0,9 m ja 0,7 x 0,5 x 0,4 m; niiden lisäksi näkyy muutamia pienempiä kiviä; reunoilla on mahdollisesti muutama pellolta siirretty kivi. Maatäyte on Erä-Eskon (1948, 19) mukaan nokista, hiilensekaista hiekkamaata. Röykkiön korkeus isomman ”silmäkiven” kohdalla on 1,0 m, muuten 0,6 m. Röykkiö kasvaa heinää, horsmikkoo, pensaikkoo, saniaista; kaikki kivet ovat osittain sammalen peitossa. Röykkiön NW-reunalla kasvaa pihlaja; röykkiön ja peltotien välissä on hyvin vanha, kuivunut kataja.

Muinaisjäännösluettelossa mainitaan, että hoitotöiden 1993 yhteydessä alueelta löytyi toinen röykkiö. Kyseessä on ilmeisesti aiemmin löydetyistä röykkiöistä n. 45 m SSW, em. tilan kulmasta n. 40 m ENE oleva kumpu (O. Soinisen suullinen tiedonanto). Tarkastuksessamme se osoittautui luontaiseksi kalliopohjaiseksi kumpareeksi, jonka laelle tehdyistä koekuopista ei löytynyt mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Vanhan kärrytien ja rantarinteen välinen alueella on muitakin luontaisia kalliokumpareita ja -paljastumia. Yksi kalliopohjainen kumpare, jonka kartan perusteella voidaan virheellisesti tulkita röykkiöksi, sijaitsee vanhan pellon keskellä, röykkiöstä 30 m W.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Nokianvirran N-puolella, rannasta n. 150 m NW, SW-NE-suuntaisesta Haavistontiestä (entisestä Porin-Tampereen maantiestä) 70 m SE, lehtipuumetsää kasvavalla tasaisella alueella. Rautatie kulkee n. 150 m NW.

Laajuusarvio ja perusteet: n. 20 m², perusteena näkyvät rakenteet.

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä röykkiön reunoista)

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Mahdollinen rautakautinen hautaröykkiö, suhteellisen hyvin säilynyt.

Havaintomahdollisuudet: huonot tiheän kasvillisuuden takia

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Haavisto [54], historiallinen ratapohja ja kivisilta, n. 150 m WNW.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Kirjallisuus: Salmo 1952, 100; Miettinen 1974, 952.

Heikelin (1882, 64) mukaan Mahlajan mäestä, Uotolan ja Sipilän välistä on joskus löytynyt ”nuijia ja muita sotakaluja”, jotka perimätieto on yhdistänyt nuijasotaan.

Koekuopat: ks. *Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot*.

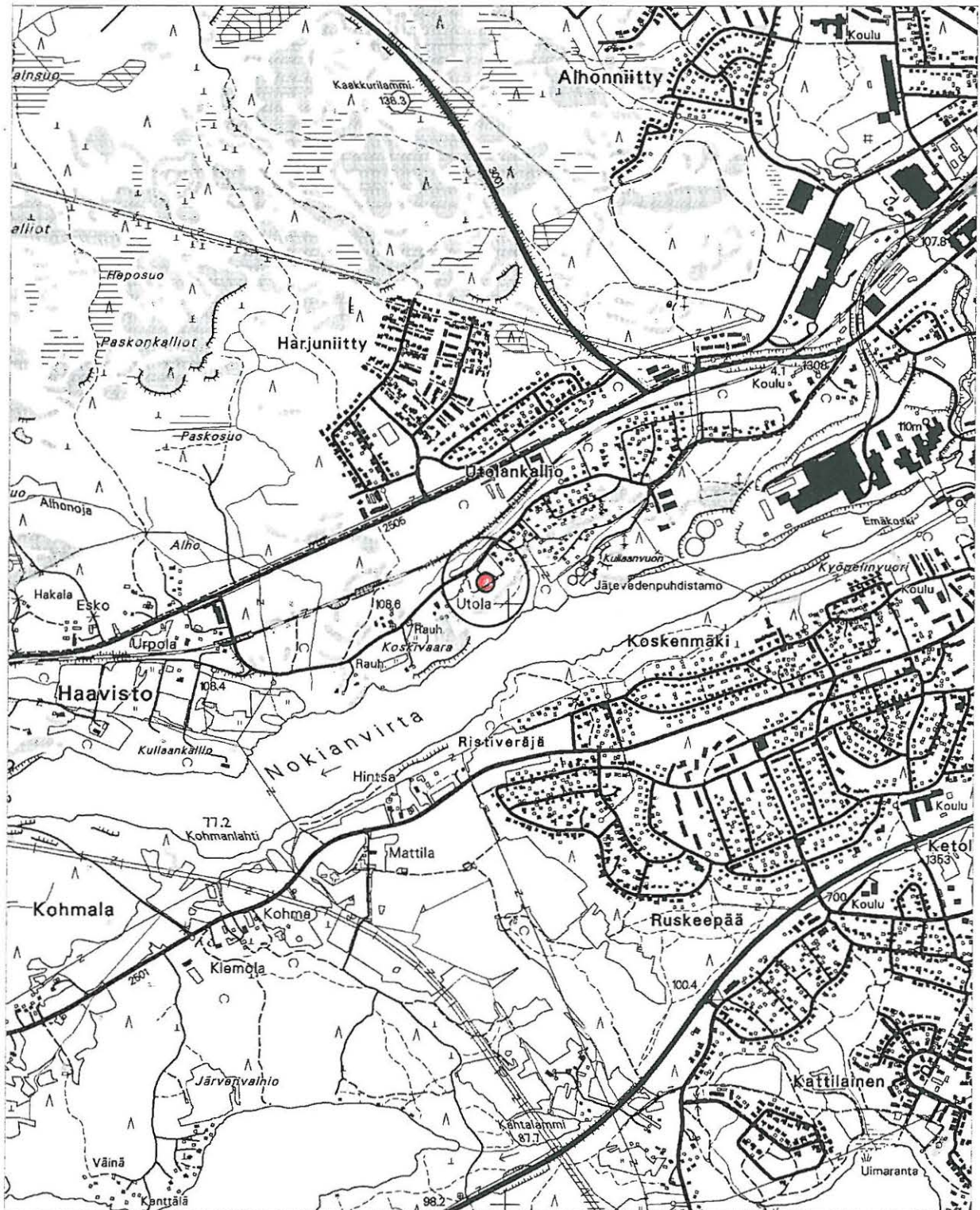
NOKIA
NOKIANVIRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Utola [16], kiven- ja maansekainen röykkiö

Ote PerusCD:ltä *Häme, versio 99* (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000

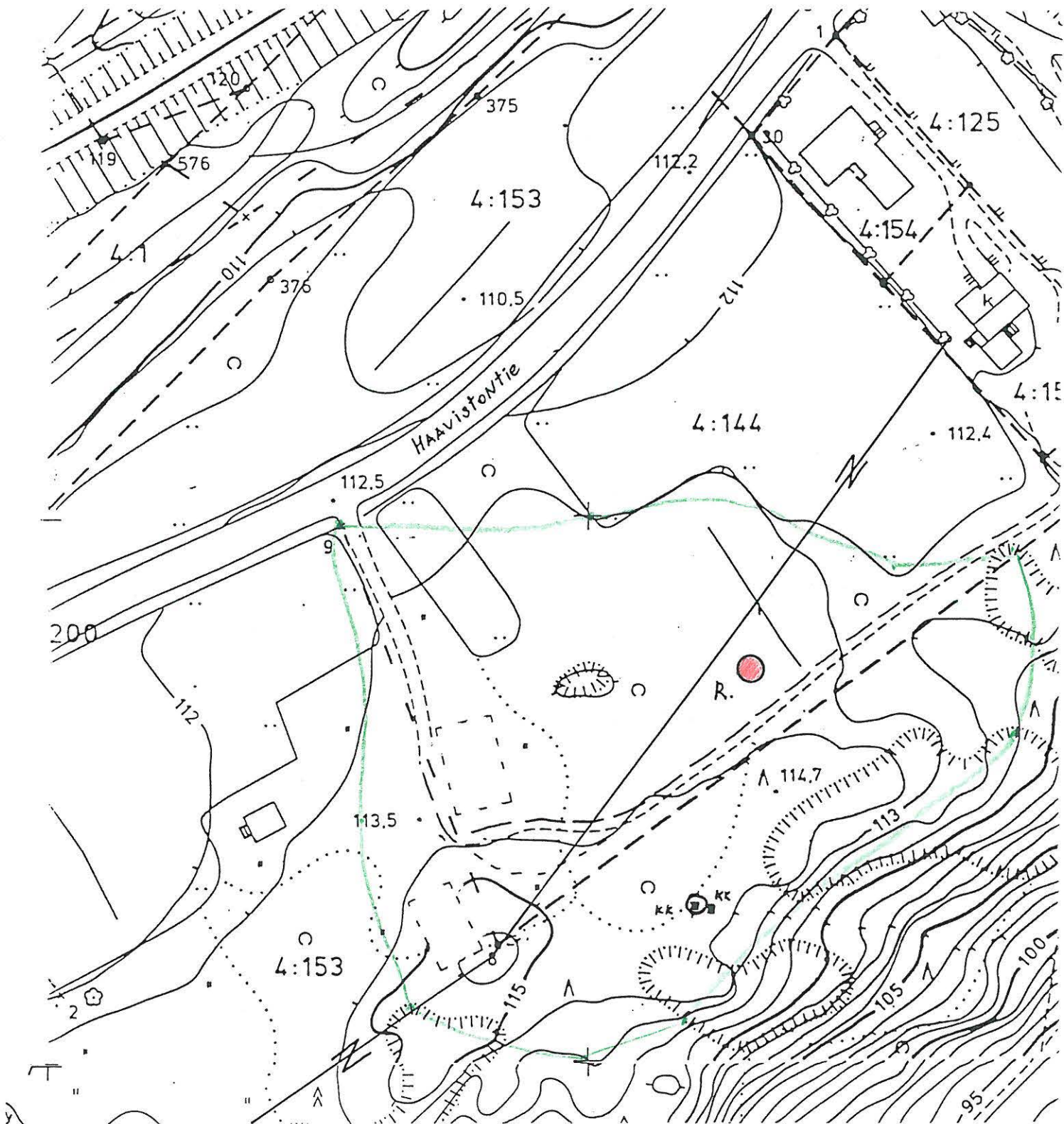
X = 6818 07, Y = 2471 93, Z = 113-114 m mpy

○ röykkiö

Utola [16], kiven- ja maansekainen röykkiö
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:1000

- röykkiö — tarkastetun alueen raja ■ KK koekuoppa

4.1.15. Viik [19], rautakautisia hautaröykkiöitä sekä historiallisia kivi- ja maarakenteita

Kunta:	Nokia		
Kylä:	Viik		
Kohteen nimi:	Viik		
Muinaisjäännöstyyppi:	hautapaikat,	röykkiöt,	maarakenteet
Tyypin tarkenne:	hautaröykkiöt,	-	kuopat
Lukumäärä:	3,	1	2
Ajoitus:	rautakautinen,	historiallinen,	historiallinen
Rauhoitusluokka:	1		
Mj.rek.nro:	536 01 0019		
Sijainti			
Peruskartta:	2123 05 NOKIA		
Koordinaatit:	X =	6818 21-28	
	Y =	2474 80-93	
	Z =	85-88 m mpy	
Koordinaattiselite:	röykkiöalueen ääripisteet		
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 1,0 km SW		

117170 Viik [19]. Röykkiö 4: yleiskuva. SE

Merkitty peruskartalle: osittain merkitty (röykkiöt 2 ja 3-4)

Maastomerkintä: on merkitty muinaisjäännöskytein

Hoito ja kunto: Röykkiöt 1 ja 2 sijaitsevat rivitalon vieressä ja näyttävät olevan suhteellisen hyvässä kunnossa; röykkiö 1:n reunoilla on jonkin verran peltokiviä sekä todennäköisesti istutettuja puita. Röykkiöt nrot 3 ja 4 sijaitsevat lehtomaisella puistoalueella; ne tutkittiin ja ennallistettiin 1980-luvun lopulla, sen jälkeen aluetta on hoidettu Museoviraston hoitoyksikön toimesta. Kaikki röykkiöt kasvavat heinää, röykkiö 1:n päällä on myös puita. Kohteen hoitoa pitäisi jatkaa vesakoitumisen estämiseksi.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: Kohde soveltuu erittäin hyvin matkailu- ja nähtävyyshoiteeksi. Se sijaitsee kadun varrella ja puistoalueella. Alueen keskellä on laaja pysäköinti- tai kääntymispaikka. Aluetta on hoidettu, ja rökkiöt erottuvat hyvin maastosta. Niistä on myös saatu paljon löytöjä ja muuta tieteellistä informaatiota.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Viik
Tila (RN:o/nimi): 1:323 Saviselkä
Omistaja: Nokia Oyj
Osoite: PL 226, 00045 Nokia Group
Kiinteistötunnus: 536-426-0001-0323

Aiemmat tiedot:

kiven- ja maansekaisia rökkiöitä
Inv. A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, kohde 15:1-3)
Inv. E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:29)
Kaiv. E. Renvall 1986 (Renvall 1987)
Kaiv. L. Koivisto 1987 (Koivisto 1988)
Kaiv. T. Pietikäinen 1988 (Pietikäinen 1989b)
Tark. M. Haimila 1999 (Haimila 2000, s. 5-6)

Aiemmat löydöt:

KM 1996:106-112, 8685:26-37, merovingi- ja viikinkiaikaisia aseita ym. esineitä Viikin kartanon mailta (ks. myös Heikel 1882, 52-54).
TYA 337. Rautakautisia kalmistolöytöjä. Kaivauslöydöt 1986.
TYA 426. Rautakautisia kalmistolöytöjä. Kaivauslöydöt 1987.
TYA 484. Hist. ajan metalliesineitä, liitupiipun paloja, lasitettua keramiikkaa, tiilinäytteitä, rautakautista keramiikkaa 1 kpl, palanutta luuta 1 kpl. Kaivauslöytöjä 1988.

Inventointi 2000:

tarkastus 26.9.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen

Löydöt:

-

Kartat:

peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000

Negatiivit:

117168-117170

Diat:

44242-44244

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Rökkiöryhmä sijaitsee Nokian Viikin kaupunginosassa, rivitalojen ympäröimän Saviselänkadun varressa ja päässä, Putaanvirran (Nokianvirran niskan) N-rannalla, virran ja Pyhäjärven muodostamalla niemellä, Tampere-Turku -tien NW-puolella.

Rökkiö 1 sijaitsee välittömästi Saviselänkadun NE-puolella, rivitalon Saviselänkatu 10 edessä, tasaisen nurmikon ja pellon välissä. Koordinaatit: X = 6818 28, Y = 2474 80, Z = 88. Kyseessä on SSW-NNE-suuntainen pitkänomainen kumpu, jonka pituus on 16 m, leveys 5 m, korkeus pellonreunasta (rökkiön W-reunasta) mitattuna 0,8 m. Rökkiön SW-osassa on halkaisijaltaan n. 2 m oleva matala kuopanne, joka jakaa sen kahteen osaan tai kahteen pieneen kumpuun; pienempi kumpu, halkaisijaltaan n. 5 m, on rökkiön SW-osassa; kuopanteen N-puolella oleva isompi, soikeahko kumpu on pituudeltaan n. 10 m ja leveydeltään 5 m. Rökkiö kasvaa heinä, muutama osittain sammaloitunut kivi on kuitenkin näkyvissä. Rökkiön NW-reunalla on lisäksi pellolta siirrettyjä 40-60 cm kokoisia kiviä. Kummun E-reunaan, em. kuopanteen E-puolelle on todennäköisesti istutettu tuomia riviin, ja niiden alle on mahdollisesti tuotu jonkin verran maata. Tuomia kasvaa lisäksi rökkiön W-reunalla ja S-osassa; E-reunalla kasvaa pihlaja. Rökkiön E-puolella nurmikolla on muinaisjäännöskyltti.

Inventoinnin 1948 yhteydessä löydetty kumpu 1 on sijainnut Erä-Eskon kartan mukaan vain 25-30 m seuraavasta röykkiöstä WNW, suurin piirtein nykyisen rivitalon kaakkoisosan kohdalla. Röykkiön mitat olivat n. 8 x 6 x 1 m, kivien välissä oli soraa ja nokimaata (Erä-Esko 1948, 22). Erä-Eskon röykkiö 1 eroaa siis huomattavasti kooltaan ja sijainniltaan myöhempien tutkimusten röykkiö 1:stä (Renvall 1986 ja 1987; Haimila 2000) ja lienee tuhoutunut talon rakennustöissä.

Röykkiö 2. Sijaitsee röykkiö 1:stä n. 80 m ESE, Saviselänkadun itäpäässä olevan pysäköintialueen NE-puolella, talon nro 14 SE-puolella, pihamaan ja entisen pellon välissä. Koordinaatit: X = 6818 27, Y = 2474 88, Z = 87. Röykkiön pituus (N-S) on 8 m, leveys 6 m, korkeus n. 1,0 m. Röykkiön N- ja S-reunoilla on näkyvissä erikokoisia, osittain sammaloituneita kiviä, joista suurin, röykkiön S-reunalla sijaitseva, on mitoiltaan n. 70 x 70 x 50 cm; osa näistä kivistä on ilmeisesti siirretty pellolta. Kummun päällä kasvaa heinää, vanha pihlaja, N-reunalla on vanha tuomi. Röykkiön SW-puolella kasvaa kuusia, kummun ja pysäköintialueen välissä on lehtipuita. Vieressä oleva vanha pelto kasvaa heinää. Röykkiö on merkitty muinaisjäännöskyltillä, joka sijaitsee pysäköintialueen N-puolella. Inventoinnin 1948 yhteydessä kummussa todettiin olevan nokimaata (Erä-Esko 1948, 22).

Röykkiö 3. Sijaitsee Saviselänkadun ja Turku-Tampere -tien välisessä lehtometsikössä, hyvin tasaisessa maastossa, maantietä pitkin kulkevasta kevyen liikenteen väylästä 19 m NW, Putaanvirran rannasta 70-75 m NE. Koordinaatit: X = 6818 22, Y = 2474 93, Z = 85. Röykkiö on muodoltaan pyöreähkö, profiililtaan kupera, halkaisijaltaan 4 m, korkeudeltaan 0,6 m. Sen ympärillä näkyy muutama kivi, kooltaan n. 0,5 m. Röykkiö kasvaa nokkosta ja heinää, sen SW-puolella on muinaisjäännöskyltti. Röykkiö on tutkittu ja ennallistettu v. 1988 (Pietikäinen 1989b), se on ollut myös Museoviraston hoitokohteena. Kaivauksissa röykkiö osoittautui historialliseksi (1700-1800-luvut), sen tarkoitus jäi epäselväksi.

Röykkiö 4. Sijaitsee Saviselänkadun itäpäästä Tampereen tielle vievän polun SW-puolella, siitä n. 10 m, maantiestä n. 40 m NW, rannasta n. 40 m NE, talosta Saviselänkatu 17 n. 25 m SE. Koordinaatit: X = 6818 21, Y = 2474 90, Z = 86. Röykkiö on tutkittu v. 1986-87 ja ennallistettu; se on ollut myös Museoviraston hoitokohteena. Sen pituus (NNE-SSW) on 19 m, leveys 8 m, korkeus 0,7 m. Kumpu kasvaa heinää, nokkosta; näkyvissä on muutama iso kivi (halk. n. 1 m) ja pienempiä kiviä (halk. keskim. 0,5 m). Röykkiön N-osassa olevassa isossa kivessä on kiintopiste (nro 5424). Ympäristö on melko tasaista, kasvaa lehtipuumetsää. Röykkiön edessä, polun puolella on muinaisjäännöskyltti. Vuoden 1986 kaivauksissa tutkittiin kummun NE-osassa sijainnut kansainvaellusaikainen/ merovingiaikainen silmä- ja kehäkivellinen raunio sekä viikinkiaikainen kalmistokiveys sen vieressä (Renvall 1987). Seuraavana vuonna jatkettiin kaivauksia kummun SW-osassa, jossa todettiin roomalais- ja kansainvaellusaikainen hautaraunio. Röykkiö 4:n S-puolelle kaivetuista koekuopista löytyi keramiikkaa ja palanutta savea (Koivisto 1988).

Inventoinnin 1948 yhteydessä röykkiö 3:sta n. 40 m SSW, n. 40 m rannasta, rantatörmästä löydettiin kehän (halk. 6-7 m) muotoinen, 6-kulmainen *syväne*, jonka tarkoitus jäi epäselväksi. Koekaivauksessa turve- ja multakerroksen alla todettiin 15 cm (reunassa) - 60 cm (kehän keskellä) vahva kerros punaista soraa, jossa oli myös erikokoisia kiviä (Erä-Esko 1948, 23). Inventoinnissa 2000 tätä kohdetta ei löytynyt, ja se on todennäköisesti tuhoutunut uuden maantien ja sillan rakentamisen yhteydessä. Sen sijaan röykkiö 3:n NE- ja N-puolella, pellon reunan lähellä, kaavakartoissa olevan ”ylimääräisen” muinaisjäännösmerkin tienoilla havaittiin kaksi *historiallista kuoppaa*, joista toinen on kooltaan n. 3 x 2 m, syvyydeltään n. 0,5 m, toinen pienempi, halkaisijaltaan n. 1 m, ja n. 30 cm syvä. Alueella on myös vanhoja pelto-ojia.

Kuoppien ja röykkiöiden välisellä alueella on neljä betonitolppaa – jonkinlaisen rakennelman (rakennuksen?) perustus.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Nokian Viikin kaupunginosassa, rivitalojen ympäröimän Saviselänkadun varressa ja päässä, Putaanvirran (Nokianvirran niskan) N-rannalla, Tampere-Turku –tien NW-puolella, virran ja Pyhäjärven muodostamalla niemellä, melko tasaisessa maastossa.

Laajuusarvio ja perusteet: röykkiö 1: n. $16 \times 5 \text{ m} = \text{n. } 80 \text{ m}^2$; röykkiö 2: n. $6 \times 8 \text{ m} = \text{n. } 48 \text{ m}^2$; röykkiö 3: n. 13 m^2 ; röykkiö 4: n. $19 \times 8 \text{ m} = \text{n. } 150 \text{ m}^2$; perusteena näkyvät rakenteet.

Saviselänkadun itäpäähän ja maantien välinen muinaisjäännösalue (sisältää röykkiöt 3-4, löytöalue röykkiö 4:n S-puolella ja historiallisen ajan kohteet): yhteensä n. $80 \text{ m (SW-NE)} \times 40 \text{ m} = \text{n. } 3200 \text{ m}^2$

Ehdotus suoja-alueeksi: röykkiöiden kohdalla lakisääteinen - 2 m säteellä röykkiöiden reunoista; lisäksi suojellaan talon Saviselänkatu 17 tontin ja Tampere-Turku –maantien välinen alue rannan ja pellon välissä (ks. ed. kohta).

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 1. Tutkimuksellisesti merkittävä, osittain tutkittu muinaisjäännöskompleksi, joka sisältää eri-ikäisiä rautakautisia ja historiallisia kohteita.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Viik [20], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä tarinapaikka, n. 0,5 km NE.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

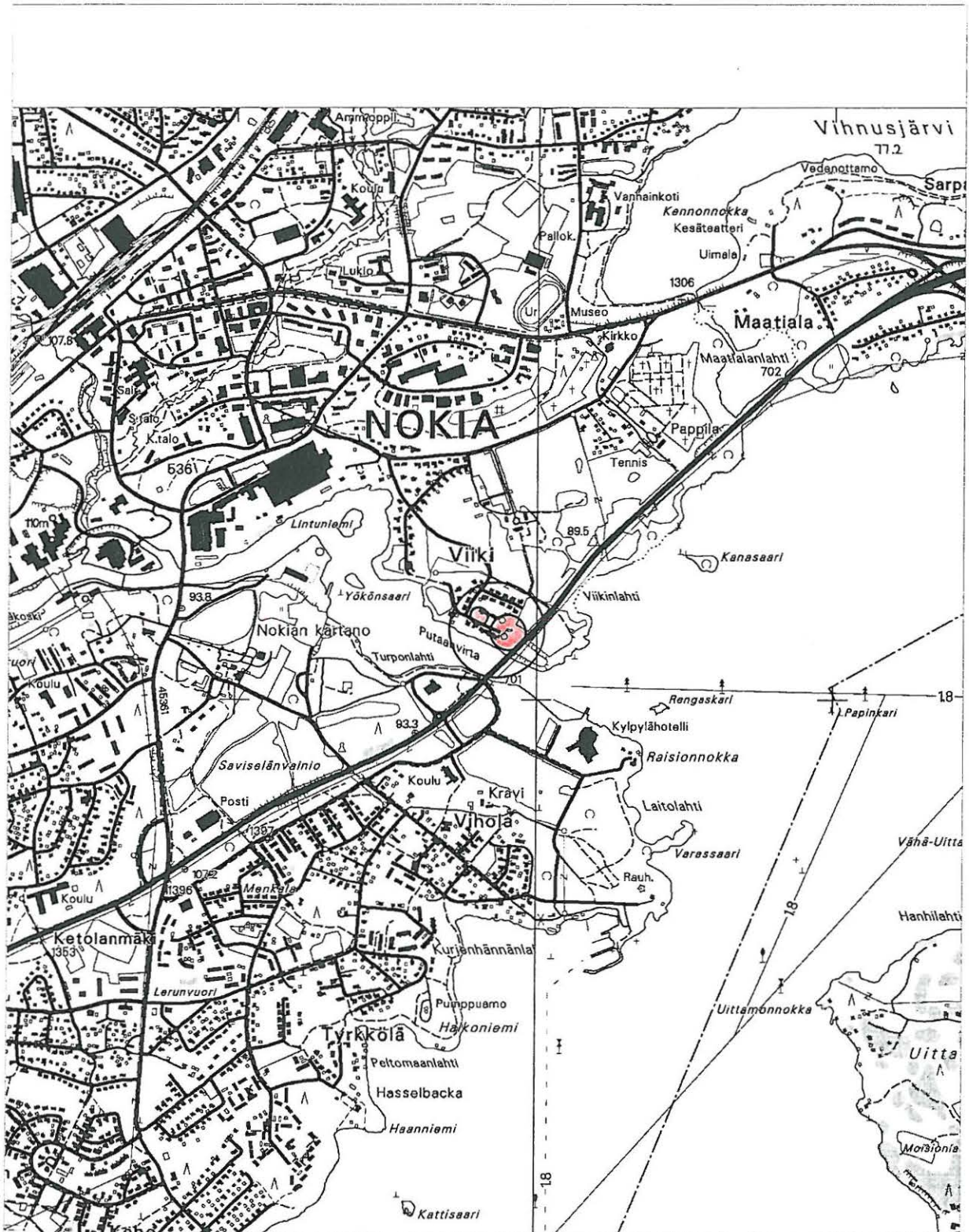
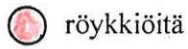
Muuta: Viikin kartanon mailta on saatu talteen 1860-luvulta lähtien rautakautisia esineitä (KM 1996:106-112, 8685:26-37). Löytöjä on Heikelin (1882) mukaan tehty mm. eräästä hiekkakuopasta ”Viikin hovisuutarin asuintopaikan” vierestä. Kohdetta ei ole pystytty myöhemmin paikallistamaan. Viikin maalta, Hakalan pellosta on myös löytynyt kivitalta KM 1996:20 (Heikel 1882, 44). Kirjallisuus: Heikel 1882, 52-54; Salmo 1952, 102; Miettinen 1974, 920.

Koekuopat -

Viik [19], rautakautisia hautaröykkiöitä sekä historiallisia kivi- ja maarakenteita

Ote PerusCD:ltä *Häme, versio 99* (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000

X = 6818 21-28, Y = 2474 80-93, Z = 85-88 m mpy

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Viik [19], rautakautisia hautaröykkiöitä sekä historiallisia kivi- ja maarakenteita
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

- 1 ● röykkiö ja sen nro ■ hist. ajan kuoppia — tarkastetun alueen raja

4.1.16. Viik [20], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä tarinapaikka

Kunta:	Nokia	
Kylä:	Viik	
Kohteen nimi:	Viik	
Muinaisjäännöstyyppi:	röykkiöt,	kulttipaikat
Tyypin tarkenne:	hautaröykkiöt?	tarinapaikat
Lukumäärä:	4,	1
Ajoitus:	rautakautinen,	rautakautinen tai historiallinen
Rauhoitusluokka:	2	
Mj.rek.nro:	536 01 0020	

117174 Viik [20]. Röykkiö 6: yleiskuva. NNW

Sijainti

Peruskartta:	2123 05 NOKIA	
Koordinaatit:		
<i>Röykkiöt 5, 7, 8:</i>	X =	6818 56-58
	Y =	2475 22-25
	Z =	90 m mpy
Koordinaattiselite:	röykkiöalueen ääripisteet	
<i>Röykkiö 6:</i>	X =	6818 49
	Y =	2475 22
	Z =	85 m mpy
Koordinaattiselite:	röykkiön keskipiste	
<i>Tarinapaikka:</i>	X =	6818 75
	Y =	2475 32
	Z =	n. 90 m mpy
Koordinaattiselite:	peltosaarekkeen keskipiste	

Etäisyystieto: Nokian kirkosta 0,5 km S

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Röykkiö 6:n NW-reuna on tuhoutunut tien rakennustöissä. Röykkiö 7 on tutkittu kaivauksin ja ennallistettu. Röykkiöt 5 ja 8 ovat suhteellisen koskemattomassa kunnossa (röykkiöön 8 on tehty yksi koekuoppa). Röykkiöiden alueella kasvaa hyvin tiheää ryteikköä, jota pitäisi harventaa. Alueella on myös runsaasti kuolleita ja kaatuneita puita, jotka on poistettava. Kaikki kohteet voisi myös merkitä maastoon muinaisjäännöskyltein.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: Kohde soveltuu rajoitetusti matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi. Röykkiöt sijaitsevat valtatievarrella, mutta pääsy niille on hankalaa tiheän kasvillisuuden takia, myös pysäköiminen tien varrella on mahdotonta. Ns. Junkkarin mätäs sijaitsee kauempana pellolla, mutta näkyy hyvin päätielle.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Viik
 Tila (RN:o/nimi): 1:331 Viik
 Omistaja: Procope Valborg
 Osoite: Viikinkartano, 37100 NOKIA
 Kiinteistötunnus: 536-426-0001-0331

Aiemmat tiedot: Tark. K. Gylling 1879 (Heikel 1882, 56-57)
 Inv. A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, kohde 15)
 Tark. ja kaiv. M. Haimila 1999 (Haimila 2000)

Aiemmat löydöt: KM 1996:106-112, 8685:26-37, merovingi- ja viikinkiaikaisia aseita ym. esineitä Viikin kartanon mailta (ks. myös Heikel 1882, 52-54). TYA 713, rautakautisia löytöjä kaivauksista 1999.

Inventointi 2000: tarkastus 27.9.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: -
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117171-117175
Diat: 44237-44241

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Röykkiöryhmä sijaitsee Pyhäjärven luoteisrannalla, Viikin kartanosta n. 250 m itään, peltoalueen halki kulkevan Tampere-Turku -tien varrella, metsikössä tien molemmin puolin, edellisestä röykkiöryhmästä (Viik [19], röykkiöt 1-4) n. 350 m NE.

Röykkiö 5. Sijaitsee tien NW-puolella, siitä n. 25 m, nuorta lehtipuumetsää kasvavalla tien ja pellon välisellä alueella. Röykkiön keskipiste on sähkötolpasta 14 m suuntaan 85 g. N-S-suuntainen sähkölinja ylittää tien ja liittyy päälinjaan, joka kulkee tien SE-puolella SW-NE-suuntaisesta. Kyseessä on pyöreähkö, tasalakinen kiven- ja maansekainen kumpu, jonka halkaisija on 5 m, korkeus n. 0,6 m. Pinnalla näkyy muutama sammaloitunut kivi, kooltaan alle 0,5 m. Kummun päällä kasvaa pensaikkoa ja vesakkoa, sen reunoihin on kasaantunut paikoin kuivia risuja. Ympäröivä maasto viettää loivasti tien ja järven suuntaan (SE); paikoin on havaittavissa vanhoja pelto-ojia. Röykkiön ympäristö on hyvin tiheää ryteikköä; alueella kasvaa

tuomia, pihlajia, muita lehtipuita ja niiden vesaa, sekä pensaikkoa (vadelmaa, viinimarjaa ym.). Inventoinnin 1948 yhteydessä kummussa todettiin olevan nokista maata (Erä-Esko 1948, 22).

Röykkiö 6 (Erä-Eskon röykkiö 4). Sijaitsee välittömästi Tampere-Turku -tien SE-puolella, rannasta n. 50 m, korkeajännitepylvään juuressa, sähkölinjaristeyksessä. Kyseessä on hyvin laaja, suureksi osaksi luontainen kiven- ja maansekainen (moreenipohjainen) kumpu (vrt. kohteet [3, 6, 7, 12, 13]). Sen pituus (SW-NE) on n. 20 m, leveys 15 m, korkeus n. 2 m. Kummun NE- ja SW -rinteet ovat suhteellisen loivia; SE-rinne on huomattavasti jyrkempi ja korkeampi, samoin tien rakentamisen yhteydessä syntynyt ja röykkiön reunaa tuhonnut NW-leikkaus. Röykkiön pinnalla näkyy erikokoisia (keskim. alle 0,5 m) sammaloituneita kiviä. Kumpare kasvaa hyvin tiheää ja ryteköistä metsikköä, vesakkoa ja pensaikkoa, maanpinnalla on paljon kuivia risuja. Sähköpylväs sijaitsee kummun SE-rinteen yläosassa. Kummun laella, pylvästä n. 6 m NW on vanha, halkaisijaltaan n. 60 cm ja syvyydeltään n. 30 cm oleva kuoppa, mahdollisesti Erä-Eskon (1948) mainitsema; kuopassa kasvaa vesakkoa. Kummun NE-osassa, n. 50 x 20 cm kokoisessa kivessä on kiintopiste (nro 5700). Röykkiön NE-puolella on pelto, josta on siirretty jonkin verran kiviä kummun reunalle. Inventoinnin 1948 yhteydessä em. kuopasta löytyi hiilimuruja.

Röykkiö 7. Sijaitsee tien NW-puolella, siitä n. 40 m, sähkölinjan W-puolella, röykkiö 5:sta n. 30 m WSW, pellon reunasta n. 10 m S. Röykkiö on tutkittu v. 1999 ja ennallistettu (Haimila 2000). Se on muodoltaan pyöreähkö, halkaisijaltaan 4 m, korkeudeltaan n. 0,4 m. Röykkiön päällä kasvaa heinää, ja sammalta; on näkyvissä pari isoa kiveä, halk. 0,7-0,8 m, sekä jonkin verran pienempiä kiviä. Kaivausalueelta (laajuus 7 x 7 m) on kasvillisuus raivattu pois, sekä lähiympäristössä ilmeisesti harvennettu jonkin verran, risuja on kerätty kasoihin. Ympäröivä maasto on melko tasaista, mutta röykkiön SE-puolella alkaa loiva kaakkoisrinne; muuten ympäristö on samanlaista, kuin röykkiö 5:n kohdalla. Kaivauksissa 1999 löydettiin runsaasti rautakautista keramiikkaa, kuonaa, kvartsia, palanutta savea ym. (TYA 713). Ajoittavia esineitä ei löydetty. M. Haimilan (2000, 18) mukaan röykkiö voidaan tulkita rituaalihautaukseksi, uhriröykkiöksi tai jonkinlaiseksi jätexasaksi, mutta ei varsinaiseksi haudaksi.

Röykkiö 8. Sijaitsee röykkiö 7:stä 7 m SSW. Se on pyöreä, halkaisijaltaan 3,5 m, korkeudeltaan 0,5 m. Röykkiö on kuivien lehtien peitossa, sen reunoilla kasvaa tuomia. Röykkiön päältä on ilmeisesti raivattu pensaikkoa kaivausten 1999 yhteydessä. Röykkiön SE-osassa on iso maakivi, n. 1,2 x 1 x 0,5 m kokoinen, S-reunalla on kaksi pienempää kiveä, halk. 40 ja 60 cm; kivet ovat osittain sammalen peitossa. Vuoden 1999 tutkimusten yhteydessä röykkiön keskelle tehtiin koekuoppa, josta löytyi palanutta savea ja yksi palaneen luun pala (Haimila 2000, 18-19).

Haimilan (2000, 7) mukaan röykkiö 5:n NE-puolella, samassa metsikössä on *kivijalka*. Inventoinnin 2000 yhteydessä sitä ei löydetty, mahdollisesti tiheän aluskasvillisuuden takia; alueella on kuitenkin maakiviä, joita on ehkä voitu tulkita kivijalaksi (?).

Röykkiöryhmästä n. 170 m NE, tiestä n. 80 m NW, Pappilasta n. 120 m SW, peltosaarekkeella sijaitsee ns. "*Junkkarin mätäs*" (tai *Juntturin mäki*) – n. 3 m korkea, muodoltaan lähes kolmiomainen, 14 m (NW-SE) x 18 m laajuinen kumpu, joka kasvaa lehtipuita (pihlaja, vaahtera ym.) ja pensaikkoa (pääasiassa vadelmaa). Pinnalla näkyy erikokoisia sammaloituneita kiviä; saarekkeen reunoihin on kasattu peltokiviä sekä paikoin risuja. Kumpua mainitaan pakanallisena palvontapaikkana 1700- ja 1800-lukujen kirjallisuudessa. P. A. Gaddin (1946, 21; ensimmäinen painos on v:lta 1747) ja D. Hallin (1783, 7) mukaan "pakanuuden aikana on... mättään äärellä uhrattu suomalaiselle Junkkari -jumalalle". A. O. Heikel (1882, 55) kertoo tästä kummusta, että "kansa pakanuuden aikana kokoontui siihen kauppa hieromaan ja uhraamaan

jumalilleen” ja ”että kristinusko oli tältä mättäältä ensin saarnattu pakanallisille Pirkkalaisille”. Heikelin teos sisältää myös geologi K. Hj. Gyllingin kertomuksen suorittamastaan tutkimuksesta, jonka mukaan kumpu on suurimmaksi osaksi luontainen muodostuma, mutta sen etelärinteen ”hienotasainen kallistuminen ympäröivää tasannetta kohden” voi olla merkinä ihmisen toiminnasta (Heikel 1882, 56-57). Inventoinnin 2000 yhteydessä kummun laelle, sen NW-osaan kaivettiin koekuoppa; lisäksi tehtiin pintapöimintää kummun rinteillä olevilla maakerroksen paljastumilla ja pellolla; mitään merkkejä esihistoriallisesta tai varhaishistoriallisesta toiminnasta ei havaittu.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Röykkiöryhmä sijaitsee Pyhäjärven (77,2 m mpy) luoteisrannalla, Viikin kartanosta n. 250 m itään, peltoalueen halki kulkevan Tampere-Turku -tien varrella, metsikössä tien molemmin puolin, edellisestä röykkiöryhmästä (Viik [19], röykkiöt 1-4) n. 350 m NE. Ns. Junkkarin mätäs sijaitsee peltoaukean keskellä, tiestä n. 80 m NW, Pappilasta n. 120 m SW, peltosaarekkeella. Maasto viettää loivasti järveen.

Laajuusarvio ja perusteet: röykkiö 5: n. 20 m²; röykkiö 6: n. 300 m²; röykkiö 7: n. 13 m²; röykkiö 8: n. 10 m²; perusteena näkyvät rakenteet. Tien NW-puoleisen röykkiöalueen (röykkiöt 5,7,8) pinta-ala yhteensä n. 40 m (SW-NE) x 10 m = n. 400 m². ”Junkkarin mättään” pinta-ala on n. 14 m (NW-SE) x 18 m = n. 250 m².

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista)

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Osittain tutkittu rautakautinen röykkiöryhmä sekä paikka, johon liittyy pakanallisia uskomuksia koskevaa perimätietoa.

Havaintomahdollisuudet: röykkiöiden osalta huonot tiheän kasvillisuuden takia

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Viik [19], rautakautisia hautaröykkiöitä sekä historiallisia kivi- ja maarakenteita, n. 0,5 km SW; Viikinlahti [47], kivikautinen irtolöytöpaikka, viereisillä pelloilla.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Viikin kartanon mailta on saatu talteen 1860-luvulta lähtien rautakautisia esineitä (KM 1996:106-112, 8685:26-37). Löytöjä on Heikelin (1882) mukaan tehty mm. eräästä hiekkakuopasta ”Viikin hovisuutarin asuntopaikan” vierestä. Kohdetta ei ole pystytty myöhemmin paikallistamaan. Viikin maalta, Hakalan pellosta on myös löytynyt kivitalta KM 1996:20 (Heikel 1882, 44). Kirjallisuus: Heikel 1882, 52-54; Salmo 1952, 102; Miettinen 1974, 920.

Koekuopat:

Koekuoppa 1

Sijainti: ”Junkkarin mättään” laella

Mitat: n. 45 x 45 cm. Syvyys 40 cm.

Stratigrafia: turve 0-17 cm; harmaantummanruskea multa 17-20/22 cm, siitä; punertava vaaleanruskea hiekka, jossa runsaasti liuskesilppua ja isompia liuskekiviä, 20/22-40 cm.

Löydöt: pari pientä tiilenpalaa ja vähän hiilenmurua harmaantummanruskeasta mullasta (ei luetteloitu).

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Viik [20], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä tarinapaikka
Ote PerusCD:ltä *Häme, versio 99* (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000
X = 6818 49-58, Y = 2475 22-25, Z = 85-90 m mpy (röykkiöt)
X = 6818 75, Y = 2475 32, Z = n. 90 m mpy (tarinapaikka)

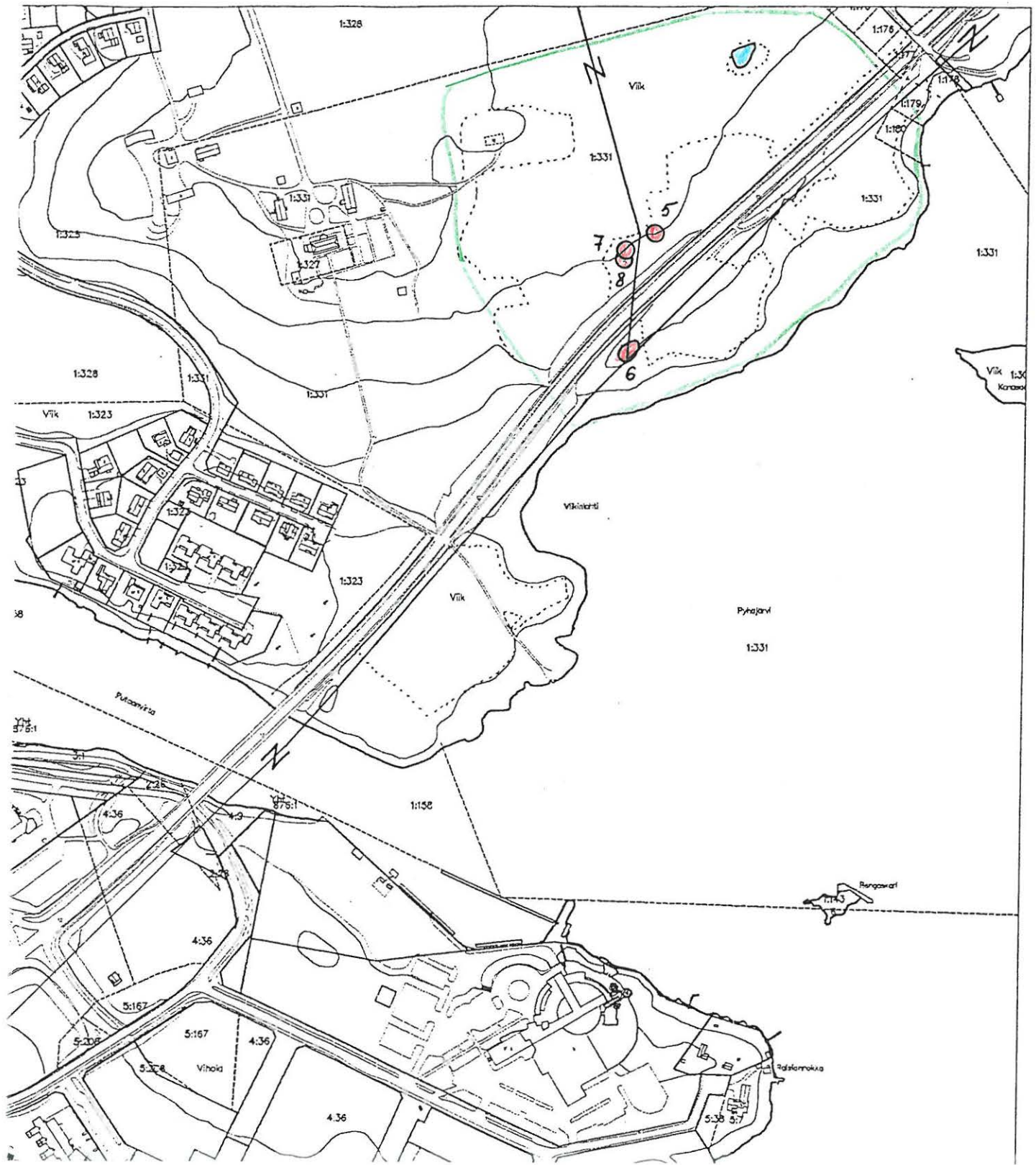
● röykkiöitä ■ tarinapaikka

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Viik [20], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä tarinapaikka
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

- 5 ● röykkiö ja sen nro ● ”Junkkarin mätäs” — tarkastetun alueen raja

4.1.17. Tapanila 1 [37], kivikautinen asuinpaikka

Kunta:	Nokia
Kylä:	Haapaniemi
Kohteen nimi:	Tapanila 1
Muinaisjännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyyppin tarkenne:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen (myöhäisneoliittinen?)
Rauhoitusluokka:	2
Mj.rek.nro:	536 01 0037
Sijainti	
Peruskartta:	2123 02 SIURO
Koordinaatit:	X = 6817 49-54
	Y = 2465 20-25
	Z = n. 65-70 m mpy
Koordinaattiselite:	ääripisteet (v. 1985 inv. raportin karttaliitteen perusteella)
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 10 km WSW

117163 Tapanila 1 [37]. Yleiskuva asuinpaikasta. SE

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Asuinpaikka sijaitsee peltoalueella, ja sen kulttuurikerros on ainakin osittain tuhoutunut peltotöissä. Kohde ei vaadi hoitotoimenpiteitä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyysskohteeksi: Kohde soveltuu hyvin matkailu- tai nähtävyysskohteeksi sijaintinsa puolesta, se sijaitsee Pääskylään vievän tien varrella. Asuinpaikan lähellä on muita esihistoriallisia muinaisjännöksiä (kohteet [12, 39, 44]). Paikka on kuitenkin nykyään peltona, alkuperäistä luonnonympäristöä ei ole säilynyt.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Haapaniemi
 Tila (RN:o/nimi): 1:40 Huvilaniemi
 Omistaja: Lindholm Pertti
 Osoite: ?
 Kiinteistötunnus: 536-401-0001-0040

Aiemmat tiedot: kivikautinen asuinpaikka
 Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde I:10)
Aiemmat löydöt: TYA 305:1-3, kvartsi- ja pii-iskoksia
 Inventointilöytöjä 1985.

Inventointi 2000: tarkastus 14. ja 21.9.2000 Vadim Adel
Löydöt: -
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117163
Diat: 44214

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kivikautinen asuinpaikka hiesupellolla. Sijaitsee Kuloveden etelärannalla, sen itäosassa olevalla Huvilaniemellä, rannasta n. 100 m, niemenkärjessä olevaan Pääskylän kesäsiirtolaan vievästä tiestä n. 30 m SW, välittömästi Tapanilan tontin (RN:o 1:14) N-puolella ja talolle vievän tien W-puolella, loivalla pohjoiskoillisrinteellä. Inventoinnin 1985 yhteydessä pellon SE-kulmasta, n. 50 x 50 m laajalta alueelta poimittiin kvartsi- ja pii-iskoksia. Vuonna 1990 välittömästi asuinpaikan S-puolella, Tapanilan tontin N-reunalla olevan rautakautisen röykkiön (ks. kohde [12] Huvilaniemi, röykkiö 7) kaivauksissa löytyi pala kiukaiskeramiikkaa (TYA 580:218; Spooft 1991, 15). Kivikautista kulttuurikerrosta saattaa siis olla jäljellä myös kaivausalueen vieressä, lähinnä sen itäpuolella, pellon ja pihatien välisellä kaistalla.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

N. 0,6 x 0,3 km kokoinen Huvilaniemi sijaitsee Kuloveden (57,5 m mpy) etelärannalla, sen itäosassa, Siuron vastapäätä, Nokianvirran suusta n. 2 km W. Niemen itäosassa on peltoja; länsiosassa, sen keskiosassa on sekametsää kasvava Kapakanmäki, jonka rinteillä ja juurella on pysyvää (Tapanila) ja kesäasutusta. Niemen eteläpuolella on W-E-suuntainen ojanotko. Muinaisjäännös sijaitsee rannasta n. 100 m, niemenkärjessä olevaan Pääskylän kesäsiirtolaan vievästä tiestä n. 30 m SW, välittömästi Tapanilan tontin (RN:o 1:14) N-puolella ja talolle vievän tien W-puolella, Kapakanmäen loivalla koillisrinteellä. Asuinpaikan S-puolella on omakotitalo pihapiireineen, NW-puolella on kesämökkitontti, SW-puolella, mäellä kasvaa sekametsää, E-puolella on laaja peltoaukea, jolla sijaitsee rautakautinen asuinpaikka (kohde [39]). Mäen toisella puolella, eteläranteen alaosassa, asuinpaikasta n. 80-120 m SW sijaitsee toinen kivikautinen asuinpaikka (kohde [44]).

Laajuusarvio ja perusteet: n. 50 x 50 m = n. 2500 m², perusteena v. 1985 pintapoisuudenlöytöjen levinneisyys.

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista), SW-rajana tilanraja, E-rajana tie.

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Kivikautinen asuinpaikka peltoalueella.

Havaintomahdollisuudet: kohtuulliset/huonot (tarkastuksen aikana pelto ei ollut kynnetty)

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: Tuula Perälän kertoman mukaan omistamansa Tapanilan tontin ja sen N-puolella olevan pellon väliin jäävä vyöhyke on jo vuosia sitten kaavoitettu mökkitiealueeksi; tietä ei kuitenkaan ole rakennettu.

Lähilöytöjä: rautakautinen röykkiö (Huvilaniemi [12], röykkiö 7) välittömästi asuinpaikan S-puolella; rautakautinen asuinpaikka Tapanila 2 [39], n. 20 m SE; kivikautinen asuinpaikka Tapanila 3 [44], n. 80 m SW.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: -

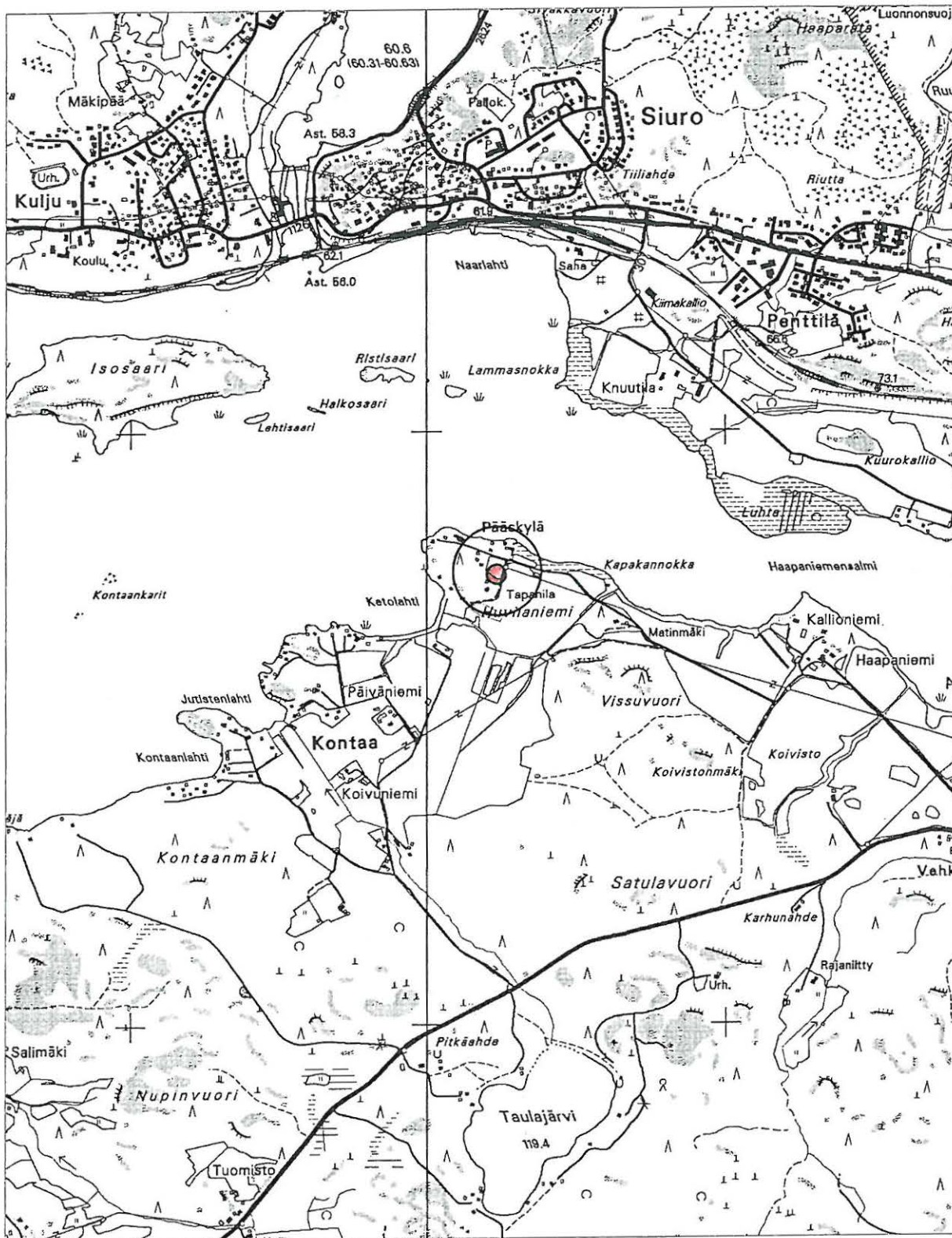
Muuta: -

Koekuopat -

Tapanila 1 [37], kivikautinen asuinpaikka

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000
X = 6817 49-54, Y = 2465 20-25, Z = n. 65-70 m mpy

○ kivikautinen asuinpaikka

4.1.18. Tapanila 2 [39], rautakautinen asuinpaikka

Kunta:	Nokia
Kylä:	Haapaniemi
Kohteen nimi:	Tapanila 2
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	rautakautinen
Rauhoitusluokka:	2
Mj.rek.nro:	536 01 0039
Sijainti	
Peruskartta:	2123 02 SIURO
Koordinaatit:	X = n. 6817 46-48
	Y = n. 2465 26-36
	Z = n. 65-70 m mpy
Koordinaattiselite:	ääripisteet (v. 1985 inv. raportin karttaliitteen perusteella)
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 10 km WSW

117162 Tapanila 2 [39]. Yleiskuva asuinpaikasta. SW

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Asuinpaikka sijaitsee peltoalueella, ja sen kulttuurikerros on ainakin osittain tuhoutunut peltotöissä. Kohde ei vaadi hoitotoimenpiteitä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyysskohteeksi: Kohde soveltuu hyvin matkailu- tai nähtävyysskohteeksi. Asuinpaikasta n. 70 m N kulkee hyväkuntoinen, Pääskylän kesäsiirtolaan vievä tie, josta eteläsuuntaan lähtevä pieni tie kulkee välittömästi muinaisjäännöksen W-

puolella. Asuinpaikan lähellä on muita esihistoriallisia muinaisjäännöksiä (kohteet [12], [37], [44]).

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Haapaniemi
 Tila (RN:o/nimi): 1:73 Matinmäki I
 Omistaja: Hautanen Antti
 Osoite: Välimäenkatu 9 A 21, 37100 NOKIA
 Kiinteistötunnus: 536-401-0001-0073

Aiemmat tiedot: rautakautinen asuinpaikka
 Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde II:14)
Aiemmat löydöt: TYA 311 (saviastianpaloja 11 kpl, palanutta savea 14 kpl, rautakuonaa 9 kpl). Inventointilöytöjä 1985.

Inventointi 2000: tarkastus 14. ja 21.9.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: KM 32214, kvartsi-iskos
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117162
Diat: 44215

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Rautakautinen asuinpaikka hiesupellolla, mäen laella. Sijaitsee Kuloveden etelärannalla, sen itäosassa olevalla Huvilaniemellä, rannasta n. 100 m, niemenkärjessä olevaan Pääskylän kesäsiirtolaan vievästä tiestä n. 70 m SSW, siitä eteläsuuntaan lähtevän pienen tien E-puolella, Tapanilan talon vastapäätä, Kapakanmäen itäosassa olevan W-E-suuntaisen harjanteen laella. Inventoinnin 1985 yhteydessä n. 100 m (W-E) x 20 m laajalta alueelta poimittiin karkeaa rautakautista keramiikkaa, palanutta savea ja rautakuonaa (TYA 311). Myös inventoinnin 2000 yhteydessä paikalla tehtiin jonkin verran pintapoimintaa ja löydettiin yksi kvartsi-iskos (KM 32214).

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

N. 0,6 x 0,3 km kokoinen Huvilaniemi sijaitsee Kuloveden (57,5 m mpy) etelärannalla, sen itäosassa, Siuron vastapäätä, Nokianvirran suusta n. 2 km W. Niemen itäosassa on peltoja; länsiosassa, sen keskiosassa on sekametsää kasvava Kapakanmäki, jonka rinteillä ja juurella on pysyvää (Tapanila) ja kesäasutusta. Niemen eteläpuolella on W-E-suuntainen ojanotko. Muinaisjäännös sijaitsee rannasta n. 100 m SW, Kapakanmäen itäosassa, W-E-suuntaisen harjanteen laella, niemenkärjessä olevaan Pääskylän kesäsiirtolaan vievästä tiestä n. 70 m SSW, siitä eteläsuuntaan lähtevän pienen tien E-puolella, Tapanilan talon vastapäätä. Maasto viettää koilliseen, Kuloveteen, sekä etelään ja kaakkoon, ojanotkoon.

Laajuusarvio ja perusteet: n. 100 m (W-E) x 20 m = n. 2000 m², perusteena v. 1985 pintapoimintalöytöjen levinneisyys.

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista).

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Rautakautinen asuinpaikka pellolla.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: rautakautinen röykkiö (Huvilaniemi [12], röykkiö 7) asuinpaikasta n. 40 m NW; kivikautinen asuinpaikka Tapanila 1 [37], n. 20 m NW; kivikautinen asuinpaikka Tapanila 3 [44], n. 70 m SW.

Suosittelvat jatkotoimenpiteet: -

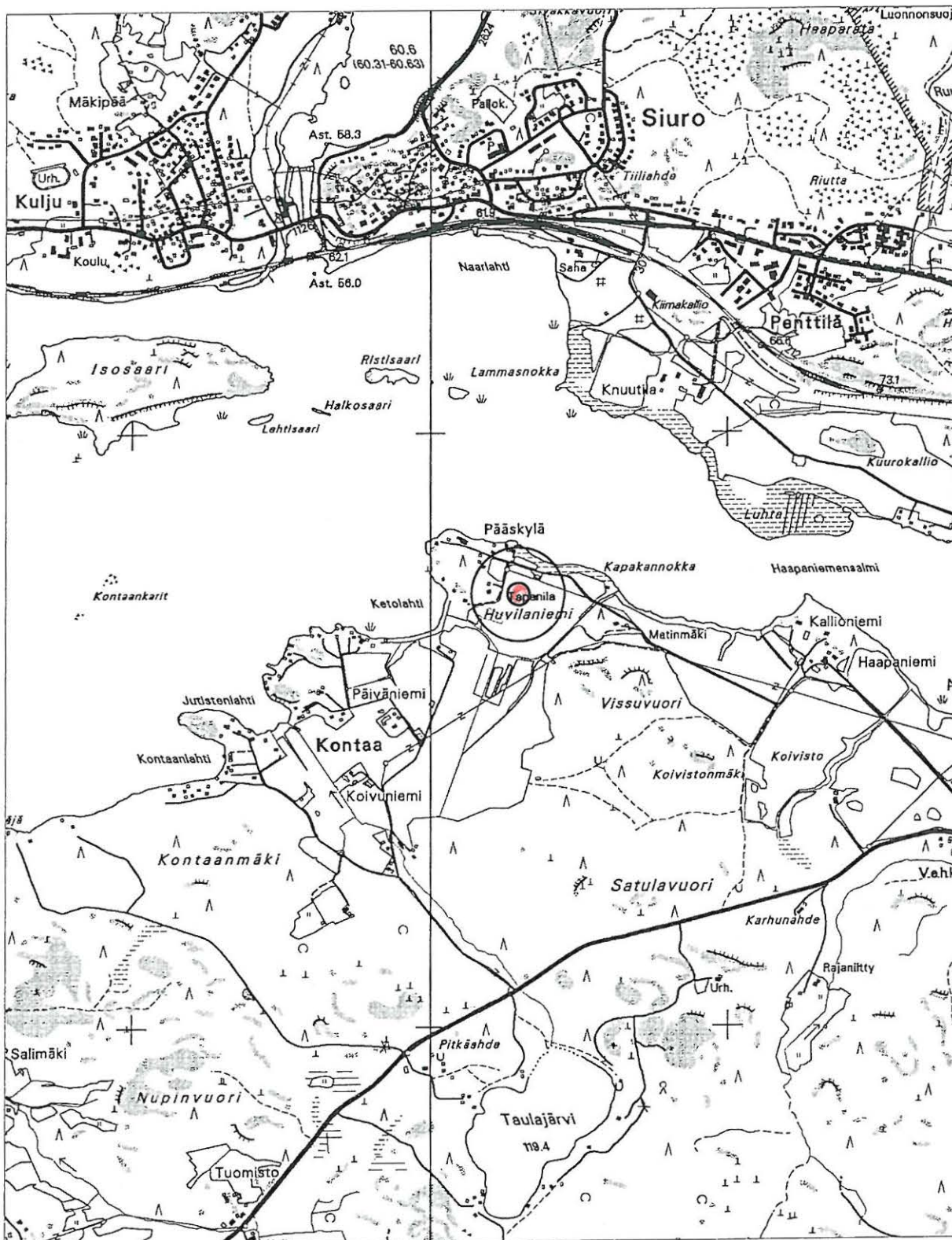
Muuta: -

Koekuopat -

Tapanila 2 [39], rautakautinen asuinpaikka

Ote PerusCD:ltä *Häme, versio 99* (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000
X = n. 6817 46-48, Y = n. 2465 26-36, Z = n. 65-70 m mpy

● asuinpaikka

4.1.19. Tapanila 3 [44], kivikautinen asuinpaikka

Kunta:	Nokia
Kylä:	Haapaniemi
Kohteen nimi:	Tapanila 3
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Rauhoitusluokka:	2
Mj.rek.nro:	536 01 0044
Sijainti	
Peruskartta:	2123 02 SIURO
Koordinaatit:	X = 6817 36-42
	Y = 2465 15-25
	Z = n. 58-62 m mpy
Koordinaattiselite:	ääripisteet
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 10 km WSW

117187 Tapanila 3 [44]: yleiskuva asuinpaikasta. WNW

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Asuinpaikka sijaitsee peltoalueella, ja sen kulttuurikerros on ainakin osittain tuhoutunut peltotöissä. Kohde ei vaadi hoitotoimenpiteitä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyydenkohteeksi: Kohde soveltuu suhteellisen huonosti matkailu- tai nähtävyydenkohteeksi. Hyväkuntoinen, Pääskylän kesäsiirtolaan vievä tie, kulkee asuinpaikasta n. 170 m NE; välittömästi muinaisjäännöksen N-puolella kulkee suhteellisen huonokuntoinen, yksityiskäytössä oleva mökkitie. Asuinpaikan lähellä on muita esihistoriallisia

muinaisjäännöksiä (kohteet [12], [37], [39]). Paikka on kuitenkin nykyään peltona, alkuperäistä luonnonympäristöä (metsää) on säilynyt vain asuinpaikan NNW-puolella, Kapakanmäen S-rinteellä.

Tila- ja omistajatiedot

Asuinpaikan keski- ja länsiosa:

Kylä: Haapaniemi
 Tila (RN:o/nimi): 1:40 Huvilaniemi
 Omistaja: Lindholm Pertti
 Osoite: ?
 Kiinteistötunnus: 536-401-0001-0040

Asuinpaikan itäosa:

Kylä: Haapaniemi
 Tila (RN:o/nimi): 1:73 Matinmäki I
 Omistaja: Hautanen Antti
 Osoite: Välimäenkatu 9 A 21, 37100 NOKIA
 Kiinteistötunnus: 536-401-0001-0073

Aiemmat tiedot: -
Aiemmat löydöt: -

Inventointi 2000: tarkastus 22.9. ja 3.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: KM 32215 (kvartsikaavin, kvartsiesineen katkelma, kvartsi-iskoksia 19 kpl, pii-iskoksia 2 kpl)
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117187
Diat: 44259

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kivikautinen asuinpaikka hiesupellolla, loivan etelälounaisrinteen alaosassa. Sijaitsee Huvilaniemen mantereesta erottavan ojanotkon N-puolella, nykyisin vesijättömaana olevan muinaisen lahden pohjoisrannalla, pellon NW-kulmassa. Maaperä muuttuu savisemmaksi pellon W-reunalla. Asuinpaikan N-puolella rinne muuttuu jyrkemmäksi; asuinpaikan NW-puolella on suhteellisen korkea (n. 80 m mpy), kivikkoinen, sekametsää kasvava Kapakanmäki. Tapanilan talo sijaitsee asuinpaikasta n. 50 m NE. Pääskylän kesäsiirtolaan vievä tie kulkee asuinpaikasta n. 170 m NE; välittömästi muinaisjäännöksen N-puolella kulkee suhteellisen huonokuntoinen mökkitie. Kesämökki sijaitsee asuinpaikasta n. 30 m WNW. Asuinpaikan yli kulkee N-S-suuntainen sähkölinja.

Inventoinnin 2000 yhteydessä tehtiin pintapoimintaa pellolla. Noin 110 m (WNW-ESE) x 40 m laajalta alueelta löytyi merkkejä kivikautisesta asuinpaikasta: kvartsi- ja pii-iskoksia ja -esineitä (KM 32215) sekä jonkin verran palaneita kiviä. Suurin osa kvartsi-iskoksista löytyi asuinpaikan länsiosasta, mökkitien vierestä. Asuinpaikan SW-reunasta, peltosaarekkeen läheltä (pellonreunasta n. 15 m) löytyi hieno, retusoitu kvartsikaavin (KM 32215:1).

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

N. 0,6 x 0,3 km kokoinen Huvilaniemi sijaitsee Kuloveden (57,5 m mpy) etelärannalla, sen itäosassa, Siuron vastapäätä, Nokianvirran suusta n. 2 km W. Niemen itäosassa on peltoja; sen keskiosassa on sekametsää kasvava Kapakanmäki, jonka rinteillä ja juurella on pysyvää

(Tapanila) ja kesäasutusta. Niemen eteläpuolella on W-E-suuntainen ojanotko. Asuinpaikka sijaitsee ojanotkon N-puolella, nykyisin vesijättömaana olevan muinaisen lahden pohjoisrannalla, pellon NW-kulmassa, Tapanilan talosta n. 50 m SW.

Laajuusarvio ja perusteet: n. 3300 m², perusteena pintapoimintalöytöjen levinneisyys.

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista)

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Kivikautinen asuinpaikka pellolla.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: rautakautinen röykkiö (Huvilaniemi [12], röykkiö 7) ja kivikautinen asuinpaikka Tapanila 1 [37], n. 80 m NNE; rautakautinen asuinpaikka Tapanila 2 [44], n. 70 m NE.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: -

Muuta: -

Koekuopat: -

Tapanila 3 [44], kivikautinen asuinpaikka

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000
X = 6817 36-42, Y = 2465 15-25, Z = n. 58-62 m mpy

 kivikautinen asuinpaikka

Tapanila 3 [44], kivekautinen asuinpaikka
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

asuinpaikka

pintapoimitun alueen raja

Panttilin Jokikunta

876:1

418 Panttila

876:1

401 Haapaniemi

876:1

876:1

876:1

Pössiety

401 Haapaniemi

Kapekar

876:1

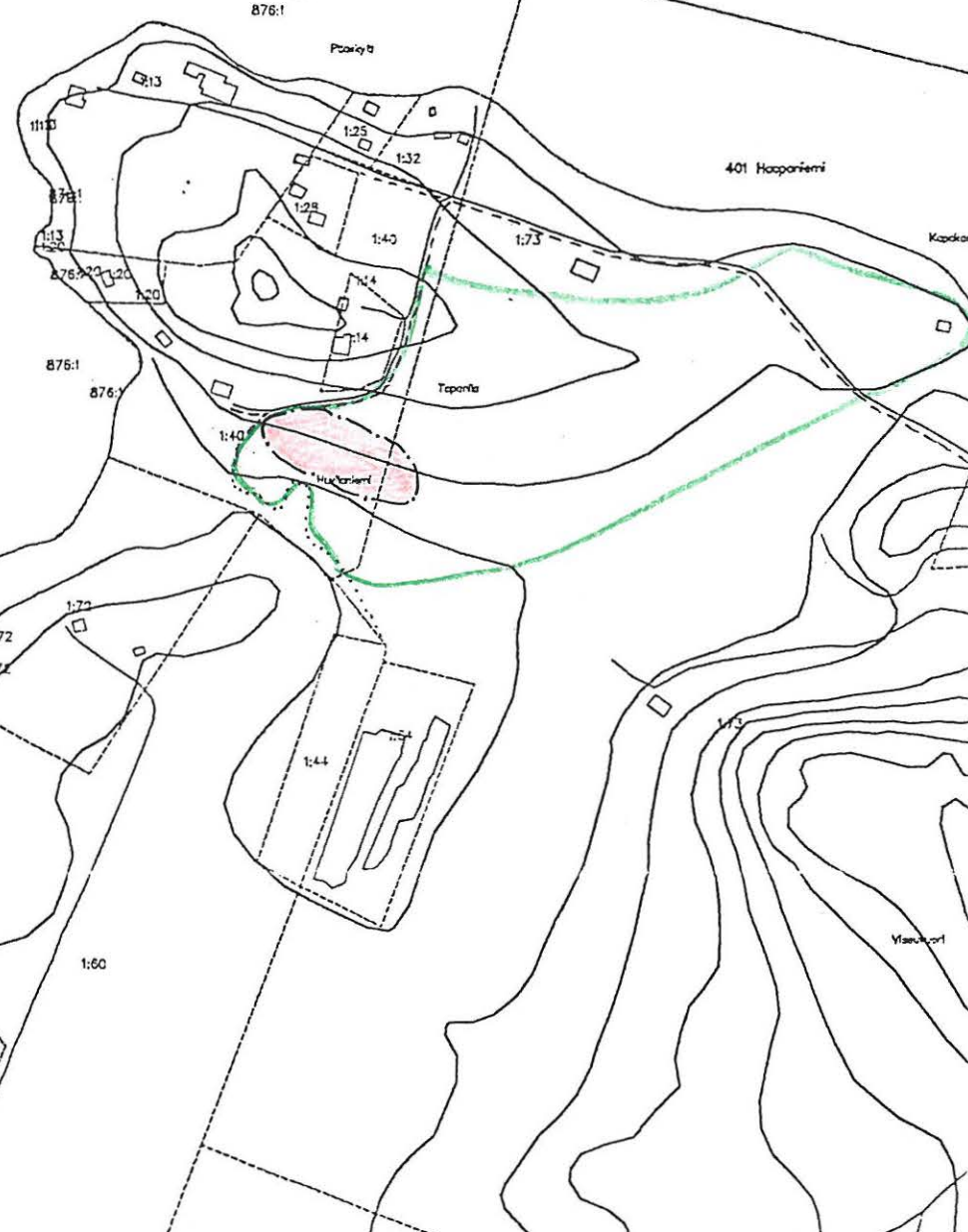
Katokartti

876:1

876:1

Tapanila

Huuhkariemi

Yläkari

Kenttä

1:24

4.1.20. Haapaniemi 2 [45], kivikautinen asuinpaikka

Kunta:	Nokia
Kylä:	Haapaniemi
Kohteen nimi:	Haapaniemi 2
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Rauhoitusluokka:	2
Mj.rek.nro:	536 01 0045
Sijainti	
Peruskartta:	2123 02 SIURO
Koordinaatit:	X = 6817 13-26
	Y = 2466 43-60
	Z = n. 58-80 m mpy
Koordinaattiselite:	ääripisteet
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 9 km WSW

117198 Haapaniemi 2 [45]. Yleiskuva asuinpaikasta, Alasen rannalta kuvattuna. ENE

Merkitty peruskartalle: ei merkitty

Maastomerkinä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Asuinpaikka sijaitsee peltoalueella, ja sen kulttuurikerros on ainakin osittain tuhoutunut peltotöissä. Kohde ei vaadi hoitotoimenpiteitä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyydenkohteeksi: Kohde soveltuu hyvin matkailu- tai nähtävyydenkohteeksi sijaintinsa puolesta, se sijaitsee Haapaniementien lähellä (etäisyys n. 50 m, hyvä näkyvyys). Tie on kuitenkin hyvin kapea, pysäköinti- tai kääntymistilaa ei ole. Asuinpaikan lähellä sijaitsee mahdollinen rautakautinen hautaröykkiö (kohde [10], Haapaniemi)

ja siitä on hyvä näkyvyys Alasenlahden yli toiselle kivistä asuinpaikalle (kohde [9], Lukkilansalmi 2). Paikalta on saatu runsaasti löytöaineistoa, joka todennäköisesti edustaa 2 asutusvaihetta tai pitkäaikaista (jatkuvaa tai toistuvaa) asutusta meren ja myöhemmin järven rannalla, vesirajan vähitellen laskiessa. Paikka on kuitenkin nykyään peltona, alkuperäistä luonnonympäristöä (metsää) on osittain säilynyt vain asuinpaikan pohjoispuolella, jyrkällä rantarinteellä.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Haapaniemi
 Tila (RN:o/nimi): 1:77 Haapaniemi
 Omistaja: Raimo ja Juha Hautanen
 Osoite: Haapaniementie 81, 37120 NOKIA
 Kiinteistötunnus: 536-401-0001-0077

Aiemmat tiedot: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointi 2000: tarkastus 22.9. ja 3.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: KM 32216 (kvartsisiesine, kvartsi-iskoksia 49 kpl, kvartsiytimiä 2 kpl, palanutta luuta 4 kpl)
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117188, 117198
Diat: 44248, 44258

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kivikautinen asuinpaikka hiesupellolla, loivalla itärinteellä. Sijaitsee Kuloveden itäpäässä olevan Alasenlahden länsirannalla, Haapaniemen itärannalla, NW-SE-suuntaisen Haapaniementien ja järven välisen pellon NE-osassa, tiestä 50-80 m NE, Haapaniemen talosta n. 80 m E. Alueen maasto viettää Kuloveteen ja siihen laskevaan SW-NE-suuntaiseen ojaan, joka on asuinpaikasta n. 20 m SE.

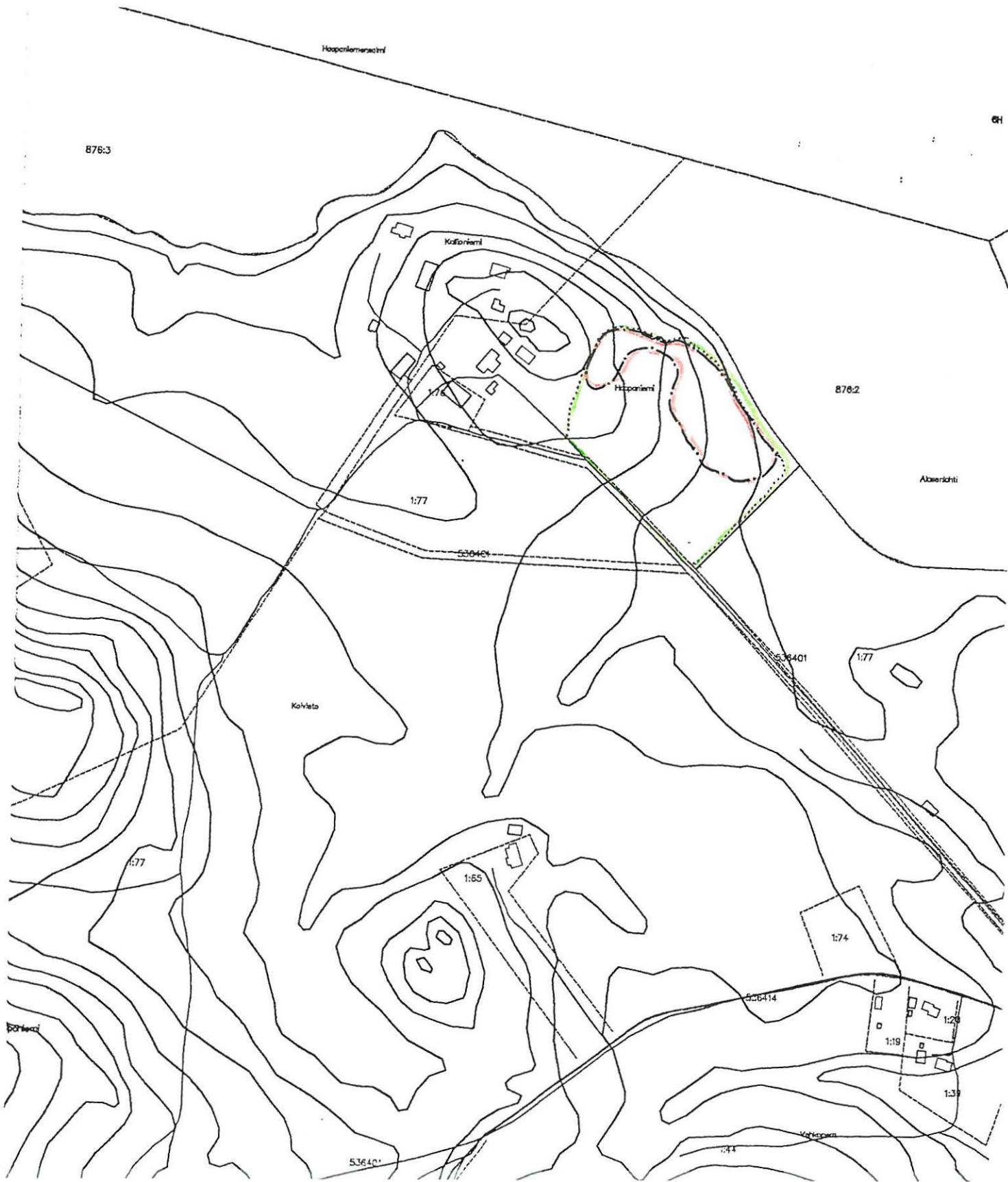
Inventoinnin 2000 yhteydessä ko. pellolla tehtiin pintapöimintää ja löydettiin runsaasti kivikautisia asuinpaikkalöytöjä: retusoitu kvartsisiesine, kvartsi-iskoksia ja -ytimiä sekä palanutta luuta (KM 32216). Löytöjen levinneisyyden perusteella voidaan erottaa kaksi eri korkeudella sijaitsevaa ja todennäköisesti eriaikaista löytöaluetta. *Alempi, itäinen löytöalue* sijoittuu n. 150 m pitkänä ja n. 60 m leveänä NNW-SSE-suuntaisena kaistana n. 58 ja n. 70 m:n korkeuskäyrien väliin; sen N-rajana on pellonreunan mutka. Löytöalueen alin kohta sijaitsee pellon itäkulmassa, rannasta n. 15 m. Pellon reunat kasvavat heinikkoa ja pensaikkoo (vadelmaa ym.). Rantarinne on loiva ja matala. Em. pellonreunan mutkan tienoilla rantarinne muuttuu korkeaksi ja jyräksi, sekametsää kasvavaksi. *Ylempi, läntinen löytöalue* sijaitsee pellon NW-kulmassa, 70 ja 80 m:n korkeuskäyrien välissä. Löytöjä on tullut n. 65 m pitkältä (SSW-NNE) kaistalta, pellon reunasta n. 20-30 m alaspäin. Pellonreunan ulkopuolella kasvaa pensaikkoo ja vesakkoa. Pellon ja em. jyrkän rantarinteen välissä on mahdollisesti jäljellä jonkin verran koskematonta kulttuurikerrosta. Ylempi löytöalue liittyy alempaan alueeseen em. pellonreunan mutkan kohdalla.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Kuloveden (57,5 m mpy) itäpäässä olevan Alasenlahden länsirannalla, Haapaniemen itärannalla, Nokianvirran suusta n. 0,9 km SW, Haapaniementien ja järven välisen pellon NE-osassa, tiestä 50-80 m NE. Alueen maasto viettää Kuloveteen ja siihen laskevaan

Haapaniemi 2 [45], kivikautinen asuinpaikka
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

 löytöalueen raja pintapöimitun alueen raja

4.2. ESIHISTORIALLISET IRTOLÖYTÖPAIKAT

4.2.1. Nokianvirta [46], kivikautinen irtolöytöpaikka

Kunta:	Nokia
Kylä:	Nokia
Kohteen nimi:	Nokianvirta
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	kivikautinen (keskineoliittinen)
Sijainti	
Peruskartta:	2123 05 NOKIA
Koordinaatit: X =	n. 6818 40
Y =	n. 2473 80
Z =	n. 77 m mpy
Koordinaattiselite:	todennäköisen löytöalueen keskipiste (silta)
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta n. 1,6 km SW

Tila- ja omistajatiedot

Kylä:	Nokia
Tila (RN:o/nimi):	?
Omistaja:	Nokia Oyj
Osoite:	PL 226, 00045 Nokia Group

Aiemmat tiedot:	kivikautinen irtolöytöpaikka
Aiemmat löydöt:	HM 1317:1, veneenmuotoinen vasarakirves. Löydetty Nokianvirran niskalta, virran pohjasta, virran pohjaa ruopatessa v. 1931. Diar. 1932. KM 11737, vasarakirves. Löyt. Herman Rantanen Nokian sillasta n. 50 m itään, virran pohjasta nostettujen kivien joukosta v. 1947.

Inventointi 2000:	tarkastus 4.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt:	-
Kartat:	peruskarttaote 1:20 000
Negatiivit:	-
Diat:	-

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kahden vasarakirveen löytöpaikka sijaitsee Nokianvirran niskalla, kaupungin keskustassa, teollisuusalueella, Emäkosken ja Lintuniemen välissä, Emäkoskentien sillan tuntumassa. Esineet on löydetty virran pohjasta, ja ne ovat mahdollisesti uhreja (Miettinen 1974, 897-898). Inventoinnin yhteydessä alueelta ei löydetty paikkoja, joissa olisi voinut säilyä merkkejä kivikautisesta kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Löytöpaikka sijaitsee Nokianvirran niskalla, kaupungin keskustassa, teollisuusalueella, Emäkosken ja Lintuniemen välissä, Emäkoskentien sillan tuntumassa.

Luokitusehdotus perusteluineen: irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: huonot: löydöt ovat virran pohjasta; ympäristö on radikaalisti muuttunut varsinkin viimeisten kahden vuosisadan aikana teollisen kasvun ja rakentamisen seurauksena.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: -

Lähilöytöjä: Nokian kartano [52], kappelin paikka, n. 0,4 km SE.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: -

Muuta: -

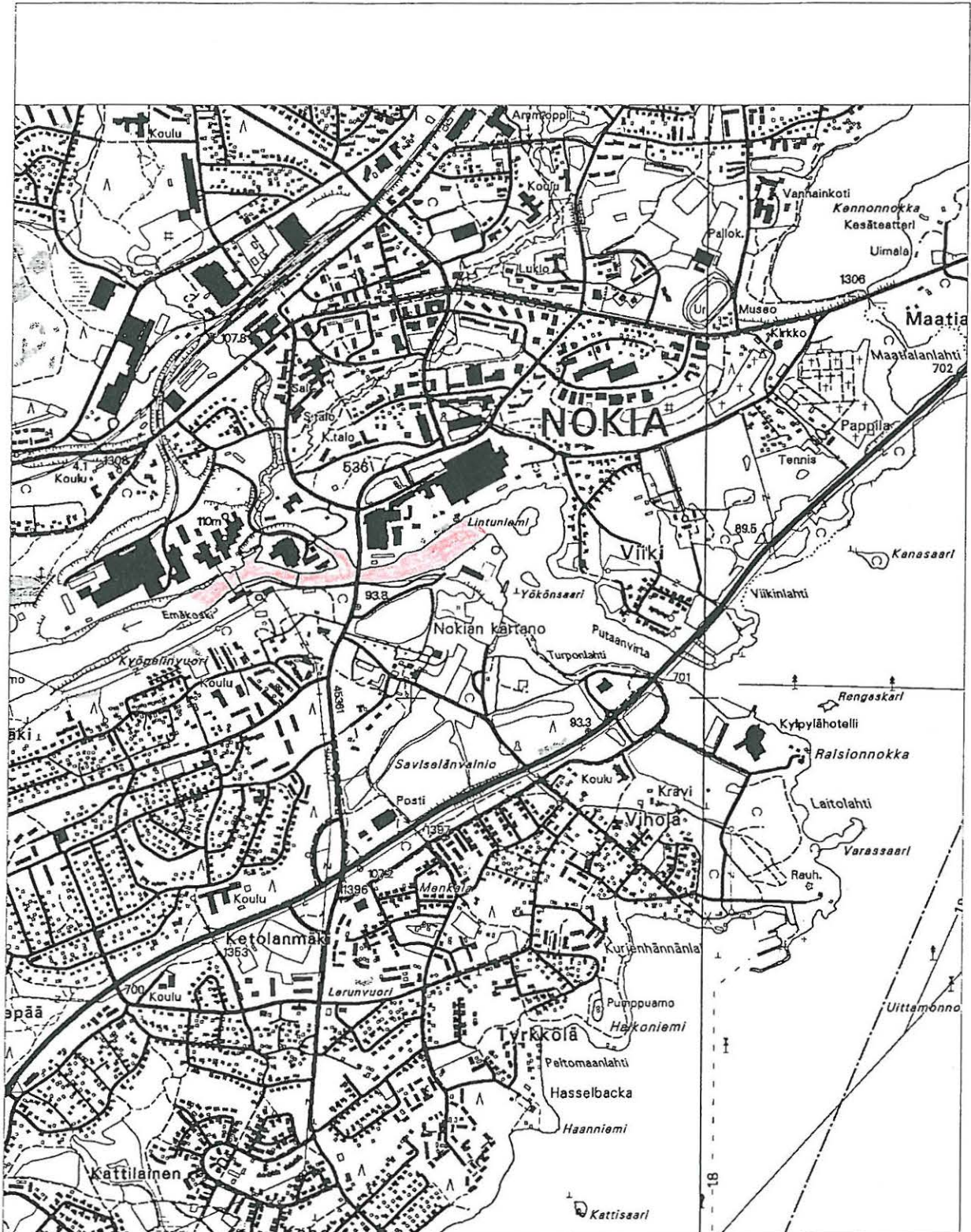
Koekuopat: -

Nokianvirta [46], kivikautinen irtolöytöpaikka

Ote PerusCD:ltä *Häme, versio 99* (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000

X = n. 6818 40, Y = n. 2473 80, Z = n. 77 m mpy (silta)

 todennäköinen löytöalue

4.2.2. Viikinlahti [47], kivikautinen irtolöytöpaikka

Kunta: Nokia
Kylä: Viik
Kohteen nimi: Viikinlahti
Muinaisjäännöstyyppi: löytöpaikat
Tyypin tarkenne: irtolöytöpaikat
Ajoitus: kivikautinen
Sijainti
 Peruskartta: 2123 05 NOKIA
 Koordinaatit: X = 6818 21-64
 Y = 2474 90 – 2475 41
 Z = n. 80-90 m mpy
 Koordinaattiselite: löytöalueen ääripisteet
 Etäisyystieto: Nokian kirkosta 0,6-1,0 km SSW-SSE

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Viik
Tila (RN:o/nimi): 1:331 Viik
Omistaja: Procope Valborg
Osoite: Viikin kartano, 37100 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-426-0001-0331

Aiemmat tiedot: -
Aiemmat löydöt: ks. kohta *Muuta*

Inventointi 2000: tarkastus 4.-5.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: KM 32217, kvartsi-iskoksia 6 kpl
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: -
Diat: -

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Neljä kvartsilöytöpaikkaa Pyhäjärven NW-rannalla, Viikinlahden lähiympäristössä, Viikin kartanon pelloilla. Kohteet löytyivät inventoinnin 2000 yhteydessä tehdyssä pintapoinnassa. Löytöpaikat 1-3 sijaitsevat Tampere-Turku –tien SE-puolella, kohde 4 on tien NW-puolella.

1) Hiesupelto Viikinlahden N-puolella, suhteellisen tasaisella maalla, terassilla. Pellon S-reunasta, tiestä n. 60 m SE, rannasta n. 35 m NNW löytyi yksi kvartsi-iskos (KM 32217:1). Koordinaatit: X = n. 6818 48, Y = n. 2475 28, Z = n. 80-85 m mpy.

2) Pieni pelto niemekkeellä, terassilla, edellisen pellon NE-puolella. Kaksi kvartsi-iskosta (KM 32217:2) löytyi ison siirtolohkareen vierestä, sen SE-puolelta, tiestä n. 40 m SE, rannasta n. 80 m. Rantarinne on jyrkkä, kasvaa lehtipuumetsää. Koordinaatit: X = n. 6818 64, Y = n. 2475 41, Z = n. 85 m mpy.

3) Savipelto niemessä Viikinlahden SW-puolella, tasaisella terassilla. Pellon itäkulmasta, rantaan vievästä NW-SE-suuntaisesta tiestä n. 10 m SW ja pellon SE-reunasta n. 10 m löytyi linssimäinen kvartsi-iskos (kaapimen teelmä?) (KM 32217:3). Etäisyys päätiestä on n. 100 m,

rannasta n. 40 m. Peltotien NE-puolelta, siitä n. 10 m löydettiin resentin näköistä palanutta luuta (ei luetteloitu). Koordinaatit: X = n. 6818 21, Y = n. 2475 11, Z = n. 80 m mpy.

4) Pelto Viikin kartanon SW-puolella, etelärinteellä. Kartanon päärakennuksesta n. 100 m SW löytyi kaksi kvartsi-iskosta (KM 32217:4). Koordinaatit: X = n. 6818 49, Y = n. 2474 90, Z = n. 85-90 m mpy.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Pyhäjärven NW-rannalla, Viikinlahden lähiympäristössä, Viikin kartanon pelloilla, Tampere-Turku -tien molemmin puolin.

Luokitusehdotus perusteluineen: irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Viik [19], rautakautisia hautaröykkiöitä sekä historiallisia kivi- ja maarakenteita; Viik [20], kiven- ja maansekaisia röykkiöitä sekä tarinapaikka.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: -

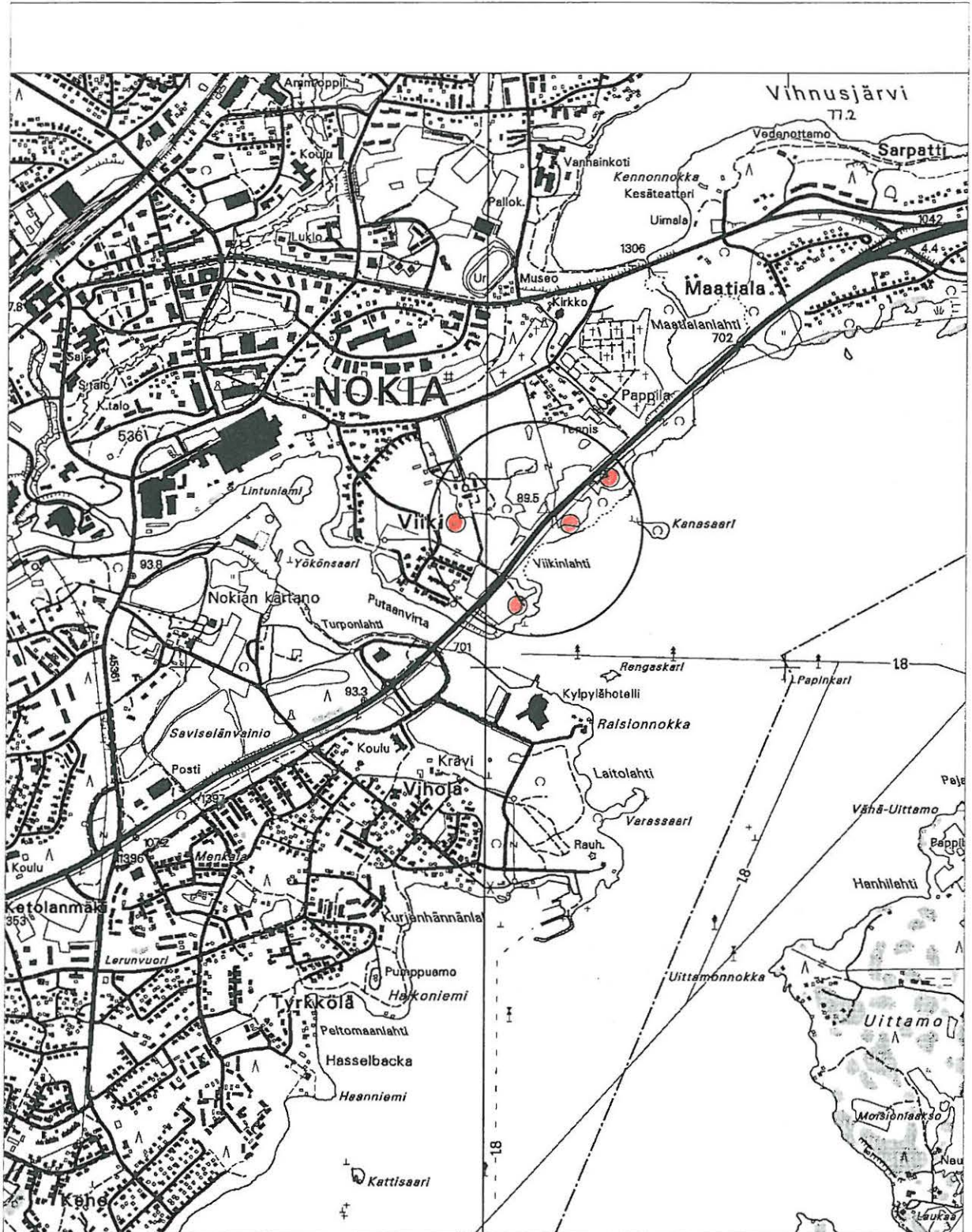
Muuta: Viikin kartanon mailta on aiemmin löytynyt kivitaltta KM 1996:20 ("onsitaltta kvartsiittiliuskaa... Löyd. Hakalan torpan pellostä Viikin maalla..." A. O. Heikelin keräys 1879) (ks. Heikel 1882, 44).

Koekuopat -

Viikinlahti [47], kivikautinen irtolöytöpaikka

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000
X = 6818 21-64, Y = 2474 90 – 2475 41, Z = n. 80-90 m mpy

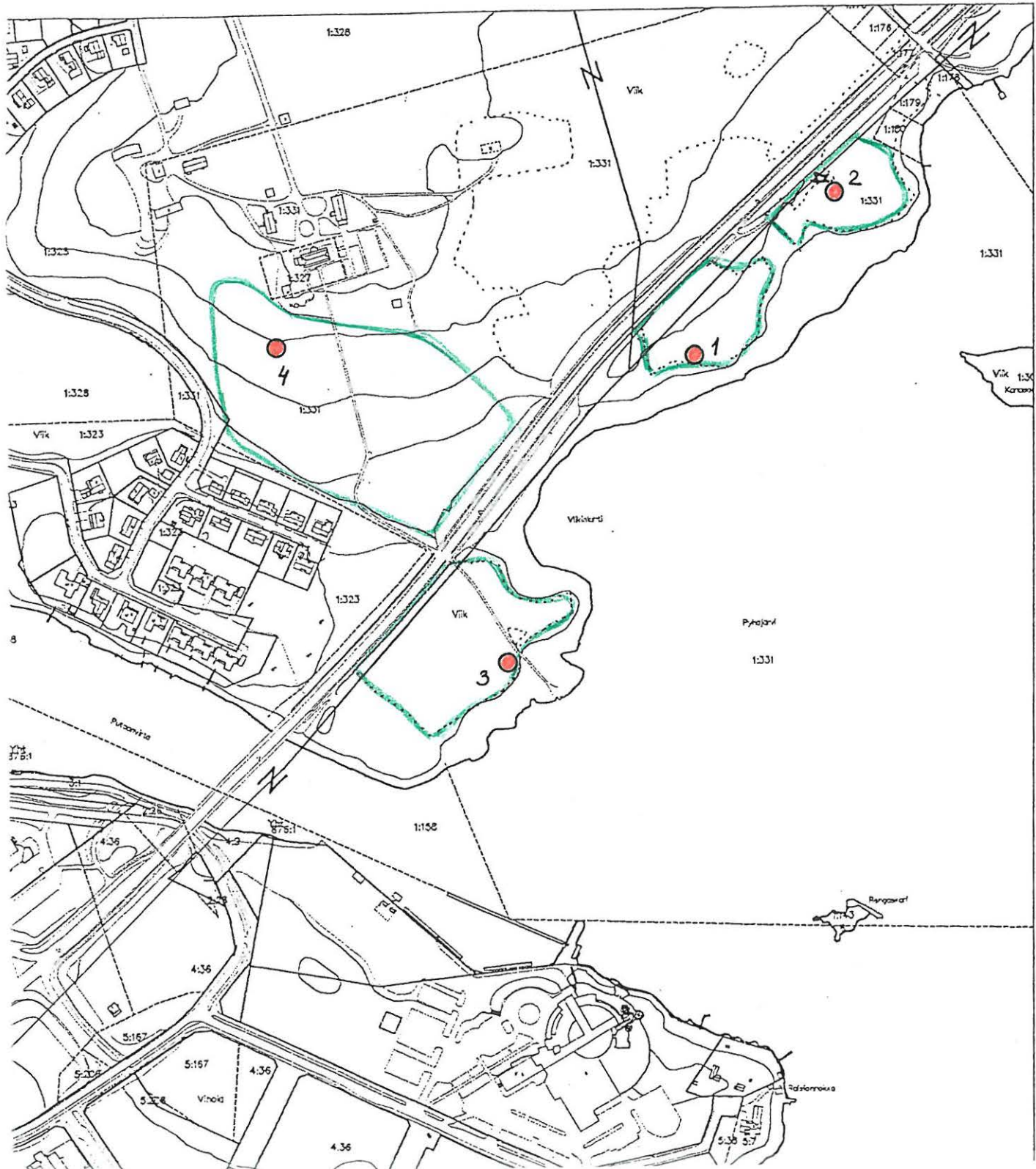
● löytöpaikka

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Viikinlahti [47], kivikautinen irtolöytöpaikka
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

- kvartsilöytöpaikka ja sen nro — pintapöimitun alueen raja

4.2.3. Alanen [48], kivikautinen irtolöytöpaikka

Kunta: Nokia
Kylä: Lukkila
Kohteen nimi: Alanen
Muinaisjäännöstyyppi: löytöpaikat
Tyypin tarkenne: irtolöytöpaikat
Ajoitus: kivikautinen
Sijainti
 Peruskartta: 2123 02 SIURO
 Koordinaatit: X = 6817 33
 Y = 2467 37
 Z = n. 60 m mpy
 Koordinaattiselite: löytöpaikan koordinaatit GPS:n mukaan
 Etäisyystieto: Nokian kirkosta 8 km WSW

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Lukkila
Tila (RN:o/nimi): 1:44
Omistaja: ?
Kiinteistötunnus: 536-414-0001-0044

Aiemmat tiedot: -
Aiemmat löydöt: -

Inventointi 2000: tarkastus 14.9.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: KM 32218, kvartsi-iskos
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: -
Diat: -

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kvartsi-iskoksen löytöpaikka sijaitsee Kuloveden Alasenlahden itärannalla, Nokianvirran suusta (Lukkilansalmesta) n. 300 m S, Ylisen talosta n. 120 m S, talolle vievän tien ja rannan välisellä hiesu/hietapellolla. Maasto on melko tasaista, viettää hyvin loivasti järveen. Inventoinnin 2000 yhteydessä alueella tehtiin pintapöimintää. Kvartsi-iskos löytyi tien W-puolelta, siitä n. 5 m.

Ympäristö ja maasto: ks. ed. kohta

Luokitusehdotus perusteluineen: irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Lukkilansalmi 2 [9], kivikautinen asuinpaikka, n. 150 m NNW.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: -

Muuta: -

Koekuopat: -

Alanen [48], kiviakautinen irtolöytöpaikka

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000
X = 6817 33, Y = 2467 37, Z = n. 60 m mpy

● löytöpaikka

4.2.4. Kuurokallio [49], kivikautinen irtolöytöpaikka

Kunta: Nokia
Kylä: Penttilä
Kohteen nimi: Kuurokallio
Muinaisjäännöstyyppi: löytöpaikat
Tyypin tarkenne: irtolöytöpaikat
Ajoitus: kivikautinen
Sijainti
 Peruskartta: 2123 02 SIURO
 Koordinaatit: X = 6817 72
 Y = 2466 53
 Z = n. 58-60 m mpy
 Koordinaattiselite: löytöalueen keskipiste
 Etäisyystieto: Nokian kirkosta 8,7 km WSW

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Penttilä
Tila (RN:o/nimi): 4:192
Omistaja: ?
Kiinteistötunnus: 536-418-0004-0192

Aiemmat tiedot: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointi 2000: tarkastus 5.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: KM 32219 (2 kvartsi-iskosta)
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: -
Diat: -

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kahden kvartsi-iskoksen löytöpaikka sijaitsee Kuloveden itäpäässä olevan Haapaniemensalmen koillisrannalla, Nokianvirran suusta n. 700 m W, Knuutilan kartanosta n. 800 m SE, Kuurokalliosta n. 200 m SE, Lukkilansalmelle vievän tien S-puolella, loivasti järveen viettävän savipellon eteläosassa, kesämökkkitonttien W-puolella, 20-25 m rannasta. Inventoinnin 2000 yhteydessä alueella tehtiin pintapöimintää.

Ympäristö ja maasto: ks. ed. kohta

Luokitus ehdotus perusteluineen: irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Haapaniemi 2 [45], kivikautinen asuinpaikka, n. 0,6 km S.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: -

Muuta: -

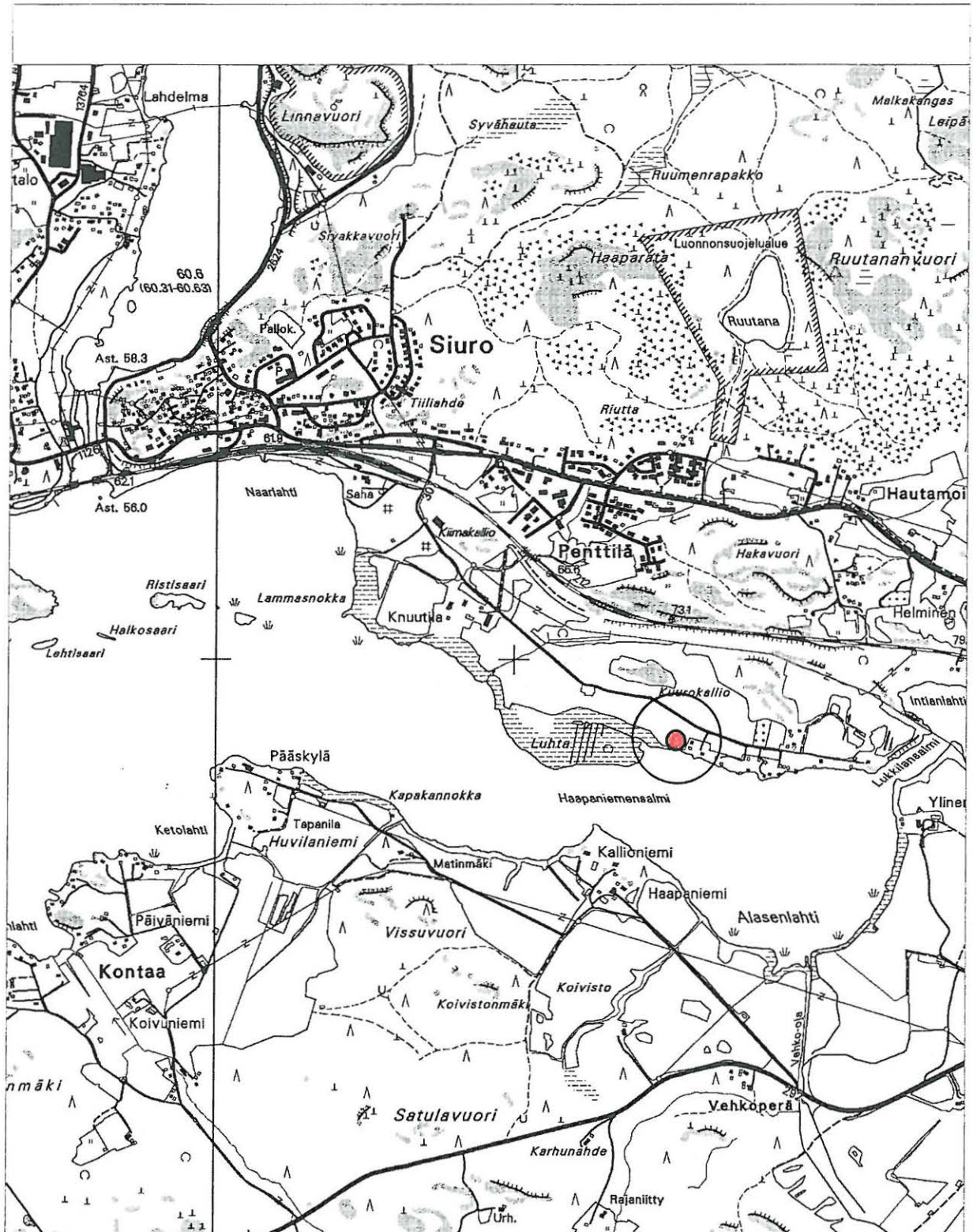
Koekuopat: -

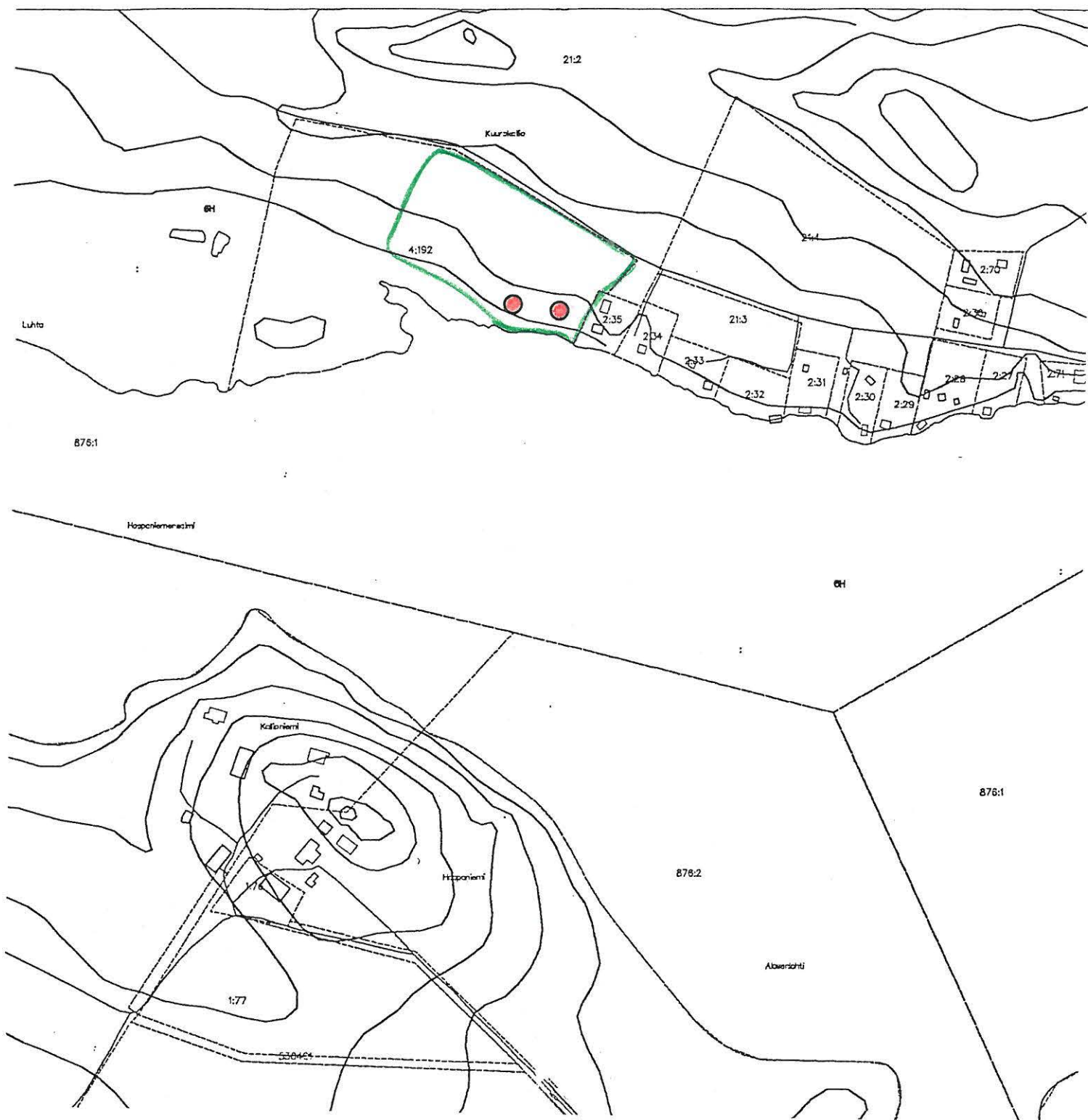
Kuurokallio [49], kivekautinen irtolöytöpaikka

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000

X = 6817 72, Y = 2466 53, Z = n. 58-60 m mpy

● löytöpaikka

NOKIA
 NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Kuurokallio [49], kivikautinen irtolöytöpaikka
 Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

- kvartsi-iskoksen löytöpaikka
- pintapöimitun alueen raja

4.2.5. Kravi, Rantamoisio [50], rautakautinen irtolöytöpaikka

Kunta: Nokia
Kylä: Vihola
Kohteen nimi: Kravi, Rantamoisio
Muinaisjäännöstyyppi: löytöpaikat
Tyypin tarkenne: irtolöytöpaikat
Ajoitus: rautakautinen (viikinkiaikainen)
Sijainti
 Peruskartta: 2123 05 NOKIA
 Koordinaatit: X = 6817 33
 Y = 2475 39
 Z = n. 82 m mpy
 Koordinaattiselite: löytöpaikka
 Etäisyystieto: Nokian kirkosta 1,9 km S

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Vihola
Tila (RN:o/nimi): 5:181 Kaisaniemi
Omistaja: Jukka Palomäki
Osoite: Viholanranta 11, 37120 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-425-0005-0181

Aiemmat tiedot: rautakautinen irtolöytöpaikka
 Tark. E. Nikkilä 1947 ? (ei raporttia)

Aiemmat löydöt: KM 11786, keihäänkärki F-tyyppiä, putki poikkiurakoristeinen. Löysi Jukka Palomäki v. 1947 pellon laidalta tasoitettaessa maata rakennukselle. Esine oli koivun kannon juurella.

Inventointi 2000: tarkastus 6.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: ks. kohta *Muuta*.
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: -
Diat: -

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Viikinkiaikaisen keihäänkärjen löytöpaikka sijaitsee Pyhäjärven luoteisrannalla, Nokianvirran niskan SE-puolella olevan ison niemen SE-rannalla, omakotitalon SW-seinän edessä, siitä n. 3 m. Keihäänkärki löytyi entiselle pellonreunalle tehdyn talon rakennustöiden yhteydessä, koivun kannon alta. Löytöpaikkaa kävi Jukka Palomäen kertoman mukaan tarkastamassa maisteri E. Nikkilä; paikalta ei löytynyt muita esineitä tai merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Löytöpaikka on nykyään tasoitettu ja peitetty betonilaatoilla. Maasto viettää hyvin loivasti järveen. Inventoinnin 2000 yhteydessä pihan laidalle, talon SW-kulmasta 17 m WNW tehtiin koekuoppa: maaperä oli vaaleanharmaata hiesua, ei merkkejä muinaisjäännöksestä. Paikalla on luontaista kivikkoa. Lisäksi tehtiin pintapöimintää talon kasvimaalla: ei löytöjä.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Pyhäjärven luoteisrannalla, Nokianvirran niskan SE-puolella olevan ison niemen SE-rannalla, Tampere-Turku -tiestä 900 m SE, rannasta n. 50 m, omakotitalon pihapiirissä. Talon N-puolella, saman tilan maalla sijaitsee luonnonsuojelualue, nimeltään Viholan lehto;

jolla on harvinainen lehtokielon esiintymä ja jonka hoitosuunnitelmaa tekee Pirkanmaan ympäristökeskus. Metsikössä on runsaasti isoja maakiviä.

Luokitusehdotus perusteluineen: irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: kohtuulliset

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: tilan maalla sijaitsee luonnonsuojelualue, jonka hoitosuunnitelmaa tekee Pirkanmaan ympäristökeskus.

Lähilöytöjä: Viik [19], rautakautisia hautaröykkiöitä sekä historiallisia kivi- ja maarakenteita, n. 1 km NNW.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Tarkastuksen yhteydessä maanomistaja luovutti inventoijalle rautaisen putken, joka löytyi kertomansa mukaan n. 1990 vesijohtotöiden yhteydessä tontille vievän tien N-reunasta, nurmikolta, talosta n. 50 m SW, tontin ja entisen pellon reunasta, n. 0,5 m syvältä, ”ison kiven kärjen alta”. Esinettä on epäilty tykin putkeksi. Sen pituus on 27 cm, paksumman pään halkaisija n. 6,5 cm, sisältä 5 cm; toisen pään mitat 5/3 cm. Sotamuseon asiantuntijoiden mukaan esine on kuitenkin liian lyhyt tykkiputkeksi. Esine liittyy selvästi historiallisen ajan toimintaan, ehkä maanviljelyyn tai vieressä (n. 100 m SW) olevan venesataman toimintaan. Esinettä ei luetteloitu Museoviraston kokoelmiin.

Heikelin (1882, 55) mukaan Viholan niemeltä on joskus löytynyt rauta-aseita, ihmisluita ja ”sotamiehen nappeja”, jotka hänen mielestään liittyvät nuijasotaan.

Koekuopat: ks. *Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot*

Kravi, Rantamoisio [50], rautakautinen irtolöytöpaikka

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000

X = 6817 33, Y = 2475 39, Z = n. 82 m mpy

● löytöpaikka

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Kravi, Rantamoisio [50], rautakautinen irtolöytöpaikka
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

● keihäänkärjen löytöpaikka — tarkastetun alueen raja

YhL 87

YhL 876:1

4.2.6. Kalmaanmäki [51], rautakautinen irtolöytöpaikka

Kunta: Nokia
Kylä: Vihola
Kohteen nimi: Kalmaanmäki (tai Koskenmäki)
Muinaisjäännöstyyppi: löytöpaikat
Tyyppin tarkenne: irtolöytöpaikat
Ajoitus: rautakautinen (viikinkiaikainen)
Sijainti
 Peruskartta: 2123 05 NOKIA
 Koordinaatit: X = n. 6817 25-6818 15
 Y = n. 2472 50-2473 60
 Z = n. 110-130 m mpy
 Koordinaattiselite: Koskenmäen koordinaatit peruskartan mukaan
 Etäisyystieto: Nokian kirkosta 2-3 km SW

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Vihola
Tila (RN:o/nimi): ?
Omistaja: ?
Kiinteistötunnus: 536-425-?

Aiemmat tiedot: rautakautinen irtolöytöpaikka
 Tark. N. Cleve 1935 (ei raporttia?)

Aiemmat löydöt: KM 9897, viikinkiaikainen keihäänkärki, Petersenin F-tyyppiä. Löyt. Mattilan tilaan kuuluvasta Koskenmäestä I. Kalmaanmäestä.

Inventointi 2000: tarkastus 4.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen

Löydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000

Negatiivit: -

Diat: -

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kalmaanmäki eli Koskenmäki sijaitsee Nokianvirran S-puolella, taajama-alueella virran ja Tampere-Turku -tien välissä. Mäen laella kulkee WSW-ENE-suuntaisesti Taivalkunnantie. Mäen rinteillä on omakoti- ja kerrostalokortteleita. Keihäänkärjen tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa, ja Salmon (1952, 100) mukaan kyseessä on yksinäislöytö. Inventoinnin 2000 yhteydessä tarkastettiin taajama-alueen keskelle suhteellisen koskemattomaksi jäänyt metsäalue mäen laella, Taivalkunnantien molemmin puolin. Alue kasvaa mäntymetsää, aluskasvillisuutena mustikkaa ja sammalta. Etelärinteiden alaosassa, kerrostaloalueen vieressä kasvaa myös vanhoja kuusia ja lehtipuita sekä vesakkoa. Mäellä on hyvin paljon kiviä (moreenia), maaperä on keltaista hiekkaa. Alueella on useita kävelypolkuja, kyseessä on paikallinen ulkoilualue. Alueen W-osassa, tien S-puolella on kaksi resentiä hiekanottokuoppaa, halk. n. 2 m, syv. n. 0,5 m. Mitään merkkejä rautakautisesta kiinteästä muinaisjäännöksestä ei havaittu. Sen sijaan alueen W-reunasta löydettiin historiallisen ajan kivirakenteita (ks. kohde [53]).

Ympäristö ja maasto: ks. ed. kohta

Luokitus ehdotus perusteluineen: irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: huonot, alueelle on rakennettu kerros- ja omakotitaloja

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Koskenmäki [53], historiallisia kiviröykkiöitä mäen W-osassa.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: -

Muuta: Paikkaan liittyy perimätietoa nuijasodan aikaisesta taistelusta tai joukkohaudasta, johon myös Kalmaanmäen nimi saattaa liittyä (ks. esim. Salmo 1952, 100; Heikel 1882, 64; Saarenheimo 1974, 175). Mauri Mattilan isä on joskus kertonut, että joukkohauta olisi löytynyt joskus pellon reunasta, mäen S-rinteeltä. Alue on nykyään kerrostalojen alla, kohde ei ole paikallistettavissa.

Koekuopat -

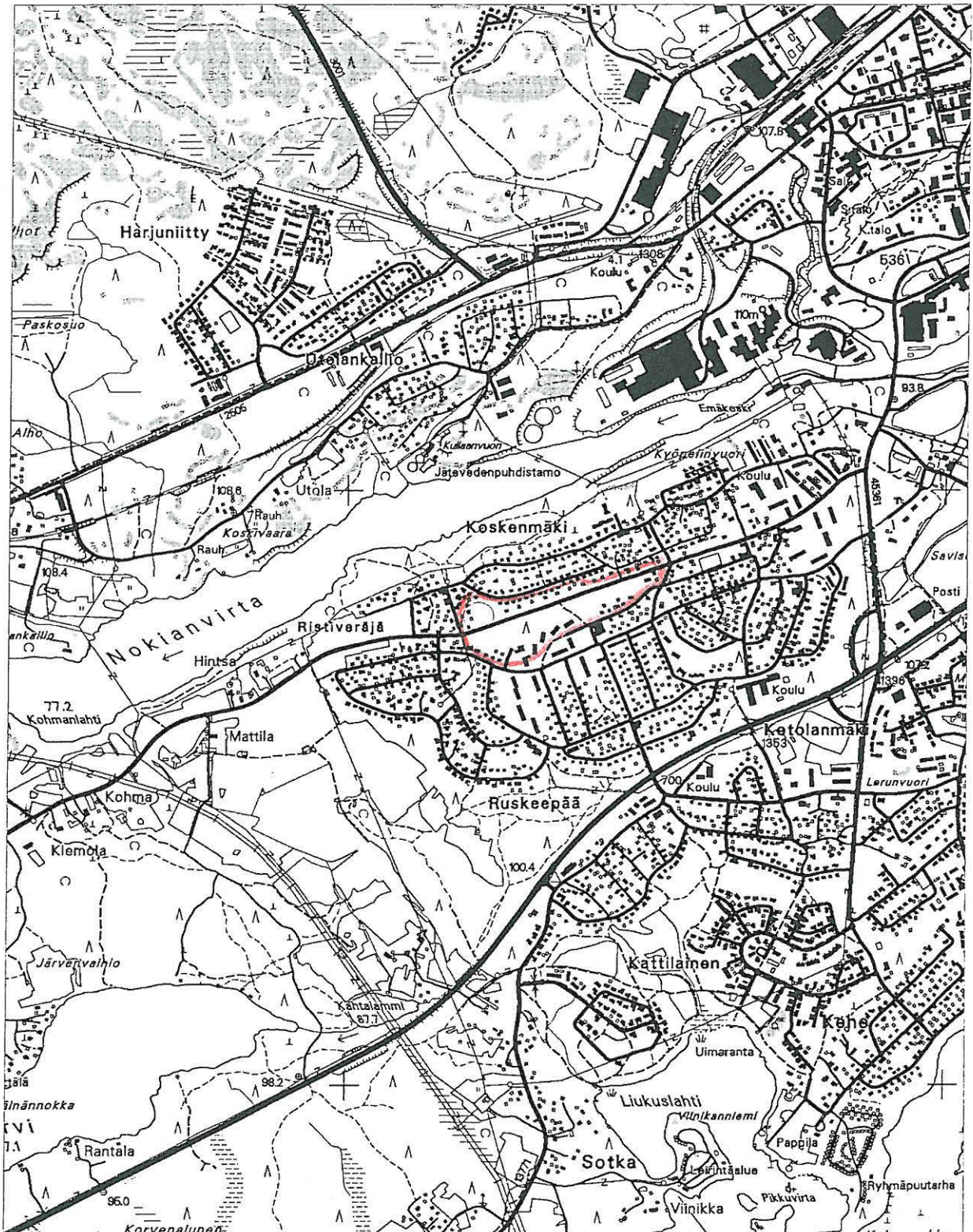
NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Kalmaanmäki [51], rautakautinen irtolöytöpaikka

Ote PerusCD:ltä *Häme, versio 99* (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000

X = n. 6817 25-6818 15, Y = n. 2472 50-2473 60, Z = n. 110-130 m mpy

 tarkastetun alueen raja

4.3. HISTORIALLISEEN AJAN KOHTEITA

(ks. myös kohteet [3], [5], [8] ja [19])

4.3.1. Nokian kartano [52], kappelin paikka

Kunta: Nokia
Kylä: Nokia/Vihola
Kohteen nimi: Nokian kartano
Muinaisjäännöstyyppi: kirkkorakenteet
Tyyppin tarkenne: kirkonpaikat
Lukumäärä: 1
Ajoitus: keskiaika/uusi aika
Rauhoitusluokka: 1 (ehdotus)
Mj.rek.nro: 536 51 0002
Sijainti
 Peruskartta: 2123 05 NOKIA
 Koordinaatit: X = 6818 26
 Y = 2474 11
 Z = n. 90-95 m mpy
 Koordinaattiselite: keskipiste
 Etäisyystieto: Nokian kirkosta 1,5 km SW

117191 Nokian kartano [52]. Yleiskuva kappelin perustuksesta. Perustuksen itäosassa ns. Nokian kivi. SW

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Kohde sijaitsee hoidetulla puistoalueella, Nokia Oy:n kurssikeskuksen vieressä. Kappelin perustuksen kivistä vain osa on näkyvissä, suurin osa niistä on ruohon ja sammalen peitossa. Kivijalan W-puolella kasvaa tuija, joka osittain peittää perustuksen länsisivun. Kohde on merkittävä maastoon muinaisjäännöskyltillä tai informaatiotaululla.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: Kohde sijaitsee yksityisomistuksessa olevan kartanon pihapiirissä ja siksi soveltuu rajoitetusti matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Vihola
 Tila (RN:o/nimi): tontti 6-1
 Omistaja: Nokia Oyj
 Osoite: PL 226, 00045 Nokia Group
 Kiinteistötunnus: 536-14-6-1

Aiemmat tiedot: myöhäiskeskiaikaisen kartanokappelin perustukset
 Tark. H. Salmo 1930
 Kaiv. I. Kronqvist 1931 (Kronqvist 1935)

Aiemmat löydöt: tiiltä, kalkkilaastia, hiiltä, eläinten luita ym. kaivauslöytöjä 1931 (Kronqvist 1935)

Inventointi 2000: tarkastus 4.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen

Löydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000, piirros ns. Nokian kiven hakkauksista 1:5

Negatiivit: 117191-117192

Diat: 44254-44255

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kappelin paikka sijaitsee Nokianvirran yläjuoksulla, sen S-puolella, taajama-alueella, Nokian kartanon puistoalueen pohjoisosassa, uudesta (1962) päärakennuksesta (kurssikeskuksesta) 100 m NNE, tasaisella maalla. Kappelin perustuksien N- ja E-puolella n. 7 m päässä alkaa melko jyrkkä Nokianvirtaan viettävä rinne, joka kasvaa sekametsää. Etäisyys rannasta on n. 180 m.

Paikalla sijainneesta kummusta on 1800-luvun alkupuolella löydetty ns. ”Nokian kivi” – kivilaatta, jossa on hakkauksia. W. Carlsonin (1869, 53) mukaan löytöjen joukossa oli myös kultainen risti ja muita esineitä, jotka joutuivat hukkaan. Syksyllä 1878 löydettiin kartanon puutarhasta osia ihmisten pääkalloista (Heikel 1882, 63). Myöhäiskeskiaikaisen kappelin perustukseksi tulkittu rakenne paljastui vuoden 1931 kaivauksissa. Lisäksi löydettiin kivilattian, seinämuurauksen, ovenpielen ja portaiden jäännöksiä. Löytöinä tuli mm. tiiltä, kalkkilaastia, hiiltä, yksittäisiä eläinten luita. I. Kronqvist olettaa, että ennen kivikappelia paikalla on sijainnut puukappeli, jonka palosta kertoo perustuksien ympärillä todettu hiilikerros (Kronqvist 1935). M. Hiekkasen mukaan kivikappeli on rakennettu n. 1500-1550 (historiallisten tietojen perusteella todennäköisesti v. 1505-1533 välissä) (Hiekkänen 1995, 86).

Kiviperustuksen ulkomitat ovat 8,4 (W-E) x 6,3 m. Perustuksen leveys on 0,6-1,0 m, korkeus nykyisestä maanpinnasta mitattuna n. 0,5 m. Länsiseinän keskikohdalla on oviaukon paikka, jossa on kaksi laakeaa porraskiveä. Perustuksen kivistä vain osa on näkyvissä, suurin osa niistä on ruohon ja sammalen peitossa. Kivijalan W-puolella kasvaa tuija, joka osittain peittää perustuksen länsisivun. Perustuksen sisäpuolelle, sen itäosaan on pystytetty ns. Nokian kivi, johon on hakattu 2 tai 3 kuviota (merkkiä). Kiven korkeus on 140 cm, leveys enintään 70 cm

(alaosassa), paksuus 7 cm. Kivi on kallistunut jonkin verran W-suuntaan ja osittain jäkälän peitossa. Hakkauksia on näkyvissä kiven W-sivulla, lähellä N-reunaa, selkeimmät niistä ovat 90-110 cm korkeudella (ks. piirros 1:5). Kyseessä on mahdollisesti keskiaikaisen hautakiven osa (Saarenheimo 1974, 72).

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Nokianvirran yläjuoksulla, sen S-puolella, taajama-alueella, Nokian kartanon puistoalueen pohjoisosassa, uudesta päärakennuksesta (kurssikeskuksesta) 100 m NNE, tasaisella maalla. Kappelin perustuksien N- ja E-puolella n. 7 m päässä alkaa melko jyrkkä Nokianvirtaan viettävä rinne, joka kasvaa sekametsää. Etäisyys rannasta on n. 180 m; Tampere-Turku -tie kulkee n. 600 m SE.

Laajuusarvio ja perusteet: n. 8,4 (W-E) x 6,3 m = n. 53 m², perusteena näkyvät rakenteet.

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista),

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 1. Arkeologisesti ja historiallisesti erittäin arvokas kohde.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Nokianvirta [46], kivikautinen irtolöytöpaikka, n. 0,4 km NW.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Perimätiedon mukaan Nokian kiven alle olisi ollut haudattu pirkkalaisten muinainen hallitsija ("kuningas") Matti Kurki tai nuijasodassa Kalmaanmäellä kaatunut ruotsalainen (Heikel 1882, 63-64; Carlson 1869, 53). Kartanopuisto on istutettu 1800-luvun alussa.

Koekuopat -

NOKIA
NOKIANVIRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Nokian kartano [52], kappelin paikka

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000

X = 6818 26, Y = 2474 11, Z = n. 90-95 m mpy

● kappelin paikka

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

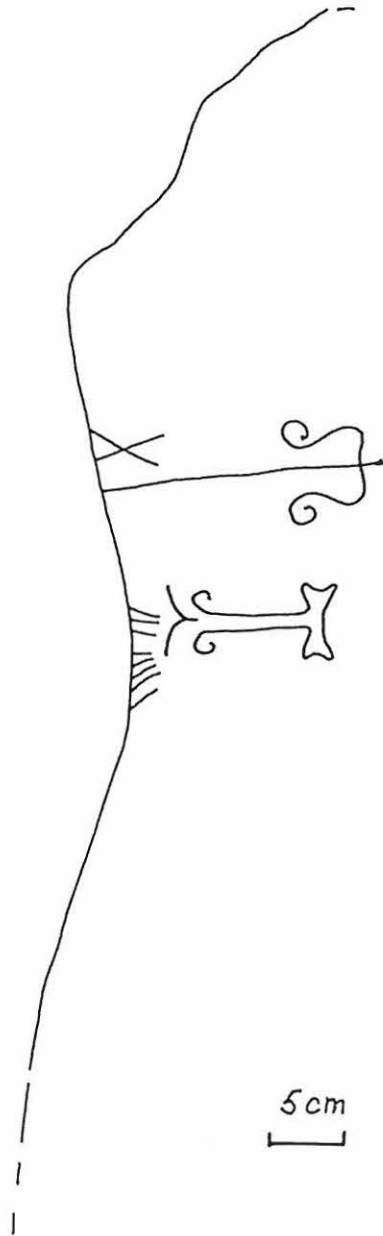
Nokian kartano [52], kappelin paikka
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

- kappelin kiviperustus — tarkastetun alueen raja

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Nokian kartano [52], kappelin paikka
"Nokian kiven" hakkaukset. Mk 1:5
Piirt. V. Adel 4.10.2000

4.3.2. Koskenmäki [53], historiallisia kiviröykkiöitä

Kunta:	Nokia		
Kylä:	Vihola		
Kohteen nimi:	Koskenmäki		
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet,	röykkiöt	
Tyypin tarkenne:	kiukaat?	viljelyröykkiöt	
Lukumäärä:	1	1	
Ajoitus:	historiallinen aika		
Rauhoitusluokka:	2 (ehdotus)		
Mj.rek.nro:	536 51 0003		
Sijainti			
Peruskartta:	2123 05 NOKIA		
Koordinaatit:	X =	6817 56-60	
	Y =	2472 44-45	
	Z =	n. 115-120 m mpy	
Koordinaattiselite:	röykkiöalueen ääripisteet		
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 3,2 km SW		

117189 Koskenmäki [53]. Röykkiö 1 (kivas?). SW

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Röykkiö 1 sijaitsee metsikössä, röykkiö 2 joutomaalla, vanhan kasvimaan (?) laidalla. Röykkiöt ovat osittain kasvillisuuden peitossa. Röykkiö 1 on mahdollisesti osittain purettu. Kohde voisi merkitä maastoon muinaisjäännöskylteillä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyysskohteeksi: Kohde soveltuu hyvin matkailu- tai nähtävyysskohteeksi sijaintinsa puolesta. Röykkiöiden (varsinkin röykkiö 1:n) ajoitus ja alkuperä ovat kuitenkin selvittämättä.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Vihola
 Tila (RN:o/nimi): 2:25 Veittola
 Omistaja: Nokia Oyj
 Osoite: PL 226, 00045 Nokia Group
 Kiinteistötunnus: 536-425-0002-0025

Aiemmat tiedot: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointi 2000: tarkastus 4.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen

Löydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000

Negatiivit: 117189, 117190

Diat: 44256, 44257

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Taivalkunnantien N-puolella, leikkikentän W- ja NW-puolella on kaksi kiviröykkiötä.

Röykkiö 1 sijaitsee metsikössä, tien reunasta 15,5 m NNW, metsikön W-puolella olevan tontin rajasta n. 20 m. Koordinaatit: X = n. 6817 56, Y = n. 2472 45. Röykkiö on pohjaltaan lähes suorakulmainen, N-S-suuntainen, kooltaan 2,5 x 2,5 m, korkeudeltaan 0,5 m. Röykkiön itänurkassa on n. 80 x 50 x 50 cm kokoinen kivi, myös SW-kulmassa on iso kivi; muut kivet ovat keskimäärin 20-30 cm kokoisia. Kiviä on 2-3 kerrosta, alimmaisen kerroksen reunat ovat kokonaan turpeen peitossa. Röykkiön SW-puolella on pari kiveä, halk. 20-30 cm, jotka ovat mahdollisesti peräisin samasta rakenteesta. Kyseessä ovat mahdollisesti kivikiukaan jäännökset. Röykkiö on karikkeen, ruohon ja sammalen peitossa, sen päällä kasvaa myös suhteellisen nuori pihlaja, NW-kulmassa ja välittömästi E-puolella kaksi mäntyä. Ympäristö on mäntyvaltaista sekametsää, aluskasvillisuutena mustikkaa, sammalta. Röykkiön N-puolella on hyvin kivikkoista; sen sijaan S-puolella (röykkiön ja tien välissä) on hyvin tasainen, lähes kivetön n. 10 x 10 m laaja alue (talon pohja?). Tasanteelta siirrettyjä kiviä (tai kivijalan jäännöksiä?) on todennäköisesti sen S- ja W-reunoilla.

Röykkiö 2 sijaitsee edellisestä n. 40 m NW, tontin rajasta 14,5 m E, suhteellisen tasaisen, heinää kasvavan alueen, ilmeisesti vanhan kasvimaan tai pienen pellon E-reunalla, metsikön laidalla. Koordinaatit: X = n. 6817 60, Y = n. 2472 44. Kyseessä on viljelyröykkiö, WNW-ESE-suuntainen, mitoiltaan 4 x 3 m, korkeudeltaan 0,6 m oleva. Kivet ovat osittain sammaloituneet, kooltaan 20–50 cm. Röykkiö on lehtien peitossa, sen N-osassa kasvaa suhteellisen nuori vaahtera. Vanha kasvima (pelto) on n. 15 x 15 m laaja; alueella on muutama maakivi, kasvaa muutama koivu ja tuomi. Maasto laskee hyvin loivasti pohjoiseen, Nokianvirtaan. Vanhalle kasvimaalle ja naapuritontille vie polku leikkikentän S-osasta. Alueen W-puolella olevan talon emännän kertoman mukaan heidän talonsa paikalla on sijainnut vanha talo. Uusi talo rakennettiin 1990-luvun alusta, vanha talo oli silloin jo vuosiin purettuna. Röykkiö ajoittune 1900-luvun alkupuolelle tai puoliväliin.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Nokianvirran S-puolella, rannasta n. 300 m, Koskenmäellä, rantaa pitkin kulkevan Taivalkunnantien N-puolella, taajama-alueen keskellä olevassa pienessä metsikössä ja sen laidalla.

Laajuusarvio ja perusteet: röykkiö 1: n. 6 m², röykkiö 2: n. 12 m², perusteena näkyvät rakenteet; röykkiöalue yhteensä: n. 50 m (NW-SE) x 15 m = n. 750 m².

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista),

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Tarkemmin ajoittamattomia (röykkiö 2:1900-luku?) historiallisia kivistä röykkiöitä.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: jostain Koskenmäen l. Kalmaanmäen alueelta on löytynyt viikinkiaikainen keihäänkärki (ks. kohde [51]).

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Tie uusi linjaus on rakennettu Mauri Mattilan mukaan v. 1933. Vanha Vammalan tien linja kulkee pohjoisempana (n. 160 m). Tien suurin osa N-puolella olevista omakotitaloista on rakennettu 1940-50-luvuilla. Tonttien rajoilla on monin paikoin kivikasoja (maasto on hyvin kivikkoista).

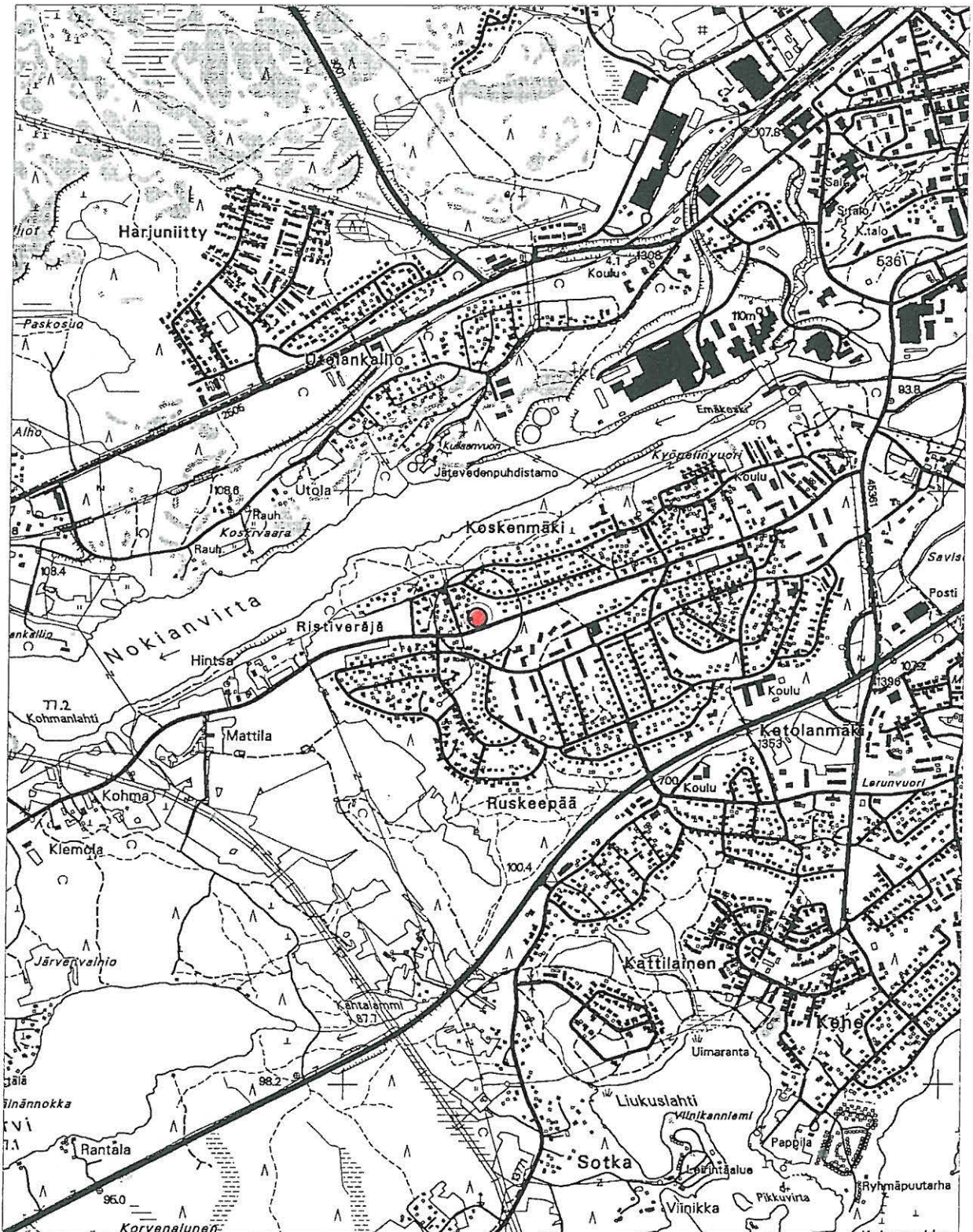
Koekuopat -

Koskenmäki [53], historiallisia kiviroykkiöitä

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000

X = 6817 56-60, Y = 2472 44-45, Z = n. 115-120 m mpy

● kiviroykkiöitä

Koskenmäki [53], historiallisia kiviroykkeitä
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

4.3.3. Haavisto [54], historiallinen ratapohja ja kivisilta

Kunta: Nokia
Kylä: Haavisto
Kohteen nimi: Haavisto
Muinaisjäännöstyyppi: kulkuväylät, kivirakenteet
Tyypin tarkenne: ratapohjat, sillat, latomukset
Lukumäärä: 1, 1, 2
Ajoitus: uusi aika
Rauhoitusluokka: 2 (ehdotus)
Mj.rek.nro: 536 51 0004
Sijainti
 Peruskartta: 2123 05 NOKIA
 Koordinaatit: X = 6817 79-6818 17
 Y = 2470 97-2471 85
 Z = n. 100-110 m mpy
 Koordinaattiselite: ratapohjan päät

 Koordinaatit: X = 6817 75
 Y = 2471 35
 Z = n. 100-110 m mpy
 Koordinaattiselite: kivisillan koordinaatit
 Etäisyystieto: Nokian kirkosta 4,1 km WSW

117159 Haavisto [54]. Yleiskuva vanhasta rautatiesillasta. NW

Merkitty peruskartalle: merkitty erillisenä tonttina
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Ratapohja ja siihen liittyvät rakenteet ovat osittain kasvillisuuden peitossa. Kivisiltaan liittyvä kivinen ramppi on osittain rauennut. Rakenteiden päällä kulkee polkuja. Hoitoa (kasvillisuuden harventamista) kaippaa lähinnä ratapohjan NE-osa, Haavistontien NW-puolella. Kohde voisi myös merkitä maastoon informaatiotaululla.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshavainnointikohteeksi: Kohde soveltuu hyvin nähtävyyshavainnointikohteeksi. Se sijaitsee Haavistontien varressa; kivisilta näkyy suhteellisen hyvin tielle.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Haavisto
Tila (RN:o/nimi): 4:158 Harjuniitty
Omistaja: Nokian kaupunki
Osoite: Harjukatu 23, 37100 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-402-0004-0158

Aiemmat tiedot: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointi 2000: tarkastus 20.9.2000 Vadim Adel

Löydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000

Negatiivit: 117159

Diat: 44218

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Vanha rautatien pohja sijaitsee Haaviston kylässä, Nokianvirran pohjoisrannan ja nykyisen radan välissä, vanhan rautatielinjauksen mutkan kohdalla. *Ratapohja* erottuu maastossa keskimäärin 10 m leveänä ja keskimäärin 1-2 m korkeana maavallina, jonka laki on hyvin tasainen, leveydeltään n. 5 m, tai leikkauksena, yhteensä n. 900 m matkalla. Sen SW-osa on W-E-suuntainen ja kulkee Haavistontien S-puolella 20-50 m etäisyydessä siitä; NE-osa on SW-NE-suuntainen, ja tie ylittää sen Utolan talon WSW-puolella. Ratapohja päättyy lännessä Urpolan talon S-puolella yksityisen parkkialueen ja tonttitien kohdalla; koillisessa se liittyy nykyiseen linjaukseen Utolan talon N-puolella. Vanha ratapohja sijaitsee pääosin Haaviston luonnonsuojelualueella. Vanhan ratalinjan päällä kasvaa koivuvaltaista lehtipuumetsää, aluskasvillisuutena vadelmaa ym. pensaikkoa, horsmaa, ruohokasveja. Ratapohjan päällä kulkee polku. Ratapohjan W-osa, sen N-puolella kulkevan Melonäyräntien risteyskohdalla on osittain peitetty kivilohkareilla em. tien rakentamisen yhteydessä.

Ratapohjan SW-osassa, lähes sen eteläisimmässä kohdassa, tiestä 35 m S on Nokianvirtaan laskevan ojan tai puron yli kulkeva *kivisilta*, johon liittyy länsipuolella osittain rauennut kivinen *ramppi*. Silta on rakennettu kivistä ja betonista. Sillan leveys on 5,3 m, pituus 13 m, korkeus 4,5 m (pituus ja leveys on mitattu betonirakenteiden perusteella). Sillan betonirakenteiden päällä on sammalta, ruohoa, jonkin verran puiden vesaa, vadelmaa. Sillan alla olevan aukon leveys on 5,1 m. Sillan perustusten molemmiin puolin on sektorinmuotoisia kivisiä tukirakenteita, niiden korkeus on n. 1 m. Kivirampin jäännöksiä on havaittu betoniosan W-päästä länteen 34 m matkalla. Rampin korkeus W-päässä on n. 1,3 m, kivikerroksia on kolme tai neljä.

Ratapohjan NE-osassa, tien NW-puolella, Utolan talon W-puolella, toisen, pienemmän puron tai ojan kohdalla on myös havaittu kivirakenne: n. 1 m leveän puron rannat on kivetty, *kiveyksen* korkeus on n. 0,5 m (yksi kivikerros). Ratapohjan tässä osassa kasvaa hyvin tiheää, ryteikköistä nuorta lehtipuumetsää; alueella on paljon kaadettuja nuoria puita ja puiden oksia, paikoin myös

roskia. Vanhasta rautatiesillasta n. 6 m N, puron W-puolella on ilmeisesti jonkinlaisen rakenteen *perustus tai ramppi*, mitoiltaan n. 5 x 5 m oleva, korkeudeltaan 0,5 m. Rakenne on tehty luonnonkivistä, sen puron puoleinen osa on kaareva. Kivien koko vaihtelee paljon. Rakenne on turpeen, sammalen ym. kasvillisuuden peitossa, sen yli kulkee tiestä sillalle vievä polku. Tiestä 12,5 m S, polusta n. 5 m W on *betoninen rakennuksen perustus*, sammaloitunut, 6,5 x 3,5 x 0,5 m kokoinen, ENE-WSW-suuntainen. Perustuksen sisäpuolella on jonkin verran sammaloituneita kiviä ja kasvaa nuoria lehtipuita. Rakenteen ympärillä kasvaa myös nuoria kuusia, aluskasvillisuutena vadelmaa, saniaista, sammalta; maasto on tasaista.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Haaviston kylässä, Nokianvirran pohjoisrannan ja nykyisen radan välissä, lehtipuumetsässä, rannasta n. 70-300 m, Haavistontien S- ja NW-puolella. Maasto on epätasaista, ratapohjan S-puolella on melko jyrkkä Nokianvirtaan viettävä rinne. Ratapohjan länsipään ja itäpään S-puolella, rantatörmän päällä on pieniä peltoja.

Laajuusarvio ja perusteet: n. 900 x 10 m = n. 9000 m², perusteena näkyvät rakenteet

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista)

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2 ? (ainakin kivisillan osalta?). Historiallinen (1800-luvun loppu - 1900 luku) ratapohja ja siihen liittyviä rakenteita.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Utola [16], kiven- ja maansekainen röykkiö, n. 150 m E.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Tampereen-Porin rata rakennettiin 1890-luvulla. Haaviston mutkan kohdalla vanha linjaus oli käytössä ainakin 1900-luvun alkupuolella.

Koekuopat -

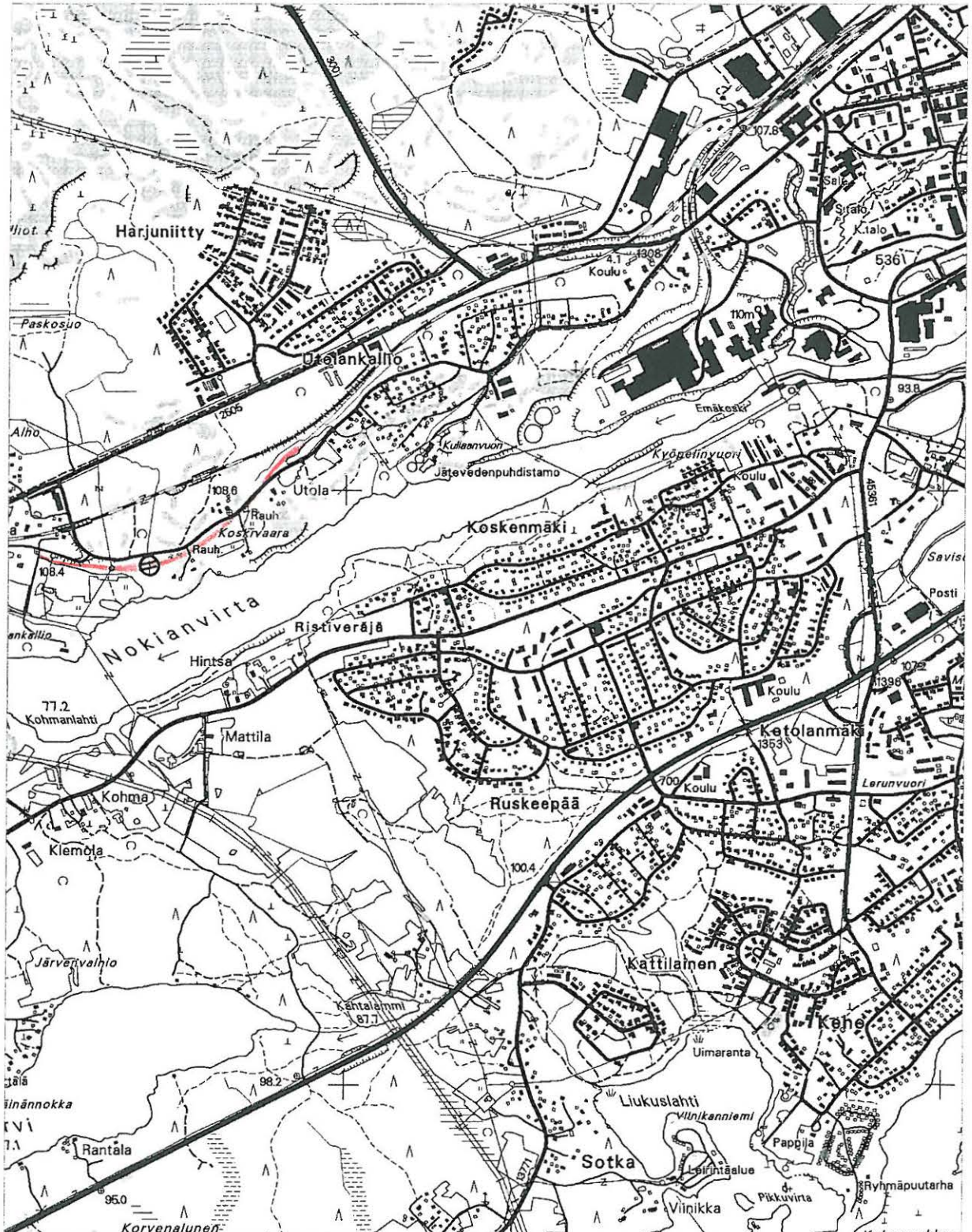
Haavisto [54], historiallinen ratapohja ja kivililta

Ote PerusCD:ltä *Häme, versio 99* (Pk 2123 05 NOKIA). Mk 1:20 000

X = 6817 79-6818 17, Y = 2470 97-2471 85, Z = n. 100-110 m mpy (ratapohja)

X = 6817 75, Y = 2471 35, Z = n. 100-110 m mpy (silta)

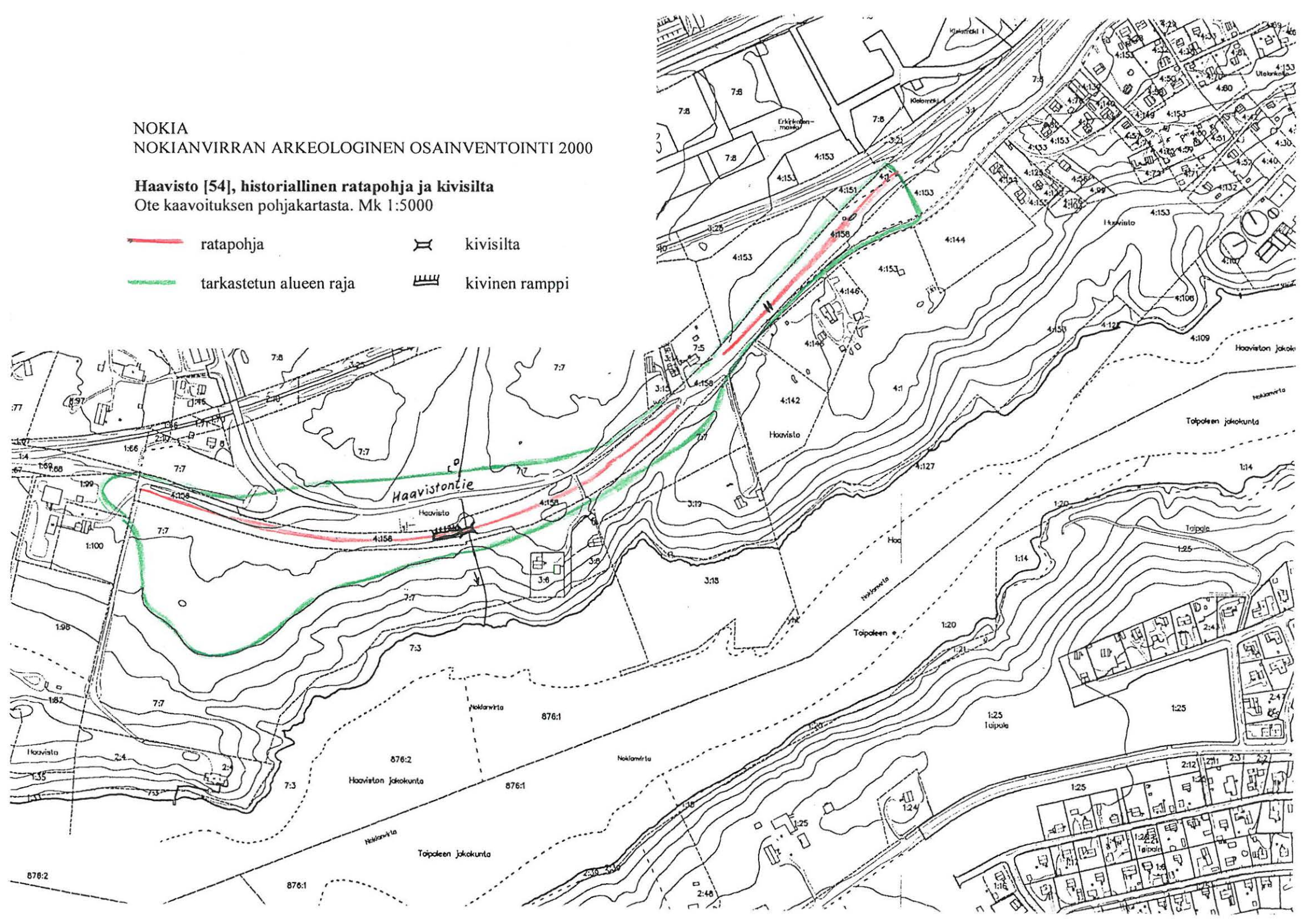
— ratapohja ⊗ kivililta

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Haavisto [54], historiallinen ratapohja ja kivilsilta
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

ratapohja	kivilsilta
tarkastetun alueen raja	kivinen ramppi

4.3.4. Ylinen [55], historiallinen pajan (?) paikka

Kunta:	Nokia
Kylä:	Lukkila
Kohteen nimi:	Ylinen
Muinaisjäännöstyyppi:	valmistuspaikat
Tyyppin tarkenne:	pajat (?)
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	2 (ehdotus)
Mj.rek.nro:	536 51 0005
Sijainti	
Peruskartta:	2123 02 SIURO
Koordinaatit:	X = 6817 57
	Y = 2467 29
	Z = n. 65 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 8 km WSW

117165 Ylinen [55]. Yleiskuva pajan (?) paikasta. E

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Kohde on tuhoutumassa rantaeroosion takia. Kohde voisi merkitä maastoon muinaisjäännöskyltillä.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: Kohde soveltuu huonosti matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi sijaintinsa puolesta.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Lukkila
 Tila (RN:o/nimi): 1:24 Ylinen
 Omistaja: Vähäkoski Matti
 Osoite: Lukkilantie 114, 37120 NOKIA
 Kiinteistötunnus: 536-414-0001-0024

Aiemmat tiedot: raudanvalmistuspaikka
 Inventointi E. Renvall 1985 (Renvall 1986, kohde III:1)
Aiemmat löydöt: rautakuonaa, rautaa, palanutta savea, hiiltä (Renvall 1986)

Inventointi 2000: tarkastus 22.9.2000 Vadim Adel
Löydöt: hiiltä, kuonaa, rautaesineiden kappaleita, tiiltä (ei luetteloitu)
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117165-117166
Diat: 44246-44247

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Kohde sijaitsee Lukkilansalmen S-puolella olevan niemen NW-kärjessä, korkealla rantatörmällä, rannasta n. 30 m, Ylisen talosta n. 120 m NW, savipellon NW-kulman ja jyrkänteen välissä. Kohde löydettiin inventoinnin 1985 yhteydessä ja tulkittiin raudanvalmistuspaikaksi (Renvall 1986, kohde III:1). Inventoinnissa 2000 paikalla todettiin n. 0,5 m syvyyteen ulottuva *kulttuurikerros*, joka sisältää runsaasti hiiltä, kuonaa, rautaesineiden kappaleita ja leikkauksen N-osassa myös tiiltä. Havainnot kulttuurikerroksesta tehtiin SSW-NNE-suuntaisessa leikkauksessa n. 5 m:n matkalla törmän reunalla olevasta kivipylvästä (ilmeisesti rajakivistä) pohjoiseen ja n. 2 m etelään. Leikkauksen stratigrafia on seuraava: turve 5-10 cm; ruskea humuspitoinen hiekka/hieta 10-20 cm; vaalea, suhteellisen puhdas hieta 20-27 cm; sen alla n. 2-5 cm paksu tummanruskea/harmahtavanvaaleanruskea hietakerros, jossa nokea ja tiilen murua (27-29/32 cm); 10-25 cm paksu nokinen hietakerros, jossa hiilen- kuonanpaloja (29/32-40/55 cm); pohja: puhdasta vaaleankeltaista hietaa. Noin 30 cm:n syvyydessä näkyi rautaesineen osa, halk. 1,5 cm. Nokikerroksesta otettiin näyte.

Rantatörmän ja pellonreunan välisen vyöhykkeen leveys on n. 6 m, joten kulttuurikerrosta on todennäköisesti säilynyt n. 7 x 6 m laajalla, suhteellisen tasaisella alueella. Paikalla kasvaa yksi hyvin vanha ja iso koivu, nuorempia koivuja, kuusia ja vesakkoa. Rajapyykistä 3 m N, terassiniemekkeen kärjessä sijaitsee halkaisijaltaan 1,5 m ja korkeudeltaan n. 0,5 m oleva kumpare, jonka alta hiilen ja rautakuonan lisäksi löytyi tiiltä; profiilissa näkyi myös yksi n. 40 cm halkaisijaltaan oleva kivi. Kyseessä ovat ilmeisesti jonkinlaisen *tiili- ja kivirakennelman* (uunin?) jäännökset. Kumpareen E-puolella havaittiin halkaisijaltaan 1,5 m oleva n. 40 cm syvä *kuoppa*. Tästä n. 1 m E, pellon reunasta n. 3 m N on isompi *kuoppa*, muodoltaan lähes suorakulmainen, W-E-suuntainen, mitat 2 x 2 m, syvyys n. 70 cm, pohjassa kuivia lehtiä ja risuja, kasvaa vesaa. Kuoppa liittyy mahdollisesti samaan pajaan; kyseessä voi olla myös ampumahauta, koska paikka on strategisesti erittäin edullinen sotatoimien kannalta. Kuopasta n. 1 m NE on sähkötolppa; sähkölinja kulkee pellonreunaa pitkin ja jatkuu tästä Nokianvirran toiselle rannalle.

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Kohde sijaitsee Lukkilansalmen S-puolella olevan niemen NW-kärjessä, korkealla rantatörmällä, terassilla, rannasta n. 30 m, Ylisen talosta n. 120 m NW, pellon NW-kulman ja jyrkänteen välissä. Pellon NW-kulmassa maaperä on hiekkaa, muuten savea. Rantarinne kasvaa

vesakkoa, niemen kärjessä kasvaa koivuja ja kuusia. Rantarinne jatkuu NE- ja E-suuntiin hyvin jyrkkänä ja korkeana, kasvaa koivu- ja kuusivaltaista sekametsää. Pellolla maasto laskee loivasti suuntaan SE.

Laajuusarvio ja perusteet: n. $7 \times 6 \text{ m} = \text{n. } 42 \text{ m}^2$, perusteena havainnot kulttuurikerroksesta, näkyvät rakenteet ja maaston topografia.

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista)

Suojelutoimenpiteet kentällä: maanomistajalle kerrottiin löydöistä

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2. Historiallinen, raudan käsittelyyn liittyvä paikka, todennäköisesti pajan paikka.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Lukkilansalmi 2 [9], kivikautinen asuinpaikka, välittömästi SW-puolella.

Suositteltavat jatkotoimenpiteet: Pelastuskaivauksia voisi harkita. Ks. myös kohta *Hoito ja kunto*.

Muuta: -

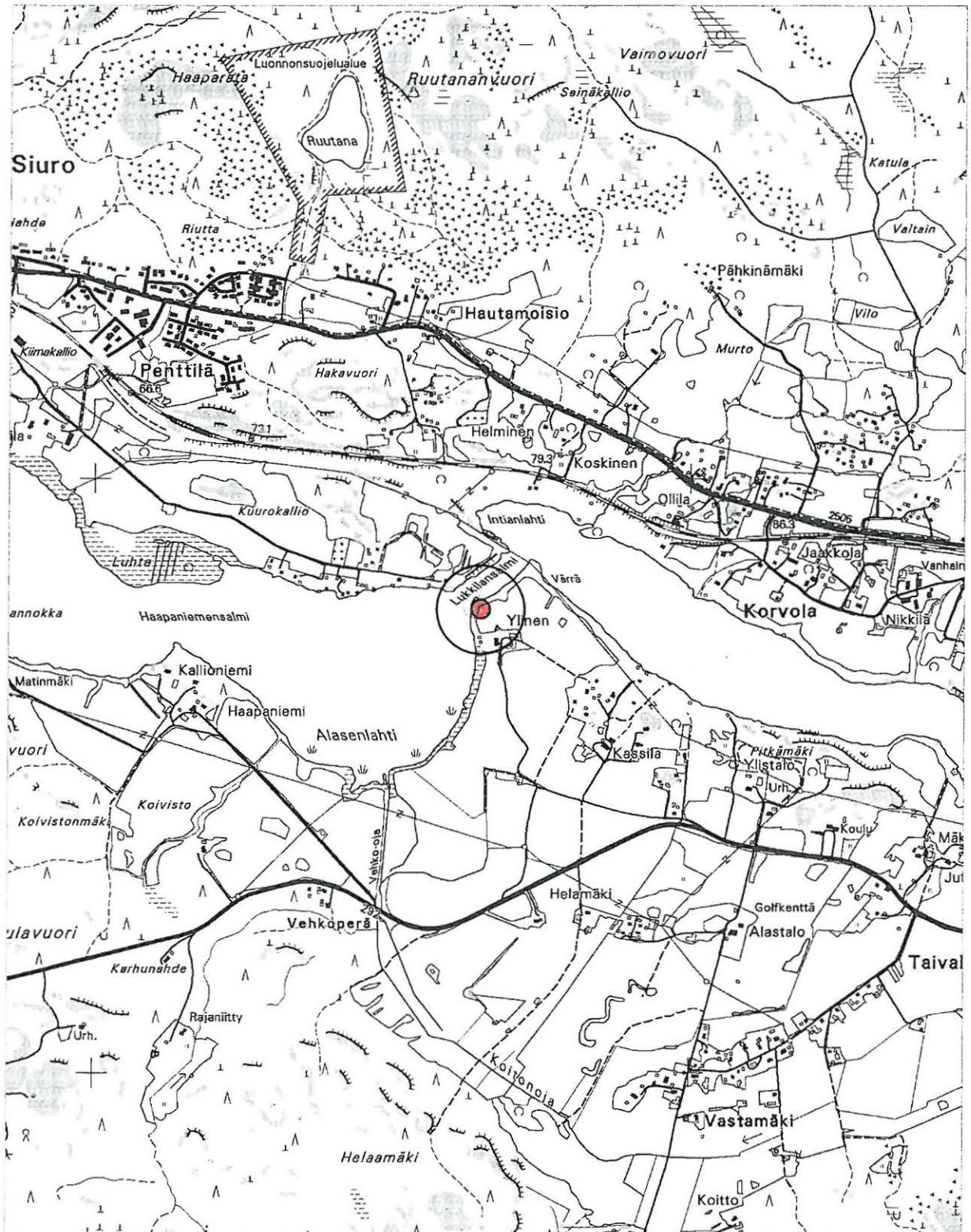
Koekuopat: -

Ylinen [55], historiallinen pajan (?) paikka

Ote PerusCD:ltä Häme, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000

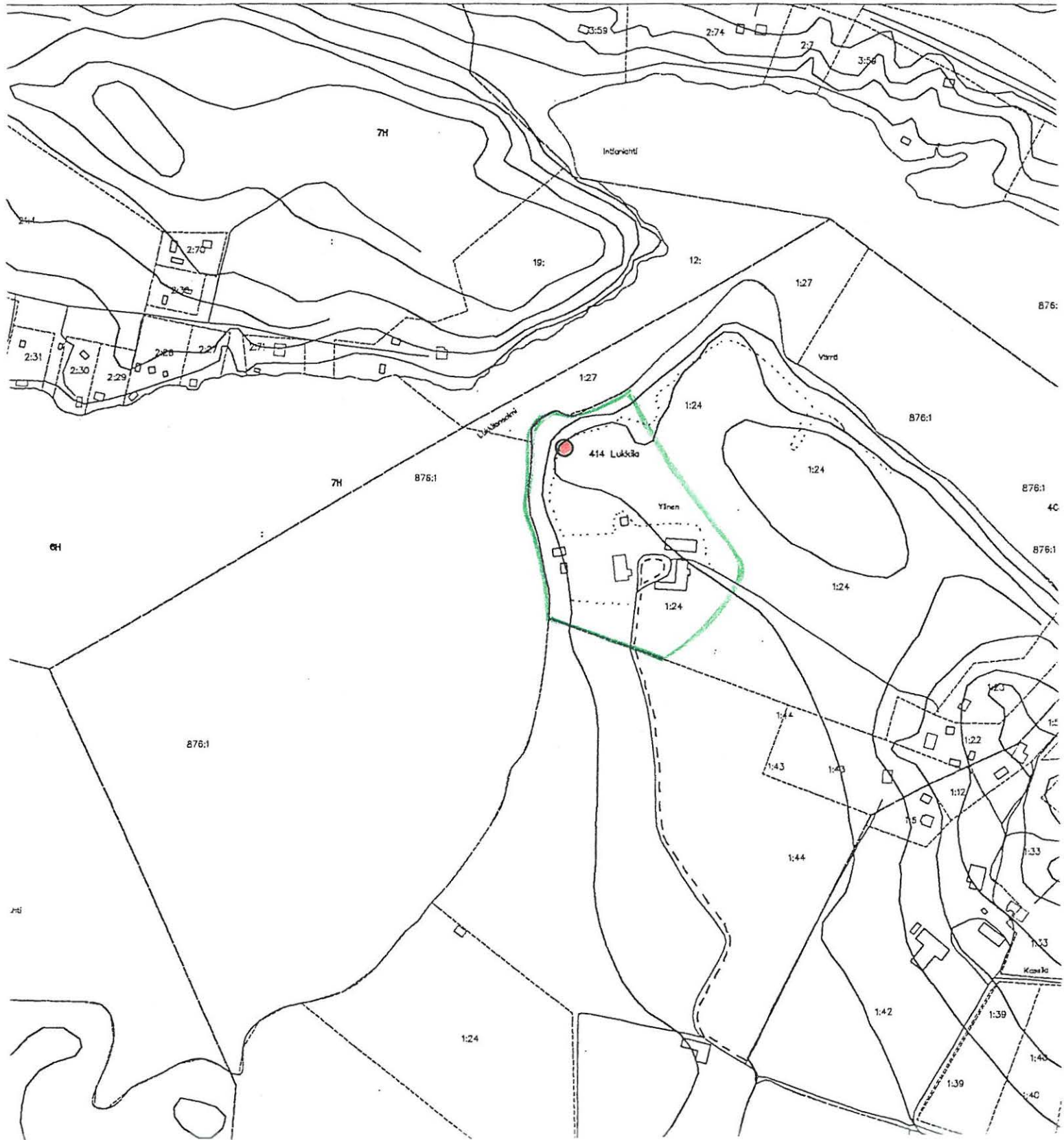
X = 6817 57, Y = 2467 29, Z = n. 65 m mpy

● historiallinen pajan (?) paikka

Ylinen [55], historiallinen pajan (?) paikka
Ote kaavoituksen pohjakartasta. Mk 1:5000

- historiallinen pajan (?) paikka — tarkastetun alueen raja

4.3.5. Pöllönvuori [56], historiallisia kuoppia ja kiviröykkiöitä

Kunta:	Nokia	
Kylä:	Korvola	
Kohteen nimi:	Pöllönvuori	
Muinaisjäännöstyyppi:	maarakenteet,	röykkiöt
Tyypin tarkenne:	kuopat,	viljelyröykkiöt?
Lukumäärä:	3	?
Ajoitus:	uusi aika,	historiallinen aika?
Rauhoitusluokka:	2 (ehdotus)	
Mj.rek.nro:	536 51 0006	
Sijainti		
Peruskartta:	2123 02 SIURO	
Koordinaatit:	X =	6817 26
	Y =	2469 08
	Z =	n. 110-112 m mpy
Koordinaattiselite:	kahden kuopan (kuopat 1-2) koordinaatit	
Koordinaatit:	X =	n. 6817 32
	Y =	n. 2469 32
	Z =	n. 110-114 m mpy
Koordinaattiselite:	inventoinnissa 1948 todetun röykkiöalueen koordinaatit	
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta n. 6,4 km WSW	

117157 Pöllönvuori [56]. Isompi kuoppa. Etualalla oikealla kivikasa.

W

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkintä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Kohde sijaitsee metsäalueella, jolla on tehty hakkuita ilmeisesti vuosikymmeniä sitten. Kuopat eivät vaadi hoitotoimenpiteitä, tulevaisuudessa vesakoitumisen vara on kuitenkin suuri. Vuoden 1948 todettu röykkiöalue on täysin pensaikon ja heinän peitossa. Kasvillisuuden raivaus paljastaisi mahdollisesti ko. röykkiöt.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshankkeeksi: Kohde soveltuu erittäin huonosti matkailu- tai nähtävyyshankkeeksi sijaintinsa vuoksi.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Korvola
Tila (RN:o/nimi): 1:63 Vuorela
Omistaja: Nokso-Koivisto Uuno
Osoite: Korvolantie 50 as 1, 37140 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-412-0001-0063

Aiemmat tiedot: kiviröykkiöitä
Inventointi A. Erä-Esko 1948 (Erä-Esko 1948, kohde 8, s. 23)

Aiemmat löydöt: -

Inventointi 2000: tarkastus 19.9.2000 Vadim Adel

Löydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote rekisterikartasta 1:4000

Negatiivit: 117157

Diat: 44220

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Hyvin kivikkoinen, n. 0,5 x 0,4 km laaja, sekametsää kasvava Pöllönvuori (korkeus n. 125 m mpy) sijaitsee Nokianvirran pohjoisrannalla, sen suusta n. 1,6 km ESE. Vuoren etelärinne on kallioinen ja erittäin jyrkkä, muut rinteet ovat loivempia. Mäen laella kasvaa mäntyvaltaista metsää, rinteiden alaosissa on tiheämpää kuusi- tai lehtipuuvallasta metsää. Alueella on paljon kalliopaljastumia. Vuoren luoteispuolella, sen juurella sijaitsevat Vuorelan ja Pöllövaaran talot. Vuoren E-puolella on pieniä peltoja. Siurontie ja Tampereen-Porin rautatie kulkevat W-E-suuntaisesti vuoren N-puolella.

Pöllönvuoren SW-rinteellä, jyrkän rantarinteen ja lakitasanteen rajalla on *kaksi historiallisen ajan kuoppaa*. Isompi *kuoppa 1* on soikea, NW-SE-suuntainen, mitat 6,7 x 4,7 m, syvyys 1,3 m. Kuopan pohjalla on sammalta, kariketta, kuivia risuja; kuopan SW-seinässä kasvaa hyvin vanha koivu, minkä perusteella kohde voisi ajoittua lähinnä kansalaissodan aikaan. Kuopan NW-reunassa on ison puun kanto. Kuopan SW-reunan (rannanpuoleisen reunan) päälle on kasattu 20-50 cm kokoisia kiviä n. 2,5 x 1,5 m laajaksi *röykkiöksi*, joka on osittain sammalen ja karikkeen peitossa. Kivet ovat todennäköisesti peräisin kuopasta, ja niiden välissä on hiekkaa, kuten todettiin koekuopituksessa. *Kuoppa 2* on pienempi (pituus (NNE-SSW) 2,6 m, leveys 1,5 m, syvyys n. 90 cm), muodoltaan soikeahko ja muistuttaa ampumahautaa. Se sijaitsee isomman kuopan NW-reunasta 2,5 m. Kuopan pohjassa on kuivia lehtiä ja vesakkoa, itäreunassa on hyvin iso ja vanha kanto.

Kuopat sijaitsevat pienellä tasanteella, loivalla SW-rinteellä, jyrkästä kalliorinteestä n. 30 m NE. Tasanteen NE-puolella on korkea kallioinen mäki, myös NW-puolella on kalliota, N-puolella on loivempi rinne. Alueella on tehty metsähakkuita ilmeisesti jo vuosikymmeniä sitten, ja nyt se kasvaa heinää, lehtipuiden (koivu, haapa) ja kuusen vesaa. Lähiympäristössä, mäen laella, kallioilla ja lähempänä rantarinnettä on tiheämpää kasvillisuutta. Alueella on paljon vanhoja

kuivia risuja (hakkuiden jälkiä). Maaperä on ruskeaa hiekkaa/soraa. Kyseessä saattaa olla vanha soranottoaika, mutta se sijaitsee ehkä liian kaukana asutuksesta (Vuorelan talosta n. 300 m SE, rinteitä ylös). Mäeltä ei havaittu mitään merkkejä historiallisen ajan asutuksesta. Myös maanomistajan mukaan alueella ei ole koskaan ollut asutusta; sen sijaan alueella pitäisi olla kertomansa mukaan kansalaissodan aikaisia ampumahautoja. Kalle Nikkilän kertoman mukaan jossain vuoren laella on talvisodan aikana sijainnut tähystystorni.

Vuoren NW-rinteellä, Vuorelan navetasta alle 100 m ESE sijaitsee lähes suorakulmainen *kuoppa 3*, mitoiltaan n. 4 x 4 m, syvyydeltään 1 m oleva. Kuopan pohjassa on vettä ja kariketta. Kuopan E-seinässä näyttää olevan kylmämuurauksen (tai latomuksen) jäännöksiä; näkyvissä on pari kerrosta keskim. 20 cm kokoisia kiviä. Kiviä näkyy jonkin verran myös muissa profiileissa. Kyseessä on todennäköisesti jonkinlainen säilytys- tai kellarikuoppa, joka ei vaikuta kovin vanhalta, ehkä 1900-luvulta. Ympäristö on mäntyvaltaista sekametsää, aluskasvillisuutena sammal ja mustikka.

Inventoinnin 1948 yhteydessä vuoren loivasta itärinteestä, kahden kallion välistä löydettiin kaksi *kiviraunioryhmää*. Melko säännöllisten välimatkojen päässä olleet pienet (halk. 1 m, kork. 0,15 m) rökkiöt ympäröivät hieman suurempaa (halk. 2,5 m, kork. 0,4 m) 3-4 m:n säteellä. Rökkiöt olivat turpeen peitossa, ja vain muutamat kivet hieman näkyivät. Kivien välistä ja alta löytyi jonkin verran hiiltä (Erä-Esko 1948, 23 (epämääräiset muinaisjäännökset, kohde 8)). Erä-Eskon raportin kuvausta vastaava paikka löydettiin inventoinnin 2000 yhteydessä. Se sijaitsee Vuorelan talosta n. 400 m SE, rannasta n. 200 m N, pellonreunasta n. 100 m SW. Kyseessä on n. 20 m leveä alue suhteellisen loivalla itärinteellä kahden 3-4 m korkean kallion välissä. Rökkiöitä ei kuitenkaan löydetty mahdollisesti tiheään aluskasvillisuuden takia. Alue on vanhaa hakamaata, jolla on paljon puukantoja ja maakiviä ja joka kasvaa tiheää, korkeaa pensaikkoa (pääasiassa vadelmaa) ja heinää. Yhden kaatuneen männyn alta oli paljastunut ruskeaa hiekkaa; turpeen alla oli jonkin verran hiiltä, pohjassa oli hyvin iso kivi tai peruskallio. Kyseessä on mahdollisesti vanha kaskimaa, ja Erä-Eskon löytämät rökkiöt ovat todennäköisesti viljelyrökkiöitä. Alueen itäpuolella, mäen juurella on metsitetty vanha pelto (kuusivaltaista metsää, tasaista maastoa), jonka takana kulkee vanha peltotie.

Ympäristö ja maasto: ks. ed. kohta

Laajuusarvio ja perusteet: kuoppa 1: 6,7 x 4,7 m = n. 32 m²; kuoppa 2: 2,6 x 1,5 m = n. 4 m²
kuoppa 3: 4 x 4 m = n. 16 m²; perusteena näkyvät rakenteet.

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen rajoista),

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Luokka 2?. Ajoitukseltaan ja tarkoitukseltaan epämääräisiä historiallisia kuoppia ja rökkiöitä (?).

Havaintomahdollisuudet: kuoppien kohdalla hyvät; rökkiöiden kohdalla huonot (tiheä aluskasvillisuus).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Vuorela [7], kiven- ja maansekainen rökkiö, n. 0,4 km NW.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: -

Koekuopat

Koekuoppa 1

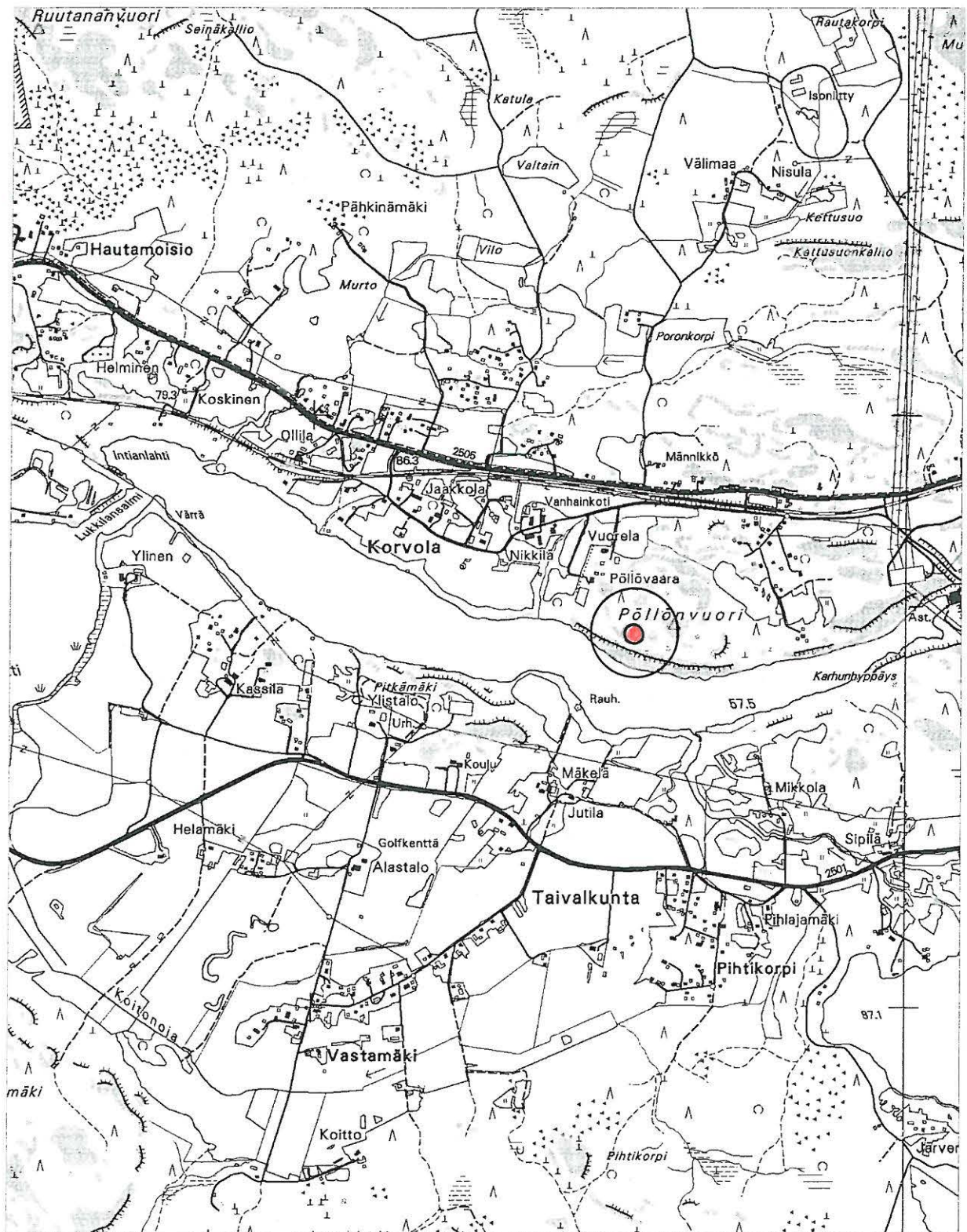
Sijainti: isomman kuopan vieressä olevan kivikasan SW-osassa

Mitat: n. 40 x 40 cm. Syvyys 40 cm.

Kuvaus: muutama 10-30 cm kokoinen kivi (kaksi kivikerrosta), kivien välissä tummanruskeaa/lähes mustaa maata ja paikoin ruskeaa hiekkamaata; kivien alla n. 10 cm kerros ruskeaa hiekkaa (samanlaista, kuin kuopan profiilissa); pohja – harmaa hiekka (ilmeisesti peitetty alkuperäinen pintamaakerros)
Löydöt: -

Pöllönvuori [56], historiallisia kuoppia ja kiviröykkiöitä
Ote PerusCD:ltä *Häme*, versio 99 (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000
X = 6817 26, Y = 2469 08, Z = n. 110-112 m mpy

● historiallisia kuoppia

NOKIA

NOKIANVIRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Pöllönvuori [56], historiallisia kuoppia ja kiviroykkiöitä

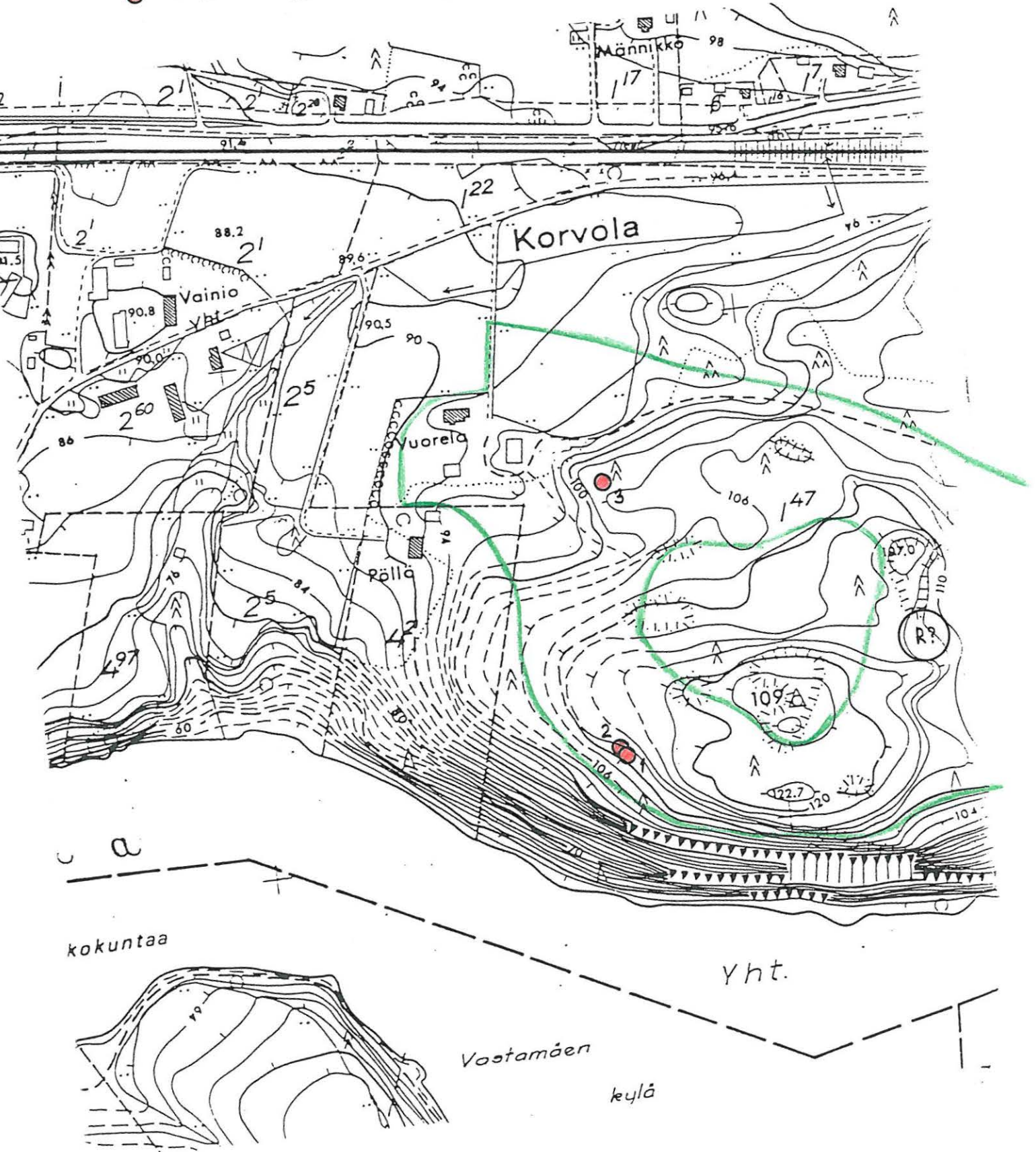
Ote rekisterikartasta. Mk 1:4000

● kuoppa

⊙ R?

v. 1948 todettu röykkiöalue

— tarkastetun alueen raja

4.3.6. Knuutila [57], rautakautinen irtolöytöpaikka ja historiallisia kivirakenteita

Kunta:	Nokia		
Kylä:	Penttilä		
Kohteen nimi:	Knuutila		
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat,	kivirakenteet,	kulkuväylät
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat,	rakennuksen perustukset, kiukaat,	sillat
Lukumäärä:	1	3	1
Ajoitus:	rautakautinen,	uusi aika,	uusi aika
Rauhoitusluokka:	2 (ehdotus)		
Mj.rek.nro:	536 51 0007		
Sijainti			
Peruskartta:	2123 02 SIURO		
Koordinaatit:	X =	6818 15	
	Y =	2465 90	
	Z =	n. 60-65 m mpy	
Koordinaattiselite:	keihäänkärjen löytöpaikka		
Koordinaatit:	X =	6818 25-33	
	Y =	2465 84-2466 02	
	Z =	n. 60-65 m mpy	
Koordinaattiselite:	hist. kivirakennealueen ääripisteet		
Etäisyystieto:	Nokian kirkosta 9,2 km W		

117193 Knuutila [57]. Meijerin(?) perustus. W

Merkitty peruskartalle: ei merkitty
Maastomerkinä: ei merkintää

Hoito ja kunto: Historialliset kivirakenteet ovat osittain kasvillisuuden peitossa. Varsinkin peltosaarekkeella aluskasvillisuuden harventamista voisi harkita.

Soveltuvuus matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi: Kohde soveltuu erittäin hyvin matkailu- tai nähtävyyshoiteeksi sijaintinsa puolesta. Knuutilan kartano on Nokian kaupungin omistuksessa, vanha rautatiesilta on VR:n omistuksessa. Alueen halki kulkee hyväkuntoinen Lukkisalmentie, jonka lisäksi on hyväkuntoisia kävely- ym. pikkuteitä. Kartanon edessä on melko laaja pysäköintialue.

Tila- ja omistajatiedot

Kylä: Penttilä
Tila (RN:o/nimi): 21:2 Knuutila
Omistaja: Nokian kaupunki
Osoite: Harjukatu 23, 37100 NOKIA
Kiinteistötunnus: 536-418-0021-0002

Kylä: Penttilä
Tila (RN:o/nimi): 3:1 Valtion rautatie al.
Omistaja: Suomen valtio/VR
Osoite: ?
Kiinteistötunnus: 536-418-0003-0001

Aiemmat tiedot: rautakautinen irtolöytöpaikka
Aiemmat löydöt: KM 10099, väkäkehäänkärki. Löyt. työmies Arvo Lehtonen 12.6.1935 Knuutilan talon tontilta savimultaista maata kyntäessään, pellon pinnalta.

Inventointi 2000: tarkastus 5.10.2000 Vadim Adel, apulaisena Riia Siltanen
Löydöt: -
Kartat: peruskarttaote 1:20 000, ote kaavoituksen pohjakartasta 1:5000
Negatiivit: 117193-117195
Diat: 44251-44253

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot:

Keihäänkärjen KM 10099 *löytöpaikka* sijaitsee Knuutilan kartanon pihassa, välittömästi tiilinavetan W-puolella, Kuloveden rannasta n. 170 m NE, rantaa pitkin kulkevasta Lukkisalmentiestä n. 50 m SW. Alue on ollut joskus myös peltona. Kartanon tontti navettaa lukuunottamatta on nykyään Nokian kaupungin omistuksessa. Inventoinnin yhteydessä alueelta ei havaittu merkkejä kiinteästä esihistoriallisesta muinaisjäännöksestä. Sen sijaan löydettiin historiallisen ajan kivirakenteita:

Rakennuksen perustus 1. Sijaitsee pellonreunalla, kartanon päärakennuksesta n. 100 m N, Lukkisalmentiestä n. 10 m NE, siitä koillisuuntaan lähtevästä kävelytiestä 2 m SE. Perustuksen pituus (SW-NE) on 10,9 m, leveys 7,0 m. Kivet ovat louhittuja, säännöllisen muotoisia, osittain sammaloituneita, korkeudeltaan keskimäärin 0,5 m, leveydeltään 0,4 m. Kivijalan sisäpuolella on lahonneita hirsiiä, kasvaa nuorta koivikkoa, arviolta n. 20 v. vanhaa. Kivijalan ja tien välissä kasvaa vesakkoa, nuorta koivikkoa, heinää, horsmaa. Paikalla on erään paikallisasukkaan kertoman mukaan ollut meijeri tai mylly, joka purettiin ehkä 1980-luvulla. Kohde on merkitty kuitenkin rakennuksena vielä peruskarttaan 1989. Todennäköinen ajoitus 1900-luku tai 1800-luvun loppu.

Kartanosta 180-200 m ENE, peltosaarekkeella, rautatiestä n. 100 m SW on em. henkilön kertoman mukaan sijainnut riihi, joka on merkitty myös vanhaan (1975) peruskarttaan. Saareke kasvaa hyvin korkeaa ja tiheää horsmikkoa ja pensaikkoa (pääasiassa vadelmaa) sekä jonkin verran lehtipuita. Saarekkeen NW-osassa havaittiin pohjaltaan lähes neliskulmainen kivikasa, ilmeisesti *riihen kiuas*. Rakenteen mitat: 4,5 m (N-S) x 3,5 m, korkeus 0,8 m. Kivien koko vaihtelee, pintakerroksessa on paljon pieniä (10-15 cm kokoisia) kiviä, seassa myös tiiliä; pohjassa on ainakin yksi kulmakivi selvästi näkyvissä. Kiuas on osittain horsmikön, sammalen ja heinän peitossa, sen N-puolella kasvaa nuori koivu. Koordinaatit GPS:n mukaan: x = 6818 25, y = 2466 02. Kiukaasta n. 6 m NE on betoninen kivijalka, mitat 5 x 2,5 m, korkeus 60 cm, E-W-suuntainen.

Saman saarekkeen SW-osassa, riihen kiukaasta n. 15 m SSW, pellon reunasta n. 6 m sijaitsee n. 10,5 (N-S) x 10 m kokoinen *rakennuksen kiviperustus 2*. Sen pohjoisosa on suhteellisen kivetön, vain nurkkakivet ja muutama välikivi ovat näkyvissä, mutta W-seinän ja E-seinän perustuksien eteläosat ovat hyvin selkeitä. Kivijalan korkeus ja leveys ovat 50-70 cm. Rakenteen sisäpuolella on näkyvissä lahonneita hirsiiä, kasvaa horsmikkoa, vadelmaa, koivuja.

Knuutilan kartanosta n. 250 m NE, lähes välittömästi rautatien SW-puolella kulkee NW-SE-suuntaisesti vanha *radan pohja*, jonka päälle on tehty pieni tie (20-40 cm kerros kivimurskaa). Järveen laskevan ojan kohdalla, em. riihen jäännöksistä n. 100 m NNE on pieni, vanha *kivisilta*. Sen leveys on 11 m, pituus 3 m, korkeus 1,2-1,5 m, sillan alla olevan aukon leveys 0,8 m, korkeus ojan pohjasta mitattuna 0,6 m. Silta on rakennettu louhituista kivistä, aukon molemmin puolin ja päällä on isompia kiviä. Sillan rakenteet ovat osittain sammalen peitossa, niiden molemmin puolin kasvaa horsmikkoa, vesakkoa ja koivuja. Rautatien vanha linjaus on 1890-luvulta (ks. kohde [54] Haavisto).

Ympäristö ja maasto: (ks. myös ed. kohta)

Knuutilan kartano sijaitsee Penttilän kylässä, Kuloveden (57,5 m mpy) NE-rannalla, Nokianvirran suusta 1,5 km NW, Tampere-Pori –rautatiestä n. 250 m SW, melko tasaisessa maastossa. Kartanoa ympäröi edustava viljelysmaisema.

Laajuusarvio ja perusteet: kiviperustus 1: 10,9 x 7,0 m = n. 77 m²; riihen kiuas ja kiviperustus 2: yhteensä n. 30 m (N-S) x 10 m = n. 300 m²; kivisilta: 11 x 3 m = n. 33 m²; perusteena näkyvät rakenteet.

Ehdotus suoja-alueeksi: historiallisten kivirakenteiden kohdalla lakisääteinen (2 m säteellä muinaisjäännöksen reunoista).

Suojelutoimenpiteet kentällä: -

Luokitusehdotus perusteluineen: Keihäänkärjen löytöpaikka: irtolöytöpaikka. Hist. ajan (lähinnä uuden ajan) kivirakenteet, jotka ovat peräisin kartanon rakennuskantaan kuuluneista rakennuksista: luokka 2.

Havaintomahdollisuudet: hyvät tai kohtuulliset (varsinkin peltosaarekkeella tiheä ja korkea kasvillisuus vaikeuttaa havainnointia).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: ei tiedossa

Lähilöytöjä: Kuurokallio [49], kivikautinen irtolöytöpaikka, n. 0,8 km SE.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet: ks. kohta *Hoito ja kunto*

Muuta: Knuutilan päärakennus on v:lta 1862. Pihapiiriin kuuluvat lisäksi kiviholvattu kellari 1700-luvulta, vanha pirttirakennus, tiilinavetta v:lta 1897 ym. rakennuksia.

Koekuopat -

Knuutila [57], rautakautinen irtolöytöpaikka ja historiallisia kivirakenteita

Ote PerusCD:ltä *Häme, versio 99* (Pk 2123 02 SIURO). Mk 1:20 000

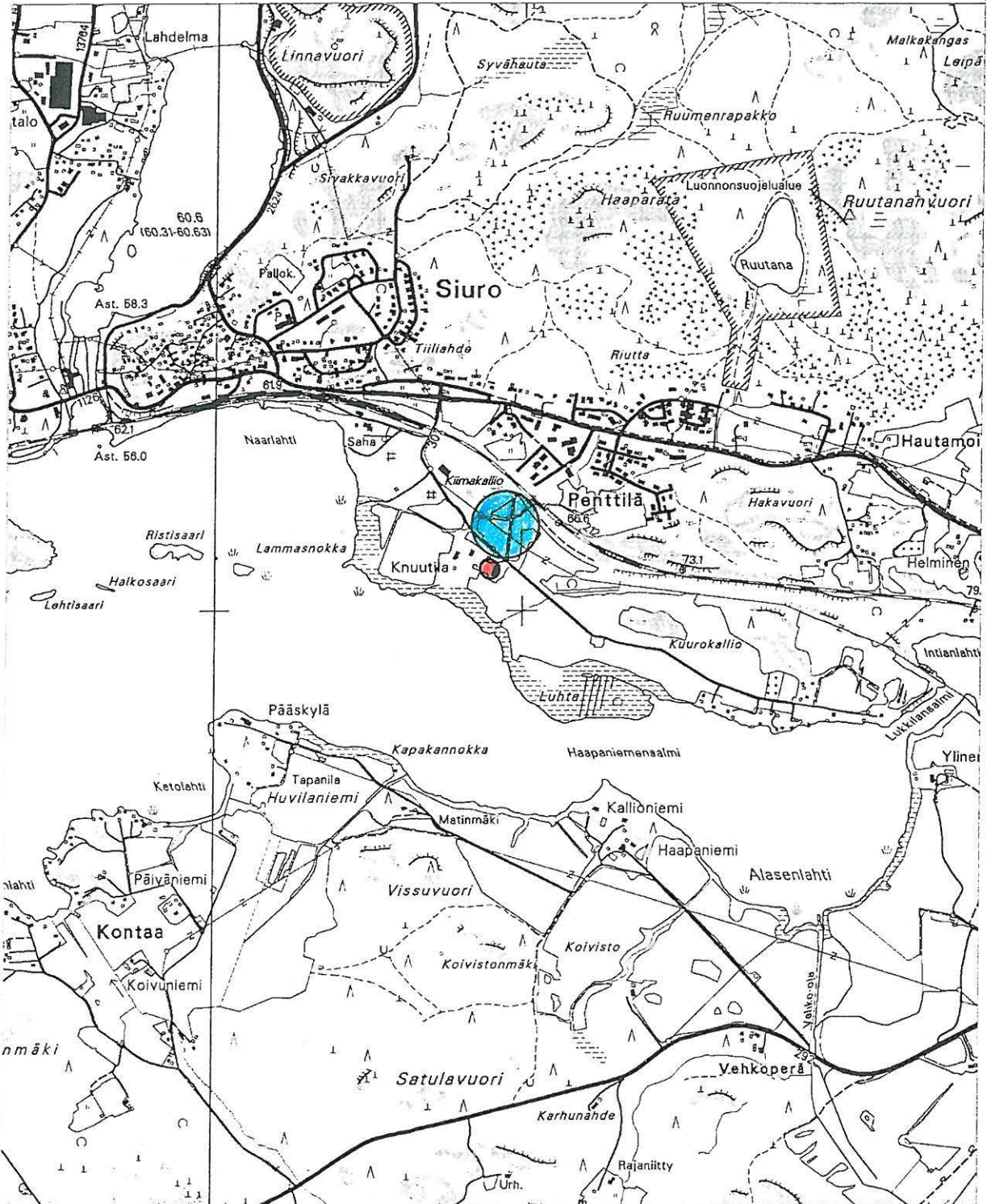
X = 6818 15, Y = 2465 90, Z = n. 60-65 m mpy (keihäänkärjen löytöpaikka)

X = 6818 25-33, Y = 2465 84-2466 02, Z = n. 60-65 m mpy (hist. kivirakennealue)

● keihäänkärjen löytöpaikka

historiallinen kivirakennealue

ARKISTOLÄHTEET

- Ailio, Julius 1924: Rautakauden kalmistoja Pirkkalassa Korvolan kylässä. Tarkastuskertomus. – MV/AOA. 3 s.
- Erä-Esko, Aarni 1948: Nokian kauppalan ja ent. Pohjois-Pirkkalan pitäjän Tampereen kaupunkiin liitettyjen osien kiinteät muinaisjäännökset. Inventointikertomus. – MV/AOA. 24 s.
- Hackman, Alfred 1928: Pohjois-Pirkkala socken. Undersökning...- MV/AOA. 4 s.
- Haimila, Miikka 2000: Kertomus rautakautisen röykkiön kaivauksesta Nokian Viikissä 16.7.-4.8.1999. Raportti 25.3.2000. – TMMY:n arkisto. 27 s.
- Koivisto, Leena 1988: Nokian Viikin rautakautisen kumpukalmiston kaivaus 1987. Kaivausraportti 1.2.1988. – MV/AOA. 21 s.
- Nikkilä, Eino 1936: Pirkkalan Korvolan kylän Ollilan talon Pajavainion löytöpaikka. Tarkastuskertomus 25.1.1936. - MV/AOA.
- Nurminen, Teija 1990a: Nokia, Haapaniemi, Huvilaniemi, Pääskylä. Kansainvaellusaikaisen hautaraunion tutkimuskaivaukset 1989. Raportti 15.3.1990. - MV/AOA. 13 s.
- Nurminen, Teija 1990b: Nokia, Haapaniemi, Tapanila. Rautakautisen muinaisjäännöksen tutkimuskaivaukset 5.7.-28.7.1989. Raportti 29.3.1990. - MV/AOA. 11 s.
- Pietikäinen, Taina 1989a: Nokia, Haapaniemi, Huvilaniemi. Kaivauskertomus 31.3.1989. – MV/AOA. 12 s.
- Pietikäinen, Taina 1989b: Nokia, Viik: kaivauskertomus vuodelta 1988. Raportti 31.3.1989. – MV/AOA. 7 s.
- Renvall, Erkki 1986: Nokian kaupungin inventointi 1985. Inventointikertomus. MV/AOA. 42 s.
- Renvall, Erkki 1987: Kaivauskertomus Nokian Viikin kumpukalmistokaivauksista 1.7.-8.8.1986. Raportti 31.3.1987. – MV/AOA. 10 s.
- Salmo, Helmer 1941: Röykkiöhaudan tutkiminen Nokian Haapaniemenkylän Huvilaniemessä v. 1941. - MV/AOA. 2 s.
- Soininen, Olli 1995: Nokia, Korvola, Ollila. Tarkastuskertomus 26.1.1995. - MV/AOA. 5 s.
- Spoof, Lena 1991: Nokia, Haapaniemi, Tapanila. Kaivausraportti 25.3.1991. - MV/AOA. 15 s.
- Äyräpää, Aarne 1933: Taipaleen Mattilan kansainvaellusajan polttokalmisto Pohjois-Pirkkalassa. Kaivauskertomus. - MV/AOA.

KIRJALLISUUS

- Alhonen, Pentti 1988: Tampereen luonnonympäristön kehitysvaiheet. - *Tampereen historia I*. Tampere. S. 3-50.
- Carlson, Wilh. 1869: Historiallinen ja maantieteellinen kertomus Pirkkalan pitäjistä. Pitäjänkertomuksia I. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 47. Hki. 204 s.
- Gadd, Pehr Adrian 1946: Ylä-Satakunnan oloja 1700-luvun puolivälissä. – Tampereen historiallisen seuran julkaisuja V. Tampere. 150 s.
- Hall, Daniel 1783: Geographisk, physico-economisk och historisk beskrifning öfwer Birckala socken uti Åbo höfdingedöme. Stockholm. 46 s.
- Heikel, A. O. 1882: Kertomus Pirkkalan kihlakunnan muinaisjäännöksistä.- *Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk*. 38. Hfors. S. 1-98.
- Hiekkanen, Markus 1995: Pirkanmaan keskiaikaiset kivikirkot. - *Tampere. Tutkimuksia ja kuvauksia X*. Tampereen historiallisen seuran julkaisuja XV. Tampere. S. 40-100.
- Huurre, Matti 1998: Kivikauden Suomi. Keuruu. 362 s.
- Jussila, Timo 2000: Pioneerit Keski-Suomessa ja Savossa. Rannansiirtymisajoitusmenetelmien perusteita ja vertailua. – *Muinaistutkija 2/2000*. S. 13-27.
- Kronqvist, I. 1935: Nokian kartanon kappelin perustusten kaivauskertomus. – *Tampere. Tutkimuksia ja kuvauksia II*. Tampereen historiallisen seuran julkaisuja III. Tampere. S. 287-291.
- Matisto, Arvo & Virkkala, Kalevi 1964: Tampereen seudun geologia. Porvoo - Hki. 137 s.
- Miettinen, Mirja 1974: Vanhan Pirkkalan esihistoria. - *Vanhan Pirkkalan historia*. Tampere. S. 881-968.
- Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet. Tampereen seutukaavaliitto 1990. Julkaisu B 174. 180 s.
- Saarenheimo, Juhani 1974: Vanhan Pirkkalan historia. Tampere. 880 s.
- Salmo, Helmer 1952: Rautakausi. *Satakunnan historia II*. Vammala. 512 s.
- Schulz, Hans-Peter 1996: Pioneerit pohjoisessa. Suomen varhaismesoliittinen asutus arkeologisen aineiston valossa. – *Suomen Museo 1996*. Hki. S. 5-44.
- Selander, Väinö 1963: Järvenlaskut Karkussa. *Tyrvään seudun Museo- ja Kotiseutuyhdistyksen julkaisuja XXXVII*. Vammala. 20 s.
- Virkkala, K. 1974: Vanhan Pirkkalan luonnonsuhteista ja niiden vaiheista. – *Vanhan Pirkkalan historia*. Tampere. S. 969-1020.

RAPORTISSA KÄYTETYT LYHENTEET

- AOA Arkeologian osasto, arkisto
 HM Hämeen museo (Tampere)
 KM Kansallismuseo (Helsinki)
 MV Museovirasto (Helsinki)
 TMMY Tampereen museot, maakunnallinen yksikkö (Tampere)

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

LUETTELO MUSTAVALKONEGATIIVEISTA (117147-117198)

Kuvannut Vadim Adel.

Negatiivit on luetteloitu Museoviraston arkeologian osaston kokoelmiin.

neg nro	kuvan aihe	kuvaus- suunta	pvm 2000
117147	Lukkilansalmi 1 [2]. Röykkiö 1:n paikka, taustalla oikealla vanha sauna (huvila) ja Kulovettä.	ENE	14.9.
117148	Lukkilansalmi 1 [2]. Röykkiö 2.	S	14.9.
117149	Lukkilansalmi 2 [9]. Yleiskuva tuhoutuneesta asuinpaikasta.	NW	14.9.
117150	Ollila [3]. Röykkiö 3: yleiskuva, edessä sorakuoppa.	SW	15.9.
117151	Ollila [3]. Yleiskuva peltosaarekkeesta, jolla sijaitsee röykkiö 1.	NW	15.9.
117152	Ollila [3]. Historiallinen kivilatomus röykkiö 1:n S-reunalla.	S	15.9.
117153	Ollila [3]. Röykkiö 4: yleiskuva.	N	15.9.
117154	Kalmaanmäenkallio [4]: Yleiskuva kalmistosta.	SSW	18.9.
117155	Nikkilä [6]. Yleiskuva röykkiöstä. Taustalla vasemmalla Nokianvirtaa.	E	18.9.
117156	Vuorela [7]. Yleiskuva röykkiöstä.	SE	19.9.
117157	Pöllönvuori [56]. Isompi kuoppa. Etualalla oikealla kivikasa.	W	19.9.
117158	Utola [16]. Röykkiö. Taustalla vasemmalla olevat linjakepit sijaitsevat vanhalla pelto- tai kärrytiellä.	N	20.9.
117159	Haavisto [54]. Yleiskuva vanhasta rautatiesillasta.	NW	20.9.
117160	Huvilaniemi [12]. Yleiskuva v. 1988 tutkitusta röykkiöalueesta.	SE	21.9.
117161	Huvilaniemi [12]. Yleiskuva päärakennuksen S-puolella olevasta kalmistokumpareesta. Etualalla v. 1941 tutkittu röykkiö. Taustalla vasemmalla Pääskylän päärakennuksen itäosa.	WSW	21.9.
117162	Tapanila 2 [39]. Yleiskuva asuinpaikasta.	SW	21.9.
117163	Tapanila 1 [37]. Yleiskuva asuinpaikasta.	SE	21.9.
117164	Haapaniemi [10]. Yleiskuva röykkiöstä. Taustalla Kulovettä.	SE	22.9.
117165	Ylinen [55]. Yleiskuva pajan (?) paikasta.	E	22.9.
117166	Ylinen [55]. Kohteen profiilin osa. Taustalla oikealla rajapylväs. N. 30 cm syvyydessä, nivelmitasta n. 15 oikealle näkyy rautaesine.	NW	22.9.
117167	Laurila [5]. Yleiskuva kalmistosta.	SSW	26.9.
117168	Viik [19]. Röykkiö 1. Taustalla pelto.	SE	26.9.
117169	Viik [19]. Röykkiö 2. Taustalla rivitalo.	SE	26.9.
117170	Viik [19]. Röykkiö 4: yleiskuva.	SE	26.9.
117171	Viik [20]. Röykkiö 5. Linjakeppi on röykkiön keskellä.	NE	27.9.
117172	Viik [20]. Röykkiö 7: yleiskuva.	SE	27.9.
117173	Viik [20]. Röykkiö 8: yleiskuva.	NE	27.9.
117174	Viik [20]. Röykkiö 6: yleiskuva.	NNW	27.9.
117175	Viik [20]. ”Junkkarin mätäs”. Taustalla Tampereen tie.	WNW	27.9.
117176	Kuirinmäki [14]. Röykkiö 1: yleiskuva.	SSE	27.9.
117177	Kuirinmäki [14]. Röykkiö 2: yleiskuva.	NW	27.9.
117178	Kuirinmäki [14]. Röykkiö 3. Taustalla uusi talo.	N	27.9.
117179	Kuirinmäki [14]. Röykkiö 5: yleiskuva.	NNW	27.9.

neg nro	kuvan aihe	kuvaus- suunta	pvm 2000
117180	Mattila [13]. Yleiskuva osittain tutkitusta kalmiston osasta. Oikealla auton takana vanha navetta, tien oikealla puolella taustalla kellari; kaivausalue 2 ja koekuopitusalue 2000 ovat tien vasemmalla puolella.	SSW	29.9.
117181	Kuirinmäki [14]. Röykkiö 6: yleiskuva.	W	29.9.
117182	Mattila [13]. Yleiskuva uudesta kalmistomäestä ja mahdollisesta asuinpaikasta sen edessä pellolla. Etualalla Taivalkunnantie.	N	29.9.
117183	Rantavainio [8]. Röykkiö 4: yleiskuva.	W	2.10.
117184	Rantavainio [8]. Historiallinen sillanperustus.	NNW	2.10.
117185	Rantavainio [8]. ”Röykkiö” 3: yleiskuva.	SSW	2.10.
117186	Huvilaniemi [12]. Tapanilan tutkittu röykkiö.	SW	3.10.
117187	Tapanila 3 [44]: yleiskuva asuinpaikasta.	WNW	3.10.
117188	Haapaniemi 2 [45]. Yleiskuva asuinpaikan alaosasta.	SE	4.10.
117189	Koskenmäki [53]. Röykkiö 1 (kivas?).	SW	4.10.
117190	Koskenmäki [53]. Viljelyröykkiö (röykkiö 2).	SE	4.10.
117191	Nokian kartano [52]. Yleiskuva kappelin perustuksesta. Perustuksen itäosassa ns. Nokian kivi.	SW	4.10.
117192	Nokian kartano [52]. ”Nokian kivi”.	W	4.10.
117193	Knuutila [57]. Meijerin(?) perustus.	W	5.10.
117194	Knuutila [57]. Riihen kivas.	SE	5.10.
117195	Knuutila [57]. Vanhan rautatien kivisilta.	WSW	5.10.
117196	Laurila [5]. Navetan perustus.	NW	5.10.
117197	Laurila [5]. Sillan perustus.	SSE	5.10.
117198	Haapaniemi 2 [45]. Yleiskuva asuinpaikasta, Alasen rannalta kuvattuna.	ENE	6.10.

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA (44213-44262)

Kuvannut Vadim Adel.

Diat on luetteloitu Museoviraston arkeologian osaston kokoelmiin.

dia nro	kuvan aihe	kuvaus- suunta	pvm 2000
44213	Haapaniemi [10]. Yleiskuva röykkiöstä. Taustalla Kulovettä.	SE	22.9.
44214	Tapanila 1 [37]. Yleiskuva asuinpaikasta.	SE	21.9.
44215	Tapanila 2 [39]. Yleiskuva asuinpaikasta.	SW	21.9.
44216	Huvilaniemi [12]. Yleiskuva päärakennuksen S-puolella olevasta kalmistokumpareesta. Etualalla v. 1941 tutkittu röykkiö.	WSW	21.9.
44217	Huvilaniemi [12]. Yleiskuva v. 1988 tutkitusta röykkiöalueesta.	SE	21.9.
44218	Haavisto [54]. Yleiskuva vanhasta rautatiesillasta.	NW	20.9.
44219	Utola [16]. Röykkiö. Taustalla vasemmalla olevat linjakepit sijaitsevat vanhalla pelto- tai kärrytiellä.	N	20.9.
44220	Pöllönvuori [56]. Isompi kuoppa. Etualalla oikealla kivikasa.	W	19.9.
44221	Vuorela [7]. Yleiskuva röykkiöstä.	SE	19.9.
44222	Nikkilä [6]. Yleiskuva röykkiöstä. Taustalla vasemmalla Nokianvirtaa.	E	18.9.
44223	Kalmaanmäenkallio [4]: Yleiskuva kalmistosta.	SSW	18.9.
44224	Ollila [3]. Röykkiö 4: yleiskuva.	N	15.9.
44225	Ollila [3]. Historiallinen kivilatomois röykkiö 1:n S-reunalla.	S	15.9.
44226	Ollila [3]. Yleiskuva peltosaarekkeesta, jolla sijaitsee röykkiö 1.	NW	15.9.
44227	Ollila [3]. Röykkiö 3: yleiskuva, edessä sorakuoppa.	SW	15.9.
44228	Lukkilansalmi 1 [2]. Röykkiö 2. Yleiskuva.	S	14.9.
44229	Lukkilansalmi 1 [2]. Röykkiö 1:n paikka, taustalla oikealla vanha sauna (huvila) ja Kulovettä.	ENE	14.9.
44230	Mattila [13]. Yleiskuva uudesta kalmistomäestä ja mahdollisesta asuinpaikasta sen edessä pellolla. Etualalla Taivalkunnantie.	N	29.9.
44231	Kuirinmäki [14]. Röykkiö 6. Yleiskuva.	W	29.9.
44232	Mattila [13]. Yleiskuva osittain tutkitusta kalmiston osasta. Oikealla auton takana vanha navetta, tien oikealla puolella taustalla kellari; kaivausalue 2 ja koekuopitusalue 2000 ovat tien vasemmalla puolella.	SSW	29.9.
44233	Kuirinmäki [14]. Röykkiö 5, taustalla Taivalkunnantie.	NNW	27.9.
44234	Kuirinmäki [14]. Röykkiö 3. Taustalla uusi talo.	N	27.9.
44235	Kuirinmäki [14]. Röykkiö 2. Yleiskuva.	NW	27.9.
44236	Kuirinmäki [14]. Röykkiö 1. Yleiskuva.	SSE	27.9.
44237	Viik [20]. ”Junkkarin mätäs”. Taustalla Tampereen tie.	WNW	27.9.
44238	Viik [20]. Röykkiö 6. Yleiskuva.	NNW	27.9.
44239	Viik [20]. Röykkiö 8. Yleiskuva.	NE	27.9.
44240	Viik [20]. Röykkiö 7. Yleiskuva.	SE	27.9.
44241	Viik [20]. Röykkiö 5. Linjakeppi on röykkiön keskellä.	NE	27.9.
44242	Viik [19]. Röykkiö 4. Yleiskuva.	SE	26.9.
44243	Viik [19]. Röykkiö 2. Taustalla rivitalo.	SE	26.9.
44244	Viik [19]. Röykkiö 1. Taustalla pelto.	SE	26.9.
44245	Laurila [5]. Yleiskuva kalmistosta.	SSW	26.9.

dia nro	kuvan aihe	kuvaus- suunta	pvm 2000
44246	Ylinen [55]. Kohteen profiilin osa. Taustalla oikealla näkyy rajapylväs. N. 30 cm syvyydessä, nivelmitasta n. 15 oikealle näkyy rautaesine.	NW	22.9.
44247	Ylinen [55]. Yleiskuva pajan (?) paikasta.	E	22.9.
44248	Haapaniemi 2 [45]. Yleiskuva asuinpaikasta, kuvattu Alasen rannalta.	ENE	6.10.
44249	Laurila [5]. Sillan perustus.	SSE	5.10.
44250	Laurila [5]. Navetan perustus.	NW	5.10.
44251	Knuutila [57]. Vanhan rautatien kivisilta.	WSW	5.10.
44252	Knuutila [57]. Riihen kiuas.	SE	5.10.
44253	Knuutila [57]. Meijerin(?) perustus.	W	5.10.
44254	Nokian kartano [52]. ”Nokian kivi”.	W	4.10
44255	Nokian kartano [52]. Yleiskuva kappelin perustuksesta. Perustuksen itäosassa ns. Nokian kivi.	SW	4.10
44256	Koskenmäki [53]. Viljelyröykkiö (röykkiö 2).	SE	4.10
44257	Koskenmäki [53]. Röykkiö 1 (kiuas?).	SW	4.10
44258	Haapaniemi 2 [45]. Yleiskuva asuinpaikan alaosasta.	SE	4.10.
44259	Tapanila 3 [44]: yleiskuva asuinpaikasta.	WNW	3.10.
44260	Rantavainio [8]. ”Röykkiö” 3. Yleiskuva.	SSW	2.10.
44261	Rantavainio [8]. Historiallinen sillanperustus.	NNW	2.10.
44262	Rantavainio [8]. Röykkiö 4. Yleiskuva.	W	2.10.

NOKIA
NOKIANVIRRRAN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

Inventoinnin aikana tarkastetut alueet

Pohjana ote PerusCD:ltä *Häme, versio 99* (Pk 2123 02 SIURO ja 2123 05 NOKIA). Mk 1:40 000

- inventointialueen raja
- tarkastettu alue

